

Monografia rzymskokatolickiej parafii św. Trójcy w Komarowie

A monograph of the Roman Catholic parish of Holy Trinity in Komarów

1918-2018

Komarów – filia parafii Łabunie
1750-1918

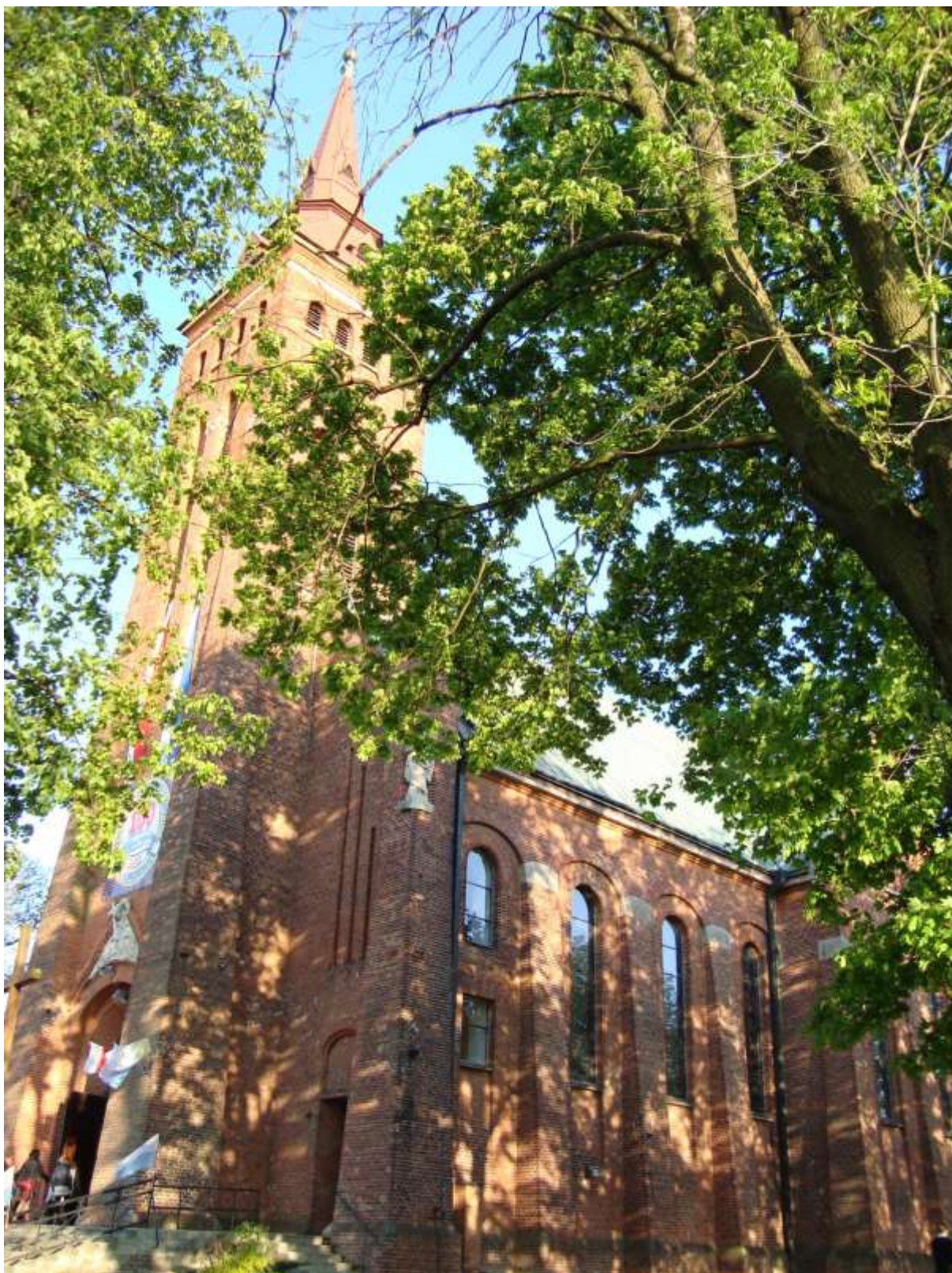
Ecclesia SS Trinitatis in Komarów
Ecclesia SS Trinitas in Komarów

Tom 1

Renata Kulik, Henryk Kulik

**Wojtkowi – kochanemu Synowi
Ks. Tomaszowi Bombie – przyjacielowi**

**Nie do publikacji bez zgody autorów
Wszelkie prawa autorów zastrzeżone
/Monografia nie była drukowana przez autorów/**

Zdjęcie 1 – Rok 2011, 13 maja. Kościół św. Trójcy w Komarowie (foto Henryk Kulik).

1. Wstęp

Publikacja ta jest monografią parafii rzymskokatolickiej św. Trójcy w Komarowie-Osadzie, która powstała dzięki inspiracji księdza proboszcza kanonika Tomasza Witolda Bomby oraz ks. Jana Osucha – rodaka, który cały czas życzliwie związany jest z parafią.

Współtwórcą monografii jest także, bardzo zaangażowany w utrwalaniu historii Komarowa, Franciszek Wysłocki.

Duży wkład w tworzeniu monografii wniosły osoby, które udostępniły zdjęcia z historii parafii a w szczególności:

- Anna Poznańska z Białowolskich, ze zbiorów śp. Marii Nawrot z Białowolskich (dzięki Barbarze Jakubas),
- Krystyna i Leszek Bryk,
- Karol Bulicz,
- Lucyna Łakomska,
- Krystyna Nerlo (wnuczka Wawrzyńca Kozyra),
- Urszula Pakuła,
- Barbara Szajewska-Stępnia (wnuczka Bronisława, zwanego Bolesławem przez znajomych Masłowskiego),
- Maria Wróblewska,
- Franciszek Wysłocki,
-

W publikacji zamieszczono zdjęcia ze zbiorów ks. Tomasza Bomby, zdjęcia z uroczystości kościelnych (przy niektórych brakuje adnotacji o autorze zdjęcia, za co szczególnie przepraszamy, gdyż nie byliśmy w stanie dokonać takiego opisu¹) i kroniki parafii za zgodą proboszcza parafii ks. kanonika Tomasza Bomby.

Dużą pomocą w poszukiwaniu materiałów służyła Bożena Sarzyńska z Archiwum Diecezjalnego w Zamościu.

¹ Można przekazywać informacje o autorach tych zdjęć.

Zdjęcie 2 – Rok 2011, 13 maja. Kościół św. Trójcy w Komarowie (foto: Henryk Kulik).

2. Przynależność Komarowa do parafii rzymskokatolickiej w Łabuniach, 1435-1918

2.1. Wiek XV, parafia Łabunie

Drewniany kościół św. Dominika w Łabuniach ufundował w 1435 roku dziedzic dóbr Łabunie i Krynice (w oryginale: Krynic) Adam [Oleśnicki]. Do prawa patronatu dołączyli: dziedzic dóbr Komarowa (w oryginale: Komorow) Wawrzyniec i dziedzic dóbr Wierzbie (w oryginale: Wierzby) Erhard². Wynika z powyższego, że kościół był pod patronatem prywatnym.

Parafia rzymskokatolicka w Łabuniach została erygowana 9 października 1435 roku a kościół św. Dominika w Łabuniach został podniesiony do parafialnego przez biskupa chełmskiego Jana Biskupca (zwanego Janem z Opatowca Zaborowskiego). Biskup potwierdził nadanie m.in. dwóch łąń, łąki, trzech dworzyszcz, karczmy przez trzech fundatorów kościoła³. Fundację zatwierdził i dokonał erekcji parafii dokumentem wystawionym w Łabuniach⁴. Można sądzić, że wówczas biskup dokonał konsekracji kościoła. Przypuszcza się także, że był konsekrowany przez biskupa chełmskiego Jana Biskupca prawdopodobnie 23

² Bieńkowski DOBJB, s. 239; AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 51-52, 54; Słownik GKP T15, s. 564.

³ Spis DL 1966, s. 203; AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 51-52; AAL AKGDL, sygn. 60/A/153, k. 535-537.

⁴ Bieńkowski DOBJB, s. 239.

sierpnia **1436** roku⁵.

9 października 1435 roku wieś **Komarów** (w oryginale: **Komorow**) została włączona do erygowanej rzymskokatolickiej parafii Łabunie⁶.

4 lutego **1469** roku, w Łabuniach, biskup chełmski Paweł z Grabowa potwierdza erekcję kościoła parafialnego w Łabuniach⁷.

2.2. Wiek XVI, parafia Łabunie

W **1531** Komarów, jako wieś, należał do parafii rzymskokatolickiej w Łabuniach, w powiecie grabowieckim województwa bełskiego⁸. Komarów należał do tego powiatu aż do 1772 roku, tj. do pierwszego rozbioru Polski⁹.

W 1531 roku do parafii Łabunie (leżącej w granicach powiatu grabowieckiego) należały następujące miejscowości: Komarów (4 łany pola, młyn 1 kołowy), Cześniki (w oryginale: Czasniki; 1 łan), Dzierążnia (w oryginale: Dzerąsnia; 3 łany, młyn 1 kołowy), Krynice (w oryginale: Krinice; 2½ łana, cerkiew), Księżostany (w oryginale: Krzazostavi; 1¼ łana), Niemirówek (w oryginale: Niemorow; 3 łany), Ruszów (w oryginale: Hrusow; 4 łany), Wólka Komorowska (w oryginale: Wola Komarowska; 1½ łana i cerkiew), Wólka Łabuńska (w oryginale: Wola Łabunie; 3 łany), Wierzbie (2 łany, młyn 1 kołowy)¹⁰.

Właścicielem Komarowa na początku XVI wieku byli Sanguszkowie¹¹.

Do parafii Łabunie należały m.in. Cześniki¹² (1531-1576-; dawniej Czaśniki), Dzierążnia¹³ -07.04.1537), Komarów.

7 kwietnia **1537** roku w Sawinie biskup chełmski Jakub Buczacki, potwierdza fundację parafii Dzierążnia¹⁴.

W **1550** roku w Komarowie lokowano miasto prywatne.

W **1578** Komarów – wówczas tak nazywano Komarów – leżał w powiecie grabowieckim. Właścicielami wsi byli Ambrosius [Ambroży] Komorowski (2 łany, 2 komorników), Andreas [Andrzej] Komorowski (2¾ łana, 3 zagrodników, 6 komorników), Jonnnes [Jan] Komorowski (3 łany, 3 zagrodników z ziemią, 4 komorników), Mathias [Mateusz] Komorowski (4 łany, 2 zagrodników z ziemią, 2 zagrodników bez ziemi, 1 opuszczony – „desert.”), Stanislaus [Stanisław] Komorowski (3 łany, 6 zagrodników z ziemią, 2 komorników), Zamoiszczki (opuszczony – „desertus” ¼), Valentinus [Walenty] Komorowski (3¼ łana, 1 karczma – „taber”, 4 zagrodników z ziemią), Komorowscy i Malchorowiczowie (4 łany, 3 zagrodników z ziemią, 1 rzemieślnik – „artifex”¹⁵), Nicolai [Mikołaj] Komorowski (na dworze królewskim), Stanislaus [Stanisław] Wołkowiski (¾ łana, 4 zagrodników z ziemią, 7 zagrodników bez ziemi, 1 komornik z bydłem, 1½ opuszczone – „desert.”)¹⁶.

W 1578 roku Łabunie także leżały w powiecie grabowieckim¹⁷.

W 1578 roku wieś Łabunie oraz wsie Krynice, Polanów [w oryginale: Polany],

⁵ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 54.

⁶ Bieńkowski DOBJB, s. 239.

⁷ AAL AKGDL, sygn. 60/A/153, k. 535-537.

⁸ Słownik GKP T15, cz. 2, s. 109.

⁹ Studziński, s. 12.

¹⁰ Jabłonowski R1, s. 250-251; Słownik GKP T15, cz. 2, s. 109.

¹¹ KZSP T8Z17, s. 20.

¹² Archiwum JZ T1, s. 106-108; Słownik GKP T15, cz. 1, s. 375.

¹³ „Historia kościoła paraf. Dzierążni”, informacja umieszczona w kościele w Dzierążni.

¹⁴ AAL AKGDL, sygn. 60/A/153, k. 110, 111; „Historia kościoła paraf. Dzierążni”, informacja umieszczona w kościele w Dzierążni.

¹⁵ Skrót od słowa łac. artifex.

¹⁶ Jabłonowski R1, s. 223.

¹⁷ Słownik GKP T15, s. 563.

Niemirówek [Niemierów] należały do Marcina Oleśnickiego¹⁸.

2.3. Wiek XVII, parafia Łabunie

W wieku XVII istniała w Komarowie kaplica (względnie istniał kościół), w miejsce której wybudowano w 1750 roku kolejną świątynię¹⁹. Możliwe, że już wówczas był to kościół filialny parafii Łabunie.

Obecny murowany kościół, jednonawowy w stylu renesansowym, w Łabuniach został wybudowany w 1605 roku²⁰.

Parafia Łabunie obejmowała następujące miejscowości: Barchaczow [Barchaczów], Jatutów, Komorow [Komarów, wieś i miasto], Krynicze [Krynice], Księżostany, Łabunie, Łabuńki, Pniów [Pniówek], Rahodoszcze [Rachodoszcze], Ruszow [Ruszów], Sucha Wola [Suchowola], Wierzbie, Wola Łabuńska [Wólka Łabuńska], Wola Śniatycka [Wolica Śniatycka] (-1643-1700)²¹.

Na przełomie marca/kwietnia 1644 roku parafię Łabunie wizytował biskup chełmski Paweł Piasecki²².

8 października 1660 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez ks. Jakuba Skwarskiego dziekana zamojskiego²³.

22 listopada 1663 roku została przeprowadzona wizytacja parafii Łabunie²⁴.

28 stycznia 1671 roku wizytację kanoniczną parafii Łabunie przeprowadził biskup chełmski Krzysztof Żegocki²⁵.

Przed 1691 rokiem właścicielem dóbr Komarów był Stanisław Ołtarzewski. W 1691 roku właścicielką dóbr Komarów była Katarzyna Magdalena Ołtarzewska, wdowa (?) po Stanisławie²⁶.

¹⁸ Jabłonowski R1, s. 223.

¹⁹ Spis DL 1915, s. 48.

²⁰ Spis DL 1966, s. 203.

²¹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20.

²² APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20, k. 9.

²³ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20, k. 79.

²⁴ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20, k. 91.

²⁵ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20, k. 119.

²⁶ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 9, 39.

Zdjęcie 3 – Rok 2013, 8 czerwca. Kościół parafialny Matki Bożej Szkaplerznej i św. Dominika w Łabuniach (foto Henryk Kulik).

2.4. Wiek XVIII, parafia Łabunie i kościół filialny w Komarowie

Parafia Łabunie obejmowała następujące miejscowości: Barchaczów, Huta Komarowska (około 1772 roku), Jatutów, Komorów-Wieś, Komarów (miasto), Krynice, Księżostany, Łabunie, Łabunie Wielkie, Łabuńki, Łabuńki Małe, Majdan Krynicki, Majdan Ruszowski, Rachodoszcze (wymieniana do 1706), Ruszów (zwana Hruszów), Wierzbie, Wolica Brzozowa (zwana Brzozowa Wola), Wólka Łabuńska, (1701-1772-)²⁷.

Na początku XVIII wieku właścicielem dóbr Komarów (względnie części dóbr) był stolnik gostyński Michał Mierz-Brzezicki (przed 12.04.1704)²⁸.

11 marca 1715 roku biskup chełmski Krzysztof Andrzej Jan Szembek przeprowadził wizytację kanoniczną parafii Łabunie²⁹.

Na synodzie w 1717 roku, w Krasnymstawie, został ustalony nowy wykaz dekanatów (i parafii) diecezji chełmskiej. Wykaz ten przetrwał do 1772 roku. Parafia Łabunie należała do dekanatu zamojskiego diecezji chełmskiej. Do tego dekanatu należały także parafie Majdan, Stary Zamość, Sitaniec, Szczepieszyn, Tarnogóra, Wielacza, Zamość³⁰.

17 września 1741 roku parafię Łabunie wizytował archidiacon ks. Józef Piotr Pulski³¹.

Właścicielem części dóbr Komarów był hrabia Michał Wielhorski (-1747-; w tym też

²⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/20; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/21; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/24.

²⁸ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 9, 53, 163.

²⁹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23, k. 12.

³⁰ ASynDiCh 1717.

³¹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23, k. 89.

roku wydał prezenta na proboszcza greckokatolickiej parafii w Komarowie-Wsi³². Następnym właścicielem dóbr Komarów został hrabia **Wilhelm Mier**³³.

9 października **1749** roku została przeprowadzona wizytacja parafii Łabunie przez ks. Walentego S (...) ³⁴.

Kościół filialny Komarów parafii w Łabuniach w dekanacie zamojskim diecezji chełmskiej metropolii lwowskiej (prowincji lwowskiej), 1750-

Kaplica w Komarowie po wybudowaniu w **1750** roku przez **hrabiego Jana Miera** stała się kościołkiem filialnym parafii Łabunie³⁵.

6 października 1750 roku została przeprowadzona wizytacja parafii Łabunie (w tym kościoła w Komarowie) przez biskupa chełmskiego Józefa Eustachego Szembeka ze Słupowa³⁶.

5 lutego **1756** roku została przeprowadzona wizytacja kanoniczna przez biskupa chełmskiego Walentego Franciszka Wężyka de Osiny³⁷.

Od 1756 roku były prowadzone w kościele w Komarowie księgi urodzeń, które znajdowały się w nim jeszcze w 1839 roku³⁸. Księgi aktów małżeńskich były prowadzone w siedzibie parafii w Łabuniach do marca 1772 roku natomiast księgi aktów zgonów do kwietnia 1772 roku³⁹.

16 września **1761** roku księżna Konstancja Sanguszko dokonała zapisu dla greckokatolickiej cerkwi w Komarowie-Wsi⁴⁰.

W **1765** roku w miejsce kaplicy został postawiony drewniany kościół⁴¹.

W 1765 roku w dokumentach prezenty na proboszcza greckokatolickiej parafii w Komarowie-Wsi występuje księżna Konstancja Sanguszko, jako dziedziczka m.in. klucza komarowskiego⁴².

W czerwcu **1766** roku księgi metrykalne parafii Łabunie sprawdza aplikant konsystorza chełmskiego ks. Paweł Romanowicz⁴³.

16 września 1766 roku księżna Konstancja Sanguszko dokonuje zapisu gruntu z łąką („w Olszynie za młynkiem”, będącego w jej posiadaniu a wydzielonego przez ekonoma, na rzecz greckokatolickiej parafii w Komarowie-Wsi pod warunkiem dokonywania obsługi świąt w kościele łacińskim w przypadku choroby bądź nieobecności łacińskiego księdza⁴⁴.

W **1767** roku miasto Grabowiec dostarczyło prowiant dla „moskali” przebywających w Łabuniach⁴⁵.

Z innego źródła dowiadujemy się, że od **1771** roku kościół w Komarowie jest kościołem

³² APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 38.

³³ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat zamojski, Parafia Komarów i Dzierążnia, sygn. 35/95/0/10/363, k. 38.

³⁴ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23, k. 112.

³⁵ Studziński, s. 13.

³⁶ Górak MMZ, s. 58; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23, k. 114, 115.

³⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/23, k. 137.

³⁸ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

³⁹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/24; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27.

⁴⁰ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat zamojski, Parafia Komarów i Dzierążnia, sygn. 35/95/0/10/363, k. 165.

⁴¹ KZSP T8Z17, s. 21.

⁴² APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat zamojski, Parafia Komarów i Dzierążnia, sygn. 35/95/0/10/363, k. 161.

⁴³ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/24, k. 65.

⁴⁴ APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat zamojski, Parafia Komarów i Dzierążnia, sygn. 35/95/0/10/363, k. 161.

⁴⁵ APL AMG, sygn. 35/32/0/-/10, k. 53.

filialnym parafii Łabunie prowadzącym księgi metrykalne⁴⁶. Przy czym należy pamiętać, że akta małżeństw sporządzano w Komarowie począwszy od kwietnia 1772 roku a akta zgonów od maja 1772 roku⁴⁷.

W 1772 roku kościół w Komarowie był kościołem filialnym parafii Łabunie leżącej w dekanacie zamojskim diecezji chełmskiej prowincji lwowskiej. Do diecezji chełmskiej należały dekanaty: Bełż, Chełm, Grabowiec, Hrubieszów, Krasnystaw, Luboml, Potylicz, Sokal, Turobin, Zamość⁴⁸.

W 1772 roku dekanat zamojski obejmował 1735 km² powierzchni. Do dekanatu zamojskiego należało 10 kościołów parafialnych leżących w województwie bełskim oraz ruskim, tj.: Stanisława Biskupa w Górecku, Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Józefowie, Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Krasnobrodzie, św. Dominika W. w Łabuniach, Bartłomieja Apostoła w Sitańcu, Wniebowstąpienia Najświętszej Marii Panny w Starym Zamościu, Mikołaja Biskupa w Szczepieszynie, Zofii M. i Przemienienia Pańskiego Tarnogórze, Marcina Biskupa w Wielączy, Zmartwychwstania Chrystusa i Tomasza Apostoła w Zamościu. Ponadto były kościoły filialne i kaplice: św. Trójcy w Komarowie (parafia Łabunie), Wojciecha Biskupa w Nieliszu (parafia Wielącza), św. Ducha w Szczepieszynie (parafia Szczepieszyn), Leonarda O. w Szczepieszynie (parafia Szczepieszyn), Katarzyny PM w Zamościu (parafia Zamość) i we Zwierzyńcu (parafia Szczepieszyn)⁴⁹.

Kościół filialny w Komarowie obejmował następujące miejscowości: wieś, miasto i przedmieście Komarów oraz wsie: Brzozowa Wola, Borowina, Huta Komorowska, Janówka, Krynice, Księżostany, Majdan Krynicki, Majdan Dzierżyński, Polany, Wolica Śniatyczna (-1772-1811-)⁵⁰.

Z innego źródła dowiadujemy się, że w 1772 roku w Komarowie została erygowana parafia staraniem Jana Miera⁵¹. Stwierdzenie to nie jest zgodne np. z opisem wizytacji kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie dokonanego, 10 października 1774 roku, przez wizytatora generalnego diecezji chełmskiej ks. Melchiora Jana Kochnowskiego⁵².

26 maja 1775 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁵³.

W kwietniu 1777 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁵⁴.

Kościół filialny Komarów parafii w Łabuniach w dekanacie zamojskim diecezji przemyskiej w metropolii lwowskiej (prowincji lwowskiej) – 1782

Parafia Łabunie wraz z kościołem filialnym w Komarowie, po I rozbiorze Polski w 1772 roku, znalazła się w części zaboru austriackiego. Na mocy postanowień cesarza Józefa II z 29 stycznia i 13 lutego 1782 roku część diecezji chełmskiej, która znalazła się w zaborze austriackim została przyłączona do diecezji przemyskiej⁵⁵. W związku z powyższymi działaniami administracyjnymi parafia Łabunie wraz z kościołem filialnym w Komarowie nie

⁴⁶ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

⁴⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/24; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27.

⁴⁸ Litak KŁR, s. 125, 365-366.

⁴⁹ Litak KŁR, s. 365-366.

⁵⁰ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/4; APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/5; APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/6; APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/7.

⁵¹ KZSP T8Z17, s. 21.

⁵² APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/5, k. 13-15.

⁵³ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/5, k. 19.

⁵⁴ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/5, k. 19.

⁵⁵ Ziółek Ewa M., „Kazanie z okazji pierwszej rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja wygłoszone w Krasnymstawie”, Rocznik Chełmski, T 2, Chełm, 1996, s. 390.

widnieje w spisie parafii i kościołów diecezji chełmskiej i lubelskiej sporządzonym prawdopodobnie w 1792 roku⁵⁶.

26 sierpnia 1782 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁵⁷.

27 sierpnia 1783 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁵⁸.

28 sierpnia 1784 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁵⁹.

28 listopada 1785 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przez dziekana foralnego zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁶⁰.

Według projektu organizacji sieci dekanalnej w 1785 roku w diecezji przemyskiej (w sześciu okręgach administracyjnych) miało być 19 dekanatów. W okręgu zamojskim planowano następujące dekanaty: Zamość, Hrubieszów, Grabowiec, Tarnogród, Lubaczów, Sokal. Do dekanatu zamojskiego miały należeć parafie: Górecko, Józefów, Komorów (Komarów), Krasnobród, Łabunie, Mokrelipie, Nielisz, Szczepieszyn, Sitaniec, Stary Zamość, Wiołacza (Wielacza), Zamość⁶¹.

W tym roku, tj. 1785, planowano utworzyć wiele parafii, w tym m.in. w Komarowie (wg starej nazwy Komorowie) w oparciu o kościół filialny znajdujący się w Komarowie (parafia Łabunie)⁶².

Mapa 1 – Rok 1786. Reprodukacja fragmentu mapy cyrkulu zamojskiego (Carte dus Cercle de Zamosc, Karte des Kreises von Zamosc; jest to część szóstego arkusza „Atlas des Roiaumes De Galicie Et De Lodomerie”; domena publiczna).

Plan regulacji parafii w 1787 roku przewidywał utworzenie nowych parafii w dekanacie zamojskim: Zamość Przedmieście Lwowskie (11, 1978), Zamość Przedmieście Lubelskie (6, 1898), Adamów (15, 1385), Terespol (6, 1340), Majdan Księżpolski (?) (5, 1435), Zwierzyniec (9, 777), Gorajec (6, 1720), Staw (7, 1892)⁶³.

⁵⁶ AAL AKGDL, Tabela parafii i kościołów w diecezji chełmskiej i lubelskiej (1792?), sygn. 60A/I.

⁵⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/21, k. 50.

⁵⁸ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/21, k. 101.

⁵⁹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/21.

⁶⁰ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 3.

⁶¹ Kumor ODP, s. 151, 152.

⁶² Kumor ODP, s. 161.

⁶³ Kumor ODP, s. 163.

Do utworzenia parafii w Komarowie jak i pozostałych jednak nie doszło z uwagi na inne wydatki Austrii (w tym i wojenne). Do utworzenia nowych parafii powracano w latach 1800, 1802, 1803 i 1816 ale ostatni rok już nie dotyczył cyrkułu zamojskiego, gdyż Zamojszczyzna była od 1809 roku w Księstwie Warszawskim a parafie trochę później przeszły pod administrację biskupa lubelskiego. W okręgu zamojskim utworzono tylko jedną parafię i to nieujęta w planach, tj. w Rzeplinie (w 1797 roku)⁶⁴.

6 sierpnia 1790 roku umiera właściciel Komarowa hrabia Jan Mier. Właścicielami dóbr Komarów zostali jego sukcesorzy⁶⁵.

11 sierpnia 1791 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁶⁶.

W latach 1793-1797 (co najmniej) w kościele r.l. w Łabuniach ochrzcił kilkoro dzieci ks. Maciej Unifantowicz – paroch parafii r.g. w Komarowie-Wsi⁶⁷.

W czerwcu 1796 roku została przeprowadzona wizytacja generalna parafii Łabunie przez biskupa przemyskiego Antoniego Gołaszewskiego (de Gołasze-Dąb). 16 czerwca 1796 roku biskup wizytował kościół w Komarowie, 25 czerwca parafię Krasnobród⁶⁸.

9 sierpnia 1797 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁶⁹.

4 czerwca 1799 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Mikołaja Olgierda⁷⁰.

2.5. Wiek XIX, kościół filialny w Komarowie

Na początku XIX wieku właścicielem dóbr Komarów był hrabia Józef Mier, brat Jana (-1803-1804-). Hrabia był kolatorem rzymskokatolickiego kościoła w Komarowie jak i greckokatolickiej cerkwi w Komarowie-Wsi (-1803-1804-)⁷¹.

25 października 1802 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie (w ramach wizytacji parafii Łabunie) przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Walentego Macieja Teppera⁷².

29 października 1804 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie (w ramach wizytacji parafii Łabunie, która trwała, co najmniej od 28 października), przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Walentego Macieja Teppera⁷³.

20 lipca i 27 października 1805 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie (w ramach wizytacji parafii Łabunie) przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Walentego Macieja Teppera⁷⁴.

3 grudnia 1807 roku odbyła się wizytacja dziekańska kościoła w Komarowie (w ramach wizytacji parafii Łabunie) przeprowadzona przez dziekana zamojskiego ks. Walentego Macieja Teppera⁷⁵.

20 grudnia 1808 roku odbyła się wizytacja dziekańska parafii Łabunie przeprowadzona

⁶⁴ Kumor ODP, s. 168.

⁶⁵ Typek Barbara, „Mierowie w dziejach i kulturze”, Zamojski Kwartalnik Kulturalny, Zamość, 1999, Nr 3-4, (60-61), s. 42-44; GW 1823, Nr 34, s. 425; Epitafium w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Woźuczynie; Borkowski G, s. 408.

⁶⁶ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 8.

⁶⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/33, k. 98; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/33, k. 100, 108, 115.

⁶⁸ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/6, k. 11; APL APRKrasnobród, sygn. 35/106/15/-/74, k. 7.

⁶⁹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/33, k. 14.

⁷⁰ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 4.

⁷¹ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 62, 84, 86.

⁷² APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/6; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 101.

⁷³ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/6; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 5.

⁷⁴ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/6.

⁷⁵ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/7; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 6.

kościelny w składzie: kolator, pleban i trzech parafian przez nich wskazanych do czuwania nad kościołem, plebanią i cmentarzem⁸¹.

18 maja **1817** roku została przeprowadzona wizytacja generalna parafii, w tym i filii w Komarowie, przez biskupa lubelskiego Wojciecha Skarszewskiego⁸².

Kościół filialny Komarów parafii w Łabuniach w dekanacie zamojskim diecezji lubelskiej -
1818

Biskup lubelski przejmuje całkowitą władzę nad dekanatem zamojskim.

W Komarowie odbywały się 9 razy w roku jarmarki: 20 lutego, 12 kwietnia, 8 maja, 21 lipca, 15 sierpnia, 28 września, 28 października, 21 grudnia (-**1821**-)⁸³.

8 października **1822** roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska parafii Łabunie⁸⁴.

14 maja **1823** roku Komisja Hipoteczna Województwa Lubelskiego ponownie wezwała, do uregulowania praw własności zgodnie z art. 148 ustawy o przywilejach i hipotekach, m.in. do następujących dóbr: miasta Komarowa, Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok na 25 czerwca 1823 roku⁸⁵.

Na 23 października 1823 roku Komisja Województwa Lubelskiego ogłosiła zawiadomienie o licytacji dzierżawy dochodów konsumpcyjnych miasta Komarowa za rok 1824 poczynając od kwoty 4819 zł pol. 7 gr⁸⁶.

9 grudnia 1823 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska parafii Łabunie przez dziekana dekanatu zamojskiego ks. Feliksa Kwiatkowskiego⁸⁷.

W **1824** roku kościół w Komarowie był filialnym parafii w Łabuniach, która należała do dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej. W skład dekanatu zamojskiego wchodziły parafie: Tomaszów (proboszcz, dziekan zamojski ks. Feliks Kwiatkowski), Krasnobród (o. Augustyn Danielkiewicz – dominikanin), Łabunie z kościołem filialnym w Komarowie (ks. Augustyn Trojanowski), Stary Zamość (ks. Michał Korytko), Sitaniec (ks. Andrzej Radawski), Szczebrzeszyn (vacat), Wielącza (ks. Antoni Maciejowski) z kościołem filialnym w Nieliszu (ks. Wojciech Zwierzyński), Zamość (ks. Józef Biesch)⁸⁸.

10 listopada 1824 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska parafii Łabunie przez dziekana dekanatu zamojskiego ks. Feliksa Kwiatkowskiego⁸⁹.

10 listopada **1825** roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska parafii Łabunie przez dziekana dekanatu zamojskiego ks. Feliksa Kwiatkowskiego⁹⁰.

Zapowiedzi przedślubne był ogłaszane w samo południe przed głównymi drzwiami domu gminnego. Po głośnym i wyraźnym przeczytaniu były przybijane do drzwi (-1825-)⁹¹.

Na 18 sierpnia **1826** roku Komisja Województwa Lubelskiego ogłosiła zawiadomienie o licytacji dzierżawy dochodów konsumpcyjnych miasta Komarowa za rok 1827 poczynając od kwoty 4887 zł pol. 15 gr⁹².

⁸¹ DPKP 1820, T. 6, Nr 25, s. 242-249.

⁸² AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14; APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 8.

⁸³ KAL 1822.

⁸⁴ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 10.

⁸⁵ DUWL 1823, Nr 20, s. 340.

⁸⁶ GW 1823, Nr 161, s. 2217.

⁸⁷ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/30, k. 11.

⁸⁸ Rocznik 1824, s. 54.

⁸⁹ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/30, k. 11.

⁹⁰ APL APRKomarów, sygn. 35/106/13/-/30, k. 12.

⁹¹ Księgą małżeństw.

⁹² GW 1826, Nr 127, s. 1903.

W 1827 roku kościół w Komarowie wraz z całą parafią w Łabuniach należał do dekanatu zamojskiego. W dekanacie zamojskim było 34469 katolików⁹³. W 1827 roku w mieście Komarów, leżącym w obwodzie hrubieszowskim i powiecie tomaszowskim, było 206 domów, 1356 mieszkańców. W źródle podano, że Komarów leżał w parafii Komarów, co jest sprzeczne z innymi źródłami. Ponadto kościół filialny w Komarowie określano w swobodny sposób parafią⁹⁴. W Komarowie-Wsi było 79 domów i 514 mieszkańców⁹⁵.

Na 11 czerwca 1827 roku Komisja Województwa Lubelskiego ogłosiła zawiadomienie o licytacji dzierżawy dochodów konsumpcyjnych miasta Komarowa za rok 1828 poczynając od kwoty 4887 zł pol. 15 gr⁹⁶.

W 1827 roku do parafii Łabunie należała m.in. następujące miejscowości: wieś Łuszczacz (gmina Tarnawatka; od koniec XIX wieku do parafii Krasnobród), wieś Majdan Krynicki (gm. Krynice), folwark Mocówka (gm. Łabunie), wieś i folwark Śniatycze (gm. Komarów; pod koniec XIX wieku do parafii Dub; tak jak wieś Wola Śniatyczna), wieś i folwark Werechanie (gm. Tarnawatka; później parafia Rachanie), wieś i folwark Wieprzowe Jezioro (gm. Tarnawatka), wieś Wólka Pieska, Wólka Śniatyczna, wieś i folwark Zielone (gm. Tarnawatka) a pod koniec XIX wieku także wieś Namule (gm. Krynice), wieś Polany (gm. Krynice)⁹⁷.

W 1828 roku w dekanacie zamojskim było 34809 katolików⁹⁸.

Na 29 lipca 1828 roku Komisja Województwa Lubelskiego ogłosiła zawiadomienie o licytacji dzierżawy dochodów konsumpcyjnych miasta Komarowa za rok 1829 poczynając od kwoty 4960 zł polskich⁹⁹.

W 1830 roku kościół filialny w Komarowie parafii w Łabuniach należał do dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej. W skład dekanatu zamojskiego wchodziły parafie: Tomaszów (proboszcz, dziekan zamojski ks. Feliks Kwiatkowski), Krasnobród (księża dominikanie), Łabunie z kościołem filialnym w Komarowie (ks. Augustyn Trojanowski), Stary Zamość (ks. Fabian Sędrowski), Sitaniec (ks. Andrzej Rudawski – poddzikan; inna pisownia nazwiska niż w 1824), Szczebrzeszyn (ks. Marian Gosiewski), Wielącza z kościołem filialnym w Nieliszu (ks. Łukasz Fusiarski), Zamość (wikariusze kolegiaty)¹⁰⁰.

W 1830 roku do parafii Łabunie należały m.in. miejscowości: Barchaczów, Łabunie, Łabuńki, Wólka [Wólka Łabuńska], Wierzbie, Hruszów [Ruszów], Majdan Hruszowski [Majdan Ruszowski], Jatutów, Krynice, Majdan Krynicki, Polany oraz miejscowości z kościoła filialnego w Komarowie¹⁰¹.

Współwłaścicielem dóbr Komarów został hrabia Feliks Kazimierz Antoni Prandota Mier, syn Jana (-1834-1841-)¹⁰².

W 1833 roku proboszcz łabuński ks. Augustyn Trojanowski udzielając ślubu w Komarowie nazwał obiekt sakralny w Komarowie kaplicą publiczną¹⁰³.

Gmina Komarów miała do odebrania z masy obwodowej 48 złp 12 groszy należności z tytułu dostarczonych składek na utrzymanie żołnierzy byłego Wojska Polskiego powracających

⁹³ AAL AKGDL, sygn. 60/IIa/1, k. 1-5.

⁹⁴ Tabella miast, wsi, osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności alfabetycznie ułożona w Biórze Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, tom 1, A-L, Warszawa, 1827, s. 220.

⁹⁵ Tabella miast, wsi, osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności alfabetycznie ułożona w Biórze Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi, tom 1, A-L, Warszawa, 1827, s. 220.

⁹⁶ GW 1827, Nr 114, s. 1081.

⁹⁷ Słownik GKP T5, s. 832, 910; T6, s. 560, 894; T8, s. 572; T10, s. 929; T13, s. 223, 379, 845, 846; T14, s. 600.

⁹⁸ AAL AKGDL, sygn. 60/IIa/2, k. 1-5.

⁹⁹ GW 1828, Nr 182, s. 1750.

¹⁰⁰ Rocznik 1830, s. 74.

¹⁰¹ APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/2.1/50.

¹⁰² APL ChKG, Akta gruntowe dotyczące się cerkwi parafialnych. Dekanat zamojski, Parafia Komarów i Dzierążnia, sygn. 35/95/0/10/363, k. 44, 58, 74, 86.

¹⁰³ APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 103.

z Austrii w listopadzie 1837 roku¹⁰⁴.

W 1838 roku w mieście Komarowie nie funkcjonowała rządowa szkoła elementarna miejska¹⁰⁵.

9 czerwca 1838 roku dobra Komarów z przyległościami nabył od sukcesorów hrabiego Jan Józefa Miera, tj. Feliksa Miera [Feliksa Kazimierza Antoniego Prandoty Miera] (syna Jana Józefa), Anastazji z Mierów Dzieduszyckiej (córką Jana Józefa), Henryki Mier (córką Adama a wnuczki Jana Józefa) i Tytusa Miera (syna Adama a wnuka Jana Józefa) oraz rodzeństwa Franciszka Ksawerego Jawornickiego, Marcelego Jawornickiego, Feliksa Jawornickiego, Marianny z Jawornickich Oborskiej i Łucji z Jawornickich Bernatowicz (dzieci syna Ksawerego a wnuków Jana Józefa), za 23500 dukatów w złocie (w tym 23000 dukatów holenderskich), Walenty Gołuchowski. Nowy właściciel następnie rozpoczął porządkowanie dóbr¹⁰⁶.

W 1839 roku parafia Łabunie z kościołem filialnym w Komarowie należała do dekanatu zamojskiego¹⁰⁷. W 1839 roku do kaplicy w Komarowie należały następujące miejscowości: miasto i wieś Komarów, Wolica Brzozowa, Janówka, Huta Komarowska, Krzywystok, Księżostany, Wolica Śniatycka. Wiemy też, że w tym roku „ksiądz kapelan” w Komarowie prowadził księgi metrykalne¹⁰⁸.

W 1839 roku do parafii Łabunie należały miejscowości: Łabunie, Wólka Łabuńska, Wierzbie, Ruszów, Majdan Ruszowski, Łabuńki, Jatutów, Barchaczów, Krynice, Polany, Majdanek Krynicki, Kryniczki oraz miejscowości z kościoła filialnego w Komarowie. Parafia liczyła 5480 dusz, w tym 2207 przynależnych do kościoła w Komarowie¹⁰⁹.

W 1841 roku diecezja lubelska miała: 12 dekanatów, 124 kościoły parafialne, 14 filii i 3 kaplice. Ponadto miała 1 administratora diecezji (w czasie spisu nie było biskupa), 12 dziekanów, 116 proboszczów, 20 administratorów/komendarzy, 79 wikariuszy, 9 kapelanów/mansjonarzy¹¹⁰/prebendarzy¹¹¹, altarzystów/rezydentów, 6 nauczycieli w różnych zakładach naukowych, 8 profesorów seminarium, 8 emerytów, 1 demerytów¹¹². W czasie spisu było 201 księży, 8 umarło a 66 sprawowało więcej niż jedno stanowisko¹¹³.

W 1841 roku dobra Komarów, z wyjątkiem miasta Komarowa, zostały podzielone na sześć folwarków: Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok, Księżostany, Komarów-Wieś, Wolica Brzozowa¹¹⁴.

W 1841 roku dobra Komarów obejmowały powierzchnię o wielkości 8818 morgów 139 prętów, w szczególności¹¹⁵:

rodzaj gruntów	powierzchnia	
	morg	pręt kwadratowy
grunty orne folwarczne	2068	277
ogrody	32	114

¹⁰⁴ DUWL 1837, Nr 12, s. 173-175.

¹⁰⁵ Poznański Karol, „Szkolnictwo elementarne na Lubelszczyźnie i Podlasiu w okresie międzypowstaniowym”, Lubelski Rocznik Pedagogiczny, T. VII, Lublin, 1979, s. 180.

¹⁰⁶ Tak opisuje sam Walenty Gołuchowski w piśmie do konsystorza generalnego greckokatolickiej diecezji chełmskiej, APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 104; APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹⁰⁷ Spis DL 1840, s. 94, 95.

¹⁰⁸ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

¹⁰⁹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14; Spis DL 1840, s. 94.

¹¹⁰ Ksiądz bez obowiązków.

¹¹¹ Osoba czerpiąca dochody z prebendy, czyli uposażenia duchownych zasadniczo niepołączonego ze sprawowaniem przez nich obowiązków duszpasterskich.

¹¹² Ksiądz skazany na pokutę w odosobnieniu za wykroczenie przeciw powołaniu.

¹¹³ PamRM 1842, T. 3, z. 4, s. 305.

¹¹⁴ APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹¹⁵ APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

rodzaj gruntów	powierzchnia	
	morg	pręt kwadratowy
łaki	422	21
lasy	2401	119
wody	6	282
pastwiska	137	191
drogi, wygony, ulice	60	280
place, zabudowania	25	285
nieużytki	53	196
cerkiewne	45	50
czynszowe miejskie	956	272
czynszowe wiejskie	605	50
wiejskie, pańszczyzna	1771	102

W dobrach Komarów w 1841 roku była także gorzelnia oraz wyszynki i dwa młyny. Zatrudniano ekonoma i jego zastępcę (łącznie pensja 90 rs. rocznie), pisarza prowentowego (30 rs.), trzech karbowych (po 12 rs.), dziesięciu parobków i fernali (po 9 rs.), cztery dziewczki (po 8 rs.), ogrodnika (15 rs.) i leśniczego (30 rs.). Z dóbr opłacano także pensję burmistrza miasta Komarowa (90 rs.)¹¹⁶.

W 1844 roku parafia Łabunie z 3295 parafianami jak i kościół filialny w Komarowie z 2276 parafianami należała do dekanatu zamojskiego¹¹⁷.

W 1845 roku jarmarki w Komarowie, leżącym w powiecie hrubieszowskim, odbywały się 8 razy w roku¹¹⁸.

W 1845 roku parafia Łabunie z kościołem filialnym w Komarowie należała do dekanatu zamojskiego¹¹⁹.

Naczelnik Powiatu Hrubieszowskiego ogłosił na dzień 24 lipca 1845 roku licytację „in minus”, tj. entrepryzę na wyreperowanie ujeżdżalni wojskowej we mieście Komarowie poczynsz od sumy 111 rs i 68 kop (111 rubli srebrnych i 68 kopiejek)¹²⁰.

15/27 sierpnia 1847 roku został sporządzony inwentarz „fundi instructi”. Parafia Łabunie leżała w dekanacie zamojskim diecezji lubelskiej w okręgu tomaszowskim guberni lubelskiej. W 1847 roku parafia liczyła 5307 dusz. Do Komarowa – filii parafii Łabunie – należały następujące miejscowości: wieś i miasto Komarów, Księżostany, Wolica Śniatycka (zapewne nie wymieniono wszystkich miejscowości; w 1852 roku wymienia się Przedmieście Komarów)¹²¹.

W 1848 roku parafia Łabunie liczyła 5575 parafian, w tym do kościoła filialnego w Komarowie należało 2239 dusz¹²².

W okresie 1847-1883 nie odprawiano mszy w kościele, gdyż był zamknięty ze względu na zły stan techniczny¹²³. Do końca nie jest ten fakt potwierdzony (przynajmniej w całym tym okresie). Wiadomo, że w kościele w Komarowie odbywały się chrzty, śluby i pogrzeby (-1868-

¹¹⁶ APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹¹⁷ Spis DL 1845, s. 23.

¹¹⁸ Kalendarz powszechny na rok zwyczajny 1845 mający dni 365, Warszawa, 1845.

¹¹⁹ Spis DL 1846, s. 24.

¹²⁰ DUGL 1845, Nr 28, s. 469.

¹²¹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 15-28; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/2.1/52.

¹²² Spis DL 1849, s. 24.

¹²³ Wojda, s. 24; KPK T1; PKLG 1885, s. 91.

1881-; fakt powiązany z księgami metrykalnymi)¹²⁴.

Obowiązki kościoła filialnego przejął kościół parafialny. Kolatorem kościoła i prezesem dozoru kościelnego w Łabuniach był hrabia Feliks Tarnowski (-1848-)¹²⁵.

W aktach urodzeń parafii Łabunie wymienia się w 1852 roku miejscowość Bródek a w 1853 roku miejscowość: Pustelnia (występują także te miejscowości wymienione w 1839 roku)¹²⁶.

W 1856 roku kościół w Komarowie był filią parafii Łabunie. Parafia wraz z kościołem filialnym leżała w granicach dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej. W skład dekanatu zamojskiego wchodziły parafie: Krasnobród, **Łabunie** (z filią w **Komarowie**), Sitaniec, Stary Zamość, Szczepieszyn (z kaplicą publiczną w Zwierzyńcu), Tomaszów Lubelski, Wielacza (z filią w Nieliszu), Zamość. Parafia Łabunie (bez kościoła filialnego w Komarowie) miała 2846 parafian a kościół filialny 2057 parafian¹²⁷.

3 kwietnia 1861 roku właściciel dóbr Komarów Walenty Gołuchowski sporządził opis zabudowań. W Komarowie-Wsi były następujące budynki należące do dziedzica: stary dwór (z drewna, kryty gontem i słomą; w złym stanie), dwa folwarki, oficyna, stajnia, spichlerz, mieszkanie, stodoła, obora, karczma (wszystkie z drewna za wyjątkiem obory, która była z chrustu; budynki kryte słomą), w Wolicy Brzozowej: dom zajezdny (murowany, kryty gontem), folwark (drewno, słoma), dom dla czeladzi (drewno, słoma), stodoła (chrust, słoma), obora (chrust, słoma), w Księżostanach: folwark, stodoła, obora, owczarnia, maneż, karczma (z drewna i kryte słomą), w Krzywymstoku: dom zajezdny, gorzelnia i browar, owczarnia, stodoła (murowane, kryte gontem lub słomą) oraz spichlerz i maneż (z drewna i kryte słomą), w Janówce: folwark, stodoła, maneż, owczarnia, dwie karczmy (z drewna i kryte słomą), w Hucie Komarowskiej: folwark, dom dla czeladzi, stajnia i stodoła (z drewna kryte słomą). Oprócz wymienionych w folwarkach gorzelni, browarów i mynów, w mieście Komarowie była jeszcze mała olejarnia i produkcja wyrobów garncarskich. W dobrach, łącznie z miastem, było 22 budowle murowane i 869 drewnianych, w stanie ogólnie miernym. Dobra zamieszkiwało 2842 ludzi¹²⁸.

3 kwietnia 1861 roku, z upoważnienia Dyrekcji Szczegółowej Towarzystwa Ziemskiego Guberni Lubelskiej komisja w składzie: Marceli Wydźga (dziedzic dóbr Wożuczyn), Stanisław Deboli (właściciel dóbr stowarzyszonych) dokonała opis dóbr Komarów. Dobra te z głównym folwarkiem i rezydencją dworską w Komarowie-Wsi obejmowały¹²⁹:

- miasta Komarów,
- wsi Komarów-Wieś i dwóch folwarków pod tą nazwą,
- wsi i folwarku Huta Komarowska,
- wsi i folwarku Janówka,
- wsi i folwarku Krzywystok,
- wsi i folwarku Księżostany,
- wsi i folwarku Wolica Brzozowa.

Przez teren dóbr przepływa rzeka Sieniocha oraz struga Irocha. Przez dobra nie przechodziły drogi bite, przechodziły natomiast trakty: militarny (przez Łabunie do Zamościa), solny (od Zawichostu i Rachowa /Rachów, niedaleko Annopola/ do Krynic i Dołhobyczowa), zwykły (przez Tyszowce do Hrubieszowa). Odległość od miasta gubernialnego w Lublinie

¹²⁴ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2;

¹²⁵ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 29-30.

¹²⁶ APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/2.1/52.

¹²⁷ Spis DL 1856.

¹²⁸ Tak opisuje sam Walenty Gołuchowski w piśmie do konsystorza generalnego greckokatolickiej diecezji chełmskiej, APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 104; APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹²⁹ Tak opisuje sam Walenty Gołuchowski w piśmie do konsystorza generalnego greckokatolickiej diecezji chełmskiej, APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 104; APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

wynosiła 14 mil, od miasta powiatowego w Hrubieszowie 5 mil, miasta okręgowego w Tomaszowie 3 mile, od najbliższego miasta w Zamościu 2 mile oraz od najbliższej stacji pocztowej w Krynicach 1 mila. Dobra graniczą od wschodu z dobrami Zubowice i Wożuczyn (znaki graniczne: kopce), od południa z dobrami Siemierz i Silec (znaki graniczne: kopce), od zachodu z dobrami Krynice, Łabunie, Łabuńki (znaki graniczne: kopce) a od północy z dobrami Śniatycze (brak znaków granicznych). Wg spisu dokonanego w 1841 roku przez mierniczego Józefa Rusieckiego dobra zajmowały powierzchnię 293 morgów i 28 włók 139 prętów (300 prętów = 1 włók); przy czym dobra dworskie obejmowały 184 morgi 25 włók 135 prętów; dobra włościańskie: 107 morgów 17 włók 254 pręty; dobra kościelne: 1 morg 15 włók 50 prętów¹³⁰.

3 kwietnia 1861 roku w dobrach Komarów zatrudniano: dwóch ekonomów, rządu (łącznie 320 rs. rocznie), pisarza (45 rs.), czterech karbowych (po 15 rs.), dwunastu fernali (po 9 rs.), dwunastu parobków (po 9 rs.), osiem dziewczek (po 6 rs.), ogrodnika z pomocnikiem (22,5 rs.), leśniczego i czterech leśnych (łącznie 54 rs.), pasterza (9 rs.), owczarza z owczarkami (łącznie 30 rs.)¹³¹.

Wiosną 1861 roku odbywały się na terenie zaboru rosyjskiego, w tym także guberni lubelskiej, manifestacje religijne w kościołach i poza nimi. Urządzano procesje, w których brali udział także urzędnicy, do krzyży upamiętniających poległych w wypadkach lutowych (w brutalnym tłumieniu manifestacji religijno-patriotycznej na Placu Zamkowym w Warszawie) i kwietniowych lub do wzniesienia takich krzyży względnie kopców, mogił¹³².

Z rozkazu namiestnika Królestwa Polskiego – Aleksandra Nikołajewicza von Lüders, z dnia 12/24 listopada 1861 roku rozpoczęto akcję usuwania z krzyży wszelkich rewolucyjnych, narodowych znaków: orła białego, wieńców, koron cierniowych, kajdan, przełamanego oblicza zbawiciela. Polecono zachować tylko serca oraz litery JRN. Akcja ta jednak nie przyniosła oczekiwanych rezultatów¹³³. Emblematy rewolucyjne z krzyży w obrębie kościoła i cmentarzy mieli usuwać duchowni a przy drogach sołtysi. Z raportu naczelnika powiatu hrubieszowskiego z 12 stycznia 1862 roku wynika, że w Komarowie zostały te emblematy usunięte¹³⁴.

W 1863 roku kościół w Komarowie był filią parafii Łabunie. Parafia wraz z kościołem filialnym leżała w granicach dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej. W skład dekanatu zamojskiego wchodziły parafie: Krasnobród, **Łabunie** (z filią w **Komarowie**), Sitaniec, Stary Zamość, Szczebrzeszyn (z filią w Zwierzyńcu), Tomaszów Lubelski, Wielącza (z filią w Nieliszu), Zamość. Parafia Łabunie (bez kościoła filialnego w Komarowie) miała 3280 parafian a kościół filialny 1604 parafian. Taka sama struktura parafii była także w 1864 roku¹³⁵.

W Komarowie „wdzięczni chłopci” wystawili dwa pomniki na cześć cara Aleksandra II, za wprowadzenie reformy uwłaszczeniowej chłopów w 1864 roku¹³⁶.

W 1864 roku dobra Komarów były wystawione przez Dyрекcję Szczegółową Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Lublinie na sprzedaż za zaległości w spłacie kredytu. Dobra Komarów składały się z: miasta Komarów; wsi zarobnej Komarów (z dwoma folwarkami, głównym i filialnym); wsi zarobnej Wola, czyli Wolica Brzozowa z folwarkiem

¹³⁰ Tak opisuje sam Walenty Gołuchowski w piśmie do konsystorza generalnego greckokatolickiej diecezji chełmskiej, APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 104; APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹³¹ Tak opisuje sam Walenty Gołuchowski w piśmie do konsystorza generalnego greckokatolickiej diecezji chełmskiej, APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/363, k. 104; APL TKZLublin, sygn. 35/650/0/1/97, k. 1-63.

¹³² Riabinin LPS, s. 49-50.

¹³³ Riabinin LPS, s. 65-66.

¹³⁴ Budziarek, s. 371.

¹³⁵ Spis DL 1864, s. 14, 15; Spis DL 1865, s. 17.

¹³⁶ Tomczyk Józef (1913-1991), „Narastanie świadomości narodowej w Lubelskiem w latach 1864-1917 w świetle akt Kancelarii Gubernatora Lubelskiego”, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio F, Historia* Vol. 48 (1993), s. 145.

tej samej nazwy; wsi zarobnej Krzywystok z folwarkiem Krzywystok; wsi zarobnej Księżostany z folwarkiem Księżostany; wsi czynszowo-pańszczyźnianych Janówka i Huta Komarowska z dworskimi folwarkami; przyległych lasów¹³⁷.

Dyrekcja Szczegółowa Towarzystwa Ziemskiego Guberni Lubelskiej ogłosiła, z powodu zaległości na rzecz towarzystwa, na 24 września 1864 roku przetarg na sprzedaż dóbr Śniatycze (z folwarkiem Śniatycze, Wola Śniatycka vel Wolica, Antoniówka oraz wsiami zarobnymi Śniatycze, Wólka Śniatycka vel Wolica z lasami), z przyległościami i przynależnościami, leżących w okręgu tomaszowskim i powiecie hrubieszowskim guberni lubelskiej¹³⁸.

W 1865 roku sieć dekanatów dostosowano do podziału województwa na powiaty¹³⁹.

22 listopada 1865 roku dziekan zamojski ks. Antoni Szydoczyński pyta konsystorza generalnego diecezji lubelskiej czy przekazać akta cywilne Komarowa pod zarząd pełniącego obowiązki komendarza w Komarowie. Konsystorz pozostawia załatwienie tej kwestii dziekanowi¹⁴⁰.

W 1865 roku w Komarowie było 195 domów (w tym 23 murowane i 172 drewnianych) oraz 1772 mieszkańców, w tym 1060 Żydów. W tym też roku Kasa Ekonomiczna Miasta Komarowa uzyskała 322 r.sr. dochodu a skarb Królestwa Polskiego 957 r.sr.¹⁴¹.

Kościół filialny Komarów parafii w Łabuniach w dekanacie tomaszowskim diecezji lubelskiej, 1867

Od 1867 roku kościół filialny Komarów należał do dekanatu tomaszowskiego¹⁴².

Postanowieniem Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskim z 17 stycznia 1867 roku o podziale miast i gmin w powiatach w skład powiatu tomaszowskiego weszły miasta: Jarczów, Komarów, Łaszczów, Tomaszów, Tyszowce oraz gminy wiejskie: Dołhobyczów, Jarczów, Kotlice, Komarów, Krynice, Majdan-Górny, Poturzyn, Rachanie, Rogóźno, Tarnawatka, Telatyn, Tomaszów, Tyszowce. Gmina wiejska Łabunie weszła w skład powiatu zamojskiego¹⁴³.

W 1867 roku, w związku z likwidacją gminy Wożuczyn w powiecie tomaszowskim, do gminy Komarów dołączono miejscowości: Kozia Wola, Kraczew, Siemierz, Wożuczyn, Zwiartówek¹⁴⁴.

W 1867 roku podzielono gubernię lubelską na dwa okręgi sądowe: lubelski, zamojski. Do okręgu zamojskiego należał m.in. sąd gminny w Komarowie dla gmin Komarów, Tyszowce, Kotlice¹⁴⁵.

Z korespondencji, z 1867 i 1868 roku między dozorem kościelnym a lubelskim gubernatorem wynika, że domek i ogród komendarza z Komarowa został wcześniej zajęty przez Skarb Państwa. Dozór kościelny prosił o nadetatowego wikariusza dla kościoła w Komarowie. Władze carskie wyrażały na to zgodę pod warunkiem zapewnienia pensji jak i lokalu z opałem dla księdza, bez żadnej pretensji dotyczących zwrotu zajętych przez Skarb Państwa ogrodu z zabudowaniami¹⁴⁶.

W 1868 roku do dekanatu tomaszowskiego należały m.in. parafie: Dzierążnia,

¹³⁷ GW 1864, Nr 163, s. 4.

¹³⁸ DPow 1864, Nr 57, s. 514.

¹³⁹ Zahajkiewicz ALHA, s. 107.

¹⁴⁰ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 3.

¹⁴¹ Rocznik urzędowy Królestwa Polskiego na rok 1866, Warszawa, 1866, załącznik.

¹⁴² Spis DL 1870, s. 51.

¹⁴³ DPKP 1868, T. 66, Nr 219, s. 295.

¹⁴⁴ ZTom 1922, Nr 2, s. 26.

¹⁴⁵ GSWa 1876, Nr 22, s. 182.

¹⁴⁶ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 5.

Tomaszów, Tyszowce¹⁴⁷.

31 grudnia 1869 roku postanowieniem Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskim o przemianowaniu osiadłości niemających charakteru miejskiego w guberniach Królestwa Polskiego na osady wiele miast¹⁴⁸, w tym i Komarów utraciły prawa miejskie i zostały zamienione na osady. Tym samym postanowieniem utworzona osada Komarów została włączona do gminy Komarów¹⁴⁹. Komitet przy postanowieniu opierał się na ukazie carskim z dnia 1 czerwca 1869 roku¹⁵⁰. Ukaz carski został ogłoszony 13 lipca 1869 roku. W ukazie do rządzącego Senatu car Aleksander pisze, że od wydania poprzednich ukazów (z 7 czerwca 1866 roku dotyczącego zniesienia ciążących na miastach i miasteczkach opłat konsumpcyjnych, z dnia 28 października 1869 roku dotyczącego zniesienia stosunków dominalnych mieszkańców miejskich względem byłych właścicieli miast) zwraca uwagę „na potrzeby licznej w tym kraju klasy¹⁵¹ mieszczan”. Car dostrzegł w 452 miastach królestwa wiele miast z nazwy, w których jest mało mieszkańców, mały rozwój przemysłu i handlu, niedostateczne dochody, które w rzeczywistości nie są miastami. Mieszkańcy tych miast nie wykorzystują praw do zarządu gromadzkiego nadanym obywatelom wiejskim a muszą płacić podatki obliczone według większej niż dla wsi stopy oraz są zobowiązani uiszczać liczne opłaty na korzyść kasy miejskiej. Przemianowanie tych miast na osady przyniesie mieszkańcom istotne ulgi. Car polecił komitetowi urządzającemu wybranie miast do przemianowania na osady (art. 2 ukazu).

W 1869 roku w skład dekanatu tomaszowskiego wchodziły następujące parafie: Chodywańce, Dub, Dzierążnia, Gródek, Łaszczów, Nabróż, Oszczów, Rachanie, Rzeplin, Tomaszów, Tyszowce, Wożuczyn oraz **kościół w Komarowie – filia parafii Łabunie**¹⁵².

Kościół w Komarowie, w 1869 roku, obejmował mieszkańców następujących miejscowości: miasto Komarów oraz wsie: Huta Komarowska, Janówka, Komarów-Wieś, Krzywystok (w źródle Knyszystok), Księżostany, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka. Teren ten zamieszkiwało 1784 rzymskokatolików, 300 grekokatolików oraz 1000 Żydów¹⁵³.

Kościół parafialny św. Dominika i Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej (S. Dominici et BMV Scapular), w 1869 roku, należał do dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej. Obejmował następujące miejscowości: Łabunie, Wólka Łabuńska, Russów [Ruszów], Majdan Russowski [Majdan Ruszowski], Banchaczów [Barchaczów], Jatutów, Krynice, Majdan Krynicki, Romanówka, Kryniczki. Na tym terenie mieszkało 3935 rzymskokatolików, 250 grekokatolików oraz 20 Żydów¹⁵⁴.

Należy zaznaczyć, że od 1 stycznia 1870 roku w Komarowie nie było już burmistrza jak i jego urzędników.

31 marca 1870 roku lubelski gubernator wydał zgodę na wydzielenie ziemi i zabudowań dla księdza w Komarowie¹⁵⁵.

W 1870 roku do kościoła parafialnego w Łabuniach został przeniesiony obraz św. Antoniego Padewskiego z zamkniętego w 1869 roku przez władze carskie klasztoru w

¹⁴⁷ APL APRTyszowce, sygn. 35/1945/0/2.4/64, k. 186; APL APRDzierążnia, sygn. 35/1815/0/2.4/81, k. 21.

¹⁴⁸ Przykładowo w powiecie hrubieszowskim: Grabowiec, Uchanie, Horodło, Kryłów; w powiecie chełmskim: Rejowiec, Wojsławice, Sawin, Puchaczów, Pawłów; w powiecie krasnostawskim: Tarnogóra, Izbica, Gorzków, Żółkiewka, Turobin; w powiecie zamojskim: Goraj, Frampol, Krasnobród; w powiecie tomaszowskim: Tyszowce, Łaszczów, Jarczów; w powiecie nowoaleksandryjskim (puławskim): Kazimierz, w powiecie lubelskim: Głusk, Wieniawa, Piaski, Bełżyce, Bychawa, Biskupice, Chodel; w powiecie lubartowskim: Kamionka, Michów, Firlej, Czemierniki; w powiecie janowskim: Modliborzyce, Zaklików, Annopol, Urzędów; w powiecie biłgorajskim: Józefów, Krzeszów.

¹⁴⁹ DPKP 1869, T. 69, Nr 239, s. 465-469.

¹⁵⁰ DPKP 1869, T. 69, Nr 237, s. 245-253.

¹⁵¹ Pisownia oryginalna.

¹⁵² Spis DL 1870.

¹⁵³ Spis DL 1870, s. 53.

¹⁵⁴ Spis DL 1870, s. 52, 53.

¹⁵⁵ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 30.

Radecznicy, na prośbę z dnia 6 maja 1870 roku ks. proboszcza Antoniego Szydoczyńskiego i za zgodą władz rządowych jak i duchownych¹⁵⁶. 9 maja 1870 roku zgodę na przeniesienie obrazu wyraził biskup sufragan lubelski Walenty Baranowski¹⁵⁷. Obraz powrócił do Radecznicy, gdzie spłonął w **1995** roku.

W 1870 roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 1800 rzymskokatolików, 306 grekokatolików oraz 1020 Żydów; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 3989 rzymskokatolików, 150 grekokatolików oraz 22 Żydów¹⁵⁸.

Kościół w Komarowie (dekanat tomaszowski) obejmował mieszkańców następujących miejscowości: miasto Komarów oraz wsie: Huta Komarowska, Janówka, Komarow-Wieś, Krzywystok, Księżostany, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka. Natomiast kościół parafialny w Łabuniach (dekanat zamojski) obejmował następujące miejscowości: Barchaczów, Jatutów, Krynice, Kryniczki, Łabunie, Łabuńki, Majdan Krynicki, Majdan Ruszowski, Polany, Romanówka, Ruszów, Wierzbie, Wólka Łabuńska (-**1870-1874**-)¹⁵⁹.

Pieczęć 1 – Rok 1874. Odcisk pieczęci urzędowej dziekana foralnego tomaszowskiego, używanej jeszcze w 1903 roku (Księga urodzeń z 1874 roku).

W **1871** roku dobra Komarów składały się z folwarków: Huta Komarowska, Janówka, Komarów, Krzywystok, Księżostany, Wolica Brzozowa) i zajmowały 5310 morgów powierzchni¹⁶⁰.

W Komarowie odbywały się jarmarki (sześć razy do roku). W poniedziałki (wg kalendarza juliańskiego): po Niedzieli Śródpustnej, po św. Trójcy, przed św. Jana Chrzciciela, po Wniebowzięciu NMP, po św. Michała, po Wszystkich Świętych (-**1874-1881**-)¹⁶¹.

Następnie jarmarki odbywały się w poniedziałki (wg kalendarza juliańskiego): po Niedzieli Śródpustnej, po św. Trójcy, przed św. Bartłomiejem i Barnabą, po Wniebowzięciu NMP, po Podniesieniu św. Krzyża i po św. Łukaszu (-1885-1913-)¹⁶².

W Komarowie, leżącym w powiecie tomaszowskim, odbywały się jarmarki (sześć razy

¹⁵⁶ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 34, 51-52.

¹⁵⁷ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 34

¹⁵⁸ Spis DL 1871, s. 55, 56.

¹⁵⁹ Spis DL 1871, s. 55, 56; Spis DL 1873, s. 60; Spis DL, 1874, s. 112.

¹⁶⁰ Słownik GKP T4, s. 305.

¹⁶¹ KAL 1875, s. 81; KAL 1876, s. 81; KAL 1877, s. 70; KAL 1880, s. 121; KAL 1888, s. 96;

¹⁶² KAL 1886, s. 83; KAL 1887, s. 76; 110; KAL 1888, s. 96; KAL 1890, s. 96; KAL 1891, s. 108; KAL 1893, s. 97; KAL 1894, s. 84; KAL 1897, s. 71; KAL 1899, s. 93; KAL 1900, s. 88; KAL 1901, s. 88; KAL 1902, s. 82; KAL 1903, s. 76; KAL 1905, s. 79; KAL 1906, s. 93; KAL 1907, s. 93; KAL 1912, s. 91; KAL 1913, s. 101; Pamiętnik 1905, s. 84

do roku). W poniedziałki: po niedzieli Środopostnej, przed św. Janem Chrzcicielem, po Wniebowzięciu NMP, po św. Michale, po Wszystkich Świętych (-1918-1921-; w źródle brak wskazania szóstego jarmarku; istnieje pewna sprzeczność w wykazach jarmarków w poszczególnych latach 1874-1921)¹⁶³.

W **1872** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 1875 rzymskokatolików, 310 grekokatolików oraz 1030 Żydów; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4156 rzymskokatolików, 160 grekokatolików oraz 22 Żydów¹⁶⁴.

W **1873** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 1880 rzymskokatolików, 315 grekokatolików, 1035 Żydów oraz 4 ascetów; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4150 rzymskokatolików, 160 grekokatolików oraz 24 Żydów¹⁶⁵.

W **1874** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 2656 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4241 rzymskokatolików¹⁶⁶.

W **1875** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 2117 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4341 rzymskokatolików¹⁶⁷.

W **1876** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 2117 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4371 rzymskokatolików¹⁶⁸.

W **1877** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 2167 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4472 rzymskokatolików¹⁶⁹.

W **1878** roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 2167 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski) zamieszkiwało 4473 rzymskokatolików¹⁷⁰.

Przed **1879** rokiem hrabina Antonina Tarnowska, dziedziczka na Łabuniach i kolatorka kościoła parafialnego w Łabuniach, zbudowała po prawej stronie kościoła kaplicę z miejscem na grobowce pod nią¹⁷¹.

Kościół parafialny św. Dominika i Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej w Łabuniach w **1880** roku, należał do dekanatu zamojskiego diecezji lubelskiej i liczył 4473 parafian. Natomiast kościół filialny w Komarowie (leżał w dekanacie tomaszowskim) liczył 3487 parafian¹⁷².

W **1882** roku powstała apteka wiejska w Komarowie (pierwsza w kraju „prawdziwie wiejska”)¹⁷³. Od 1882 roku funkcjonowała w Komarowie szkoła początkowa [elementarna]¹⁷⁴.

W 1882 roku teren kościoła w Komarowie (dekanat tomaszowski) zamieszkiwało 3497 rzymskokatolików; natomiast teren kościoła parafialnego w Łabuniach (dekanat zamojski)

¹⁶³ KAL 1918, s. 119; KAL 1920, s. 33.

¹⁶⁴ Spis DL 1873, s. 60.

¹⁶⁵ Spis DL 1874, s. 112.

¹⁶⁶ Spis DL 1875, s. 69.

¹⁶⁷ Spis DL 1876, s. 63, 64.

¹⁶⁸ Spis DL 1877, s. 56.

¹⁶⁹ Spis DL 1878, s. 41.

¹⁷⁰ Spis DL 1879, s. 41.

¹⁷¹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 54; Słownik GKP T5, s. 564.

¹⁷² Spis DL 1881, s. 40, 41.

¹⁷³ GW 1883, Nr 192, s. 2.

¹⁷⁴ Słownik GKP T4, s. 305.

zamieszkiwało 4470 rzymskokatolików¹⁷⁵.

Od 19 listopada **1883** roku do 21 marca **1886** roku był wyznaczony ksiądz zarządzający kościołem filialnym w Komarowie parafii Łabunie¹⁷⁶. Funkcję tą pełnił wikariusz parafii Łabunie stale przebywający w kościele filialnym w Komarowie pod wezwaniem św. Trójcy¹⁷⁷.

W 1883 roku kościół parafialny w Łabuniach był pod wezwaniem św. Dominika i Najświętszej Maryi Panny. W wielkim ołtarzu był umieszczony obraz św. Antoniego Padewskiego. Parafia Łabunie, leżąca w dekanacie zamojskim, posiadała kościół filialny z księgami metrykalnymi w Komarowie. Parafia liczyła 4473 parafian (wg stanu na 1880)¹⁷⁸.

W grudniu 1883 roku do kościoła filialnego w Komarowie należały miejscowości: Komarów Osada, Komarów-Wieś, Antoniówka (nowa i stara), Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Księżostany, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycza, Księżostany-Kolonia¹⁷⁹. Wykaz ten został sporządzony m.in. według akt metrykalnych. Natomiast według innego źródła, w tym czasie, do kościoła filialnego w Komarowie należały miejscowości: Janówka, Komarów, Krzywystok, Księżostany, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycza. Źródło drugie pominęło pewne szczegóły, zapewne ze względu na bardzo szeroki zakres tej pracy¹⁸⁰.

W 1883 roku do parafii Łabunie (bez kościoła w Komarowie) należały następujące miejscowości z powiatu tomaszowskiego: Korolówka (alias Korelewka, gm. Krynice), Krynice, Kryniczki, Majdan Krynicki, Polany, Romanówka i z powiatu zamojskiego: Barchaczów, Jatutów, Łabunie, Łabuńki, Majdan Ruszowski, Ruszów, Wierzbie, Wólka Łabuńska¹⁸¹.

Pieczczę 2 – Rok 1885, 27 maja. Odcisk pieczęci urzędowej powiatu zamojskiego, wydziału hipotecznego¹⁸².

W **1886** roku w Komarowie był 18 domów murowanych i 214 drewnianych. Komarów liczył 2396 mieszkańców i miał pocztę w Tomaszowie¹⁸³.

¹⁷⁵ Spis DL 1883, s. 59, 60.

¹⁷⁶ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 35, 65-66, 70-71, 90.

¹⁷⁷ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 53, 61; KPK T1; PKLG 1887, s. 94; PKLG 1885, s. 91; Spis DL 1906, s. 66.

¹⁷⁸ Słownik GKP T5, s. 564.

¹⁷⁹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41; Księgi metrykalne.

¹⁸⁰ Słownik GKP T5, s. 564.

¹⁸¹ Słownik GKP T4, s. 410; Słownik GKP T5, s. 564.

¹⁸² APRG, Księga urodzeń, 1857-1862 (dołączony dokument).

¹⁸³ PKLG 1887, s. 129-130.

21 marca **1887** roku władze carskie – decyzją generała-gubernatora warszawskiego (nr 485): generała-adiutanta Josifa Władimirowicza Hurko – nakazały biskupowi Franciszkowi Jaczewskiemu (wówczas administratora diecezji lubelskiej) usunięcie księdza zarządzającego, wówczas ks. Alfreda Orłowskiego i nie obsadzanie stanowiska wikariusza w Komarowie. Gubernator nakazał usunięcie księdza komendariusza, gdyż „przebywanie księdza katolickiego w Komarowie szkodliwie działa na ludność prawosławną w okolicy”. Biskup wypełnił rozkaz gubernatora¹⁸⁴. Do końca 1887 roku w kaplicy w Komarowie obsługę duchową prowadzili proboszcz parafii Łabunie ks. Narcyz Michalski, wikariusz parafii Łabunie a zarazem zarządca kościoła w Komarowie ks. Czesław Tylusiński i proboszcz parafii Łabunie ks. Franciszek Abramowicz. Wymienieni księża prowadzili też księgi metrykalne w Komarowie¹⁸⁵.

Następnym krokiem do upokorzenia katolików w Komarowie było uznanie za szkodliwe odprawianie mszy św. w Komarowie przez księdza dojeżdżającego z Łabuń¹⁸⁶. Generał-gubernator uznał za występne zbieranie na terenie filii Komarów po pół rubla od dymu i przekazywanie zebranej kwoty administratorowi parafii Łabuń ks. Franciszkowi Abramowiczowi. Ks. Fr. Abramowicz następnie przekazywał te pieniądze wikariuszowi ks. Józefowi Chojnackiemu na dojeżdżanie do Komarowa. Składki dawali także prawosławni oraz małżeństwa mieszane (katolik, prawosławny), co przeczyło zasadzie „dobrowolnego” przejścia grekokatolików na prawosławie w 1875 roku¹⁸⁷. Generał-gubernator decyzją z 27 maja **1891** roku całkowicie zabronił odprawiania mszy św. i wszelkich posług w kaplicy w Komarowie. Parafian z filii w Komarowie nakazano podzielić pośród okoliczne parafie. Administrator diecezji biskup Franciszek Jaczewski przesłał administratorowi parafii Łabunie bardzo krótkie polecenie: „Komunikuję W. Ks. Administratorowi reskrypt gen. gubernatora warsz. z d. 27. maja br. N. 988 w drugostronnym odpisie dla wiadomości i stosowania”¹⁸⁸.

Mieszkańcy miejscowości: Komarów, Komarów-Wieś, Janówka, Księżostany Wieś, Księżostany-Kolonia, Wolica Brzozowa, Komarówka, Wolica Śniatyczna, Krzywystok, Ruszczyzna Kolonia, Antoniówka (stara i nowa) nie mogli właściwie spełniać obrzędów i obowiązków religijnych m.in. dlatego, że kościół w Łabuniach był małej pojemności i w znacznej odległości; trudno do niego było dotrzeć z uwagi na bagienny teren i słabe drogi lub ich brak¹⁸⁹.

W 1891 roku diecezja lubelska dzieliła się na następujące dekanaty: biłgorajski, chełmski, hrubieszowski, lubelski, krasnostawski, janowski, tomaszowski, zamojski¹⁹⁰.

W 1891 roku do dekanatu tomaszowskiego należały parafie Tomaszów (administrator ks. Ludwik Szumiata, dziekan; wikariusz I: ks. Wacław Gołcz; wikariusz II: vacat), Wożuczyn (ks. Franciszek Krześniak; wikariusz: vacat), Gródek (ks. Julian Bogutyn), Dub (ks. Stanisław Jeziorowski), Dzierążnia (ks. Mikołaj Garlicki), Łaszczów (vacat), Nabroż (ks. Wiktor Suski), Oszczów (ks. Tomasz Słonecki), Rachanie (ks. Wiktor Czarkowski), Rzeplin (ks. Walerian Olszewski), Tyszowce (vacat), Chodywańce (vacat) oraz kościół filialny w Komarowie (kierowany przez proboszcza parafii Łabunie)¹⁹¹.

¹⁸⁴ KPK T1; AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 61, 71, 90; Kubicki 2/3, s. 167; Kubicki 2/1, s. 315; GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁸⁵ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1887, sygn. 88/614/0/-/17.

¹⁸⁶ GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁸⁷ GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁸⁸ KPK T1; AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 61, 71, 90; Kubicki 2/1, s. 315; Kubicki 2/3, s. 167; GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁸⁹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 65-66, 70-71, 90.

¹⁹⁰ PKLG 1892, s. 235-243.

¹⁹¹ PKLG 1892, s. 243.

Pieczęć 3 – Rok 1880, 26 października. Odcisk pieczęci urzędowej urzędnika stanu cywilnego rzymskokatolickiej parafii Tyszowce (ze zbiorów Andrzeja Karczmarczuka).

W okresie 1891-1905 kościołem w Komarowie zarządzał proboszcz parafii Łabunie. Pełnomocnicy parafian kościoła w Komarowie Józef Kurkiewicz i Stanisław Rybak wielokrotnie (wiadomo o podaniach z 1895, 1897, 1898, 1900) wysyłali prośby do władz duchowych i rządowych o zgodę na otwarcie kościoła z księdzem. Parafianie walczyli o ponowne otwarcie kościoła w różny sposób. Obiecywali naczelnikowi tomaszowskiemu (nazywając go dobrodziejem) za otwarcie kościoła nawet umieszczenie portretu cara na ołtarzu w kościele¹⁹². Po śmierci cara Aleksandra III (w 1894 roku) parafianie prosili, po polsku, naczelnika powiatu tomaszowskiego o wyrażenie zgody na złożenie przysięgi [na wierność nowemu carowi] w kościele komarowskim. Obiecywali modlić się gorąco każdego dnia o szczęście rodziny carskiej i całego narodu rosyjskiego, aby tylko mogli także modlić się na innych nabożeństwach nie tylko galowych. Naczelnik kazał parafianom złożyć przysięgę w Łabuniach¹⁹³. Wybrani przedstawiciele parafian z Komarowa Józef Wawryn i Tomasz Wojda złożyli 6 lutego 1895 roku podanie u nowego generał-gubernatora warszawskiego hrabia Piotra Szuwałowa o otwarcie kościoła, o przydzielenie księdza i o możliwość odprawiania nabożeństw w Komarowie¹⁹⁴. Osoby podpisujące się pod podaniami traciły zaufanie władzy. Gmina Komarów wybrała Franciszka Biernackiego do delegacji gminy mającej zawieźć do Petersburga radość z powodu małżeństwa i panowania nowego władcy. Ponieważ na jednym ze wspomnianych podań widniał podpis Franciszka Biernackiego wykluczono go z delegacji lubelskiej do Petersburga¹⁹⁵.

Prawdopodobnie w czerwcu 1895 roku trzystu parafian (pod przywództwem Józefa Wawrzyna [zapewne chodzi o Józefa Wawryna] i Mikołaja Biernackiego) z Komarowa wybrało się, bezdrożami i małymi drogami w celu zmylenia naczelnika powiatu tomaszowskiego, do Zamościa. Zamość w tym czasie wizytował generał-gubernator warszawski hrabia Piotr Szuwałow. Parafianie padli przed koniem hrabiego i w prosty sposób wyłożyli swoją prośbę dotyczącą kościoła w Komarowie. Generałowi-gubernatorowi towarzyszył lubelski gubernator cywilny Tchórzewski [radca tajny Włodzimierz Filipowicz Tchórzewski], który o nic nie wiedział o Komarowie oraz Apuchtin [kurator Okręgu Naukowego Warszawskiego Aleksander Lwowicz Apuchtin], który tak powiedział przybyłym: „A wse takji, sobaka, budeś chodit w Łabun”. Generał-gubernator obiecał odpowiedzieć parafianom drogą urzędową i wysłał 8 lipca 1895 roku pismo do naczelnika powiatu tomaszowskiego, aby przekazał proszącym za pokwitowanie, że ich prośba została uznana za

¹⁹² GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁹³ GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁹⁴ GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

¹⁹⁵ GNA 1895, Nr 152, s. 1, 2.

niepodlegającą uwzględnieniu. Odpowiedź miała być przekazana za pokwitowaniem, tak aby wziąć te osoby pod dozór policyjny. Pod dozorem policyjnym byli już od samego początku starania się o otwarcie kościoła Józef Wawryn i Mikołaj Biernacki¹⁹⁶. O prześladowaniu katolików w Komarowie pisały gazety w innych zaborach Polski: Gazeta Narodowa (wydawana we Lwowie) oraz Dziennik Poznański (wyd. w Poznaniu).

Kościół w Komarowie był zamknięty w okresie **27.05.1891-21.07.1905**¹⁹⁷.

W latach **1887-1904** roku ks. Franciszek Abramowicz nazywa się proboszczem komarowsko-łabuńskiej (względnie łabuńsko-komarowskiej) rzymskokatolickiej parafii¹⁹⁸.

Od stycznia 1888 roku do co najmniej końca 1893 roku i w okresie 01.01.1901-17.08.1905 (*do sprawdzenia w księgach metrykalny okres 1894-1900*) chrzczono dzieci, udzielano ślubów i odprawiano pogrzeby w kościele w Łabuniach (kościół w Komarowie był zamknięty)¹⁹⁹.

W 1891 roku w Komarowie funkcjonowała wiejska szkoła początkowa²⁰⁰. W 1891 roku w Komarowie nie było lekarza ale było dwóch felczerów wolnopraktykujących (Gersz Drut i Zelman Odetdaum)²⁰¹.

1 stycznia **1892** roku osada Komarów liczyła 3358 mieszkańców a cała gmina Komarów liczyła 9137 mieszkańców (w tym samym czasie gmina Łabunie w powiecie zamojskim liczyła 4932 mieszkańców)²⁰².

Na początku 1892 roku Urząd Lekarski Guberni Lubelskiej poszukiwał lekarza do Komarowie, przy czym poinformowano, że w Komarowie jest apteka²⁰³.

W 1892 roku generał-gubernator warszawski generał-adiutant Josif Władimirowicz Hurko stosownie do przepisów budowlanych z grudnia 1891 roku wskazał m.in. w województwie lubelskim osady, w których powinno być stosowane to prawo. Wymienił m.in. Komarów, Grabowiec, Tyszowce, Horodło. Prawo budowlane przewidywało m.in. minimalne odległości między budynkami, budowanie w rynku osady jak i przy głównych ulicach domów krytych materiałami ogniotrwałymi. Ponadto przy budowaniu nowych domów należało zachować szerokość głównych ulic – 8 sążni a pozostałych 6 sążni. Kominy powinny być murowane od fundamentów²⁰⁴. W 1892 roku w Komarowie była apteka. W powiecie tomaszowskim były jeszcze apteki w Tomaszowie, Tyszowcach i Łaszczowie²⁰⁵.

31 lipca **1896** roku, o godzinie piątej po południu, pożar ogarnął ołtarz główny i organy w kościele parafialnym w Łabuniach²⁰⁶.

W 1896 roku był vacat na stanowisku wikariusza – rektora kościoła w Komarowie. Pieczę nad kościołem miał administrator parafii Łabunie²⁰⁷.

W 1896 roku do kościoła filialnego w Komarowie należały następujące miejscowości:

¹⁹⁶ GNA 1895, Nr 311, s. 2.

¹⁹⁷ KPK T1; AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 61, 71, 90; Kubicki 2/3, s. 167.

¹⁹⁸ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1888, sygn. 88/614/0/-/18, k. 96; APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 61, 125, 191, 242; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1887, sygn. 88/614/0/-/17, k. 46.

¹⁹⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1888, poz. 1; ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1893, poz. 138; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1893, sygn. 88/614/0/-/23; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1893, sygn. 88/614/0/-/23; APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 1-292.

²⁰⁰ PKLG 1892, s. 200.

²⁰¹ PKLG 1892, s. 151.

²⁰² KAL 1893, s. 37-39.

²⁰³ GW 1892, Nr 8, s. 3.

²⁰⁴ GW 1892, Nr 162, s. 1.

²⁰⁵ KAL 1893, s. 45.

²⁰⁶ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-39.

²⁰⁷ Spis DL 1897, s. 63.

Komarów Osada, Komarów-Wieś, Antoniówka (nowa i stara), Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Księżostany, Księżostany-Kolonia, Wolica Brzozowa (w źródle podano Brzozowska), Wolica Śniatycka. Do kościoła parafialnego w Łabuniach (bez kościoła w Komarowie) należały następujące miejscowości: Barchaczów, Bródek, Jatutów, Krynice, Kryniczki, Łabunie, Łabuńki, Polany, Romanówka, Majdan Krynicki, Majdan Ruszowski, Ruszów, Wierzbie, Wólka Łabuńska. Przy kościele filialnym w Komarowie było 3897 parafian a przy parafialnym 5733²⁰⁸.

14 sierpnia 1897 roku do parafii Łabunie (w dekanacie zamojskim) należały wsie: Krynice, Kryniczki, Majdan Krynicki, Polany, Romanówka, Janówka, Księżostany, Huta Komarowska, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka, Krzywystok oraz „znaczna ilość osad rolnych tak zwanych kolonii w powiecie tomaszowskim” oraz wsie Łabunie, Wólka Łabuńska, Barchaczów, Jatutów (także z nowo powstałymi koloniami) w powiecie zamojskim a także „kiedyś miasto a obecnie osada miejska” Komarów w powiecie tomaszowskim²⁰⁹.

16 stycznia 1899 roku, w imieniu wdowy po Stefanie Rostworowskim – Józefy Lubienieckich Rostworowskiej, primo voto Jagnińskiej, sprzedał Antoniemu Biernackiemu jeden morg ziemi z dóbr Komarów a leżących w Obszarku²¹⁰.

2.6. Wiek XX, kościół filialny w Komarowie

W 1901 roku Komarów – miastko – leżało w powiecie tomaszowskim²¹¹. W 1901 roku kościół filialny w Komarowie (dekanat tomaszowski) liczył 4054 parafian a kościół parafialny w Łabuniach (dekanat zamojski) liczył 6432 parafian²¹².

Kościół filialny w Komarowie obsługiwał osadę Komarów oraz wsie Antoniówka Nowa, Antoniówka Stara, Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Księżostany, Księżostany-Kolonia, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka. Kościół w Komarowie należał do dekanatu tomaszowskiego (-1901-1909-)²¹³.

Do kościoła parafialnego w Łabuniach należały następujące miejscowości Barchaczów, Brodów (Brodek), Jatutów, Krynice, Kryniczki, Łabunie, Łabuńki, Majdan Krynicki, Majdan Russowski [Majdan Ruszowski], Mocówka, Polany, Romanówka, Ruszów, Wierzbie, Wólka Łabuńska (-1901-1909-)²¹⁴.

Od 9 kwietnia 1901 roku prawo propinacji w dobrach Komarów miały dzieci Ksawerego Wincentego Jagnińskiego i Józefy z Lubienieckich: Konstanty, Jan (*Jan Nepomucen*), Stanisław (*Stanisław Kostka*), Maria Jadwiga (po mężu Gajewska) oraz syn Stefana Rostworowskiego i Józefy z Lubienieckich (po pierwszym mężu Jagnińskiej): hrabia Roman Rostworowski²¹⁵. Wynika zatem, że wymienieni byli, w tym czasie, właścicielami dóbr Komarów.

W 1904 roku w Komarowie funkcjonowały dwie szkoły „низша учебныя заведения М.Пр.В.” oraz „низша учебныя заведения М.Н.Пр.”²¹⁶.

21 lipca 1905 roku władze carskie jak i duchowne zezwoliły na otwarcie kościoła w Komarowie, przez Józefa Kurkiewicza – pełnomocnika parafian kościoła w Komarowie, dla wypełniania obrzędów i obowiązków religijnych²¹⁷. Księdzem stale urzędującym w

²⁰⁸ Spis DL 1897, s. 63-65.

²⁰⁹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 65-66.

²¹⁰ APL Okolski Stanisław, sygn. 35/348/0/1/3, akt nr 14.

²¹¹ Słownik GKP T15, cz. 2, s. 109.

²¹² Spis DL 1902, s. 66-68.

²¹³ Spis DL 1902, s. 66-67; Spis DL 1906, s. 66-67; Spis DL 1909, s. 70.

²¹⁴ Spis DL 1902, s. 66-68; Spis DL 1906, s. 68-69; Spis DL 1909, s. 72.

²¹⁵ APL ChKG, sygn. 35/95/0/10/365, k. 99.

²¹⁶ Karta Lûblinskoj Gubernii s pokazaniem nahodâsihsâ v nej učebnyh zavedenij, Lublin, 1904.

²¹⁷ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 75.

Komarowie został wikariusz parafii Łabunie ks. Stanisława Furmanik²¹⁸. Możliwość dokonania chrztu dziecka w miejscowym kościele otworzyła drogę do ochrzczenia dzieci urodzonych dużo wcześniej, także w 1899 roku²¹⁹.

Ksiądz Stanisław Furmanik w księdze urodzeń, w grudniu 1905 roku jak i w kolejnych latach 1906-1908, nazywa siebie administratorem parafii rzymskokatolickiej w Komarowie a także proboszczem (настоятель) tej parafii²²⁰.

Następny ksiądz Marian Sobieszczański w księdze urodzeń, w grudniu 1909 roku, nazywa się administratorem parafii rzymskokatolickiej w Komarowie a także proboszczem (настоятель) tej parafii ale już w grudniu 1910 roku, jak i w latach następnych 1911-1919, nazywa się wikariuszem komarowskiej rzymskokatolickiej filialnej parafii²²¹. Zapewne w pierwszym roku urzędowania ksiądz sporządził protokół zakończenia roku, w księdze urodzeń, wzorując się na zapisach poprzednika.

W 1905 roku w miejscowościach należących do komarowskiego kościoła mieszkało dużo kolonistów z Galicji oraz bezpośrednio z Niemiec.

Do dekanatu tomaszowskiego w 1905 roku należały parafie: Dub, Dzierążnia, Gródek, Łaszczów, Nabroż, Rachanie, Rzeplin, Tomaszów, Tyszowce, Wozuczyn oraz kościół filialny Komarów. Kościół w Komarowie (dekanat tomaszowski) należał jako filialny do parafii Łabunie (leżącej w dekanacie zamojskim)²²².

W 1905 roku utworzono parafię św. Trójcy w Komarowie. Parafię erygował biskup Franciszek Jaczewski (dotychczas brak dokumentu potwierdzającego ten fakt, należy sprawdzić w archiwum dokumentację parafii Łabunie z tego okresu i późniejszego, czy zawierają adnotacje dotyczące parafii Łabunie)²²³.

15 sierpnia 1905 roku odbyła się wielka procesja – pod przewodnictwem księdza Stanisława Furmanika – ze wszystkimi chorągwiami kościelnymi i sztandarem Polski z godłem i wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej. Procesja szła do Komarowa Wsi, aż do figury powstańczej. Wśród uczestników procesji było wielu, którzy po raz pierwszy zobaczyli sztandar Polski. Następstwem procesji była rewizja kościoła i plebanii dokonana przez naczelnika powiatu w obecności dziekana tomaszowskiego Ludwika Szumiata. Szukano sztandaru ale bezskutecznie, gdyż po zakończeniu procesji – przewidując kolejne wypadki – sztandar spalono²²⁴.

Z innego źródła wiadomo, że w listopadzie 1905 roku w Komarowie-Osada odbyła procesja ze sztandarem Polski i chorągwiami kościelnymi, w której uczestniczyło około dwóch tysięcy chłopów. Głównym inspiratorem i organizatorem tej manifestacji był ks. Stanisław Furmanik²²⁵.

W 1905 roku w Komarowie manifestowano przy poświęceniu pomnika (jakiego?)²²⁶.

²¹⁸ APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 292.

²¹⁹ APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII).

²²⁰ APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 313, 316; APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 2, 38, 75.

²²¹ APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 109, 110; APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 7, 53, 104, 155, 194; APRKomarów, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 21, 46, 75, 108.

²²² Spis DL 1906, s. 66-69.

²²³ M.in. KZSP T8Z17, s. 21.

²²⁴ KPK T1.

²²⁵ KAO, s. 258.

²²⁶ Tomczyk Józef (1913-1991), „Narastanie świadomości narodowej w Lubelskiem w latach 1864-1917 w świetle akt Kancelarii Gubernatora Lubelskiego”, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio F, Historia Vol. 48 (1993), s. 158.

Pieczęć 4 – Rok 1906. Odcisk pieczęci urzędowej dziekana tomaszowskiego (Księga urodzeń, 1901-1906).

W 1905 roku w gminie Komarów było 13196 mieszkańców, w tym 6843 katolików, 3281 prawosławnych²²⁷.

W 1906 roku powstało w Komarowie Stowarzyszenie Żywego Różańca, do którego należało w 1908 roku 120 mężczyzn i 780 kobiet²²⁸. W tym roku powstało także koło Macierzy Szkolnej w Komarowie, którego prezesem był ks. Stanisław Furmanik a sekretarzem Ludwik Tomaszewski²²⁹.

25 stycznia 1907 roku generał-gubernator (względnie gubernator lubelski) nie zgodził się przenieść etatu wikariusza z parafii Wozuczyn w powiecie tomaszowskim do kościoła filialnego w Komarowie²³⁰.

Z inicjatywy księdza Stanisława Furmanika, pod pretekstem wycieczki religijnej, w maju 1908 roku odbyły się zebrania (w lesie między wsiami: Wolica i Siemierz) mieszkańców wsi Księżostany. Podczas zebrania śpiewano polskie pieśni patriotyczne i noszono sztandar, na którym jest obraz Matki Boskiej Częstochowskiej i „Orzeł Biały”. Sztandar ksiądz bardzo starannie chowa²³¹.

Ksiądz Stanisław Furmanik urządził w 1908 roku procesję na Boże Ciało, z muzyką i strażą honorową oraz z dwukolorowymi rozetkami (prawdopodobnie biało-czerwonymi), po całym Komarowie. Należy dodać, że w całym powiecie tomaszowskim procesje odbywały się po cmentarzach²³².

W 1908 roku położono kamień węgielny pod budowę nowego kościoła, którego budowę ukończono w 1911 roku.

19 stycznia 1909 roku, o godzinie 6⁰⁰ rano, wybuch pożar z niewiadomej przyczyny i doszczętnie spalił synagogę i dom modlitewny, ucierpiały także sąsiednie zabudowania²³³.

29 lutego 1909 roku otworzono w Komarowie oddział pocztowy, dla operacji pieniężnych i korespondencji rekomendowanej²³⁴. W 1909 roku w gminie Komarów (pow. tomaszowski) było 13522 mieszkańców, w tym 6954 katolików, 3327 prawosławnych. Gmina obejmowała powierzchnię 19225 morgów. W dawnym mieście Komarów było 4229 mieszkańców, w tym

²²⁷ Grabski Władysław (1874-1938), oprac., Rocznik statystyczny Królestwa Polskiego. 1913, R.2, wyd. Gebethner i Wolff, Warszawa, 1914, dział I, s. 43.

²²⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

²²⁹ Rozwój 1906, Nr 244, s. 3.

²³⁰ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 85.

²³¹ Kubicki 2/1, s. 376.

²³² Kubicki 2/1, s. 64.

²³³ Kurier 1909, Nr 18, s. 3.

²³⁴ Kurier 1909, Nr 57, s. 3.

1036 katolików, 147 prawosławnych i 3046 Żydów. Natomiast gmina Łabunie (pow. zamojski) miała 6376 mieszkańców, w tym 6146 katolików i 116 prawosławnych i miała powierzchnię 16362 morgów²³⁵.

Ksiądz Marian Sobieszczański odprawiał w czasie świąt wielkanocnych (zapewne w 1909 roku) uroczyste nabożeństwo o pozostanie Chełmszczyzny w granicach Królestwa Polskiego²³⁶.

W 1911 roku kościół filialny w Komarowie (dekanat tomaszowski) obejmował swoim zasięgiem 5265 parafian. Natomiast kościół parafialny w Łabuniach (dekanat zamojski) obejmował 8308 parafian²³⁷.

8 czerwca 1911 roku do sakramentu I Komunii świętej przystąpiło 132 dzieci²³⁸.

11 listopada 1911 roku biskup lubelski Franciszek Jaczewski wyraża zgodę dziekanowi foralnemu tomaszowskiemu ks. Julianowi Bogutynowi (administratorowi parafii Tomaszów) na poświęcenie nowego kościoła w Komarowie²³⁹.

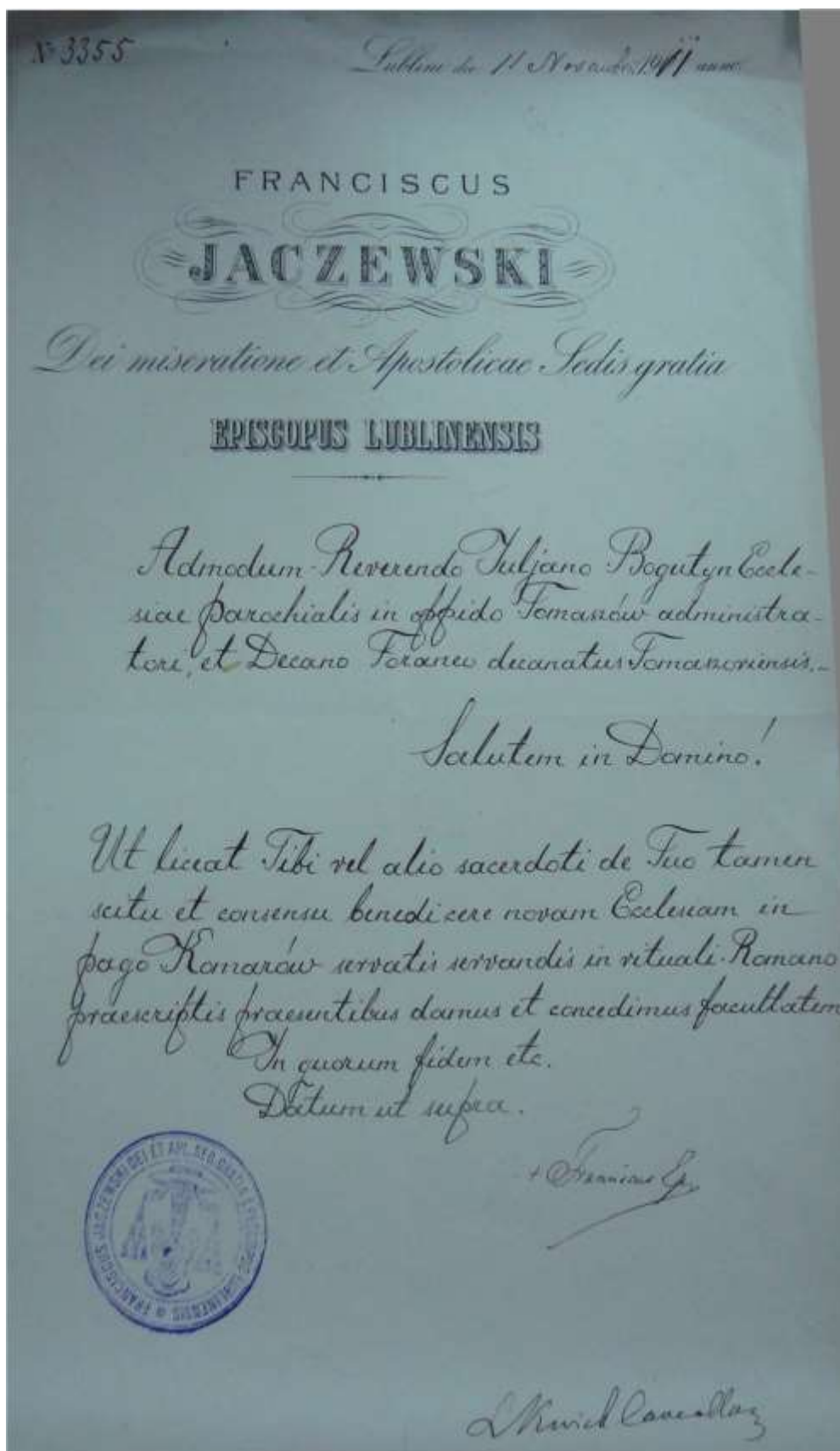
²³⁵ Grabski Władysław (1874-1938), oprac., Rocznik statystyczny Królestwa Polskiego. 1913, R.1, wyd. Gebethner i Wolff, Warszawa, 1914, dział I, s. 23, 33.

²³⁶ Kubicki 2/1, s. 223.

²³⁷ Spis DL 1912, s. 48, 49.

²³⁸ Wojda, s. 29.

²³⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Dokument 1 – Rok 1911, 11 listopada. Zgoda biskupa lubelskiego Franciszka Jaczewskiego na poświęcenie nowego kościoła w Komarowie (ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1).

Franciscus Jaczewski Dei miseratione et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Lublinensis ²⁴⁰	Franciszek Jaczewski - Bożego miłosierdzia i łaską stolicy apostolskie ²⁴¹ j biskup lubelski
Admodum Reverendo Juljano Bogutyn Ecclesiae parochialis in oppido Tomaszów administrator, et Decano Foraneo decanatus Tomaszoviensis Salutem in Domino!	Wielce Wielebny Julian Bogutyn administrator kościoła parafialnego w mieście Tomaszów, dziekan foralny dekanatu tomaszowskiego Pozdrowienia w Bogu!
Ut liceat Tibi vel alio sacerdoti de Tuo tamen scitu et consensu benedicere novam Ecclesiam in pago Komarów servatis servandis in rituali Romano praescriptis praesentibus damus et concedimus facultatem. In quorum fidem etc. Datum ut supra.	Jak zezwala się Tobie lub innemu księdzu za Twoją wiedzę i zgodą poświęcić nowy kościół we wsi Komarów z zachowaniem tego co miało być zachowane w obrządku rzymskim postanowienia niniejszego dajemy zgodę. Na dowód czego itd. ²⁴² . Data jak wyżej.

W 1911 roku kościół filialny w Komarowie obsługiwał osadę Komarów oraz wsie Antoniówka Nowa, Antoniówka Stara, Huta Komarowska, Janówka, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Księżostany, Księżostany-Kolonia, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka²⁴³.

Pieczęć 5 – Rok 1911, 28 sierpnia/10 września. Odcisk pieczęci Urzędnika (wikariusza urzędującego w Komarowie) Stanu Cywilnego w Komarowie.

²⁴⁰ Podobnie określał się biskup Marian Leon Fulman, np. w aktach synodu diecezji w 1928 roku tak zapisano: „MARIANUS LEO FULMAN - DEI MISERATIONE ET S. SEDIS APOSTOLICAE GRATIA EPISCOPUS LUBLINENSIS”.

²⁴¹ Względnie: z Bożej i św. Stolicy Apostolskiej łaski biskup lubelski.

²⁴² Na dowód czego stawiam pieczęć i własnoręcznie się podpisuję.

²⁴³ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Dokument 2 – Rok 1911, 28 sierpnia/10 września. Podpis i pieczęć urzędnika Urzędu Stanu Cywilnego w Komarowie pod informacją o statystyce kościoła filialnego w Komarowie za rok 1910 sporządzony przez wikariusza parafii Łabunie (urzędującego w Komarowie) ks. Antoniego Szydoczyńskiego (należy zwrócić uwagę na przekreślenie słowa „administrator” i dopisanie słowa „wikariusz”)²⁴⁴.

W 1911 roku w okolicach Komarowa dominowały domy skierowane przodem do drogi, z drzwiami po środku. Drewniane ściany chat były wylepione gliną i wybielone. Domy posiadały duże okna (w stylu miejskim)²⁴⁵.

W 1911 roku w Komarowie funkcjonował „Oddział Pocztowo-Telegraficzny”²⁴⁶.

W 1911 roku w Śniatyczach pod Komarowem były szeroko rozpowszechnione stodoły z chrustu plecione na słupach²⁴⁷.

W **1912** roku powstało w Komarowie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe, tylko dla chrześcijan²⁴⁸.

W 1912 roku zostało założone w Komarowie kółko rolnicze. Kółko funkcjonowało w ramach tomaszowskiego okręgu Lubelskiego Towarzystwa Rolniczego należącego do Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim²⁴⁹.

23 czerwca 1912 roku Komarów znalazł się w powiecie tomaszowskim guberni chełmskiej²⁵⁰.

²⁴⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

²⁴⁵ Moszyński Kazimierz, „Budownictwo ludowe w okolicy Zamościa”, Teka Zamojska, Zamość, 1920, Nr 2, s. 29.

²⁴⁶ KAL 1912, s. 70.

²⁴⁷ Moszyński Kazimierz, „Budownictwo ludowe w okolicy Zamościa”, Teka Zamojska, Zamość, 1920, Nr 3, s. 43.

²⁴⁸ Kurier 1912, Nr 152, s. 4.

²⁴⁹ Rocznik Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim T. 5, za rok 1912, Warszawa, 1913, s. 207.

²⁵⁰ Chełmska, s. 40-50; Wrzyszczy Andrzej, „Administracja guberni chełmskiej wobec wojny i ewakuacji w latach 1914-1915”, Rocznik Chełmski, T 2, Chełm, 1996, s. 167-168; GLW 1912, Nr 173, s. 2.

Mapa 3 – Rok 1915. Powiat tomaszowski guberni chełmskiej. Reprodukacja fragmentu mapy „Карта Холмской губернии” (Krajowy Dom Wydawniczy Franciszka Karpowicza, Warszawa, 1915; domena publiczna).

24 listopada **1913** roku mieszkańcy Łabuń donieśli generał-gubernatorowi, że proboszcz parafii urządził szkołę rzemieślniczą w domu parafialnym w Łabuniach, ale uczy w niej tylko języka polskiego. W 1914 roku po sprawdzeniu tych informacji, stwierdzono, że w szkole uczono tkactwa (przez nauczyciela Antoniego Zaja). Ze względu jednak na silną propagandę (w tej okolicy) duchowieństwa łacińskiego przeciwko prawosławiu, polecono zamknąć szkołę.

W **1914** roku do dekanatu tomaszowskiego należały następujące parafie: Chodywańce, Dub, Dzierążnia, Gródek, Łaszczów, Nabróż, Rachanie, Rzeplin, Tomaszów (wraz z kościołem filialnym w Suścu), Tyszowce, Wożuczyn oraz kościół filialny Komarów. Kościół w Komarowie (dekanat tomaszowski, gubernia chełmska) należał jako filialny do parafii Łabunie (leżącej w dekanacie zamojskim)²⁵¹.

6 (?) sierpnia 1914 roku Austro-Węgry wypowiedziały wojnę Rosji. W związku z przygranicznym położeniem Komarowa, Zamościa i innych okolicznych miejscowości wchodzących w skład Rosji z Galicją wchodzącą w skład Austro-Węgier działania wojenne objęły te miejscowości od początku konfliktu. Na wskazanych terenach walczyły ze sobą 4. Armia Austro-Węgierska gen. Moritza von Auffenberga [Moritz Freiherr von Auffenberg] i 5. Armia Rosyjska gen. Paula von Plehwego²⁵².

16 sierpnia 1914 roku, na południe od Komarowa, Rosjanie wypędzili Austriaków z okopów pod wsiami Janówka, Komarów, Huta-Komarowska. Austriacy pozostawili wiele dział i amunicji. Walki były tutaj bardzo ciężkie, „trupów poległych nie usuwano w ciągu kilku dni. Powietrze przesiąknięte było zapachem trupim. Na polach leżała taka masa zabitych, iż w kilku

²⁵¹ Spis DL 1915, s. 47-49; Chełmska, s. 279.

²⁵² Koprukowniak Albin (1929-), Witusik Adam Andrzej (1940-), redakcja, „Zamość: z przeszłości twierdzy i miasta”, Lublin, 1980, s. 201, 202.

miejscach nie było gdzie stąpić”. „17 sierpnia 1914 roku dowódca rosyjski rozkazał wykopać dwie braterskie mogiły: dla Rosjan i Austriaków. Część zabitych rzucono do mogił, lecz zasypać ich nie można było wówczas, gdyż znowu trzeba było rozpocząć walkę. 18 sierpnia 1914 roku Rosjanie musieli wycofać się, ale dnia następnego znowu te tereny przeszły w ręce rosyjskie²⁵³.

W dniach 26 sierpnia – 2 września 1914 roku rozegrała się tzw. 1. bitwa pod Komarowem, która zasięgiem obejmowała także m.in. Zamość. Bitwę tę wygrała armia austriacko-węgierska. Po tej bitwie generał Moritz von Auffenberg otrzymał od cesarza Austrii Franciszka Józefa I [Franz Joseph I] tytuł hrabiego „von Komarów” [von Komarow]²⁵⁴. Komarów po tych działaniach nie był zrujnowany, miał tylko nieliczne ślady walk²⁵⁵.

W 1914 roku w Komarowie był oddział pocztowo-telegraficzny²⁵⁶.

W okresie ewakuacji urzędów z Królestwa Polskiego w głąb Rosji (przed armią austriacką) - poczta dla Komarowa funkcjonowała w Rosji w miejscowości Nikopol (Нікополь, na Ukrainie)²⁵⁷.

Katalog duchowieństwa i kościołów z 1915 roku [stan na 1914 rok] podaje informację, że kościół w Komarowie był drewniany pod wezwaniem św. Trójcy (Ecclesia lignea SSS. Trinitatis)²⁵⁸. Wiadomo, że kościół w tym czasie był już murowany.

Mapa 4 – Reprodukacja fragmentu mapy: Grabowiec, Władimir-Wołyński, Tyszkowce, Kryłów

²⁵³ ZLub 1914, Nr 269, s. 1.

²⁵⁴ Koprucki Albin (1929-), Witusik Adam Andrzej (1940-), redakcja, „Zamość: z przeszłości twierdzy i miasta”, Lublin, 1980, s. 201, 202.

²⁵⁵ Koprucki Albin (1929-), Witusik Adam Andrzej (1940-), redakcja, „Zamość: z przeszłości twierdzy i miasta”, Lublin, 1980, s. 204.

²⁵⁶ KAL 1915, s. 71.

²⁵⁷ Sadzewicz, s. 188.

²⁵⁸ Spis DL 1915, s. 48.

(Karte des westlichen Russlands), Berlin, 1915 (1:100000).

W 1916 roku w Komarowie odbyły się misje święte²⁵⁹. Rekolekcje wielkopostne w Komarowie oraz w Łabuniach, w 1916 roku, przeprowadzili księża zakonnicy z Galicji (podobnie jak w wielu innych parafiach diecezji lubelskiej)²⁶⁰.

Pieczęć 6 – Rok 1916. Odcisk pieczęci urzędowej dziekana tomaszowskiego (Księga urodzeń, 1916-1925).

W 1916 roku Komarów leżał w gminie Komarów i powiecie tomaszowskim a poczta była w Tomaszowie. Łabunie leżały w gminie Łabunie i powiecie zamojskim a pocztę miały w Zamościu²⁶¹.

3 maja 1916 roku na domach w Komarowie powiewały sztandary narodowe. O godzinie 10⁰⁰ w miejscowym kościele ks. **proboszcz** Marian Sobieszczański odprawił uroczyste nabożeństwo. Podczas nabożeństwa chór kościelny śpiewał „pieśni kościelno-narodowe”. Na uroczyste nabożeństwo nauczyciele z okolicznych wiosek przyprowadzili dzieci ze sztandarami. Po nabożeństwie odbyła się procesja ze sztandarem narodowym oraz ze specjalnie przygotowanym na ten dzień dębowym krzyżem. W miejscu usytuowania krzyża [brak wiedzy o miejscu] ks. Marian Sobieszczański wygłosił przemówienie na temat konstytucji. Następnie, w sali szkolnej, odbyła część artystyczna z występami dzieci²⁶².

W maju 1916 roku w Komarowie a także w Tomaszowie (oraz pod Tomaszowem wśród ewakuowanych z Wołynia) panuje tyfus. W tym miejscowościach są stali lekarze²⁶³.

W 1916 roku założono Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej w Komarowie²⁶⁴.

W 1916 roku kościół filialny w Komarowie (dekanat tomaszowski) liczył 4448 parafian a kościół parafialny w Łabuniach (dekanat zamojski) liczył parafian 6824²⁶⁵.

Na wiosnę 1917 roku dotkliwa susza jak i przymrozki przyniosły wielkie szkody w zasiewach i w ogrodach²⁶⁶.

W 1917 roku do sakramentu I Komunii świętej przystąpiło 120 dzieci²⁶⁷.

²⁵⁹ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

²⁶⁰ ZLub 1916, Nr 95, s. 6; ZLub 1919, Nr 145, s. 3.

²⁶¹ Ortsverzeichnis für das österr.-ungar. Okkupationsgebiet in Polen, Wien, 1916, s. 86, 95.

²⁶² ZLub 1916, Nr 280, s. 2.

²⁶³ ZLub 1916, Nr 264, s. 2.

²⁶⁴ Informacja Franciszka Wysłockiego.

²⁶⁵ Spis DL 1917, s. 48, 49.

²⁶⁶ GŁL 1917, Nr 173, s. 3.

²⁶⁷ Wojda, s. 29.

24 czerwca 1917 roku przez Komarów, Wolicę Śniatycką i Niewirków przeszła burza gradowa (gródki lodu dochodziły do wielkości kurzego jaja), która zupełnie zniszczyła zboża i trawę²⁶⁸.

W listopadzie 1917 roku na łamach Głosu Lubelskiego drukowano wykazy osób, które protestowały przeciwko roszczeniom Ukraińców do sześciu powiatów wschodnich Lubelszczyzny. Przykładowo 2 listopada tego roku wydrukowano wykaz osób z Kolonii Obszerek gminy Komarów²⁶⁹.

Podczas I wojny światowej została zniszczona biblioteka działająca przy kościele, którą po wojnie nie odtworzono²⁷⁰.

W 1918 roku parafia Łabunie należała do dekanatu zamojskiego a kościół filialny w Komarowie do dekanatu tomaszowskiego. Kościół parafialny liczył 7466 parafian²⁷¹.

Parafia w Komarowie została erygowana przez biskupa lubelskiego Mariana Leona Fulmana w 1918 roku²⁷².

Zdjęcie 4 – Rok 1918 (prawdopodobnie). Biskup Marian Leon Fulman podczas wizytacji kościoła filialnego w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego).

Kościół w Komarowie w 1918 jak i jeszcze w 1919 roku był kościołem filialnym parafii Łabunie (BMV de Monte Carmelo et s. Dominicus C)²⁷³.

5 marca 1918 roku utworzono ponownie kółko rolnicze w Komarowie, które działało już przed wojną. Utworzono także nowe kółko rolnicze w Ruszczyźnie a także w Dubie, Perespie i Rachaniach²⁷⁴.

Kółka rolnicze: Komarów-Osada, Komarów Wieś, Ruszczyzna wchodziły w skład

²⁶⁸ GŁ 1917, Nr 173, s. 3.

²⁶⁹ GŁ 1917, Nr 303, s. 3.

²⁷⁰ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

²⁷¹ Spis DL 1919, s. 58.

²⁷² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1 (karta - ankieta do katalogu).

²⁷³ Chlebowski Bronisław, „Zamość, ordynacja Zamoyskich i powiat zamojski”, Teka Zamojska, Zamość, 1919, Nr 1, s. 12; Spis 1919, s 58, 59.

²⁷⁴ ZLub 1918, Nr 198, s 2.

Okręgowego Związku Kółek Rolniczych w Tomaszowie Lubelskim (1918-1919-). W 1918 roku członkiem zarządu okręgu był Andrzej Kołtuniak z Komarowa-Osady²⁷⁵.

Na początku 1918 roku Okręgowy Związek Kółek rolniczych w Tomaszowie Lubelskim zakupił 630 morgów ziemi „aby rozkolonizować ją między małorolnych i bezrolnych”. Nabyto wówczas folwarki Krzywystok i Komarów Dolny²⁷⁶.

W pierwszym półroczu 1918 roku, w wyniku działań Straży Kresowej, która sfinansowała działalność czterech instruktorów budowlanych (na terenie powiatów: hrubieszowskiego, zamojskiego, tomaszowskiego, chełmskiego, biłgorajskiego) powstały spółki budowlane (jedna powstała w Komarowie) w celu odbudowy zniszczeń wojennych²⁷⁷.

W roku szkolnym 1919/20 liczba dzieci w wieku 7-13 lat w Komarowie wynosiła 583²⁷⁸.

3. Parafia rzymskokatolicka św. Trójcy w Komarowie, 1920-2015

3.1. Dzieje parafii, XX wiek

Parafia Komarów w dekanacie tomaszowskim diecezji lubelskiej

31 sierpnia 1920 roku w bitwie pomiędzy polską 1. Dywizją Jazdy a bolszewicką 1. Armią Konną Siemiona Budionnego zginęli m.in. z 9. Pułku Ułanów 7. Brygady Jazdy: por. Adolf Lachowicz, por. Zdzisław Niesiełowski, por. Stefan Ostrowski, ppor. Bolesław Magierowski, wachmistrz Bolesław Ziemia oraz 50 ułanów; z 2. Pułku Szwoleżerów 7. Brygady Jazdy: ppor. Stanisław Miłaszewski, ppor. Tadeusz Różański, ppor. Stefan Strzałkowski i 40 szeregowców; z 8. Pułku Ułanów zginęło 3 ułanów (w bitwie popołudniowej)²⁷⁹. Ponadto z 1 pułku ułanów 6. Brygady Jazdy zginął jeden oficer i 18 ułanów²⁸⁰.

Prawdopodobnie w 1920 roku przebywał m.in. w Księżostanach duchowy opiekun drużyn strzeleckich pomocniczy biskup lwowski Władysław Bandurski. Po śmierci biskupa w 1932 roku, oddział strzelecki z Księżostan ufundował pomnik ku uczczeniu biskupa, który był także honorowym kapelanem Legionów Polskich (15 marca 1932 roku w budynku nowej szkoły w Lubartowie osłonięto tablicę ku uczczeniu 25-lecia święceń biskupich²⁸¹).

²⁷⁵ SZKR 1918, s. 30; ZLub 1919, Nr 144, s. 2.

²⁷⁶ ZLub 1918, Nr 86, s. 2.

²⁷⁷ GZC 1918, Nr 7(57), s. 7.

²⁷⁸ Falski, tablica II, s. 56.

²⁷⁹ Brzezowski Henryk (płk w st. sp.), „Bitwa pod Komarowem, jak ja ją widziałem”, Przegląd Kawaleryjski, R. 11, Nr 1 (99), Warszawa, 1934, s. 30, 37.

²⁸⁰ Pragłowski Aleksander (płk dypl.), „Bitwa 1. Dywizji Jazdy pod Komarowem”, Przegląd Kresowy R. 12, Nr 12 (122), Warszawa, 1935, s. 684.

²⁸¹ KL 1932, Nr 78, s. 2.

Zdjęcie 5 – Rok 1931. Biskup Władysław Bandurski (źródło: „Biskup Władysław Bandurski w rocznicę 25-lecia święceń biskupich”²⁸², Wilno, 1931, s. 19; foto: L. Siemaszko).

20 lutego **1921** roku zostało założone w parafii Stowarzyszenie Apostolstwa Modlitwy, do którego należało 450 parafian²⁸³.

20 sierpnia 1921 roku został założony III Zakon św. Franciszka przez ks. proboszcza Józefa Mastalerza na mocy delegacji udzielonej przez o. Zygmunta Janickiego przeora z Krakowa i zezwolenia biskupa Mariana Leona Fulmana²⁸⁴.

30 września 1921 roku w gminie Komarów (powiat tomaszowski) było 1697 budynków mieszkalnych i 44 przeznaczonych na cele mieszkalne, 10959 mieszkańców (w tym 5348 mężczyzn, 5611 kobiet). 7848 mieszkańców było wyznania rzymskokatolickiego, 1172 prawosławnego, 1934 mojżeszowego, 5 greckokatolickiego. 9106 mieszkańców było narodowości polskiej, 1558 żydowskiej, 282 rusińskiej, 8 rosyjskiej, 4 czeskiej, 1 szwajcarskiej²⁸⁵.

²⁸² Prawa: Domena publiczna (Public domain).

²⁸³ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

²⁸⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

²⁸⁵ Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej: opracowany na podstawie wyników pierwszego powszechnego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych. T. 4, Województwo lubelskie, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 1924, s. 105.

Tabela 1 – Wykaz miejscowości gminy Komarów wg stanu na dzień 30 września 1921 roku²⁸⁶

L.p.	Nazwa miejscowości	Rodzaj miejscowości	Liczba budynków		Liczba mieszkańców
			mieszkalnych	przeznaczonych na cele mieszkalne	
1	Antoniówka Nowa	kolonia	40		256
2	Antoniówka Stara	kolonia	24		173
3	Berestki	kolonia			
4	Halinów	folwark	2		45
5	Huta Komarowska	wieś	16		105
6	Janówka Wschodnia	wieś	83		457
7	Janówka Zachodnia	wieś	67	13	472
8	Kadłubiska	kolonia	53	1	306
9	Komarów	osada miejska	441		2895
10	Komarów	wieś	113		614
11	Komarów Dolny	kolonia	26		145
12	Kozia Wola	wieś	27		179
13	Kraczów [Kraczew]	folwark	2		21
14	Kraczów [Kraczew]	leśniczówka	1		9
15	Kraczów [Kraczew]	wieś	25		163
16	Krzywostok	folwark	5		102
17	Krzywostok	wieś	27		134
18	Księżostany	kolonia	66	1	401
19	Księżostany	wieś	23	18	238
20	Obszerek	kolonia	15		106
21	Ruszczyzna	kolonia	28		168
22	Siemierz	folwark	3		39
23	Siemierz	wieś	117		709
24	Śniatycze	wieś	101	1	597
25	Wolica Brzozowa	wieś	99		608
26	Wolica Śniatycka	kolonia	67	5	425
27	Wolica Śniatycka	wieś	38		197
28	Woźuczyn	folwark	15		304
29	Woźuczyn	wieś	113	4	699
30	Wyhoda	osada młyńska	3		14
31	Zwiartówek	wieś	57	1	378

²⁸⁶ Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej: opracowany na podstawie wyników pierwszego powszechnego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. i innych źródeł urzędowych. T. 4, Województwo lubelskie, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, 1924, s. 105.

30 września 1921 roku w gminie Komarów było 2048 koni, 3172 bydła rogatego, 1790 trzody chlewnej i ani jednej owcy²⁸⁷.

Gmina Komarów, wchodząca w skład powiatu tomaszowskiego, miała w 1921 roku 108,71 km² powierzchni²⁸⁸.

W 1921 roku w Komarowie działało Kółko Rolnicze zrzeszające 46 członków (51 w 1922), którego prezesem był Jan Najda. Kółko wchodziło w skład Związku Kółek Rolniczych Województwa Lubelskiego²⁸⁹.

W 1922 roku przy kościele działały: Bractwo Różańcowe, Apostolstwo Modlitwy i III Zakon św. Franciszka²⁹⁰.

W 1922 roku do parafii Komarów należały następujące miejscowości: miasto Komarów, Antoniówka Nowa, Antoniówka Stara, Górne (zapewne chodziło o Komarów Górny?), Huta Komarowska, Komarów-Wieś, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka²⁹¹.

W dniach 16-19 maja 1922 roku odbyła się wizytacja kanoniczna parafii Łabunie przeprowadzona przez biskupa lubelskiego Mariana Leona Fulmana²⁹².

W dniach 26-29 maja 1922 roku odbyła się wizytacja kanoniczna parafii Komarów przeprowadzona przez biskupa lubelskiego Mariana Leona Fulmana. Z Komarowa biskup wyruszył do kościoła w Lipsku a stamtąd tego samego dnia do Kosobud, skąd wyjechał do Lublina 31 maja²⁹³.

14 sierpnia 1922 roku dokonano poświęcenia założonej, przez siostry franciszkanki, ochronki dla dzieci do lat 9²⁹⁴.

Pod koniec 1922 roku zorganizowano w Komarowie Koło Młodzieży Wiejskiej²⁹⁵.

²⁸⁷ Krzywicki Ludwik (1859-1941), „Spis ludności i zwierząt gospodarskich z dnia 30 września 1921 roku; wyniki tymczasowe”, Warszawa, 1923, s. 32.

²⁸⁸ Falski, cz. IV, s. 10.

²⁸⁹ Sprawozdanie Związku Kółek Rolniczych Województwa Lubelskiego za 1921 rok, rok działalności piąty, Lublin, 1922, s. 136; Sprawozdanie Związku Kółek Rolniczych Województwa Lubelskiego za 1922 rok, rok działalności szósty, Lublin, 1923, s. 98; Sprawozdanie Związku Kółek Rolniczych Województwa Lubelskiego za 1923 rok, rok działalności siódmy, Lublin, 1924, s. 172.

²⁹⁰ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

²⁹¹ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

²⁹² GŁ 1922, Nr 118, s. 3, 4.

²⁹³ GŁ 1922, Nr 118, s. 3, 4; GŁ 1922, Nr 130, s. 3.

²⁹⁴ GŁ 1922, Nr 231, s. 6.

²⁹⁵ Sprawozdanie Związku Kółek Rolniczych Województwa Lubelskiego za 1922 rok, rok działalności szósty, Lublin, 1923, s. 99.

Zdjęcie 6 – Lata dwudzieste XX wieku (około). Ochotnicza Straż Pożarna w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 7 – Lata dwudzieste XX wieku (około)? Ochotnicza Straż Pożarna w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej). W pierwszym rzędzie (leżą): n, n. W drugim rzędzie siedzą od lewej: n, Leon Łakomski, Eugeniusz Białowolski, n, n. W trzecim rzędzie od lewej:

n, Wojtas, Leon Szopiński, n., n. W czwartym rzędzie od lewej stoją: Michał Żwiernik, Antoni Ulanowski, Jan Białowolski, n, n, n, n, n, n, n, n.

11 stycznia 1923 roku Sejmik Zamojski włączył drogę Komarów-Wola Łabuńska (4 km) do sieci dróg powiatowych²⁹⁶.

14 kwietnia 1923 roku w kościele komarowskim ks. Józef Mastalerz odprawił nabożeństwo żałobne za duszę śp. ks. prałata Konstantego Romualda Budkiewicza (proboszcza parafii św. Katarzyny w Petersburgu) „zamordowanego w haniebnym sposób przez bolszewików”. W nabożeństwie wzięła udział młodzież ze wszystkich szkół parafii Komarów. Oddano część kapłanowi, „który zginął za sprawę rodaków i za wiarę ojców na obczyźnie”. Zebrane pieniądze na tacę w tym dniu (100000 marek polskich) przeznaczono na salę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. ks. Konstantego Romualda Budkiewicza²⁹⁷.

W 1923 roku powstało w Komarowie Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej²⁹⁸.

3 maja 1923 roku o godz. 10⁰⁰ ks. proboszcz Józef Mastalerz odprawił uroczyste nabożeństwo. W nabożeństwie uczestniczyły dzieci ze wszystkich szkół parafii Komarów. Po nabożeństwie zaśpiewano „Serdeczna Matko” i barwny pochód z chorągiewkami przeszedł do pobliskiej figury, gdzie ks. J. Mastalerz nakłaniał do wspólnej pracy nad budową Ojczyzny. Przemawiali także St. Cebula i W. Kołodziejczyk, którzy zapoznali zebranych z konstytucją z 1791 roku²⁹⁹.

6 maja 1923 roku staraniem Zarządu Szkoły w Komarowie urządzono wieczór dla uczczenia 132. rocznicy Konstytucji 3 Maja. Podczas wieczoru zaprezentowano m.in. pieśni patriotyczne w wykonaniu chóru, przedstawienia historyczne. Na zakończenie wieczoru zaśpiewano Rotę. Podczas wieczoru zebrano 250000 marek polskich, które przeznaczono na bibliotekę uczniowską³⁰⁰.

W maju 1923 roku Sejmik Powiatu Tomaszowskiego pozytywnie zaopiniował wyłączenie z powiatu tomaszowskiego nowo powstałej gminy Niewirków i włączenie jej do powiatu zamojskiego (w skład gminy miały wejść m.in. Śniatycze, Wolica Śniatyczna, Dub, Białowody Kolonia)³⁰¹.

Pieczęć 7 – Rok 1923, 31 sierpnia. Odcisk pieczęci Urzędnika Stanu Cywilnego r.k. Parafii

²⁹⁶ ZZam 1923, Nr 6, s. 3.

²⁹⁷ ZTom 1923, Nr 3(27), s. 7.

²⁹⁸ OgniwAKDL 1934, Nr 1, s. 38.

²⁹⁹ ZTom 1923, Nr 3(27), s. 8.

³⁰⁰ ZTom 1923, Nr 3(27), s. 8.

³⁰¹ ZTom 1923, Nr 2(26), s. 2.

Komarów³⁰².

W dniach 4-5 lipca 1924 roku przedstawiciele zarządu Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Komarowie (a także w Łabuniach) uczestniczyli w kursie odbywającym się w Lublinie³⁰³.

4 kwietnia 1925 roku w Ministerstwie Spraw Wojskowych w Warszawie odbyło się losowanie pobojoisk wojen 1918-1920, z których będą wydobyte zwłoki Nieznanego Żołnierza, mające spocząć na Placu Saskim w Warszawie. Wśród 15 pobojoisk znalazło się pobojoisko „Komarów (30 sierpnia 1920)”. Wylosowano pobojoisko „Lwów (listopad 1918-marzec 1919)”³⁰⁴.

W 1925 roku parafia Komarów należała do dekanatu tomaszowskiego (powiat tomaszowski). Do dekanatu tomaszowskiego należały także parafie Chodywańce, Dzierążnia, Gródek, Łosiniec, Podhorce, Rachanie, Susiec, Tarnawatka, Tomaszów³⁰⁵.

W 1925 roku do parafii Komarów należały m.in. następujące miejscowości Antoniówka Stara, Antoniówka Nowa, Budy Dzierążyńskie (współcześnie Budy), Huta Komarowska, Janówka, Komarów-Osada, Komarów Przedmieście, Komarów-Wieś, Komarów Dolny, Komarów Górny, Krzywystok, Księżostany, Obszerek, Ruszczyzna, Ruszczyzna Kolonia, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatyczna³⁰⁶.

19 października 1925 roku delegaci związku Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej przeprowadzili wizytację związku w Komarowie oraz przeprowadzili kurs organizacyjny. W tym czasie w parafii Łabunie funkcjonowały trzy stowarzyszenia młodzieży³⁰⁷.

W 1925 roku powstał w Komarowie oddział Żydowskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Tarbut”. Stowarzyszenie działało od 1921 roku, przy czym oficjalnie zostało zarejestrowane 11 marca 1922. Zadaniemi statutowymi stowarzyszenia było prowadzenie ochronek, szkół elementarnych i zawodowych oraz oświatę wśród dorosłych³⁰⁸.

Z kościoła w Łabuniach do Muzeum Diecezjalnego w Lublinie zostały przekazane w 1925 roku następujące przedmioty: figura Pana Jezusa (pasyjka), krucyfiks drewniany stojący z uszkodzoną pasyjką³⁰⁹.

W 1926 roku do III Zakonu św. Franciszka należało 180 osób³¹⁰.

18 maja 1926 roku biskup lubelski Marian Leon Fulman dokonał wizytacji klasztoru Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi w Łabuniach. Klasztor powstał w 1923 roku z ofiarności hrabiego Aleksandra Szeptyckiego³¹¹.

W Łabuniach towarzyszyli biskupowi rektor KUL ks. Jan Kruszyński, infułat ks. Wincenty Hartman, ks. Antoni Gryczyński i proboszcz parafii Komarów ks. Józef Mastalerz. Biskup bardzo serdecznie przemawiał do zgromadzonych zakonnic. Przemówił także kapelan sióstr ks. Władysław Kamiński. Biskupa gościnnie podejmował administrator parafii Łabunie a zarazem dziekan zamojski ks. Walenty Goliński³¹².

³⁰² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

³⁰³ GŁ 1924, Nr 182, s. 4.

³⁰⁴ Warszawianka 1925, Nr 95, s. 4.

³⁰⁵ IWL 1925, s. 107; Schematyzm 1925, s. 129.

³⁰⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X).

³⁰⁷ WiaDLub 1925, Nr 4, s. 114.

³⁰⁸ Doroszewski Jerzy, „Życie oświatowe wśród mniejszości narodowych na Lubelszczyźnie w latach 1918-1939” w - Rocznik Lubelski R. 31/32 (1989-1990) - Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Lublinie, Lublin, 1992, s. 186-187.

³⁰⁹ WiaDLub 1925, Nr 4, s. 108.

³¹⁰ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

³¹¹ WiaDLub 1926, Nr 5, s. 151, 152

³¹² WiaDLub 1926, Nr 5, s. 151, 152

Zdjęcie 8 – Rok 1928, maj/czerwiec. Kraków. Wycieczka 7-klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Komarowie „na platformie podczas zwiedzania Pałacu Prasy” (Ilustrowany Kurjer Codzienny 1928, Nr 152, s. 10).

W maju lub na początku czerwca 1928 roku grupa uczniów 7-klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Komarowie wraz z opiekunami zwiedzała Kraków. Uczestnicy wycieczki wskazali dziennikarzowi Ilustrowanego Kurjera Codziennego na drogie bilety kolejowe, co wielu chętnym uniemożliwiło udział w tej wycieczce³¹³.

Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej w Janówce (gmina Komarów) podczas ulicznych kwest (3 i 29 czerwca, 8 lipca 1928 roku) przeprowadzonych w Komarowie, Tarnawatce i Woźuczynie zebrało na rzecz straży 359 zł³¹⁴.

Wojewoda lubelski, 12 lipca 1928 roku, zarejestrował dwa stowarzyszenia w gminie Komarów: Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej w Wolicy Brzozowej, Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej w Śniatyczach³¹⁵.

Rada Gminy Komarów podjęła 30 października 1928 roku uchwałę o budowie remizy strażackiej w Komarowie. Powołano w tej sprawie komisję w składzie ks. proboszcza Józefa Mastalerza (radnego), doktora Włodzimierza Martinca, Biernackiego, Franciszka Wysłockiego (radnego) i Szulmana Gecla³¹⁶.

Wojewódzka Komisja do Walki z Alkoholizmem ustaliła na 1928 rok liczbę koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie Komarowie na 4, w tym 2 bez wyszynku i 2 z wyszynkiem³¹⁷.

³¹³ IKCodz 1928, Nr 152, s. 10.

³¹⁴ LDW 1928, Nr 34, s. 839.

³¹⁵ LDW 1928, Nr 42, poz. 427, s. 1006.

³¹⁶ APL UW, sygn. 35/403/0, k. 2, 9.

³¹⁷ LDW 1928, Nr 42, poz. 429, s. 1013.

2 stycznia **1929** roku Lubelski Urząd Wojewódzki zarejestrował stowarzyszenia w Komarowie: Kółko Myśliwskie, Towarzystwo Rzemieślnicze a w Siemierzu (gm. Komarów) Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej³¹⁸.

12 listopada 1929 roku Lubelski Urząd Wojewódzki zarejestrował stowarzyszenie w Wózuczynie (gmina Komarów): Towarzystwo Ochotniczej Straży Pożarnej³¹⁹.

7 marca **1930** roku w Antoniówce (kolonia, gm. Komarów) wybuchł pożar, który strawił 5 nieruchomości z 11 budynkami, za które wypłacono 23673 zł odszkodowania³²⁰.

Lubelski Urząd Wojewódzki w 1930 roku zarejestrował następujące stowarzyszenia: w gminie Komarów w 5 listopada 1930 roku Janówce-Wschodniej Kółko Rolnicze „Przyszłość w Janówce-Wschodniej (5 listopada), Kółko Rolnicze w Kraczewie (20 listopada), Kółko Rolnicze „Postęp” w Wolicy Brzozowej (20 listopada), Kółko Rolnicze w Siemierzu (29 grudnia)³²¹.

Zdjęcie 9 – Rok 1930 (około). Grupa parafian z ks. proboszczem Józefem Mastalerzem. W pierwszym rzędzie od lewej: Jan Wojda (Komarów), ks. proboszcz Józef Mastalerz, Kantor (Antoniówka), Andrzej Grabowski (Krzywystok). W drugim rzędzie od lewej: Stanisław Leżański (Komarów-Wieś), Bronisław (Bolesław) Masłowski (ur. 1900; Komarów-Wieś), Typek (Janówka), n, Stanisław Przyczyna (Księżostany), Kukielka (Huta Komarowska). Zdjęcie ze zbiorów Barbary Szajewskiej-Stępniak, zam. w Sobieszczanach, parafia św.

³¹⁸ LDW 1931, Nr 10, po. 107, s. 166.

³¹⁹ LDW 1931, Nr 16, po. 150, s. 281.

³²⁰ LDW 1931, Nr 13, poz. 123, s. 217.

³²¹ LDW 1931, Nr 18, po. 191, s. 352; LDW 1931, Nr 19, po. 199, s. 374, 376;

Bartłomieja Apostoła w Niedrzwicy Kościelnej; wnuczki Bronisława (Bolesława) Masłowskiego, który był mieszkańcem miejscowości Komarów-Wieś). Opis zdjęcia: Zenon Szajewski (Komarów-Wieś), Emilia Barteczko (Komarów-Wieś), Franciszek Wysłocki.

Zdjęcie 10 – Rok 1930 (około). Grupa parafian z ks. proboszczem Józefem Mastalerzem. W pierwszym rzędzie od lewej siedzą: n, ks. proboszcz Józef Mastalerz, Władysław Siek (Komarów), Paweł Kowalski (Janówka), Bronisław (Bolesław) Masłowski. Obok siedzących stoi po lewej: n. W drugim rzędzie od lewej stoją: Ślusarczyk (Ruszczyzna), n, Nowak, Wiktor Źwiernik (Komarów, identyfikacja z pewnymi wątpliwościami), n, n, Właż (Janówka). Chłopcy od lewej: Antoni Źwiernik (prawdopodobnie syn Wiktora, ur. 1918), n. Zdjęcie ze zbiorów Barbary Szajewskiej-Stępniaak. Opis zdjęcia: Zenon Szajewski (Komarów-Wieś), Emilia Barteczko (Komarów-Wieś), Franciszek Wysłocki.

W 1931 roku parafia pod wezwaniem św. Trójcy w Komarowie należała do dekanatu tomaszowskiego diecezji lubelskiej. Skład dekanatu był taki sam jak w 1925 roku³²².

Według stanu na 1 czerwca 1931 roku gmina Komarów należała do powiatu tomaszowskiego. Powierzchnia gminy wynosiła 10166 ha a ludność 12892³²³.

W 1931 roku w Komarowie była ręczna centrala (z centralną baterią) pracująca w dni powszechne w godz. 8⁰⁰-12⁰⁰ i 15⁰⁰-18⁰⁰, w dni świąteczne 9⁰⁰-11⁰⁰ i 15⁰⁰-16⁰⁰. W Komarowie telefony posiadały instytucje: Urząd Gminy w Komarowie (nr telefonu 2; ulica Rynek), Posterunek Policji Państwowej w Komarowie (nr 3; ul. Rynek), Kierownictwo 7-klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Komarowie (nr 1; z możliwością połączenia się z kierownikiem szkoły; ul. 3 Maja) oraz osoba prywatna Jan Jachymek (zam. przy ulicy 3 Maja; nr telef. 6)³²⁴.

³²² Spis DL 1931, s. 91-93.

³²³ LDW 1931, Nr 17, poz. 170, s. 386.

³²⁴ Spis abonentów Państwowych o Koncesjonowanych Sieci Telefonicznych w Polsce (z wyjątkiem m. st.

8 października 1931 roku wojewoda lubelski ustalił w województwie liczbę punktów sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych, w szczególności w Komarowie (powiat tomaszowski – dwa (liczba mieszkańców 3555) oraz w Woźuczynie – jeden (liczba mieszkańców 980)³²⁵.

W 1931 roku na terenie parafii działały następujące stowarzyszenia: Stowarzyszenie Żywego Różańca, Apostolstwa Modlitwy, Trzeci Zakon św. Franciszka³²⁶.

Do parafii należały następujące miejscowości: Antoniówka Stara, Antoniówka Nowa, Borowinka, Górne /Komarów Górny?/, Huta Komarowska, Janówka, Komarów-Osada, Komarów Dolny, Księżostany, Krzywystok (wieś, dwór), Obszerek, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatyczna (-1931-1932-)³²⁷.

W 1932 roku Komarów leżał w powiecie tomaszowskim, miał pocztę a stacja kolejowa była w Miączynie³²⁸.

W 1932 roku parafia Komarów należała do diecezji lubelskiej i miała 5100 parafian³²⁹. Diecezja lubelska należała do prowincji warszawskiej.

17 stycznia 1932 roku w Komarowie odbyły się ćwiczenia strzeleckie 87 strzelców ze związków strzeleckich z Komarowa, Woźuczyna, Śniatycz, Zubowic (w programie było m.in. marsz ubezpieczony, natarcie, zasadnicza obrona przed nieprzyjacielem)³³⁰.

21 lutego 1932 roku uroczyście otwarto Uniwersytet Niedzielny w Komarowie przy 7-klasowej Publicznej Szkole Powszechnej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie. Wykłady prowadzili: Aleksander Mikulski (kierownik szkoły), ks. proboszcz Józef Mastalerz, W. Chróścielówna (nauczycielka), Władysław Bałka (nauczyciel), L. Czok (sekretarz gminy), Tadeusz Tomaszewski (magister farmacji), dr Władysław Martiniec, dr. M. Falber³³¹.

12 marca 1932 roku odbyła się w Komarowie rejonowa konferencja oświaty pozaszkolnej dotycząca uniwersytetów niedzielnych³³².

13 marca 1932 roku odbyły się kolejne wykłady Uniwersytetu Niedzielnego w Komarowie. Referaty wygłosili m.in. instruktor oświaty pozaszkolnej Aleksander Gaździcki (temat referatu „Rodzice a młodzież dorastająca”), aptekarz Tadeusz Tomaszewski (referat z zakresu gazownictwa), lekarz weterynarii Gering (o wściekliznie). Zajęcia zakończył inspektor szkolny Bolesław Pontek. W zajęciach wzięło udział około 250 osób³³³.

Cech szewców i cholewkarzy w Tyszowcach obejmował zasięgiem działania gminy: Tyszowce, Komarów, Telatyn, Poturzyn i Łaminów (?) i skupiał 46 członków. Zatem i szewcy z Komarowa tworzyli sławę Tyszowiec w zakresie butów³³⁴.

Warszawy) 1931/32 r., Warszawa, s. 194.

³²⁵ LDW 1931, Nr 24, poz. 246, s. 499.

³²⁶ Spis DL 1932, s. 155.

³²⁷ Spis DL 1932, s. 155.

³²⁸ Borowski Marian, „Adresowa Książka Parafialna”, Kraków, 1932, s. 51.

³²⁹ Borowski Marian, „Adresowa Książka Parafialna”, Kraków, 1932, s. 70.

³³⁰ KL 1932, Nr 59, s. 4.

³³¹ KL 1932, Nr 68, s. 3.

³³² KL 1932, Nr 79, s. 5.

³³³ KL 1932, Nr 79, s. 5.

³³⁴ II Sprawozdanie Izby Rzemieślniczej w Lublinie za Rok 1931, Lublin, 1932, s. 44.

Zdjęcie 11 – Lata trzydzieste XX wieku (około)? Ochotnicza Straż Pożarna w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

W 1933 roku przed Świętem Morza, przypadającym 29 czerwca (w czwartek), biskup Marian Leon Fulman wydał odezwę, w której polecił księżom pouczyć z ambon wiernych o polskość Pomorza i o historycznych oraz gospodarczych prawach Polski do wybrzeża bałtyckiego. Ponadto polecił, aby 29 czerwca o godz. 10 uderzono w dzwony we wszystkich kościołach i aby to 15-minutowe dzwonicie głosiło wiernym, iż „nie damy ziemi, skąd nasz ród”³³⁵.

W dawnej parafii Łabunie, 15 sierpnia 1933 roku, poświęcono dwa sztandary Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (męskiego, żeńskiego). Uczczono także rocznicę „Cudu nad Wisłą”³³⁶.

W 1933 roku w Komarowie istniał oddział Ligi Morskiej i Kolonialnej i miał 17 członków zwyczajnych i 18 popierających³³⁷.

W Komarowie działa Akcja Katolicka, funkcjonował zarząd parafialny tej akcji (1933-³³⁸).

15 października 1933 roku odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Komarowie (męskiego i żeńskiego) i 10. rocznicy powstania tego stowarzyszenia. Sztandar wykonały drużyny stowarzyszenia a poświęcił ks. proboszcz Józef Mastalerz. Po poświęceniu sztandaru odbyła się defilada członków stowarzyszenia, w mundurach, przed przedstawicielami rady związkowej T. Lipczyńskiej, ks. Józefa Mastalerza i sympatykami stowarzyszenia. Następnie ks. proboszcz udekorował prezesa stowarzyszenia Marię Gawęcką związkowym „Krzyżem Zasługi”. Wieczorem odbyła się akademii. Podczas akademii referaty wygłosili: Teresa Lipczyńska, mecenas Ignacy Barski oraz J. Wysocki z Komarowa. Chór SMP wykonał piękne pieśni pod kierownictwem organisty Antoniego

³³⁵ KN 1933, Nr 8, s. 2.

³³⁶ OgniwAKDL, Nr 1, s. 36.

³³⁷ Sprawozdanie Okręgu Lubelskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Lublinie za Rok 1933, Okręg Lubelski Ligi Morskiej i Kolonialnej, Lublin, 1934, s. 44, 74.

³³⁸ OgniwAKDL, Nr 1, s. 6.

Opryńskiego³³⁹.

W 1933 roku osada miejska Komarów leżała w gminie Komarów, powiecie tomaszowskim województwa lubelskiego i należała do parafii rzymskokatolickiej w Komarowie i prawosławnej w Cześnikach. Sąd grodzki był w Tyszowcach a okręgowy w Zamościu. Poczta była w Miączynie a najbliższa linia kolejowa to: Łabuńska Wola – Komarów. W tym czasie Łabunie miały swoją rzymskokatolicką parafię w Łabuniach³⁴⁰.

W 1934 roku w Komarowie istniał oddział Ligi Morskiej i Kolonialnej (24 członków zwyczajnych, 81 popierających i 1 zbiorowy). W tym też roku w Komarowie funkcjonowało także Szkolne Koło Ligi Morskiej i Kolonialnej (składające się z 85 członków)³⁴¹.

W Tomaszowie Lubelskim, 12 maja 1934 roku, odbył się zjazd prezesów Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej powiatu tomaszowskiego, na zjazd przyjechali prezesi m.in. z Komarowa, Komarowa-Wsi, Janówki Zachodniej, Duba, Nabroża, Polanówki³⁴².

10 czerwca 1934 roku odbył się w Tomaszowie Lubelskim I Powiatowy Zlot Kół Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. W zlocie uczestniczyło SMP z Komarowa, wraz z poczem sztandarowym. Podczas uroczystości poświęcono nowy sztandar SMP w Tomaszowie. W programie był m.in. koncert chórów. Wystąpiły chóry, pod kierownictwem swoich organistów, z następujących miejscowości: Dzierążnia, Gródek, Komarów, Łaszczów, Podhorce, Rachanie, Rogóźno-Kolonia, Susiec, Tarnawatka, Tomaszów, Tyszowce, Majdan Sopocki³⁴³.

Akcja Katolicka w powiecie tomaszowskim zebrała, w czerwcu 1934 roku, na rzecz KUL następujące datki (w zł) z poszczególnych parafii: Tomaszów (30,72), Komarów (21), Woźuczyn (19,20), Podhorce (15,32), Tyszowce (10,44), Rachanie (10,81), Gródek (9,86), Majdan Sopocki (7,95), Susiec (8,02), Tarnawatka (6,16), Dzierążnia (2,20), Nabroź (5), Łaszczów (15,10)³⁴⁴.

W 1934 roku powstały oddziały Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Hucie Komarowskiej, Wolicy Brzozowej i Ruszczyźnie (prezes Stanisława Walas) a także Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej w Krzywymstoku³⁴⁵.

W 1934 roku Zarząd Gminy Komarów był właścicielem samochodu osobowego o numerze rejestracyjnym LB 3525, który był zobowiązany dostarczyć, w czasie pokoju, na potrzeby wojska³⁴⁶.

Według stanu na 1 stycznia 1935 roku w Łabuniach istniał oddział Katolickiego Stowarzyszenia Mężów (jeden z 56 działających na terenie diecezji lubelskiej)³⁴⁷.

26 maja 1935 roku mszę prymicyjną odprawił ks. Władysław Chmiel (salezjanin pochodzący z Księżostan).

W 1935 roku powstały oddziały Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Księżostanach, Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej w Krzywymstoku, w tym też roku powstał oddział Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Łabuniach³⁴⁸.

27 lipca 1935 roku odbyły się wybory w gminie Komarów dwóch delegatów do zgromadzenia okręgowego z siedzibą w Zamościu (obejmującego powiaty: zamojski,

³³⁹ OgniwAKDL 1934, Nr 1, s. 38; OgniwAKDL 1934, Nr 4, s. 5.

³⁴⁰ SKR 1933, 737, 927.

³⁴¹ Sprawozdanie Okręgu Lubelskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Lublinie za Rok 1934, Okręg Lubelski Ligi Morskiej i Kolonialnej, Lublin, 1935, s. 36, 85, 86.

³⁴² OgniwAKDL 1934, Nr 6/7/8, s. 65.

³⁴³ OgniwAKDL 1934, Nr 9, s. 41.

³⁴⁴ OgniwAKDL 1934, Nr 9, s. 43.

³⁴⁵ OgniwAKDL 1934, Nr 10, s. 44, 45, 52; OgniwAKDL 1935, Nr 1, s. 32.

³⁴⁶ LDW 1934, Nr 27, poz. 235, s. 428.

³⁴⁷ OgniwAKDL 1935, Nr 1, s. 14-15.

³⁴⁸ OgniwAKDL 1935, Nr 2, s. 42.

biłgorajski, tomaszowski)³⁴⁹.

Według stanu na 1 listopada 1935 roku gmina Komarów w powiecie tomaszowskim składała się z następujących 17 gromad: Huta Komarowska (Huta Komarowska wieś), Janówka Wschodnia (wieś, kolonia, Komarówek I folwark, Komarów Górny II kolonia, Komarów Dwór Wschodni kolonia, Podkarolówka ? kolonia), Janówka Zachodnia (wieś, kolonia, Komarów Dwór Zachodni kolonia), Komarów-Wieś (wieś, Gmitryk kolonia, Komarów Dolny kolonia, Krzywystok Nr 1 kolonia, Komarów Pustki kolonia, Grunta państwowe), Komarów Osada (Komarów osada, Komarów Dolny folwark, Komarówek VI kolonia, Krzywystok-Kolonia, Wolica Brzozowa A kolonia, Wolica Brzozowa Grabiny kolonia, Wolica Brzozowa-Mieszczanie kolonia, Obszerek kolonia, Komarów Dolny II kolonia, Komarów Górny II kolonia), Kraczew (wieś, folwark, Kraczew Pustki kolonia), Krzywystok (wieś, folwark), Księżostany Wieś (wieś), Księżostany-Kolonia (Księżostany kolonia, Grunta państwowe), Ruszczyzna (kolonia), Siemierz (Siemierz A wieś, Siemierz B wieś, Komarów-Górny I kolonia, Siemierz A kolonia, Siemierz B kolonia, Siemierz Horoszcze kolonia, Siemierz Pustki kolonia, Siemierz Zubówka kolonia, Kalinów kolonia Siemierz AB folwark), Śniatycze (wieś, kolonia, Zagajki kolonia, Pustki z Krzywulą kolonia, Majdan Śniatycki kolonia, Kadłubiska I kolonia, Kadłubiska II kolonia, Śniatycze II folwark, Zagajki folwark, Grunta państwowe), Wolica Brzozowa (Wolica Brzozowa wieś, Wolica Brzozowa Włościanie kolonia), Wolica Śniatycka Wieś (Wolica Śniatycka wieś, Antoniówka Nowa kolonia, Antoniówka Stara kolonia, Berestki kolonia, Berestki Krzywe kolonia), Wolica Śniatycka Kolonia (Wolica Śniatycka kolonia, Grunta państwowe), Wożuczyn (wieś, folwark, Wożuczyn-Poduchowny wieś, Kozia Wola wieś, Wożuczyn-Pustki kolonia), Zwiartówek (wieś, folwark, kolonia)³⁵⁰.

11 listopada 1935 roku została otwarta strzelnica Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego w Komarowie³⁵¹.

W dniach 15-23 marca 1936 roku parafia przeprowadziła uliczną kwestę, podczas której zebrano 31 zł 91 gr. Zebrane środki przeznaczono na pomoc dla biednych parafian podczas „Tygodnia Miłosierdzia”³⁵².

3 czerwca 1936 roku parafię wizytował biskup Marian Leon Fulman³⁵³.

W 1936 roku w Komarowie istniał oddział Ligi Morskiej i Kolonialnej (25 członków zwyczajnych, 35 popierających i 10 zbiorowych). W tym też roku w Komarowie funkcjonowało także Szkolne Koło Ligi Morskiej i Kolonialnej (składające się z 85 członków)³⁵⁴.

Dzięki wsparciu finansowym Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w okręgu szkolnym lubelskim w latach 1933-1937 wybudowano szereg budynków szkolnych, w tym także w Komarowie³⁵⁵.

³⁴⁹ LDW 1935, Nr 16, poz. 130, s. 291.

³⁵⁰ LDW 1935, Nr 30, poz. 213, s. 585, 586.

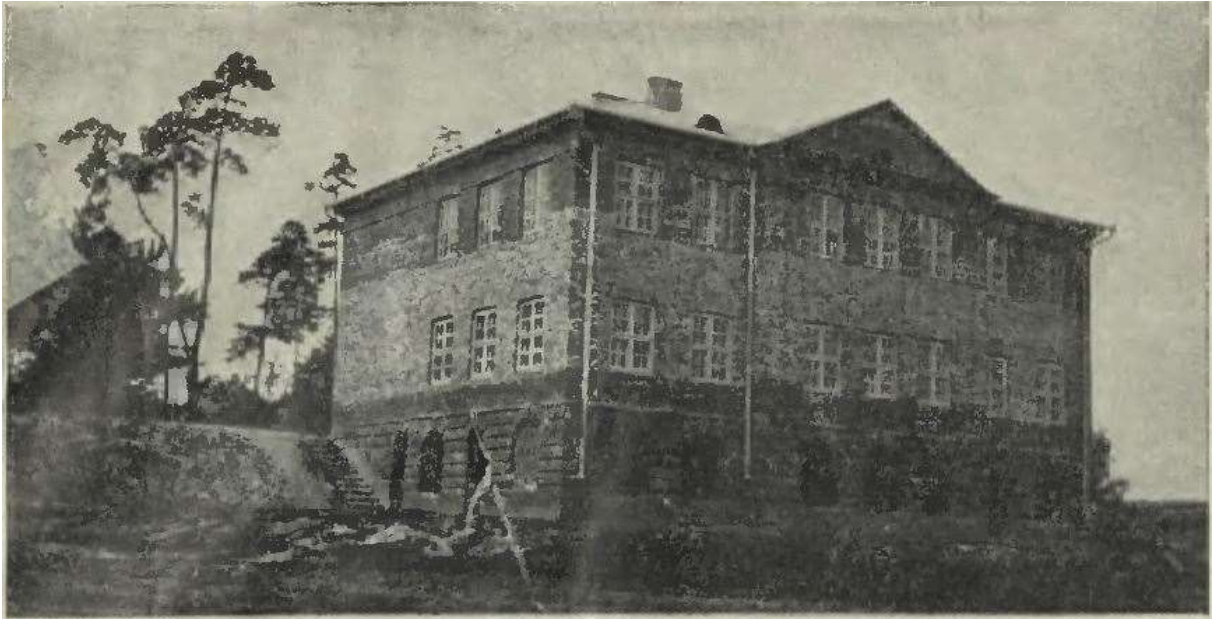
³⁵¹ Or 1935, Nr 147, s. 5.

³⁵² LDW 1936, Nr 12, s. 202.

³⁵³ Wojda, s. 34.

³⁵⁴ Sprawozdanie Okręgu Lubelskiego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Lublinie za Rok 1936, Okręg Lubelski Ligi Morskiej i Kolonialnej, Lublin, 1937, s. 134, 135.

³⁵⁵ Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w okręgu szkolnym lubelskim w latach 1933-1937, Lublin, 1937, s. 14, 15.

7-klasowa publiczna szkoła powszechna gm. Komarów, pow. Tomaszów Lub.

Zdjęcie 12 – Rok 1936 (około). Budynek 7-klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Komarowie (źródło: Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w okręgu szkolnym lubelskim w latach 1933-1937, Lublin, 1937, s. 15)

W 1937 roku powstał oddział Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Wolicy Śniatyckiej oraz w Janówce Wschodniej³⁵⁶.

³⁵⁶ OgniwoAKDL 1937, Nr 72, s. 19; OgniwoAKDL 1937, Nr 7, s. 18.

Zdjęcie 13 – Rok 1937, 12 czerwca. Uczniowie klasy VI Szkoły Powszechnej w Komarowie-Wsi z nauczycielką Kazimierą Chruściel (wśród uczniów jest Lucyna Łakomska, zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiego).

Podczas jarmarku przedświątecznego w grudniu 1937 roku młodzież Stronnictwa Narodowego pikietowała, wzorem dużych miast, przed sklepami żydowskimi w Komarowie³⁵⁷.

W 1938 roku parafia pod wezwaniem św. Trójcy w Komarowie należała do dekanatu tomaszowskiego diecezji lubelskiej. Skład dekanatu był taki sam jak w 1925 roku³⁵⁸.

30 stycznia 1938 roku odbyła się uroczystość poświęcenia nowej linii elektryfikacyjnej przeprowadzonej z Łabuń do Komarowa przez Lubelski Międzykomunalny Związek Elektryfikacyjny ZEL. Na uroczystości byli obecni m.in. goście z Lublina (którzy przyjechali specjalnym autobusem) a w szczególności wojewoda lubelski Jerzy Albin de Tramecourt, prezes ZEL Liszkowski, „dyrektor senator” Czerwiński³⁵⁹.

Po przecięciu wstęgi przez wojewodę proboszcz miejscowej parafii ks. Józef Mastalerz dokonał poświęcenia podstacji rozdzielczej. Następnie wygłosili przemówienia prezes ZEL, wojewoda lubelski. Uroczystość przeniosła się do miejscowej szkoły, gdzie odbyła się akademie w wykonaniu dzieci szkoły powszechnej. W szkole głos zabrali: kierownik szkoły (wyrażając radość z uruchomienia linii), wójt gminy Komarów Ludwik Czok, który podziękował wojewodzie, za to, że jego gmina jako pierwsza w powiecie „otrzymała światło elektryczne”. Po akademii odbył się przyjęcie na plebanii u księdza proboszcza³⁶⁰.

1 marca 1938 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego ogłosiło konkurs na kierownika Publicznej Szkoły Powszechnej III st. w Komarowie³⁶¹.

³⁵⁷ GŁ 1937, Nr 357, s. 5.

³⁵⁸ Spis DL 1938, s. 88-91.

³⁵⁹ GŁ 1938, Nr 31, s. 5.

³⁶⁰ GŁ 1938, Nr 31, s. 5.

³⁶¹ DUKOSL 1938, Nr 7(101), s. 179.

W komunikacie z maja 1938 roku Lubelskiego Międzykomunalnego Związku Elektryfikacyjnego, powstałego w 1936 roku i obejmującego 9 powiatów województwa lubelskiego, a w szczególności powiat tomaszowski, podano, że przebudowano sieć na trasie Łabunie-Komarów (prąd z Zamościa) i wybudowano sieć rozdzielczą w Komarowie a w planach na 1938/39 jest budowa m.in. linii energetycznej Komarów-Tyszowce oraz budowa sieci rozdzielczej w Tyszowcach³⁶².

Zdjęcie 14 – Rok 1938 (lub przed). Boże Ciało, procesja (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

³⁶² GŁL 1938, Nr 125, s. 7.

Zdjęcie 15 – Rok 1938 (lub przed). Boże Ciało, procesja (zdjęcie ze zbiorów Ludwiki Łakomskiej).

26 czerwca 1938 roku odbył się akt oddania członków Akcji Katolickiej w Ruszczyźnie pod opiekę Sercu Jezusa. Pod murowaną figurą Najświętszej Maryi Panny została odprawiona msza św., podczas której kazanie wygłosił ks. Jan Soroka z Lublina. Po mszy św. ks. proboszcz Józef Mastalerz poświęcił krzyż, który miał stanąć przy figurze. Następnie wygłosił przemówienie prezes Parafialnej Akcji Katolickiej w Komarowie – Bocheński³⁶³.

W 1939 roku do parafii Łabunie należały następujące miejscowości: Barchaczów, Bródek (wieś, kolonia), Dąbrowa, Jatutów, Łabunie (wieś, dwór), Łabuńki (wieś, dwór), Namule (współcześnie część wsi Majdan Ruszowski), Majdan Ruszowski, Mocówka (kolonia, dwór), Ruszów (kolonia, wieś), Wierznie, Wólka Łabuńska (wieś, dwór)³⁶⁴.

W 1940 roku w gminie Komarów funkcjonowały tzw. młyny zamienne, m.in. Franciszka Skowry i spółki w Komarowie Dolnym oraz Andrzeja Kołtońskiego i spółki w Kolonii Obszarek³⁶⁵.

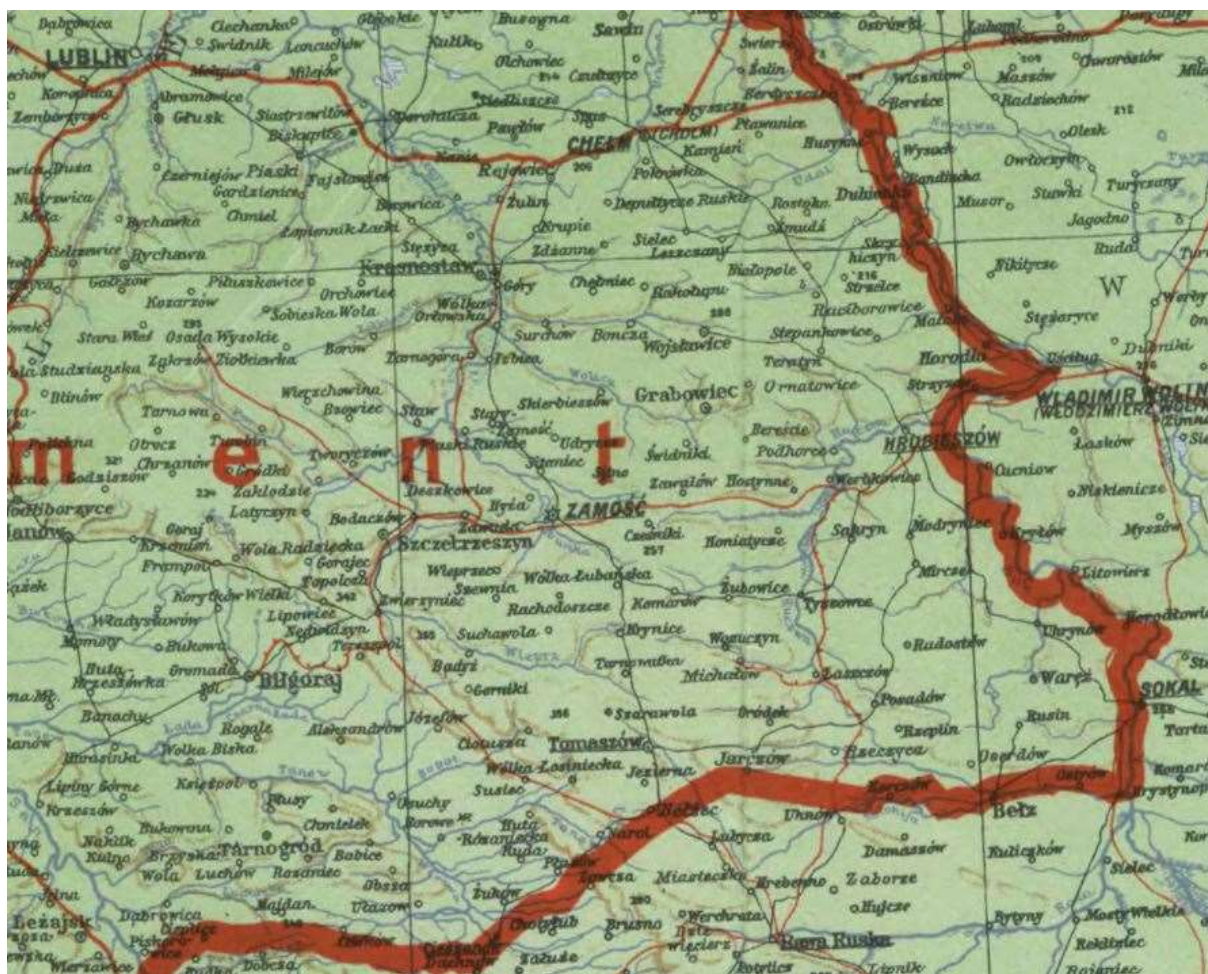
W 1941 roku okupanci zakazali śpiewania w kościołach patriotycznych pieśni³⁶⁶.

³⁶³ OgniwAKDL 1938, Nr 9, s. 6.

³⁶⁴ Spis DL 1939, s. 212.

³⁶⁵ NowyGłosLub 1940, Nr 163, s. 6; NowyGłosLub 1940, Nr 166, s. 6.

³⁶⁶ Wojda, s. 35.

Mapa 5 – Rok 1941, 15 marca. Reprodukacja fragmentu mapy: „Die neuen deutschen Ostgebiete (Polen): stand vom 15.März 1941”, Berlin, 1941 (domena publiczna). Komarów częścią Generalnego Gubernatorstwa.

W 1942 roku w Komarowie funkcjonowała poczta, która była czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 8-13, 15-18 a w soboty 8-13. Na poczcie nie było publicznej rozmównicy³⁶⁷.

W okresie II wojny światowej funkcjonowały szkoły ukraińskie (z jednym nauczycielem) w: Komarowie, Wolicy Śniatyckiej³⁶⁸. W okresie II wojny światowej tajne nauczanie w Komarowie prowadzili Waleria Chrościel (Chruściel), Janina Dorożyńska, K. Dubel, Augustyn Ignasiak, Maria Sachajko; w Wolicy Brzozowej: Kazimiera Ergetowska; w Wolicy Śniatyckiej: Helena Bratkowska, W. Turzyniecka³⁶⁹.

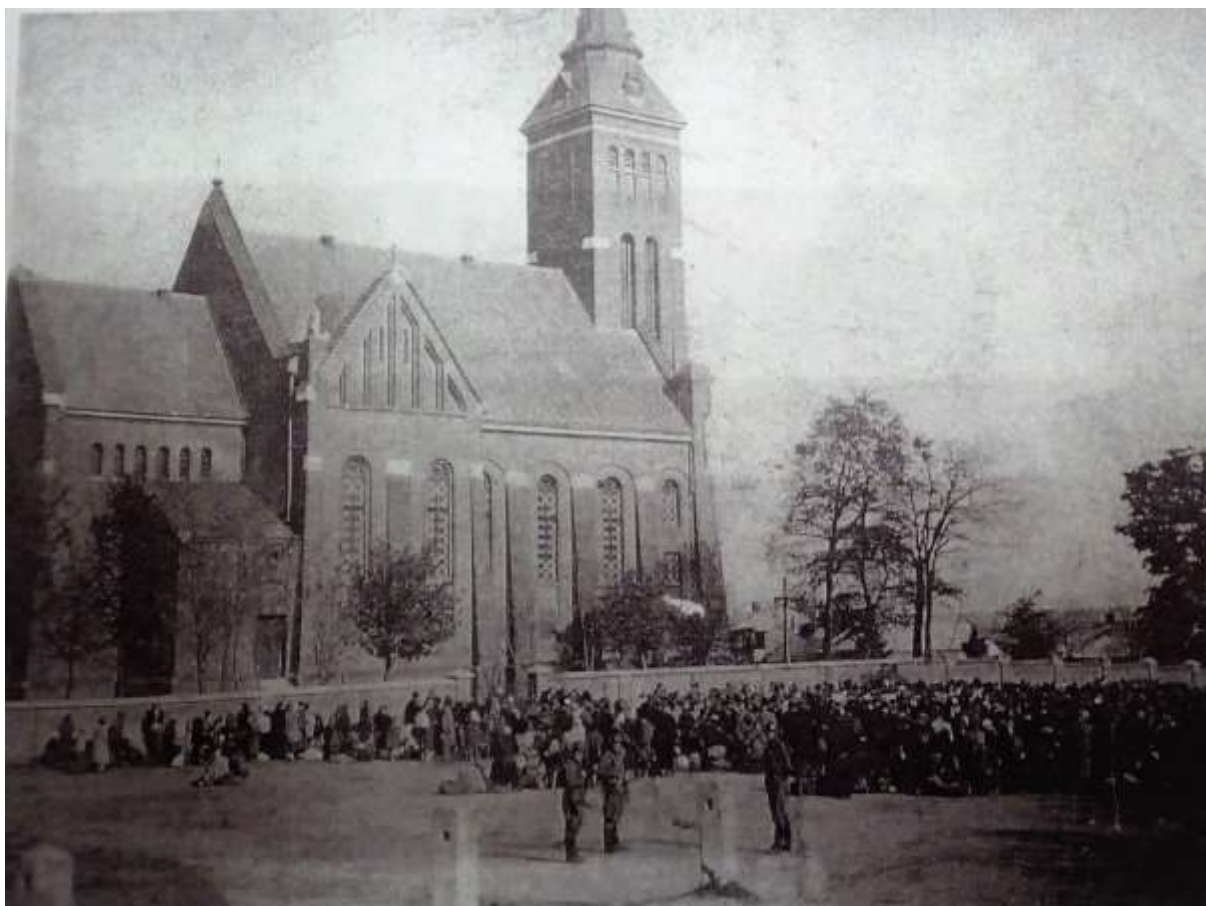
Prowadzone były liczne akcje bojowe mające na celu wypędzenie kolonistów niemieckich z Komarowa i Wolicy Śniatyckiej (w akcjach uczestniczył nauczyciel ppor. AK Wincenty Kołodziejczyk)³⁷⁰.

³⁶⁷ Amtliches Fernsprechbuch für den Distrikt Lublin = Urzędowa Książka Telefoniczna dla Dystryktu Lublin, Kraków-Warszawa, 1942.

³⁶⁸ Doroszewski Jerzy, „Szkice z dziejów szkolnictwa na Lubelszczyźnie w latach okupacji niemieckiej”, Lublin 2010, s. 70.

³⁶⁹ Doroszewski Jerzy, „Szkice z dziejów szkolnictwa na Lubelszczyźnie w latach okupacji niemieckiej”, Lublin 2010, s. 85.

³⁷⁰ Doroszewski Jerzy, „Szkice z dziejów szkolnictwa na Lubelszczyźnie w latach okupacji niemieckiej”, Lublin 2010, s. 73.

Zdjęcie 16 – Rok 1942, październik. Żydzi zgromadzeni na placu pomiędzy kościołem a cmentarzem (zdjęcie ze zbiorów śp. Marii Nawrot z Białowolskich, przekazane przez Annę Poznańską z Białowolskich dzięki Barbarze Jakubas).

14 grudnia 1942 roku, w okresie okupacji niemieckiej, prawie cała parafia została wysiedlona razem z księdzem proboszczem³⁷¹. Podczas pacyfikacji wykonano publiczną egzekucję 51 osób, w tym 16 kobiet i troje dzieci³⁷².

Przez okres około półtora roku parafia nie miała proboszcza (do 12 sierpnia 1944 roku). Parafianie brali udział w mszy św. w kościele w Zamościu. Następnie od września 1943 roku parafianie chodzili na mszę św. do Wólki Łabuńskiej. Msza była odprawiana w mieszkaniu Władysława Wszoly a następnie, w okresie jesiennym, w stodole Stanisława Sęka, na klepisku³⁷³.

³⁷¹ KPK T1; Osuch UTP, s. s. 14; Mysłakowski; Wojda, s. 36-37.

³⁷² Mańkowski Zygmunt (1926-2012), Franciszek Nartłomowicz „Grzmot” dowódca Batalionów Chłopskich w Obwodzie Tomaszów Lubelski i jego konflikt z Armią Krajową, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia*. Vol. 6, Lublin, 1999, s. 251-262

³⁷³ KPK T1; Osuch UTP, s. s. 14; Mysłakowski; Wojda, s. 36-37.

Pieczęć 8 – Rok 1943, 15 stycznia. Odcisk pieczęci urzędowej parafii w Komarowie – Sigillum Ecclesiae Parochialis Komaroviensis (ze zbiorów Franciszka Wysłockiego).

Kreis Zamosz Für Bevölkerungsbuch
Powiat Zamosz Dla ksiąg ludności

Röm.-Kathol. Parochie Komarów
Rzym.-Katol. Parafia

Geburtsurkunde Metryka urodzenia

Auf Grund des Stammbuches des Standesamtes der Parochie Ko-
Na podstawie księgi aktów Stanu Cywilnego parafii

marów des Jahres 1928 unter Nr. 146 bescheinige, dass
z roku pod Nr. zaświadczam, że

Janina-Wincetyna Jachymek
geboren in Komarowie
urodziła się w os.

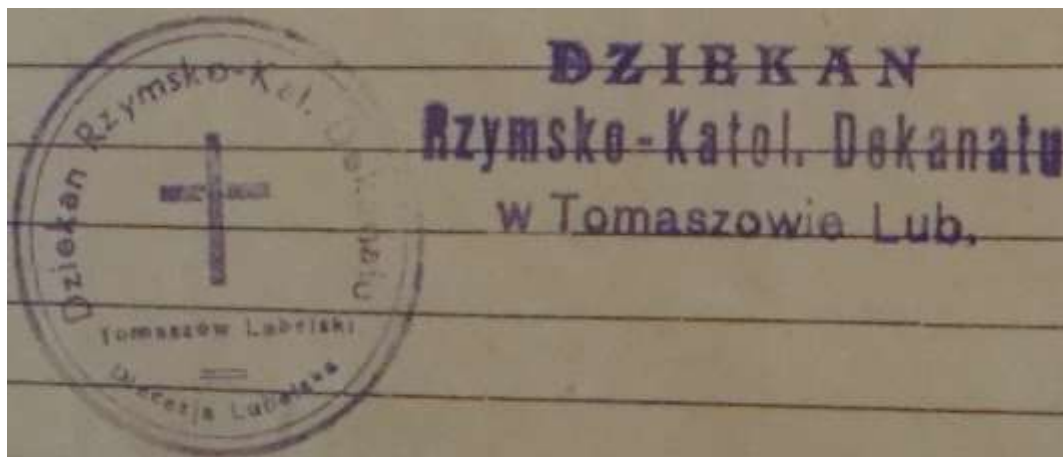
den 1 (pierwszego) sierpnia 1928 J. (tausend
dnia r. (tysiąc
dwudziestego ósmego Jahre)
vom Vater Antoni Mutter Zofia
z ojca z matki
aus Zalesnych
z

Os. Komarów, den 15 stycznia 1943
dnia

m/z Der Standesbeamte
Urządnik Stanu Cywilnego A. Gajdański

Dokument 3 – Rok 1943, 15 stycznia. Metryka urodzenia (Geburtsurkunde) Janiny Wincentyny Jachymek – mamy Franciszka Wysłockiego (ze zbiorów Franciszka Wysłockiego). Metryka została wystawiona w zastępstwie urzędnika stanu cywilnego przez organistę Antoniego Opryńskiego³⁷⁴.

8 czerwca **1944** roku z rąk ks. Andrzeja Kostrzewy z Łabuń dzieci przyjęły pierwszą Komunię świętą w Wólce Łabuńskiej³⁷⁵.

Pieczęć 9 – Rok 1946, 30 marca. Odciek pieczęci urzędowej i nagłówkowej dziekana dekanatu tomaszowskiego (Księga urodzeń, 1946-1948).

W październiku 1944 roku Resort Komunikacji, Poczty i Telegrafu podaje do wiadomości, że miejscowości m.in. Grabowiec, Biłgoraj, Chełm, Horodło, Mołodiatycze, Moniatycze, Krasnystaw, Kraśniczyn, Lublin, Lwów, Łabunie, Rzeszów, Sandomierz, Tomaszów Lubelski, Uchanie, Werbkowice, Zamość, Zwierzyniec, Żmudź posiadają połączenia telefoniczne międzymiastowe³⁷⁶.

W **1946** roku parafia nie dysponowała kaplicami ani kościołami filialnymi (kaplice a następnie kościoły filialne powstały pod koniec XX wieku)³⁷⁷.

Parafia Komarów w dekanacie tyszowieckim diecezji lubelskiej – 11 lutego 1947 roku

11 lutego 1947 roku biskup lubelski Stefan Wyszyński wydał dekret ustanowienia dekanatu tyszowieckiego. W jego skład weszły parafie z dekanatu tomaszowskiego: Czartowiec, Dub, Komarów, Łaszczów, Nabroż, Nowosiółki, Perespa, Rzeplin, Tyszowce, Wiszniów, Zubowice i z dekanatu hrubieszowskiego: Mircze, Oszczów, Sahryń, Turkowice.

15 kwietnia **1947** roku ks. proboszcz Piotr Kwoczyński zwraca się z prośbą do kurii o dokonanie konsekracji kościoła przez biskupa lubelskiego³⁷⁸.

W 1947 roku III Zakon św. Franciszka w Komarowie odnowił o. Wincenty – wikariusz diecezjalny³⁷⁹. Parafianie prenumerowali czasopisma: Rycerz Niepokalanej (wyd. ojców franciszkanów, Niepokalanów; ok. 100 egzemplarzy), Pochodnia Seraficka (Organ III Zakonu i Stowarzyszenia Franciszkańskiej Krucjaty Misyjnej, Kraków; kilka egzemplarzy). W gminie

³⁷⁴ Informacja Franciszka Wysłockiego.

³⁷⁵ Wojda, s. 36.

³⁷⁶ GLub 1944, Nr 81, s. 4.

³⁷⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

³⁷⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

³⁷⁹ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

funkcjonowało siedem szkół, w tym jedna 7-klasowa³⁸⁰.

Od 7 września do 13 września 1947 roku odbyły się w parafii misje prowadzone przez oo. bernardynów z Radecznicy i Przemyśla (krzyż z misji stoi na cmentarzu przykościelnym)³⁸¹.

W dniach 13-15 września 1947 roku wizytował parafię biskup lubelski Stefan Wyszyński³⁸². Biskup przyjechał od strony Łabuń. Przy bramie biskupa przywitani: starosta tomaszowski, kierownik szkoły, prezes rady parafialnej, zarząd gminy³⁸³. 14 września 1947 roku odbyła się uroczystość konsekracji kościoła i ołtarza głównego. Na zakończenie uroczystości biskup udzielił wiernym błogosławieństwa i ogłosił, że przedstawił Kapitulę Zamojskiej ks. proboszcza Piotra Kwoczyńskiego do godności kanonika honorowego w uznaniu zasług sędziwego jubilata. W uroczystości wzięli udział m.in.: ks. Tomasz Wilczyński – rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie (późniejszy biskup pomocniczy lubelski), ks. Franciszek Osuch – dziekan dekanatu tyszowieckiego, diakon Jacek Żórawski, diakon Mieczysław Jachymek (pochodzący z parafii Komarów). Wówczas zamurowano w ołtarzu relikwie³⁸⁴.

Zdjęcie 17 – Rok 1947, 14 września. Pamiątkowe zdjęcie po konsekracji kościoła. Za dziewczynkami siedzą księża, od lewej: diakon Mieczysław Jachymek, ks. Piotr Kwoczyński

³⁸⁰ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], opis stanu parafii na dzień 14.09.1947 – sporządzony przez ks. proboszcza P. Kwoczyńskiego.

³⁸¹ KPK T1; Osuch UTP, s. 7; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

³⁸² KPK T1; Osuch UTP, s. 7; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

³⁸³ KPK T1; Osuch UTP, s. 7; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

³⁸⁴ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

(proboszcz), biskup lubelski Stefan Wyszyński, ks. Franciszek Osuch (dziekan), ks. Tomasz Wilczyński (rektor seminarium), diakon Jacek Żórawski (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego, oryg. format 6x9; opis Franciszek Wysłocki). Za diakonem stoi kościelny Wawrzyniec Kozyra natomiast za biskupem, po jego prawej stronie, stoi Cecylia Kozyra (ubrana w bluzkę z guziczkami; córka kościelnego Wawrzyńca Kozyra)³⁸⁵.

Zdjęcie 18 – Rok 1947, 14 września. Pamiątkowe zdjęcie po konsekracji kościoła. Za dziewczynkami siedzą księża, od lewej: diakon Mieczysław Jachymek, ks. Piotr Kwoczyński (proboszcz), biskup lubelski Stefan Wyszyński, ks. Franciszek Osuch (dziekan), ks. Tomasz Wilczyński (rektor seminarium), diakon Jacek Żórawski. Obok dziewczynek stoi Hieronim Jachymek (zdjęcie ze zbiorów Ludwiki Łakomskiej).

³⁸⁵ Informacja wnuczki kościelnego Krystyny Nerlo.

Zdjęcie 19 – Rok 1947, 14 września. Pamiątkowe zdjęcie po konsekracji kościoła (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 20 – Rok 1947, 14 września. Pamiątkowe zdjęcie po konsekracji kościoła. W pierwszym rzędzie siedzą księża, od lewej: ks. Piotr Kwoczyński (proboszcz), biskup lubelski Stefan Wyszyński, ks. Franciszek Osuch (dziekan). Między księżmi stoi Anna Jachymek. W drugim rzędzie stoją księża, od lewej ks. Tomasz Wilczyński (rektor seminarium), n, diakon Jacek Żórawski (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 21 – Rok 1947, 13 lub 14 września. Banderia przed kościołem, podczas wizytacji parafii przez biskupa lubelskiego Stefana Wyszyńskiego (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego).

Franciszek Wysłocki przypomina sobie, że w opowieściach rodziców i bliskich powiadano, iż witający tłum pochwycił auto z biskupem, uniósł je do góry i przeniósł kilkanaście metrów – taka radość towarzyszyła owemu wydarzeniu³⁸⁶.

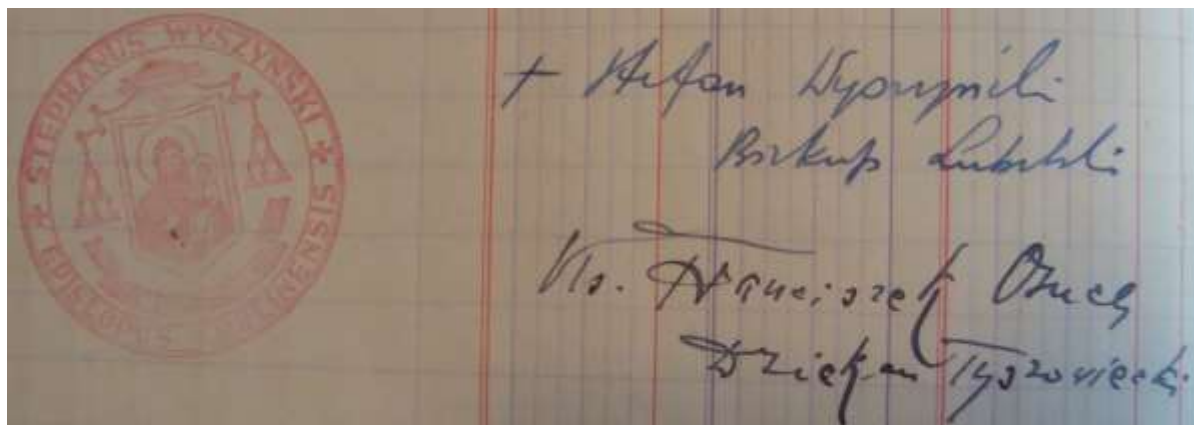
³⁸⁶ Relacja Franciszka Wysłockiego.

Zdjęcie 22 – Rok 1947, 14 września (około). Wizytacja parafii Komarów przez biskupa lubelskiego Stefana Wyszyńskiego. Zdjęcie ze zbiorów Zbigniewa Złomańczuka ze Szczepieszyna (syna Leonarda – organisty w Komarowie) przekazane przez Roberta Horbaczewskiego. Mała dziewczynka: Maria Złomańczuk (współcześnie żona trenera Andrzeja Strejla, selekcjonera reprezentacji Polski w piłce nożnej w latach 1989-1993).

Biskup lubelski 14 września 1947 roku bierzmował „działwę szkolną” a następnego dnia bierzmował młodzież i starszych. Po obiedzie biskup pojechał w kierunku Zubowic³⁸⁷.

³⁸⁷ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

Dokument 4 – Rok 1947, 15 września. Podpisy pod protokołem z wizytacji.

11 lipca **1948** roku w kościele w Komarowie odprawił mszę prymicyjną ks. Mieczysław Jachymek³⁸⁸.

W 1948 roku nadal działał III Zakon św. Franciszka (60 osób) oraz Kółko Różańcowe (23 osoby). 14 chłopców było ministrantami³⁸⁹.

Zdjęcie 23 – Rok 1948, sierpień lub wrzesień. Pielgrzymka parafian z ks. Franciszkiem Gzikiem do Częstochowy (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego; informacja Franciszka Wysłockiego). Za księdzem i dziewczyną siedzącą po jego prawej stronie, stoi Cecylia Kozyra (ubrana w palto z czarnym pionowym paskiem kożuszka; córka kościelnego Wawrzyńca Kozyra³⁹⁰).

³⁸⁸ Osuch UTP, s. 7.

³⁸⁹ Wojda, s. 39.

³⁹⁰ Informacja wnuczki kościelnego Krystyny Nerlo.

W sierpniu lub we wrześniu 1948 roku odbyła się pielgrzymka parafian z ks. Franciszkiem Gzikiem do Częstochowy. Intencja, hasło nawiedzenia sanktuarium brzmiało: „O wolną Polskę” (tak podaje z przekonaniem Janina Gawęda z domu Saputa, której mama uczestniczyła w pielgrzymce)³⁹¹.

Pieczęć 10 – Rok 1948, 30 sierpnia. Odciek pieczęci urzędowej dziekana dekanatu tomaszowskiego.

W dniach 19-20 lipca **1949** roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez dziekana tyszowieckiego ks. kanonika Franciszka Osucha. W parafii funkcjonowało około 80 kółek różańcowych (w tym 12 dla mężczyzn)³⁹².

Orzeczeniem starosty powiatu tomaszowskiego z dnia 22 maja **1950** roku na własność Skarbu Państwa przeszły gospodarstwa rodzin wysiedlony do ZSRR, z dniem 1 czerwca 1945 roku, tj. 56 gospodarstw w Komarowie Wsi (o łącznej powierzchni 289,79 ha), 3 gospodarstwa w Komarowie-Osadzie (21, 79 ha), 1 gospodarstwo w Komarowie Dolnym (2,80 ha), 14 gospodarstw w Komarowie Górnym (17,02 ha), 5 gospodarstwa w Janówce Wschodniej (25,42 ha), 28 gospodarstw w Wolicy Brzozowej (149,77 ha), 12 gospodarstw w Wolicy Śniatyckiej Kolonia (69,87 ha), 99 gospodarstw w Śniatyczach (568,30 ha), 1 gospodarstw w Zwiartówku (3,92 ha), 3 gospodarstw w Ruszczyźnie (3,08 ha), 41 gospodarstw w Antoniówce (254,26

³⁹¹ Informacja Franciszka Wysłockiego.

³⁹² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

ha)³⁹³. Kolejne podobne orzeczenie ogłoszono w 1956 roku.

Pieczęć 11 – Rok 1950, 20 maja. Odcisk pieczęci biskupa Piotra Kałwy.

W dniach 19-21 maja **1951** wizytację kanoniczną parafii przeprowadził biskup koadiutor lubelski Zdzisław Goliński, który przyjechał w towarzystwie alumna Lubelskiego Seminarium Duchownego diakona Cz. Wójcika. Biskupa witali wierni przy bramie w Wólce Łabuńskiej. Od bramy towarzyszyła biskupowi banderia (orszak konny) a od Krzywegostoku „orszak rowerowy”. W kościele przywitał gościa dziekan tyszowiecki ks. kanonik Franciszek Osuch³⁹⁴.

W 1951 roku czterech szkołach religii uczył ks. wikariusz Jan Urban (20 godzin tygodniowo) a w pozostałych szkołach uczyły nauczycielki, które posiadały misję kanoniczną³⁹⁵.

Zdjęcie 24 – Lata pięćdziesiąte XX wieku (około)? Ochotnicza Straż Pożarna w Siemierzu (zdjęcie ze zbiorów Ludwiki Łakomskiej).

W **1952** roku w skład gminy Komarów-Osada wchodziły następujące miejscowości: Huta Komarów [Huta Komarowska], Janówka Wschodnia, Janówka Zachodnia, Komarów Dolny, Komarów Górny, Komarów-Wieś, Komarów-Osada, Kozia Wola, Krzywystok-Kolonia,

³⁹³ Lubelski Dziennik Wojewódzki 1950, Lublin, 1950, Nr 1/12, poz. 139, s. 139-143.

³⁹⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 19-21.05.1951.

³⁹⁵ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 19-21.05.1951.

Krzywystok, Księżostany-Kolonia, Księżostany, Ruszczyzna Kolonia, Siemierz, Śniatycze, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycza, Wolica Śniatycza Kolonia (Antoniówka), Woźuczyn, Zwiartówek³⁹⁶.

28 listopada **1952** roku gmina Komarow-Osada leżała w powiecie tomaszowskim. Według urzędowego wykazu miejscowości i ich nazw (sporządzonego przez PWRN w Lublinie, tj. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie) w skład gminy wchodziły gromady: Antoniówka (z miejscowościami: Antoniówka Nowa, Antoniówka Stara, Berestki, Berestki Krzywulskie – wszystkie były koloniami), Huta Komarowska (Huta Komarowska – wieś), Janówka Wschodnia (Janówka Wschodnia Kolonia, Janówka Wschodnia, Komarów Kolonia, Komarów Dwór – Las Wschodni), Janówka Zachodnia (Janówka Zachodnia, Janówka Zachodnia Kolonia, Komarów Dwór – Las Zachodni), Komarów-Osada (Komarów-Osada oraz kolonie: Obszarek, Wolica Brzozowa A, Wolica Brzozowa Grabiny, Wolica Brzozowa Mieszczanie), Komarów-Wieś (Komarów-Wieś i kolonie Gmitryk, Komarów Pustki, Krzywystok Nr 1), Komarów Dolny (kolonie: Komarów Dolny, Komarów Dolny II, Komarów IV), Komarów Górny (kolonia Komarów Górny II), Kozia Wola (wieś Kozia Wola podlegająca pod pocztę w Woźuczynie), Kraczew (Kraczew i kolonie: Kraczew Pustki, Kraczew Kolonia), Krzywystok-Kolonia, Krzywystok Wieś, Księżostany-Kolonia, Księżostany Wieś, Ruszczyzna, Siemierz (wsie: Siemierz, Siemierz B i kolonie: Kalinów, Komarów Górny I, Siemierz A-B, Siemierz Horodyszcze, Siemierz Pustki, Siemierz Zubówka), Śniatycze (wieś Śniatycze oraz kolonie: Kadłubiska I, Kadłubiska II, Majdan Śniatyczy, Pustki z Krzywulą, Śniatycze, Śniatycze II, Zagajki, Zagajniki), Wolica Brzozowa (wieś Wolica Brzozowa oraz kolonia Wolica Brzozowa Włościanie), Wolica Śniatycza, Woźuczyn (wsie: Woźuczyn, Woźuczyn Poduchowny oraz kolonie: Woźuczyn Kolonia, Woźuczyn Pustki; poczta Woźuczyn), Zwiartówek (wieś). Miejscowości były obsługiwane przez dwa urzędy pocztowe w Komarowe-Osadle i w Woźuczynie³⁹⁷.

W marcu **1953** roku mszę św. prymicyjną odprawił ks. Henryk Józefko (pochodzący z Wolicy Brzozowej).

W styczniu **1954** roku odbyła się uroczystość diamentowego jubileuszu kapłaństwa ks. doktora proboszcza Piotra Kwoczyńskiego. W uroczystościach wziął udział biskup lubelski Piotr Kałwa³⁹⁸.

³⁹⁶ DUWRNL 1952, Nr 14, poz. 102, s. 91, 92.

³⁹⁷ DUWRNL 1953, Nr 3, poz. 3, s. 94, 95.

³⁹⁸ Osuch UTP, s. 3.

Zdjęcie 25 – Rok 1954, styczeń. Uroczystość diamentowego jubileuszu kapłaństwa ks. kanonika Piotra Kwoczyńskiego (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej). Od lewej stoją: n, n, biskup Piotr Kałwa, ks. Piotr Kwoczyński, n, n.

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Antoniówce, kadencja 1954-1958, weszli: Jan Bełz, Antoni Bronikowski, Edward Buda, Stanisław Emerle, Henryk Flak, Zofia Książ, Józef Kozłowski, Bolesław Krajewski, Marcin Kupiec, Michał Łazor, Jadwiga Majcher, Józef Mazurek, Franciszek Morski, Józef Presz, Adam Sasyn, Bolesław Ślusarczyk, Andrzej Taras, Józef Żołnierczuk³⁹⁹.

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Komarowie, kadencja 1954-1958, weszli: Stanisław Bałuta, Krystyna Bartecka, Ferdynand Bąk, Stanisław Gałek, Jan Gumieła, Jan Hałasa, Marcela Kępska, Janina Kowalska, Franciszek Leśniak, Jan Mazur, Zenon Miłobóg, Edward Mulawa, Marian Mulawa, Stanisław Papuga, Stefan Słubski, Michał Suchowierzch, Hieronim Szajewski, Aniela Ulanowska, Stanisław Uściak, Edward Wiśniewski⁴⁰⁰.

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Komarowie-Osadzie, kadencja 1954-1958, weszli: Józef Baj, Bogumiła Bednarska, Antoni Bień, Marian Cech, Feliks Cichoński, Wacław Ćwierz, Henryk Hmiel, Władysław Kania, Bronisława Karwat, Bronisław Kopera, Stanisław Kurzepa, Czesław Nawrot, Helena Ogórek, Teresa Pałczyńska, Janina Papuga, Jan Rój, Regina Saputa, Bronisław Siek, Edward Siek, Emilian Sierota, Adolf Skalka, Ryszard Sluzek, Władysław Słoboda, Władysław Turowski, Józef Wojda, Edward Wyskiel⁴⁰¹.

3 lipca 1955 roku w kościele w Komarowie odprawił mszę św. prymicyjną ks. Franciszek Krosman⁴⁰².

18 lipca 1955 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez dziekana tyszowieckiego ks. kanonika Franciszka Osucha⁴⁰³.

³⁹⁹ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1955, Lublin, 1955, Nr 1, poz. 57, s. 78.

⁴⁰⁰ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1955, Lublin, 1955, Nr 1, poz. 57, s. 77.

⁴⁰¹ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1955, Lublin, 1955, Nr 1, poz. 57, s. 77, 78.

⁴⁰² Osuch UTP, s. 9.

⁴⁰³ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

W dniach 19-20 maja **1956** roku wizytację kanoniczną parafii przeprowadził biskup lubelski Piotr Kałwa⁴⁰⁴.

Orzeczeniem Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tomaszowie Lubelskim z dnia 30 kwietnia 1956 roku na własność Skarbu Państwa przeszło, z dniem 1 czerwca 1945 roku, gospodarstwo rolne o pow. 1,40 ha położone w Wolicy Brzozowej a będące własnością rodziny przesiedlonej do ZSRR a także inne gospodarstwo w tej miejscowości o pow. 9 ha oraz w Janówce Wschodniej o pow. 7.68 ha (również po osobach przesiedlonych do ZSRR)⁴⁰⁵.

W roku **1957** roku naukę religii w szkołach na terenie parafii prowadziło dwóch katechetów (przyjętych przez proboszcza a uczących odpowiednio 28 i 24 godziny lekcyjne) oraz ks. proboszcz, który miał 12 godzin. W parafii funkcjonowały cztery siedmioklasowe szkoły podstawowe i pięć szkół czteroklasowych. Ksiądz proboszcz zorganizował katechetom dojazd do szkół⁴⁰⁶.

Wojewódzka Rada Narodowa w Lublinie podjęła 28 września **1957** roku uchwałę w sprawie aktywizacji i rozwoju gospodarczego miast, miasteczek i osiedli. Komarów jako osiedle typu miejskiego zaliczono do III grupy, tj. miejscowości zaliczanych o lokalnych funkcjach gospodarczo-kulturalnych. Dla tej grupy osiedli zaplanowano rozwijanie rzemiosła indywidualnego, drobnych zakładów produkcyjnych (społecznych, państwowych) do obsługi rolnictwa i do produkcji materiałów budowlanych a także do rozwijania indywidualnego budownictwa mieszkaniowego⁴⁰⁷.

Powiatowa Rada Narodowa w Tomaszowie Lubelskim podjęła 21 listopada 1957 roku uchwałę w sprawie ustalenia liczby członków gromadzkich rad narodowych, w której ustalono dla Komarowa-Osady liczbę 25 radnych oraz dla Komarowa Wsi – 23, Antoniówki – 16⁴⁰⁸.

W **1958** roku rekolekcje wielkopostne prowadził ojciec Hilary – karmelita z Zamościa. W wyniku zachęty księdza proboszcza Wacława Cieślickiego ponad 300 wiernych zaczęło uczestniczyć w nabożeństwach pierwszopiątkowych i pierwszosobotnich każdego miesiąca. W tym też roku do pierwszej Komunii świętej przystąpiło 107 dzieci. Dzieci otrzymały książeczki, różańce, obrazki pamiątkowe, świece i medaliki. Wspólne śniadanie zakończyło uroczystość⁴⁰⁹.

⁴⁰⁴ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 19-20.05.1956.

⁴⁰⁵ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1956, Lublin, 1956, Nr 8, poz. 33, s. 22; Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1958, Lublin, 1958, Nr 7, poz. 55, s. 116.

⁴⁰⁶ KPK T1.

⁴⁰⁷ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1957, Lublin, 1957, Nr 9, poz. 55, s. 43, 44.

⁴⁰⁸ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1957, Lublin, 1957, Nr 10, poz. 77, s. 62.

⁴⁰⁹ KPK T1.

Zdjęcie 26 – Rok 1958, 12 czerwca. Pierwsza Komunia święta. Dzieci z ks. proboszczem Wacławem Cieślickim (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

We wrześniu 1958 roku odbyła się pielgrzymka parafian do Częstochowy⁴¹⁰.

Zdjęcie 27 – Rok 1958, wrzesień. Pielgrzymka parafian z ks. proboszczem Wacławem Cieślickim do Częstochowy (zdjęcie ze zbiorów Marii Wróblewskiej).

⁴¹⁰ Informacja na zdjęciach przekazanych przez Marię Wróblewską zam. w Biłgoraju.

Zdjęcie 28 – Rok 1958, wrzesień. Pielgrzymka parafian ks. proboszczem Wacławem Cieśllickim do Częstochowy (zdjęcie ze zbiorów Marii Wróblewskiej).

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Antoniówce, kadencja **1958-1961**, weszli: Belz Jan, Bronikowski Antoni, Czapla Jan, Danielewicz Antoni, Emerle Stanisław, Flak Henryk, Kupiec Marcin, Łacek Stanisław, Morski Franciszek, Piskorz Antoni, Presz Teofil, Ślusarczyk Bolesław, Taras Tadeusz, Wilk Walerian, Zasuwa Zofia, Żołnierczuk Józef⁴¹¹.

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Komarowie-Osadzie, kadencja **1958-1961**, weszli: Binduga Bronisław, Czesak Józef, Gawęda Henryk, Karwat Bronisława, Konczewski Jan, Kozicki Józef, Lipko Wiesław, Łakomski Antoni, Mańkiewicz Stefan, Mulawa Hipolit, Nawrot Czesław, Nowak Alfreda, Ożóg Bronisław, Papuga Janina, Pokryszko Apolinary, Skalka Zenon, Szykuła Edward, Śluzek Ryszard, Śrutwa Jan, Tuski Tadeusz, Ulanowski Bronisław, Winniczuk Bronisław, Wiśniewski Wacław, Wojda Józef, Wojtyna Władysław⁴¹².

W skład Gromadzkiej Rady Narodowej w Komarowie Wsi, kadencja **1958-1961**, weszli: Jachymek Jan, Karczmarczyk Dominik, Kępska Marcela, Kukielka Bronisław, Matuszak Hieronim, Miłobóg Zenon, Misztal Hipolit, Misztal Jan, Niedźwiedź Jan, Papuga Józef s. Józefa, Parol Mieczysław, Przyczyna Julian, Rój Jan, Rudy Henryk, Sioma Bolesław, Siwczuk Jan, Skowronek Alfred, Słupski Stefan, Sokołowski Emil, Szajewski Benedykt, Szajewski Jan

⁴¹¹ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1958, Lublin, 1958, Nr 4, poz. 24, s. 74.

⁴¹² Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1958, Lublin, 1958, Nr 4, poz. 24, s. 75.

s. Andrzeja, Uściak Stanisław s. Franciszka, Wszola Bernard⁴¹³.

W 1959 roku rekolekcje wielkopostne prowadził ojciec Michał – kapucyn z Lublina⁴¹⁴.

13 lipca 1959 roku w parafii została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez dziekana księdza kanonika Władysława Tarkowskiego⁴¹⁵.

6 września 1959 roku w kościele parafialnym w Komarowie odbyły się prymicje alumna Antoniego Żerebca. Na prymicję przyjechał opat Zakonu Cystersów w Szczyżycu, który wygłosił przepiękne kazanie⁴¹⁶.

Z dniem 1 stycznia 1960 roku zniesiono gromadę Komarów i włączono do gromady Komarów-Osada⁴¹⁷.

Do roku szkolnego 1960/61 nauczanie religii w szkołach prowadził ksiądz administrator/proboszcz Wacław Cieśliński, ks. proboszcz parafii Zubowice oraz dwóch katechetów (w tym Ryszard Zarębski). Od roku szkolnego 1960/61 nauczanie religii prowadził tylko ks. administrator/proboszcz parafii Komarów w jednym punkcie katechetycznym oraz w kościele w Komarowie⁴¹⁸.

W dniach 20-21 maja 1961 roku odbyła się wizytacja parafii przeprowadzona przez pomocniczego biskupa lubelskiego Henryka Strąkowskiego. W uroczystościach wzięli udział także: ks. kanonik Władysław Tarkowski (dziekan tyszowiecki), ks. Feliks Przysucha (proboszcz parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łaszczowie), ks. Stanisław Symon (proboszcz parafii Dub), ks. Wiktor Guz (proboszcz parafii Wożuczyn), ks. Witold Korsak (proboszcz parafii Dzierążnia), ks. Stanisław Melan (proboszcz parafii Krynice), ks. Andrzej Kostrzewa (proboszcz parafii Łabunie), ks. Michał Semko-Semkowicz (proboszcz parafii Zubowice, wygłosił kazanie podczas sumy – 21 maja). Uroczystościom towarzyszyła orkiestra Nawrotów z Komarowa⁴¹⁹.

Pieczęć 12 – Rok 1961, 21 maja. Odcisk pieczęci biskupa Henryka Strąkowskiego.

Podczas wizytacji odbyła się m.in. procesja żałobna dookoła kościoła za zmarłych parafian, bierzmowanie 403 dzieci. Biskup zwizytował kościół, budynki gospodarcze i

⁴¹³ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1958, Lublin, 1958, Nr 4, poz. 24, s. 75.

⁴¹⁴ KPK T1.

⁴¹⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴¹⁶ KPK T1.

⁴¹⁷ DUWRNL 1959, Nr 9, poz. 63, s. 98, 99.

⁴¹⁸ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], stan parafii Komarów na dzień 20.05.1961 – sporządzony przez ks. Wacława Cieślińskiego.

⁴¹⁹ KPK T1.

zapoznał się z aktami kościelnymi⁴²⁰.

Od września 1961 roku władze zabroniły nauczania religii w szkołach w całej Polsce. Wszystkie dzieci z parafii przychodziły, w godzinach popołudniowych, do kościoła w Komarowie a także do jednego punktu katechetycznego (Wolica Brzozowa-Kolonia), gdzie nauczał ich ksiądz proboszcz⁴²¹.

Zdjęcie 29 – Rok 2010, 10 października. Stary budynek Szkoły Podstawowej w Wolicy Śniatyckiej (w nowych granicach wsi Antoniówka; foto: Henryk Kulik).

W 1961 roku w niedzielę⁴²² sprawowano dwie msze św. o 9⁰⁰ i 11³⁰.

⁴²⁰ KPK T1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji kanonicznej 20-21.05.1961.

⁴²¹ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], stan parafii Komarów na dzień 20.05.1961 – sporządzony przez ks. Wacława Cieślkiego; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji kanonicznej 20-21.05.1961.

⁴²² APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji kanonicznej 20-21.05.1961.

Zdjęcie 30 – Rok 1961, 25 czerwca. Pierwsza Komunia święta. Dzieci z ks. proboszczem Wacławem Cieśllickim (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

W dniach 2-10 września 1961 roku odbyły się misje prowadzone przez oo. pallotynów z Warszawy, o. Kazimierza Jakiełka, o. Stanisława Piaskowego. Misje zakończyły się postawieniem nowego krzyża misyjnego⁴²³.

22 października 1961 roku w kościele parafialnym mszę prymicyjną odprawił ks. Jan Osuch z Komarowa⁴²⁴.

Od stycznia 1962 roku, za zgodą Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Komarowie, pozwolono na nauczanie w dwóch punktach katechetycznych – najdalej położonych od Komarowa, tj. w Janówce i Antoniówce (funkcjonowały tam siedmioklasowe szkoły podstawowe). Około 280 dzieci miało naukę religii, raz w tygodniu, blisko domu, w swoich wioskach. Pozostałe dzieci uczyły się w kościele lub w salce parafialnej znajdującej się na organistówe⁴²⁵.

W dniach 2 kwietnia – 3 maja 1962 roku zostały odnowione misje święte. Odnowienie misji przeprowadził o. Broda – pallotyn⁴²⁶.

24 czerwca 1962 roku 121 dzieci przyjęło pierwszą Komunię świętą⁴²⁷.

⁴²³ KPK T1.

⁴²⁴ KPK T1.

⁴²⁵ KPK T1.

⁴²⁶ KPK T1.

⁴²⁷ KPK T1; Informacja Franciszka Wysłockiego.

Zdjęcie 31 – Rok 1962, 24 czerwca. Pierwsza Komunia święta (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego). Dzieci z ks. proboszczem Wacławem Cieślickim – po lewej stronie, ks. wikariuszem Władysławem Kogutem (opis zdjęcia Franciszek Wysłocki).

Wstępny opis zdjęcia dokonany przez Franciszka Wysłockiego. A-ks. Wacław Cieślicki, B-ks. Władysław Kogut, 1-Ewa Pokryszko, 2-Maria Winniczuk, 3-Barbara Ulanowska, 4-Lusia Turzyniecka, 5-Lidia Walewander, 6-Lech Walewander, 7-Waldemar Bulicz, 8-Zbigniew Białowski, 9-Halina Mazurek, 10-Janina Osuch, 11-Maria Kaczorowska, 12-Anna Pawlúk, 13-Wiesława Gawęda, 14-Leszek Pachla, 15-Witold Czapla, 16-Krzysztof Jańczak, 17-Franciszek Wysłocki, 18-Wiesław Jańczak, 19-Halina Dudziak, 20-Waldemar Wawryn, 21-Stanisław Wujec, 22-Jan Olewski, 23-Henryk Kłoda, 24-Zbigniew Bednarski, 25-Czesław Pachla, 26-Stanisław Małys, 27-Sławomir Gniwek, 28-Barbara Maścibroda, 29-Jan Baraniecki, 30-Maria Kurkiewicz, 31-Anna Błońska, 32-Król Krystyna, 33-Edward Dziubiński, 34-39-n, 40-Wróblewski Ryszard, 41-44-n, 45-Ryszard Babiarz, 46-74-n, 75-Wróblewska Jadwiga, 76-77-n, 78-Wanda Olszewska, 79-93-n, 94-Stanisława Łaszyńska, 95-n, 96-Anna Saputa, 97-n,

98-Mulawa, 99-105-n, 106-Zofia Baj, 105-112-n, 113-Tyrka Anna, 114-121-n.

7 lutego **1963** roku w parafii została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez dziekana ks. kanonika Władysława Tarkowskiego⁴²⁸.

W 1963 roku rekolekcje wielkopostne przeprowadzili oo. pallotyni⁴²⁹.

22 września 1963 roku w parafii gościł lubelski biskup pomocniczy Jan Mazur, który poświęcił pancerne tabernakulum oraz około 40 motocykli z ryngrafami św. Krzysztofa⁴³⁰.

1 września **1964** roku zostały założone nowe dwa punkty katechetyczne: w Księżostanach i na Wolicy Brzozowej-Kolonii⁴³¹. W pięciu punktach katechetycznych uczyli księża: ks. proboszcz i ks. wikariusz⁴³².

Pod koniec października 1964 roku ks. proboszcz z delegacją 30-to osobową parafian zawiózł do klasztoru w Częstochowie Księżę Wierzytę Niewolnictwa Maryi a przywiózł obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, który od momentu przywiezienia wędrował po domach parafian. Zgłoszeń parafian na oddanie się Matce Bożej w niewolę było dużo⁴³³.

Według stanu na 1 stycznia **1965** roku w powiecie tomaszowskim było 21 gromad, w tym gromada w Komarowie-Osadzie⁴³⁴.

Powiatowa Rada Narodowa w Tomaszowie Lubelskim podjęła 20 marca 1965 roku uchwałę w sprawie ustalenia liczby członków gromadzkich rad narodowych, w której ustalono dla Komarowa 27 radnych⁴³⁵.

W **1965** roku odbyła się pielgrzymka do Częstochowy, skąd przywieziono monstrancję do kościoła, którą w odpust św. Trójcy ks. proboszcz poświęcił⁴³⁶.

Prawdopodobnie oprócz powyższej pielgrzymki odbyła się druga pielgrzymka na Jasną Górę z mniejszą liczbą pielgrzymów z ks. Józefem Brzozowskim, która przywiozła różaniec. Na tym różańcu modliły się rodziny przyjmując kopię obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej do swoich domów⁴³⁷.

⁴²⁸ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴²⁹ KPK T1.

⁴³⁰ KPK T1.

⁴³¹ KPK T1.

⁴³² KPK T1.

⁴³³ KPK T1.

⁴³⁴ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1965, Lublin, 1965, Nr 2-10, poz. 11, s. 8.

⁴³⁵ Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie 1965, Lublin, 1965, Nr 13, poz. 44, s. 91.

⁴³⁶ KPK T1.

⁴³⁷ Informacja Franciszka Wysłockiego.

Zdjęcie 32 – Rok 1965. Pielgrzymka do Częstochowy (zdjęcie ze zbiorów Krystyny i Leszka Bryków). W pierwszym rzędzie od lewej stoją: ... Wróblewska⁴³⁸ (żona Stanisława Wróblewskiego), Lucyna Chachaj, ks. Józef Brzozowski, Krystyna Pachla, n. W drugim rzędzie od lewej stoją: Stanisław Wróblewski, Czesława Górka, Joanna Sadło, Antonina Osuch, Krystyna Bryk (opisu zdjęcia dokonała Krystyna Bryk).

W roku szkolnym 1965/66 nauczanie religii w punktach katechetycznych w Janówce, Antoniówce, Wolicy Brzozowej-Kolonii oraz w sali katechetycznej w Komarowie (uczniów klas I, IV-VI) prowadził ks. wikariusz a w punkcie katechetycznym w Księżostanach i w sali katechetycznej w Komarowie (klasy II, VII) prowadził ks. proboszcz⁴³⁹

12 grudnia 1965 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez wicedziekana ks. kanonika Ignacego Pożerskiego⁴⁴⁰.

W maju 1965 roku około 50 parafian wraz z ks. wikariuszem uczestniczyło w pielgrzymce Częstochowa – Kraków – Kalwaria⁴⁴¹.

W **1966** roku rekolekcje wielkopostne przeprowadzili oo. saletyni⁴⁴².

16 listopada 1966 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez wicedziekana ks. kanonika Ignacego Pożerskiego⁴⁴³.

⁴³⁸ Czekamy na informację od Marii Wróblewskiej – prawdopodobnie – córki.

⁴³⁹ KPK T1.

⁴⁴⁰ KPK T1.

⁴⁴¹ KPK T1.

⁴⁴² KPK T1.

⁴⁴³ KPK T1.

W roku szkolnym 1966/67 na terenie parafii było pięć szkół ośmioklasowych i trzy czteroklasowe⁴⁴⁴. Nauczanie religii w roku szkolnym 1966/67 przebiegało podobnie do roku poprzedniego⁴⁴⁵.

31 grudnia 1966 roku parafia należała do dekanatu tyszowieckiego wraz z innymi parafiami: Czartowiec, Dołhobyczów-Oszczów, Dub, Łaszców, Nabróż, Nowosiółki, Perespa, Rzeplin, Sahryń, Turkowice, Tyszowce, Wiszniów, Zubowice. Do parafii należały następujące miejscowości: Antoniówka Stara, Antoniówka Nowa, Huta Komarowska, Janówka Zachodnia, Janówka Wschodnia, Komarów-Osada, Komarów-Wieś, Komarów Dolny, Kolonia Obszarek, Komarów Górny, Krzywystok, Księżostany, Księżostany-Kolonia, Ruszczyna, Wolica Brzozowa, Wolica Brzozowa-Kolonia, Wolica Śniatycka⁴⁴⁶.

W dniach 27 lutego-3 marca 1967 roku odbyły się rekolekcje wielkopostne przeprowadzone przez oo. saletynów⁴⁴⁷.

28 maja 1967 roku 102 dzieci przystąpiło do I Komunii świętej⁴⁴⁸.

Zdjęcie 33 – Rok 1967, 28 maja. Pierwsza Komunia święta. Zdjęcie grupowe (zdjęcie ze zbiorów Franciszka Wysłockiego, opisu zdjęcia dokonała Jolanta Wysłocka).

⁴⁴⁴ APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 23.06.1967 sporządzony przez ks. Wacława Cieślckiego.

⁴⁴⁵ KPK T1.

⁴⁴⁶ Spis DL 1966, s. 190.

⁴⁴⁷ KPK T1.

⁴⁴⁸ KPK T1.

Wstępny opis zdjęcia dokonany przez Jolantę Wysłocką. A- ks. proboszcz Wacław Cieśliński, ks. wikariusz Józef Brzozowski; 1-n, 2-Andrzej Bałuta, 3-n, 4-Andrzej Pawliszak, 5-Edmund Turzyniecki, 6-Waldemar Ćwiek, 7-Andrzej Sierota, 8-Kazimierz Właż, 9-n, 10-Artur Miciuła, 11-Henryk Szlaga, 12-16-n, 17-Wojczuk, 18-Wiesław Ulanowski, 19-n, 20-Cezary Lipko, 21-Tomasz Wojda, 22-Krzysztof Kołodziejczyk, 23-Witold Czuchaj, 24-Witold Kowalski, 25-Marek Byczek, 26-n, 27-Andrzej Wszola, 28-Andrzej Karwat, 29-Franciszek Służewski, 30-31-n, 32-Jan Wójtowicz, 33-n, 34-Ryszard Bondyra, 35-37-n, 38-Stanisław Szajewski, 39-n, 40-Witold Skowrya, 41-n, 42-Marian Karwat, 43-44-n, 45-Barbara Źwiernik, 46-Jadwiga Ulanowska, 47-52-n, 53-Augustyn Mankiewicz, 54-Kapłon, 55-n, 56-Franciszek Maksymowicz, 57-60-n, 61-Skrzyńska, 62-n, 63-Wiesława Ulanowska, 64-n, 65-Walewander, 66-68-n, 69-Barbara Karwat, 70-Grażyna Kukielka, 71-Kowal, 72-Halina Żuk, 73-74-n, 75-Jolanta Bryk, 76-Grażyna Lebioda, 77-Stanisława Marcola, 78-Teresa Kłoda, 79-n, 80-Tokarska, 81-Irena Struzik, 82-n, 83-Grażyna Korzyńska, 84-Halina Duma, 85-Maciuk, 86-Jadwiga Kłoda, 87-88-n, 89-Bożena Górską, 90-93-n, 94-Maria Saputa, 95-Kułaj, 96-Jolanta Byczek, 97-98-n, 99-Anna Gałan, 100-Krystyna Wybranowska, 101-102-n.

W dniach 24-25 czerwca 1967 roku wizytację kanoniczną parafii Komarów przeprowadził biskup lubelski Piotr Kałwa. Biskupa witało 12 księży okolicznych parafii z dziekanem ks. kanonikiem Władysławem Tarkowskim. Do bierzmowania przystąpiło 467 dzieci⁴⁴⁹.

W roku **1968** rekolekcje wielkopostne przeprowadzili oo. oblaci. Do I Komunii świętej przystąpiło 105 dzieci⁴⁵⁰.

W roku **1969** rekolekcje wielkopostne przeprowadzili oo. oblaci. 16 czerwca 1969 roku do I Komunii świętej przystąpiło 82 dzieci⁴⁵¹.

10 listopada 1969 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska przez dziekana ks.

⁴⁴⁹ KPK T1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji kanonicznej 24-25.056.1967.

⁴⁵⁰ KPK T1.

⁴⁵¹ KPK T1.

kanonika Władysława Tarkowskiego⁴⁵².

W roku szkolnym 1969/70 praca katechetyczna była prowadzona w punktach katechetycznych w ośmioklasowych szkołach podstawowych: Antoniówce, Janówce, Wolicy Brzozowej Kolonii, Księżostanach oraz w sali katechetycznej na organistówce w Komarowie⁴⁵³.

W 1970 roku do I Komunii świętej przystąpiło 83 dzieci. Od I Niedzieli Adwentu odprawianie mszy rozpoczęto w języku polskim⁴⁵⁴.

W 1971 roku rekolekcje wielkopostne przeprowadził o. dominikanin⁴⁵⁵.

Odcisk 1 – Rok 1971. Odcisk pieczęci urzędowej parafii.

We wrześniu 1971 roku wyruszyła duża pielgrzymka (108 osób, dwoma autokarami) parafian z księdzem proboszczem i księdzem wikariuszem do Częstochowy o uproszenie Matki Boskiej tak potrzebnej łaski parafianom w czasie nawiedzenia Matki Boskiej Częstochowskiej. Zwiedzono także Wieliczkę i Oświęcim⁴⁵⁶.

⁴⁵² KPK T1.

⁴⁵³ KPK T1.

⁴⁵⁴ KPK T1.

⁴⁵⁵ KPK T1.

⁴⁵⁶ KPK T1.

Zdjęcie 34 – Rok 1971, 20 września. Wieliczka. Pielgrzymka do Częstochowy, zwiedzanie Wieliczki (zdjęcie ze zbiorów Krystyny i Leszka Bryków). Na ławeczce siedzi m.in. ks. wikariusz Stanisław Wawrzyszuk (w berecie).

W dnia 1 – 8 grudnia 1971 roku odbyły się w parafii misje święte pod przewodnictwem o. Wojciecha Kobzdeja z zakonu dominikanów w Lublinie.

W dniach 10-11 grudnia 1971 roku planowano nawiedzenie Matki Boskiej Częstochowskiej. Udekorowano trasę od granicy z parafią Łabunie do kościoła w Komarowie a następnie do granicy z parafią Zubowice. Przygotowano m.in. linę z wiankami z barwinków, sosny i mchu o długości ponad 1000 m, linę z chorągiewkami o długości ponad 16 km. Wspaniale przygotowano także kościół⁴⁵⁷.

⁴⁵⁷ KPK T1.

Zdjęcie 35 – Rok 1971, 10 grudnia. Banderia przed udekorowanym kościołem (zdjęcie ze zbiorów Krystyny i Leszka Bryków). Na zdjęciu, jak dotychczas, rozpoznano trzech kawalerzystów: z proporcem Antoni Bałabuch, po jego prawej Leszek Bryk a po lewej Antoniego Bałabucha – Antoni Żwiernik (rozpoznanie przeprowadził Leszek Bryk). Przedwojennymi kawalerzystami byli: Tadeusz Krępla, Józef Kołtunowski i Antoni Bałabuch – oni też kierowali przygotowaniami jazdy do asysty honorowej. W pamięci opisującego zdjęcie Leszka Bryka zachowały się imiona i nazwiska innych uczestników (choć nie wszystkie): Emil Sierota, Jan Olewski, Czesław Sierota, Józef Leszczyński, Zenon Szajewski, Jan Mazur, Bronisław Ulanowski, Jan Sadło.

W dniu Nawiedzenia NMP przybył do Komarowa pomocniczy biskup lubelski Bolesław Pylak, który przeprowadził kanoniczną wizytację parafii. Biskup udzielił sakramentu bierzmowania 430 osobom⁴⁵⁸.

⁴⁵⁸ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 10.12.1971.

Pieczęć 13 – Rok 1971, 10 grudnia. Odcisk pieczęci pomocniczego biskupa lubelskiego Bolesława Pylaka.

10 grudnia 1971 roku o godzinie 16 przyjechała pięknie udekorowana furmanka z księdzem proboszczem z Łabuń, który miał zapalona świecę zamiast obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Obraz miał areszt w Częstochowie dokonany przez rząd. Obraz nie mógł objeżdżać parafii. Ksiądz proboszcz parafii Łabunie przekazał obraz Matki Bożej w symbolice: zapalonej świecy i pustej ramie. Obraz został godnie przywitany. Została odprawiona msza święta, której przewodniczył lubelski biskup pomocniczy Bolesław Pylak. Następnie odbyła się całonocna adoracja, w czasie której wszyscy kapłani pochodzący z parafii Komarów odprawiali mszę świętą. Odprawili mszę świętą: ks. Władysław Chmiel, ks. Henryk Józefko, ks. Jan Osuch, o. Maksymilian (Antoni Żerebiec). O godzinie 14 następnego dnia ksiądz proboszcz w towarzystwie przedstawicieli parafian udał się przepięknie ubraną furmanką z symbolami obrazu do Tyszowiec⁴⁵⁹.

Zdjęcie 36 – Rok 1971, 10 grudnia. Banderia oczekująca w Krzywymstoku na przywiezienie obrazu, do granicy parafii, przez delegację z Łabuń (zdjęcie ze zbiorów Krystyny i Leszka

⁴⁵⁹ KPK T1.

Bryków).

Nabożeństwa odprawiano w niedzielę i święta o godz. 8⁰⁰ (dla dzieci i młodzieży), 10⁰⁰ i 12⁰⁰ (suma)⁴⁶⁰.

W 1971 roku katecheza był prowadzona przez dwóch księży (administratora parafii i wikariusza) w czterech punktach katechetycznych (w tym jednym w sali katechetycznej w Komarowie)⁴⁶¹.

We wrześniu 1972 roku odbyła się pielgrzymka do Częstochowy, Kalwarii Zebrzydowskiej, Wieliczki i Oświęcimia⁴⁶².

W 1972 roku parafia Komarów leżała w dekanacie Tyszowce, diecezji lubelskiej metropolii warszawskiej⁴⁶³.

W 1973 roku odbyła się pielgrzymka do Częstochowy, Kalwarii Zebrzydowskiej, Wieliczki i Oświęcimia⁴⁶⁴.

13 czerwca 1973 roku w kościele parafialnym w Komarowie mszę prymicyjną odprawił ks. Bolesław Kuźma. Kazanie prymicyjne wygłosił rodak komarowski ks. Jan Osuch, który neoprezbitera przygotował do I Komunii świętej⁴⁶⁵.

W 1974 roku został odsłonięty pomnik w Rynku Komarowa-Osady poświęcony bohaterom roku 1863 i lat 1939-1944 oraz ofiarom II wojny światowej. Autorem projektu i wykonania pomnika był Adam Grochowicz (Józefów).

Zdjęcie 37 – Rok 2009, 15 maja. Komarów-Osada. Pomnik poświęcony bohaterom roku 1863 i lat 1939-1944 oraz ofiarom II wojny światowej. Foto Henryk Kulik.

W 1975 roku ks. proboszcz zniósł msze żałobne i exekwie oraz wprowadził zamawianie mszy przez parafian⁴⁶⁶.

⁴⁶⁰ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKomarów, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 10.12.1971.

⁴⁶¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁶² KPK T1.

⁴⁶³ Müllerowa 1970/72, s. 123.

⁴⁶⁴ KPK T1.

⁴⁶⁵ Osuch UTP, s. 12.

⁴⁶⁶ KPK T1.

W roku szkolnym **1975/76** funkcjonowały następujące szkoły podstawowe: czteroklasowe (Krzywystok, Księżostany, Wolica Brzozowa), sześcioklasowe (Janówka), ośmioklasowe (Antoniówka, Wolica Brzozowa Kolonia, Komarów Osada)⁴⁶⁷.

W **1976** roku zostały zlikwidowane szkoły podstawowe w Wolicy Brzozowej i w Krzywymstoku. Oprócz szkoły w Komarowie istniały także: Szkoła Podstawowa w Antonówce (ośmioklasowa) oraz Szkoła Podstawowa w Janówce (czteroklasowa).

W **1976** roku rekolekcje wielkopostne przeprowadził o. Adrian Kapucyn⁴⁶⁸.

W 1976 po raz pierwszy w historii kościoła w Komarowie odbyły się rekolekcje adwentowe, które przeprowadził ks. dr Stanisław Rojek (kanclerz Kurii Biskupiej w Lublinie)⁴⁶⁹.

25 maja 1976 roku została przeprowadzona wizytacja kurialna parafii przez delegata Kurii Biskupiej w Lublinie ks. dr Dionizego Pietrusińskiego w obecności dziekana dekanatu tyszowieckiego ks. kanonika Michała Kota. W parafii nie rozpowszechniano żadnych czasopism katolickich. W parafii funkcjonowało 15 kółek żywego różańca niewiast i jedno kółko mężczyzn⁴⁷⁰.

Nabożeństwa odprawiano w niedzielę i święta o godz. 9⁰⁰ (dla dzieci i młodzieży), 12⁰⁰ (suma), 17⁰⁰ a w dni powszednie o 7⁰⁰ i 7³⁰.

Do parafii należały następujące miejscowości: Antoniówka, Janówka Zachodnia, Janówka Wschodnia, Komarów Osada, Komarów-Wieś, Komarów Dolny, Komarów Górny, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa, Wolica Brzozowa-Kolonia, Wolica Śniatyczna (zapewne nie wszystkie miejscowości zostały wymienione)⁴⁷¹.

W roku szkolnym 1976/77 nauczanie religii w Janówce, Antonówce, Wolicy Brzozowej Kolonii oraz w Komarowie (klasy V, VI c, VII, VIII a) prowadził ks. wikariusz a ks. proboszcz w Komarowie (klasy I-IV) oraz w Wolicy Brzozowej, Komarowie Wsi, Krzywymstoku (punkty katechetyczne działały przy szkołach sześcioklasowych i ośmioklasowych a dzieci ze szkół czteroklasowych uczęszczały do punktu katechetycznego przy kościele parafialnym)⁴⁷².

Podczas różnych uroczystości śpiewał chór złożony z osób starszych⁴⁷³.

W 1977 roku, w związku z brakiem wikariusza, w wizytach pasterskich pomagali ks. proboszczowi księża: ks. Józef Lewczyk – proboszcz parafii Honiatycze, ks. Józef Łukasz – wikariusz parafii Dub⁴⁷⁴.

Rekolekcje wielkopostne w 1977 roku przeprowadził ks. dr Władysław Zakrzewski (wizytator kurialny)⁴⁷⁵.

Podczas odpustu w 1977 roku śpiewał zespół młodzieżowy ks. proboszcza Jana Sobczaka z Sitańca. W uroczystość Bożego Ciała kazania głosił ks. mgr Czesław Krakowiak (prefekt seminarium). Z przyjściem nowego organisty wprowadzono śpiew przed mszą św. oraz śpiew Nieszporów po wieczornej mszy św. Zorganizowano chór dziecięcy i młodzieżowy prowadzony wspólnie przez katechetkę i organistę. Po pewnej przerwie od 1 listopada 1977 roku zaczął występować chór osób starszych, dyrygowany przez organistę⁴⁷⁶.

W roku szkolnym 1977/78 nauczanie religii dzieci i młodzieży z całej parafii prowadził ks. wikariusz, przy czym nauczanie religii przedszkolaków prowadziła Bożena Skrzypacz⁴⁷⁷.

⁴⁶⁷ Archiwum Diecezjalne w Zamościu „Parafia św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁶⁸ KPK T1.

⁴⁶⁹ KPK T1.

⁴⁷⁰ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁷¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁷² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁷³ KPK T1.

⁴⁷⁴ KPK T1.

⁴⁷⁵ KPK T1.

⁴⁷⁶ KPK T1.

⁴⁷⁷ KPK T1.

19 września 1977 roku została przeprowadzona wizytacja dodatkowa parafii przez delegata Kurii Biskupiej ks. Dionizego Pietrusińskiego w obecności dziekana tyszowieckiego ks. kanonika Michała Kota, która poprzedziła wizytację kanoniczną parafii⁴⁷⁸.

23 października 1977 roku odbyła się wizytacja kanoniczna parafii przez lubelskiego biskupa pomocniczego Edmunda Ilcewicza (w zastępstwie chorego biskupa Bolesława Pylaka), który także poświęcił nową plebanię. Biskup udzielił sakramentu bierzmowania⁴⁷⁹. W uroczystościach uczestniczyli parafianie oraz okoliczni księża na czele z dziekanem tyszowieckim ks. kanonikiem Michałem Kotem⁴⁸⁰.

Pieczęć 14 – Rok 1977, 23 października. Odcisk pieczęci pomocniczego biskupa lubelskiego Edmunda Ilcewicza.

W **1980** roku parafia Komarów leżała w dekanacie tyszowieckim, diecezji lubelskiej metropolii warszawskiej⁴⁸¹.

W dniach 27 kwietnia – 4 maja 1980 roku zostały przeprowadzone misje św. (misje Serca Jezusowego) przez oo. jezuitów z Warszawy: o. Pałubickiego, o. Wicha⁴⁸².

28 maja **1981** roku został poświęcony nowy, miedziany, dach na kościele przez ks. kanonika dr Mieczysława Bochyńskiego (wikariusza generalnego biskupa lubelskiego). Wstępnie miał przyjechać biskup Bolesław Pylak, który jednak wyjechał do Warszawy ze względu na śmierć prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego⁴⁸³.

26 grudnia **1983** roku odbyły się prymicje kapłańskie ks. Waldemara Ćwieka, ks. Krzysztofa Maksymowicza⁴⁸⁴.

Instalacja nowego ks. proboszcza ks. Józefa Miciuły w parafii Komarów nastąpiła 19 kwietnia **1984** roku⁴⁸⁵.

Rekolekcje adwentowe w 1984 roku przeprowadził o. kapucyn z Zamościa⁴⁸⁶.

W **1985** roku parafia Komarów leżała w dekanacie tyszowieckim, diecezji lubelskiej archidiecezji lubaczowskiej⁴⁸⁷.

⁴⁷⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁴⁷⁹ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 23.10.1977.

⁴⁸⁰ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 23.10.1977.

⁴⁸¹ Müllerowa 1980, s. 69.

⁴⁸² KPK T1; Informacja na krzyżu misyjnym.

⁴⁸³ KPK T1.

⁴⁸⁴ KPK T1.

⁴⁸⁵ KPK T1.

⁴⁸⁶ KPK T1.

⁴⁸⁷ Müllerowa 1985, s. 46.

Rekolekcje wielkopostne w 1985 roku przeprowadzili oo. bernardyni z Sokala a adwentowe o. kapucyn z Zamościa. W tym też roku odbyła się pielgrzymka autokarowa (dwoma) parafian do Częstochowy⁴⁸⁸.

11 października **1986** roku lubelski biskup pomocniczy Ryszard Karpiński udzielił sakramentu bierzmowania 536 osobom, poprzednie bierzmowanie odbyło się 9 lat wcześniej. Ponadto poświęcił kaplicę w Janówce⁴⁸⁹.

Pieczęć 15 – Odcisk pieczęci pomocniczego biskupa lubelskiego Ryszarda Karpińskiego (zawołanie „Viatoribus fer auxilium” – „Nieś pomoc ludziom w drodze”⁴⁹⁰).

Rekolekcje adwentowe w 1986 roku przeprowadził o. kapucyn. Zostało urządzone misterium w kościele⁴⁹¹.

W **1987** roku rekolekcje wielkopostne przeprowadził o. kapucyn gwardian z Lublina. 16 maja 1987 roku uczniowie klasy VIII pojechali do Tyszowiec na uroczystość zakończenia nauki w szkole podstawowej, byli u spowiedzi i komunii św. Mszę św. odprawił dziekan tyszowiecki ks. kanonik Michał Kot a kazanie wygłosił duszpasterz młodzieży ks. dr Ryszard Lis⁴⁹².

17 maja 1987 roku dwie zakonnice z Lublina wygłosiły w kościele w Komarowie i w kaplicach w Janówce i w Wolicy Śniatycznej referaty na temat powołań do seminarium duchownego oraz do zakonów żeńskich i męskich⁴⁹³.

W dniach 6-7 września 1987 roku została przeprowadzona wizytacja kanoniczna parafii przez pomocniczego biskupa lubelskiego Ryszarda Karpińskiego. Wizytę biskupa poprzedziła 17 czerwca 1987 roku wizytacja parafii przez wizytatora diecezjalnego Kurii Biskupiej w Lublinie – ks. Ryszarda Lisa w obecności dziekana tyszowieckiego ks. kanonika Michała Kota⁴⁹⁴. Biskup został przywitany przy specjalnej bramie, wykonanej przed kościołem⁴⁹⁵.

⁴⁸⁸ KPK T1.

⁴⁸⁹ KPK T1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizyty biskupa w dniu 11.10.1986.

⁴⁹⁰ Gość Lubelski 2012, Katowice, 2012, Nr 2, s II.

⁴⁹¹ KPK T1.

⁴⁹² KPK T1.

⁴⁹³ KPK T1.

⁴⁹⁴ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 06-07.09.1987.

⁴⁹⁵ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 06-07.09.1987.

W kościele i w budynkach parafialnych zostało wybitych 15 szyb⁴⁹⁸.

W 1989 roku parafianie zebrali i przekazali 250000 zł na pomoc Rumunii, którą dosięgło trzęsienie ziemi⁴⁹⁹.

Od kilku lat, w ostatnią niedzielę sierpnia, odbywają się przepiękne uroczystości poświęcone poległym ułanom w bitwie pod Komarowem w 1920 roku. Na uroczystości przyjeżdżają ułani z legionu walczącego pod Komarowem wraz z rodzinami, prelegenci z Kurii Biskupiej w Lublinie na temat wydarzeń historycznych, artyści scen warszawskich, harcerze ze Stalowej Woli, młodzież z Biszczycy w mundurach ułanów, okoliczni księża i księża delegaci Kurii Biskupiej w Lublinie⁵⁰⁰.

24 lipca **1990** odbył się modły katolików i Żydów na odnowionym cmentarzu żydowskim⁵⁰¹.

W ostatnią niedzielę sierpnia 1990 odprawiono mszę św. na grobach ułanów poległych w bitwie w 1920 roku. W uroczystościach wziął udział pomocniczy biskup lubelski Jan Śrutwa, młodzież z Biszczycy – jako banderia, wojsko z Zamościa, policja oraz orkiestra. Po raz pierwszy władza nie utrudniała urządzania uroczystości a nawet włączyła się w organizację⁵⁰².

W dniach 22 – 29 marca **1991** roku odbyły się misje parafialne, które przeprowadzili oo. franciszkanie⁵⁰³.

21 lipca 1991 roku odbyła się uroczystość liturgicznego wprowadzenia do parafii nowego księdza proboszcza ks. kanonika Jana Miciuły. W uroczystościach wzięli udział: dziekan tyśzowiecki ks. kanonik Tomasz Raczkowski, dotychczasowy proboszcz ks. kanonik Józef Bulak, ks. kanonik Jan Krupiński, ks. kanonik Stanisław Mizak, ks. kanonik Edward Wójcik, ks. Andrzej Chmaj, ks. Stanisław Zak, ks. Edward Proc, ks. Józef Tucki, ks. Marek Suchocki, ks. Stefan Syrokosz, ks. Zdzisław Leśnowolski, ks. Zbigniew Szczygieł, ks. Grzegorz Pruszkowski, ks. kanonik Aleksander Sieciechowicz (proboszcz parafii Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach), wójt gminy Komarów Henryk Cisak⁵⁰⁴.

28 lipca 1991 roku odbyło się poświęcenie pojazdów i maszyn rolniczych. Ponadto na cmentarzu została odprawiona msza św. za zmarłych parafian⁵⁰⁵.

25 sierpnia 1991 roku, w ostania niedzielę sierpnia, odbyła się uroczystość poświęcona modlitwom za Ojczyznę oraz za poległych w bitwie pod Komarowem w 1920 roku. W uroczystościach wzięli udział: wicewojewoda zamojski Bogdan Kawałko, senator RP Wiesław Lipko, pełnomocnik rządu ds. przekształceń samorządowych Hanna Czwal-Palonka oraz poczty sztandarowe z Łabuń, Telatyna, Krynicy, Łaszczoła, Szkoły Podstawowej w Komarowie, Solidarności Rolników Indywidualnych⁵⁰⁶.

W roku szkolnym 1991/92 naukę religii prowadzi ks. proboszcz (Antoniówka, Komarów) i ks. wikariusz (Janówka, Księżostany, Wola Brzozowa, Komarów)⁵⁰⁷.

8 września 1991 roku odbyły się dożynki gminne, poszczególne wioski prezentowały swoje wieńce⁵⁰⁸.

22 września 1991 roku w Antonówce w gminie Krynica, przy drodze do Zaboreczna, na cmentarzu wojennym z 1939 roku została odprawiona msza św. Mszę świętą odprawił ks.

⁴⁹⁸ KPK T1.

⁴⁹⁹ KPK T1.

⁵⁰⁰ KPK T1.

⁵⁰¹ KPK T1.

⁵⁰² KPK T1.

⁵⁰³ Osuch UTP, s. 13; Informacja zamieszczona na krzyżu misyjnym.

⁵⁰⁴ KPK T1.

⁵⁰⁵ KPK T1.

⁵⁰⁶ KPK T1.

⁵⁰⁷ KPK T1.

⁵⁰⁸ KPK T1.

Krzysztof Parnicki, a kazanie wygłosił ks. proboszcz ks. kanonik Jan Miciuła⁵⁰⁹.

6 października 1991 roku został poświęcony sztandar „Solidarność Rolników Indywidualnych z Gminy Komarów”⁵¹⁰.

1 listopada 1991 roku została odbyła się procesja na cmentarz grzebalny. 11 listopada została odprawiona msza za Ojczyznę, w mszy uczestniczył prof. Roman Trześniowski⁵¹¹.

Rekolekcje adwentowe w grudniu 1991 roku przeprowadził ks. kanonik Kazimierz Sagan (kapelan sióstr w Tuligłowach koła Krasnegostawu)⁵¹².

29 lutego 1992 roku została przeprowadzona wizytacja dziekańska parafii przez dziekana tyszowieckiego ks. Tomasz Raczkowskiego⁵¹³.

W dniach 22-29 marca 1992 roku zostały przeprowadzone misje święte, które przeprowadzili oo. franciszkanie.

Parafia Komarów w dekanacie tyszowieckim diecezji zamojsko-lubaczowskiej metropolii przemyskiej – 25 marca 1992

25 marca 1992 roku, w święto Zwiastowania Pańskiego, zostaje utworzona diecezja zamojsko-lubaczowska z siedzibą w Zamościu przez papieża Jana Pawła II bullą Totus Tuus Poloniae Populus – wprowadzającą nowy podział administracyjny Kościoła katolickiego w Polsce. Diecezja weszła w skład metropolii przemyskiej jako jedna z trzech diecezji obrządku łacińskiego. Komarów wszedł w skład niniejszej diecezji w ramach dekanatu tyszowieckiego. W skład dekanatu weszły następujące parafie: Czartowiec – Przemienienia Pańskiego, Dub - Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, Honiatycze – Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, Komarów – św. Trójcy, Perespa – św. Michała Archanioła, Sahryń – św. Cyryla i Metodego, Turkowice – Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny, Tyszowce – św. Leonarda, Zubowice – św. Michała Archanioła. Pierwszym biskupem nowej diecezji został ks. prof. dr habilitowany Jan Śrutwa, dotychczasowy biskup pomocniczy diecezji lubelskiej.

30 maja 1993 roku odbyła się uroczystość wprowadzenia nowego proboszcza do parafii Komarów ks. Władysława Bącała. Oficjalnego wprowadzenia dokonał dziekan tyszowiecki ks. Lucjan Szymanek⁵¹⁴.

22 sierpnia 1993 roku odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru PSL⁵¹⁵.

23 (?) sierpnia 1993 odbyła się msza święta za Ojczyznę z okazji rocznicy bitwy pod Komarowem. W uroczystościach związanych z tym wydarzeniem wziął udział m.in. były premier RP Jan Olszewski oraz kilku posłów na Sejm RP. Na pomniku, przy kościele, został wykonany napis z brązu⁵¹⁶.

5 września 1993 roku odbyły się uroczystości dożynkowe jako wotum za plony. Wieniec ze wsi Sosnowa-Dębowa (gmina Komarów-Osada) poświęcony w Komarowie otrzymał pierwszą nagrodę na Diecezjalnych Dożynkach w Krasnobrodzie.

W roku szkolnym 1993/94 katechezy uczyli ks. wikariusz Leonard Grudzień (12 godzin tygodniowo w Szkole Podstawowej w Komarowie), ks. wikariusz Leszek Bruśniak (17 godzin tygodniowo w Szkole Podstawowej w Komarowie), katecheci świeccy: Elżbieta Kuczmazewska (20 godzin tygodniowo w SP w Antoniówce i SP w Wolicy Brzozowej) i Stanisława Skiba (w SP w Janówce i SP w Księżostanach)⁵¹⁷.

⁵⁰⁹ KPK T1.

⁵¹⁰ KPK T1.

⁵¹¹ KPK T1.

⁵¹² KPK T1

⁵¹³ KPK T1.

⁵¹⁴ KPK T1.

⁵¹⁵ KPK T1.

⁵¹⁶ KPK T1.

⁵¹⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

12 września 1993 roku został poświęcony sztandar Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych⁵¹⁸. (brak informacji o księdzu, który poświęcił sztandar)

Zdjęcie 38 – Rok 1993, 12 września. Poświęcenie sztandaru Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych (zdjęcie z KPK T 1).

20 listopada 1993 roku odbyła się uroczystość z okazji 40-lecia chóru parafialnego⁵¹⁹.

Rekolekcje adwentowe w 1993 roku prowadził ks. Stanisław Gulak (doktorant KUL, rodem z Zubowic)⁵²⁰.

4 grudnia 1993 roku w Komarowie została przeprowadzona konferencja dekanalna pod przewodnictwem dziekana ks. Lucjana Szymanka. W dniach 4-5 grudnia 1993 roku została przeprowadzona wizytacja pasterska parafii przez biskupa diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jana Śrutwę, która rozpoczęła się w kaplicy w Janówce poprzez kościół parafialny a zakończyła się w kaplicy w Antoniówce - Wolicy Śniatyckiej. Wizytacja była poprzedzona wizytacją kurialną 16 listopada 1993 roku, którą przeprowadził ks. Czesław Grzyb⁵²¹. W uroczystościach uczestniczyli księża, w szczególności dziekan tyszowiecki ks. Lucjan Szymanek, wicedziekan tyszowiecki ks. Józef Tucki.⁵²²

Podczas pasterki w 1993 roku śpiewał „Chór seniorów” a w Boże Narodzenie „Chór Biszczanów” na 4 głosy⁵²³.

Rekolekcje wielkopostne w 1994 roku przeprowadził o. Bogumił pustelnik z Ojcowa⁵²⁴.

Do I Komunii świętej dzieci przystąpiły 8 maja 1994 roku. W odpust św. Trójcy, 29 maja

⁵¹⁸ KPK T1.

⁵¹⁹ KPK T1.

⁵²⁰ KPK T1.

⁵²¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁵²² ; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 04-05.12.1993.

⁵²³ KPK T1.

⁵²⁴ KPK T1.

1994 roku, sumę odprawił ks. Jerzy Wnuk a kazanie głosił ks. Stanisław Gulak⁵²⁵.

31 lipca 1994 roku odbyło się uroczyste wprowadzenie nowego proboszcza ks. Mieczysława Filipa. Wprowadzenia dokonał dziekan tyszowiecki ks. Lucjan Szymanek⁵²⁶.

15 sierpnia 1994 roku w odpust w kaplicy Wniebowzięcia NMP w Antoniówce sumę odprawił i kazanie wygłosił ks. Henryk Misa. W uroczystościach wziął udział także o. Marek Żychowski z Jędrzejowa (cysters)⁵²⁷.

26 sierpnia 1994 roku w odpust w kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w Janówce sumę celebrował ks. Jan Błaszczak (emeryt z Lublina), kazanie wygłosił ks. Krzysztof Maksymowicz⁵²⁸.

28 sierpnia 1994 roku, w ostatnią niedzielę sierpnia, odbyła się uroczystość 74. rocznicy bitwy pod Komarowem. Mszę św. odprawił ks. proboszcz parafii Komarów, kazanie wygłosił dziekan okręgu krakowskiego kapelan WP ks. Stanisław Obszyński. W uroczystościach wzięli udział: były premier RP Jan Olszewski, księża: wicedziekan tyszowiecki ks. Józef Tucki, kapelan WP ks. Andrzej Stawasz z Zamościa oraz kompania honorowa WP i orkiestra WP. Zostały oddane 3 salwy honorowe⁵²⁹.

Zdjęcie 39 – Rok 1994, 28 sierpnia. Przemawia były premier RP Jan Olszewski.

W roku szkolnym 1994/95 religii uczyli ks. Mieczysław Filip (Komarów), ks. Władysław Górski (Komarów), Stanisław Skiba (Księżostany, Janówka), Elżbieta Kuczmazewska (Antoniówka, Wolica Brzozowa)⁵³⁰.

⁵²⁵ KPK T1.

⁵²⁶ KPK T1.

⁵²⁷ KPK T1.

⁵²⁸ KPK T1.

⁵²⁹ KPK T1.

⁵³⁰ KPK T1.

Zdjęcie 40 – Rok 1994. Msza św. koncelebrowana. Od lewej ks. proboszcz Mieczysław Filip, ks. wikariusz Waldemar Górski (zdjęcie z KPK T1).

W Dzień Wszystkich Świętych i w Dzień Zaduszny przeprowadzono procesje na cmentarz, jedną z procesji poprowadził rodak komarowski ks. Jan Osuch z Częstochowy⁵³¹.

W dniach 4-6 grudnia 1994 roku rekolekcja adwentowe przeprowadził ks. kanonik Wiktor Łopuch z parafii Jawidz (archidiecezja lubelska)⁵³².

Odcisk 2 – Rok 1994. Odcisk pieczęci urzędowej parafii Komarów (na pieczęci jest inne wezwanie kościoła, mylnie stosowane przez pewien okres).

1 grudnia 1994 roku parafia Komarów należała do dekanatu tyszowieckiego. Do parafii należały następujące miejscowości: Antoniówka, Huta Komarowska, Janówka, Komarów, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka. W parafii były dwa kościoły filialne w Antoniówce i Janówce⁵³³.

W dniach 22-25 marca 1995 roku zostały przeprowadzone rekolekcje wielkopostne przez

⁵³¹ KPK T1.

⁵³² KPK T1.

⁵³³ Schematyzm DZL 1995, s. 87.

ks. Ryszard Raka (proboszcza parafii Kosarzew Dolny, archidiecezja lubelska)⁵³⁴.

13 maja 1995 roku odbyła się wizytacja parafii przeprowadzona przez biskupa diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jana Śrutwę. Biskup przybył w towarzystwie kanclerza kurii ks. Franciszka Greniuka. Biskup udzielił sakramentu bierzmowaniu 169 osobom oraz poświęcił organy po generalnym remoncie, krzyż dla ministrantów i ornat (czerwony, dar bierzmowanych dla kościoła). Podczas wizyty biskupa Elżbieta Charlińska (pracownik Instytutu Muzykologii KUL) wykonała koncert na organach w kościele. Śpiewał chór z miejscowości Niemce⁵³⁵.

4 czerwca 1995 roku odbyła się uroczystość I Komunii św.⁵³⁶

11 czerwca 1995 roku, w odpust kościoła parafialnego, sumę celebrował były wikariusz parafii Komarów Adam Brzyski – proboszcz parafii Świerszczów a kazanie wygłosił ks. J. Domański z Lublina⁵³⁷.

15 czerwca 1995, w Boże Ciało, została przeprowadzona procesja do czterech ołtarzy przy ulicy 3 Maja⁵³⁸.

13 sierpnia 1995 roku poświęcono nowo wybudowaną figurę Matki Boskiej Fatimskiej w Księżostanach-Kolonia⁵³⁹.

Zdjęcie 41 – Rok 1995, 13 sierpnia. Księżostany-Kolonia. Poświęcenie figury Matki Boskiej Fatimskiej (zdjęcie KPK T 1).

27 sierpnia 1995 roku na polach Wolicy Śniatyckiej odbyły się uroczystości 75. rocznicy bitwy kawalerii polskiej pod Komarowem w 1920 roku. W uroczystościach wzięli udział biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jan Śrutwa, były premier RP Jan Olszewski, dziekan tyszowiecki ks. Lucjan Szymanek, wicedziekan tyszowiecki ks. Józef Tucki oraz około 90 pocztów sztandarowych. Występował chór z Komarowa oraz orkiestra wojskowa. Była także kompania honorowa. Biskup celebrował mszę na polach przy kopcu z krzyżem oraz poświęcił pomnik poległych ułanów w 1920 roku⁵⁴⁰.

⁵³⁴ KPK T1.

⁵³⁵ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁵³⁶ KPK T1.

⁵³⁷ KPK T1.

⁵³⁸ KPK T1.

⁵³⁹ KPK T1.

⁵⁴⁰ KPK T1.

Zdjęcie 42 – Rok 1995, 27 sierpnia. 75. rocznica bitwy pod Komarowem. Uroczystości rocznicowe, w środku od lewej siedzą: wójt gminy Komarów Henryk Cisak, biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jan Śrutwa, były premier RP Jan Olszewski, wicedziekan dekanatu ks. Józef Tucki, dziekan dekanatu tyszowieckiego ks. Lucjan Szymanek (zdjęcie KPK T 1).

Zdjęcie 43 – Rok 1995, 27 sierpnia. 75. rocznica bitwy pod Komarowem. Uroczystości rocznicowe, występ chóru (zdjęcie z KPK T 1).

Reprodukcja 1 – Rok 1995, 27 sierpnia. Reprodukcja kartki pocztowej (Poczta Polska). 75. Rocznica Bitwy pod Komarowem (ze zbiorów Ryszarda Karczmarchuka).

W roku szkolnym 1995/96 religii uczyli ks. wikariusz Waldemar Górski, Stanisława Skiba z Janówki, Elżbieta Kuczmazewska, Renata Karwat z Komarowa⁵⁴¹.

1 i 2 listopada 1995 roku zostały odprawione msze św. na cmentarzu⁵⁴².

W adwencie 1995 roku odbyły się rekolekcje maryjne, które głosił o. Janusz Głazowski – franciszkanin. Trzy obrazy Matki Bożej Szkaplerznej wędrowały po domach parafian⁵⁴³.

Kazanie na mszy św. – pasterce wygłosił ks. Stanisław Gulak z Lublina⁵⁴⁴.

W dniach 10-12 marca 1996 roku rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Henryk Och – proboszcz parafii Jeziorzany w diecezji siedleckiej⁵⁴⁵.

3 maja 1996 roku mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Marek Wajszczuk⁵⁴⁶.

W 1996 roku do I Komunii świętej przystąpiło 64 dzieci⁵⁴⁷. 8 maja tego roku uczniowie klasy VIII szkół z terenu parafii uczestniczyli w pielgrzymce do Częstochowy⁵⁴⁸.

W dniach 31 maja – 2 czerwca 1996 roku odbyły się uroczystości związane z 85. rocznicą poświęcenia kościoła w Komarowie. Msze św. celebrowali byli wikariusze parafii Komarów ks. Stanisław Słowik (proboszcz parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kamionce), ks. Edward Proc (z Rzeplina). Ponadto w uroczystościach wzięli udział księża: ks. kanonik Aleksander Siwek (proboszcz parafii Stary Zamość, przedstawiciel biskupa, celebrował sumę 2 czerwca), ks. prałat Franciszek Krosman (z Jeleniej Góry a pochodzący z Komarowa), ks. kanonik Hermenegild Frąkała (proboszcz parafii Zwiastowania NMP w Tomaszowie

⁵⁴¹ KPK T1.

⁵⁴² KPK T1.

⁵⁴³ KPK T1.

⁵⁴⁴ KPK T1.

⁵⁴⁵ KPK T1.

⁵⁴⁶ KPK T1.

⁵⁴⁷ KPK T1.

⁵⁴⁸ Osuch UTP, s. 11.

Lubelskim, kustosz Sanktuarium Matki Boskiej Szkaplerznej w Tomaszowie Lubelskim; dziekan tomaszowski), ks. Lucjan Szymanek (dziekan tyszowiecki), ks. kanonik Aleksander Sieciechowicz (proboszcz parafii Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach), ks. Waldemar Ćwiek (proboszcz parafii Trójcy św. w Lublinie, pochodzący z Wolicy Brzozowej), brat Mieczysław Chmiel (Chrystusowicz z Poznania, pochodzący z parafii Komarów), ks. Zbigniew Szczygieł (proboszcz parafii Perespa), ks. Zbigniew Kulik, ks. Adam Brzyski (proboszcz parafii Świerszczów, były wikariusz parafii Komarów), ks. Paweł Sochacki (wikariusz parafii Dub), ks. Stanisław Gorczyński (wikariusz parafii Krasnobród), ks. Jan Borysowski (wikariusz parafii Łabunie). Kazanie wygłosił rodak komarowski ks. Jan Oscuh (kapłan diecezji częstochowskiej), w którym przedstawił rys historyczno-liturgiczny parafii Komarów. Ks. prałat Franciszek Krosman prowadził procesję na cmentarz⁵⁴⁹.

W Boże Ciało mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Stanisław Gulak (prefekt z Lublina). W uroczystościach wziął udział także ks. Jan Osuch z Częstochowy⁵⁵⁰.

25 sierpnia 1996 roku odbyły się uroczystości 76. rocznicy bitwy kawalerii polskiej pod Komarowem oraz otwarcie nowej sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej w Komarowie⁵⁵¹. W przeddzień uroczystości na polach w Wolicy Śniatycznej została odprawiona msza św. za poległych ułanów, którą odprawił ks. Stanisław Gulak. Podczas rocznicy mszę św. odprawił ks. prałat Zygmunt Zuchowski (wikariusz generalny Kurii Biskupiej Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej)⁵⁵².

W dniach 8-11 grudnia 1996 roku odbyły się rekolekcje adwentowe, które przeprowadził ks. kanonik Andrzej Jerzyna (proboszcz parafii Syczyn, archidiecezja lubelska)⁵⁵³.

19 stycznia 1997 roku odbyła się uroczystość poświęcenia tablicy „Poległych i pomordowanych Żołnierzy Armii Krajowej w okresie 1939-1947”, której inicjatorem był Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Koło Rejonowe w Komarowie⁵⁵⁴.

Rekolekcje wielkopostne odbyły się w dniach 2-5 marca 1997 roku i zostały przeprowadzone przez ks. Zenona Mrugałę (proboszcza parafii Honiatycze)⁵⁵⁵.

25 kwietnia 1997 roku sakramentu bierzmowania ponad 200 osobom udzielił ks. infułat Franciszek Greniuk⁵⁵⁶.

25 maja 1997 roku, w odpust, sumę celebrował ks. kanonik Aleksander Sieciechowicz (proboszcz parafii Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach) a kazanie wygłosił ks. kanonik S. Wójtowicz (proboszcz parafii Wielącza)⁵⁵⁷.

29 maja 1997 roku, w Boże Ciało, kazanie podczas mszy św. wygłosił ks. Piotr Kawałki z Lublina (student KUL-u).

28 czerwca 1997 roku w kościele parafialnym wygłosiła referat siostra misjonarka z „Ruchu „Maitri”⁵⁵⁸.

W 1997 roku na spotkanie, w Krośnie, z papieżem Janem Pawłem II udała się delegacja parafian⁵⁵⁹.

24 sierpnia 1997 roku dokonano poświęcenia odnowionego sztandaru OSP w Komarowie⁵⁶⁰.

⁵⁴⁹ KPK T1.

⁵⁵⁰ KPK T1.

⁵⁵¹ KPK T1.

⁵⁵² KPK T1.

⁵⁵³ KPK T1.

⁵⁵⁴ KPK T1.

⁵⁵⁵ KPK T1.

⁵⁵⁶ KPK T1.

⁵⁵⁷ KPK T1.

⁵⁵⁸ KPK T1.

⁵⁵⁹ KPK T1.

⁵⁶⁰ KPK T1.

30 sierpnia 1997 roku odbyły się uroczystości z okazji 78. rocznicy bitwy pod Komarowem. W uroczystościach wzięli udział m.in. ks. Henryk Och (proboszcz parafii Wniebowzięcia NMP w Wildze, diecezja siedlecka), ks. Czesław Galek, ks. Grzegorz Chabros (kapelan AK), wojewoda zamojski Marek Grzelaczyk, wicewojewoda zamojski Tomasz Flis⁵⁶¹.

W październiku 1997 roku, po dwóch latach, została zakończona peregrynacja obrazu Matki Boskiej Szkaplerznej po domach parafian. Oficjalnie wędrówkę obrazu zakończył dziekan tomaszowski ks. Hermenegild Frąkała (kustosz sanktuarium)⁵⁶².

Rekolekcje adwentowe w 1997 roku przeprowadził ks. Jan Pysz (proboszcz parafii Wasylów). Pasterkę celebrował ks. Stanisław Gulak⁵⁶³.

Rekolekcje wielkopostne w **1998** roku przeprowadził o. Henryk Cieniuch z Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów⁵⁶⁴.

3 maja 1998 roku mszę św. za Ojczyznę celebrował i kazanie wygłosił ks. Waldemar Kowalczuk (prefekt Liceum w Lublinie tzw. Biskupiaka)⁵⁶⁵.

W odpust w 1998 roku na mszy św. za zmarłych kazanie wygłosił ks. Robert Mokrzycki. Została przeprowadzona procesja na cmentarz. Podczas odpustu obchodził 50-lecie kapłaństwa ks. Mieczysław Jachymek (pochodzący z Komarowa)⁵⁶⁶.

W Boże Ciało w 1998 roku mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. dr Stanisław Sieczka z Lublina⁵⁶⁷.

21 czerwca 1998 roku w kościele parafialnym mszę św. prymicyjną odprawił ks. Tomasz Żwiernik⁵⁶⁸.

W roku szkolnym 1998/99 religii uczyli: ks. wikariusz Waldemar Górski (SP w Komarowie), Stanisława Skiba (SP w Janówce), Elżbieta Koprowska (SP w Wolicy Brzozowej, SP w Antonówce), Renata Karwat (SP w Komarowie)⁵⁶⁹.

7 listopada 1998 roku została przeprowadzona wizytacja kanoniczna parafii przez biskupa pomocniczego diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariusza Leszczyńskiego, poprzedzona wizytacją kurialną 20 października 1998 roku przeprowadzoną przez ks. Zygmunta Zuchowskiego w obecności ks. kanonika Józefa Tuckiego wicedziekana dekanatu tyszowieckiego⁵⁷⁰. W parafii istnieje Wspólnota Krwi Chrystusa oraz kółka różańcowe⁵⁷¹.

15 listopada 1998 roku w parafii gościł o. Manolo Torres – zakonnik kombonianin (rodem z Saragossy w Hiszpanii)⁵⁷².

Rekolekcje adwentowe w 1998 roku przeprowadził ks. Adam Brzyski (proboszcz parafii Świerszczów)⁵⁷³.

W 1998 roku msze święte były odprawiane w dni powszednie o godz. 7⁰⁰ i 7³⁰ lub 7⁰⁰ i 16³⁰ a w niedzielę i święta (10⁰⁰, 12⁰⁰, 16⁰⁰)⁵⁷⁴.

Rekolekcje wielkopostne w dniach 18-21 lutego **1999** roku przeprowadził ks. dziekan

⁵⁶¹ KPK T1.

⁵⁶² KPK T1.

⁵⁶³ KPK T1.

⁵⁶⁴ KPK T1.

⁵⁶⁵ KPK T1.

⁵⁶⁶ KPK T1.

⁵⁶⁷ KPK T1.

⁵⁶⁸ KPK T1.

⁵⁶⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 07.11.1998.

⁵⁷⁰ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁵⁷¹ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 07.11.1998.

⁵⁷² KPK T1.

⁵⁷³ KPK T1.

⁵⁷⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

dekanatu Siedliszcze Janusz Krzak (proboszcz parafii Siedliszcze w powiecie chełmskim)⁵⁷⁵.

26 marca 1999 roku parafia Komarów należała do dekanatu tyszowieckiego. Do parafii należały następujące miejscowości: Antoniówka, Huta Komarowska, Janówka, Komarów, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycka. W parafii były dwa kościoły filialne w Antoniówce i Janówce⁵⁷⁶.

16 maja 1999 roku odbyła się I Komunia święta. W odpust parafii liturgię sumy sprawowali ks. Adam Brzyski (proboszcz parafii Świerszczów), ks. Andrzej Krasowski (z Lublina; wygłosił kazanie)⁵⁷⁷.

12 czerwca 1999 roku około 400 osób wyruszyło w pieszej pielgrzymce do Zamościa na spotkanie z papieżem Janem Pawłem II⁵⁷⁸.

29 sierpnia 1999 roku, w 79. rocznicę bitwy pod Komarowem, na polach Wolicy Śniatyckiej odprawiono mszę św., podczas której kazanie głosił ks. kanonik Ryszard Winiarski (proboszcz parafii Trójcy Przenajświętszej w Krasnymstawie)⁵⁷⁹.

W dniach 2-5 grudnia 1999 roku odbyły się rekolekcje adwentowe⁵⁸⁰.

W dniach 30 marca-2 kwietnia 2000 roku odbyły się rekolekcje wielkopostne⁵⁸¹. 11 czerwca 2000 roku dzieci klasy drugiej szkoły podstawowej z Komarowa, Antoniówki i Janówki przystąpiły do I Komunii świętej⁵⁸².

11 czerwca 2000 roku w odpust parafii sumę w intencji parafian odprawił ks. dr Wiesław Banaś (proboszcz parafii Cześniaki) a kazanie wygłosił ks. mgr Jan Hałasa (dyrektor Archidiecezjalnego Domu Rekolekcyjnego w Lublinie)⁵⁸³.

W maju 2000 roku odbyła się pielgrzymka młodych do sanktuarium w Tomaszowie Lubelskim a w lipcu pielgrzymka dorosłych do Częstochowy i Lichenia⁵⁸⁴.

27 sierpnia 2000 roku obchodzono 80. rocznicę bitwy pod Komarowem. Mszę św. celebrował i kazanie wygłosił pomocniczy biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariusz Leszczyński. W uroczystościach wziął udział m.in. marszałek Sejmu Maciej Płażyński, ks. infułat Franciszek Greniuk⁵⁸⁵.

W roku szkolnym 2000/2001 katechezy uczyli: w Szkole Podstawowej w Komarowie Osadzie – ks. Mieczysław Filip i Renata Karwat, w Gimnazjum w Komarowie Osadzie – ks. Mieczysław Filip, ks. Stanisław Belz, w Szkole Podstawowej w Janówce Zachodniej – Stanisława Skiba, w Szkole Podstawowej w Antoniówce – Elżbieta Koprowska⁵⁸⁶.

17 września 2000 roku odbyła się uroczystość poświęcenia tablicy upamiętniającej 60. rocznicę wymordowania polskich jeńców wojennych w Katyniu⁵⁸⁷.

Rekolekcje adwentowe w dniach 10-12 grudnia 2000 roku przeprowadził ks. Andrzej Jachimek (wikariusz parafii Narodzenia NMP w Kurowie)⁵⁸⁸.

3.2. Dzieje parafii, XXI wiek

⁵⁷⁵ KPK T2.

⁵⁷⁶ Schematyzm DZL 1999, s. 108.

⁵⁷⁷ KPK T2.

⁵⁷⁸ KPK T2.

⁵⁷⁹ KPK T2.

⁵⁸⁰ KPK T2.

⁵⁸¹ KPK T2.

⁵⁸² KPK T2.

⁵⁸³ KPK T2.

⁵⁸⁴ KPK T2.

⁵⁸⁵ KPK T2.

⁵⁸⁶ KPK T2.

⁵⁸⁷ KPK T2.

⁵⁸⁸ KPK T2.

Zdjęcie 44 – Rok 2014, 18 września. Widok na kościół parafialny od strony Komarowa-Wsi.

Rekolekcje wielkopostne w dniach 5-8 kwietnia 2001 roku, przeprowadził ks. mgr Andrzej Okaj (wikariusz parafii św. Dominika w Turobinie)⁵⁸⁹.

3 czerwca 2001 roku dzieci klasy drugiej szkoły podstawowej przyjęły pierwszą Komunię świętą.

15 sierpnia 2001 roku pochodzący z parafii Komarów, ksiądz archidiecezji częstochowskiej Jan Osuch odprawił mszę św., w odpust parafii, w 55. rocznicę śmierci swego ojca jak i 40-lecia swoich święceń kapłańskich. Kazanie wygłosił ks. Bronisław Bucki (proboszcz parafii Miączyn)⁵⁹⁰.

26 sierpnia 2001 roku odbyła się uroczystość 81. rocznicy bitwy pod Komarowem. Podczas mszy św. kazanie wygłosił ks. Grzegorz Musiał (z Puław)⁵⁹¹.

W roku szkolnym 2001/2002 katechezy uczył podobny skład nauczycieli religii, zmienił się wikariusz (obowiązki przejął nowy wikariusz Sławomir Szewczak)⁵⁹².

W roku szkolnym 2001/2002 rozpoczęło pracę Zaoczne Liceum Ogólnokształcące w Komarowie założone przez Towarzystwo Wiedzy Powszechnej (zajęcia odbywały się dwa razy w miesiącu przez sobotę i niedzielę).

Rekolekcje adwentowe w 2001 roku przeprowadził ks. Piotr Tylus (wikariusz parafii Trójcy Przenajświętszej w Polkowicach, obok Kraśnika, w archidiecezji lubelskiej)⁵⁹³.

Rekolekcje wielkopostne w dniach 7-10 marca 2002 roku przeprowadził o. kombonianin Stefano Giudici.

⁵⁸⁹ KPK T2.

⁵⁹⁰ KPK T2; Relacja ks. Jana Osucha.

⁵⁹¹ KPK T2.

⁵⁹² KPK T2.

⁵⁹³ KPK T2.

Zdjęcie 45 – Rok 2002. I Komunia święta. Zdjęcie pamiątkowe (zdjęcie z KPK T 2).

W Komarowie działa Wieczysta Fundacja imienia prof. dr hab. Romana Trześniowskiego (KRS: 0000106793). Według stanu na 15 kwietnia 2002 roku w skład zarządu wchodził Jerzy Andrzej Pałczyński (przewodniczący zarządu), ks. Mieczysław Filip (członek), Ryszard Palikot (członek), Tadeusz Wawręty (członek), Tomasz Wiesław Trześniowski (prawny następca fundatora), Wiesława Sieńkowska (zastępca przewodniczącego), Anna Jolanta Kupiec-Niedźwiedź (członek). Misją fundacji jest: „Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi osady Komarów. Pobudzanie aktywności społecznej poprzez nagradzanie osób, które wyróżniając się w pracy zawodowej i społecznej, przyczyniają się do rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego regionu”. Fundacja wyróżnia zasłużonych mieszkańców dyplomem „Człowieka Roku” oraz nagrodą im. prof. Trześniowskiego. Według stanu na 2012 rok w skład zarządu Wieczystej Fundacji imienia prof. dr hab. Romana Trześniowskiego wchodził: Jerzy Pałczyński (przewodniczący zarządu), Wiesława Sieńkowska (zastępca przewodniczącego), Anna Kupiec-Niedźwiedź (skarbnik), Tomasz Trześniowski (członek, następca Fundatora) oraz członkowie Ryszard Palikot, ks. Tomasz Bomba, Krzysztof Nabożny.

26 maja 2002 roku, w Uroczystość Trójcy Przenajświętszej, obchodził w kościele parafialnym w Komarowie złoty jubileusz kapłaństwa ks. Henryk Józefko. Kazanie podczas sumy wygłosił ks. Zbigniew Szczygieł (proboszcz parafii Gorajec)⁵⁹⁴.

⁵⁹⁴ Relacja ks. Jana Osucha; KPK T2.

Zdjęcie 46 – Rok 2002, 26 maja. Jubilat, ks. Henryk Józefko w kościele w Komarowie-Osadzie (zdjęcie z KPK T 2).

14 lipca 2002 roku został poświęcony nowy sztandar Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzymystoku (która obchodziła 10-lecie powstania)⁵⁹⁵.

⁵⁹⁵ KPK T2.

Zdjęcie 47 – Rok 2002, 14 lipca. Przekazanie sztandaru jednostce przez pułkownika Mieczysława Skibę (zdjęcie z KPK T 2).

11 sierpnia 2002 została przeprowadzona wizytacja kanoniczna parafii przez biskupa diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jana Śrutwę. Biskup rozpoczął wizytację od kościoła filialnego w Janówce a zakończył w kościele filialnym w Antoniówce. Podczas wizytacji biskup udzielił w kościele parafialnym sakramentu bierzmowania 187 osobom. W uroczystościach brali udział: dziekan tyszowiecki ks. Lucjan Szymanek i wicedziekan tego dekanatu ks. Józef Tucki⁵⁹⁶.

⁵⁹⁶ Kuźma, s. 125; KPK T2; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 11.08.2002.

Zdjęcie 48 – Rok 2002, 11 sierpnia. Biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jan Śrutwa w kościele filialnym w (zdjęcie ze zbiorów parafii).

25 sierpnia 2002 roku odbyły się uroczystości związane z kolejną rocznicą bitwy pod Komarowem. Podczas mszy św. kazanie wygłosił ks. Andrzej Mizura (proboszcz parafii Osiny w archidiecezji lubelskiej)⁵⁹⁷.

5 grudnia 2002 roku rozpoczęły działalność Warsztaty Terapii Zajęciowej w Wolicy Brzozowej (uroczyste otwarcie odbyło się 6 marca 2003 roku). Kierownikiem ośrodka została Dorota Mazur.

Rekolekcje adwentowe w 2002 roku poprowadził ks. dr Krzysztof Grzesiak⁵⁹⁸.

Biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jan Śrutwa 6 marca 2003 roku poświęcił budynek Warsztatów Terapii Zajęciowej w Komarowie-Osadle z siedzibą w Wolicy Śniatuckiej⁵⁹⁹.

⁵⁹⁷ KPK T2.

⁵⁹⁸ KPK T2.

⁵⁹⁹ KPK T2.

Zdjęcie 49 – Rok 2003, 6 marca. Przecięcie wstęgi do nowego budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Wolicy Śniatyckiej (zdjęcie z KPK T 2).

15 czerwca 2003 roku, przypadała w parafii Uroczystość Odpustowa ku czci Trójcy Przenajświętszej. Mszę św. odpustową odprawił ks. kanonik Jan Kazimierczuk (proboszcz parafii Kocek w diecezji siedleckiej, 1937-2005) a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. kanonik Józef Dudek (proboszcz parafii Lipsko, koło Zamościa)⁶⁰⁰.

Podczas obchodów 83. rocznicy bitwy pod Komarowem, 31 sierpnia 2003 roku, mszę św. polową odprawił i kazanie wygłosił ks. kanonik Jan Madej (proboszcz parafii Korytnica w diecezji siedleckiej)⁶⁰¹.

W okresie 04-11 lipca **2004** roku odbyły się misje parafialne, które przeprowadzili oo. redemptoryści⁶⁰².

W dniach 14-15 lipca 2004 roku odbyła się uroczystość Nawiedzenia Jasnogórskiej Królowej Polski w Kopii Obrazu Jasnogórskiego. Obraz przybył z parafii Zubowice⁶⁰³.

13 czerwca 2004 roku odprawił mszę prymicyjną ks. Adam Dworzycki⁶⁰⁴.

⁶⁰⁰ KPK T 2.

⁶⁰¹ KPK T 2.

⁶⁰² Informacja umieszczona na krzyżu przy kościele filialnym w Antonówce.

⁶⁰³ Wojda, s. 49.

⁶⁰⁴ Relacja ks. Jana Osucha.

Dokument 6 – Rok 2005, 3 maja. Akt posadzenia Drzewka Trzeciego Tysiąclecia (ze zbiorów parafii).

W kolejnym roku rekolekcje wielkopostne odbyły się w okresie 03.03-06.03.2005 roku. Biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Jan Śrutwa objął patronatem honorowym Przegląd Pieśni Religijnej Osób Niepełnosprawnych, które odbyły się 25 listopada 2005 roku. Organizatorem przeglądu były Warsztaty Terapii Zajęciowej w Komarowie-Osady z siedzibą w Wolicy Śniatyckiej.

Od 2 grudnia do 4 grudnia 2005 roku odbyły się rekolekcje adwentowe.

27 sierpnia 2006 roku, na polach Wolicy Śniatyckiej, odbyły się uroczystości z okazji 86. rocznicy bitwy pod Komarowem. Szczególnym elementem uroczystości był msza św. polowa. Organizatorami uroczystości byli: Rada Gminy Komarów-Osada, 3. Brygada Terytorialna w Zamościu, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej (okręg Zamość).

W roku szkolnym 2006/2007 religii uczyli: ks. wikariusz Piotr Sobczuk oraz katechetki: Stanisława Skiba (6 godz.), Ewa Koprowska (8 godz.), Renata Karwat (16 godzin)⁶⁰⁵.

3 czerwca **2007** roku została przeprowadzona wizytacja kanoniczna parafii przez biskupa pomocniczego diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariusza Leszczyńskiego. Podczas wizytacji biskup udzielił w kościele parafialnym sakramentu bierzmowania ok. 100 osobom⁶⁰⁶.

26 listopada 2007 roku w Publicznym Gimnazjum w Komarowie-Osadzie zostało założone Szkolne Koło Caritas. Umowę podpisali ks. prałat Andrzej Puzon – dyrektor Caritas Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej oraz Anna Maryńczak – dyrektor gimnazjum.

30 listopada 2007 roku odbył się V Przegląd Pieśni Religijnej – Komarów w wykonaniu osób niepełnosprawnych. Gościem honorowym przeglądu był biskup Wacław Depo.

31 grudnia 2007 roku gmina Komarów-Osada liczyła 5479 mieszkańców⁶⁰⁷.

13 lipca **2008** roku odbyła się uroczystość kanonicznego objęcia parafii św. Trójcy w Komarowie przez ks. mgr lic. Tomasza Bombę. Obrzędowi wprowadzenia nowego proboszcza przewodniczył dziekan tyszowiecki ks. prałat Józef Tucki. Okolicznościowe kazanie wygłosił ojciec prof. dr hab. Andrzej Derdziuk z KUL.

Zdjęcie 50 – Rok 2008, 13 lipca. Kanoniczne objęcie parafii św. Trójcy w Komarowie przez ks. mgr lic. Tomasza Bombę. Na pierwszym planie ks. Tomasz Bomba (podpisujący wyznanie wiary) oraz dziekan tyszowiecki ks. prałat Józef Tucki (autor zdjęcia ks. Jacek Rak). Na drugim planie od lewej strony stoją: ks. Tomasz Źwiernik, alumn Tomasz Kąkol, ojciec prof. dr hab. Andrzej Derdziuk, ...

⁶⁰⁵ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 03.06.2007.

⁶⁰⁶ Kuźma, s. 127; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 03.06.2007.

⁶⁰⁷ Rocznik Demograficzny 2009, GUS, Warszawa, 2009, s. 100.

Zdjęcie 51 – Rok 2008, 13 lipca. Kanoniczne objęcie parafii św. Trójcy w Komarowie przez ks. mgr lic. Tomasza Bombę. Życzenia od ks. kanonika Aleksandra Bacy (11.08.1934-08.12.2012), wychowawcy ks. Tomasza (autor zdjęcia ks. Jacek Rak).

31 sierpnia 2008 roku, na polach Wolicy Śniatyckiej, odbyła się uroczystość z okazji 88. rocznicy bitwy pod Komarowem. Uroczystość rozpoczęto ceremoniałem wojskowym przeprowadzonym przez 3. Batalion Zmechanizowany z Zamościa. Następnie została przeprowadzona uroczysta msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem ks. kanonika Tadeusza Bastrzyka (proboszcza parafii Jarosławiec), współcelebrantami byli ks. prałat Józef Tucki (dziekan dekanatu Tyszowce), ks. kanonik Stanisław Budzyński (dziekan dekanatu Grabowiec), ks. kanonik Władysław Czajka (dziekan z Równego na Ukrainie), ks. Tomasz Bomba (proboszcz parafii Komarów) i o. Wojciech Pawlicki (redemptorysta z Zamościa), który wygłosił okolicznościowe kazanie. Po mszy odbyła się defilada, montaż poetycko-muzyczny w wykonaniu młodzieży gimnazjalnej z Komarowa i zespołów działających przy miejscowym ośrodku kultury oraz rekonstrukcja bitwy⁶⁰⁸.

Rekonstrukcję bitwy pod Komarowem przeprowadzili: Stowarzyszenie Konna Grupa im. 7. Pułku Ułanów Lubelskich, Stowarzyszenie Szwadron Niepołomice w barwach 8. Pułku Ułanów Księcia Józefa Poniatowskiego, Stowarzyszenie Szwadron Jazdy RP oddział terenowy Ziemi Zamojskiej w barwach 9. Pułku Ułanów Małopolskich, Kielecki Ochotniczy Szwadron Kawalerii im. 13. Pułku Ułanów Wileńskich, Oddział Jazdy im. 5. Pułku Strzelców Konnych (Tarnów), 7. Dywizjon Artylerii Konnej Wielkopolskiej (Poznań), Stowarzyszenie Miłośników Kawalerii im. 1. Pułku Ułanów Krechowieckich (Kobyłka), Konna Grupa im. 1. Pułku

⁶⁰⁸ Pelypyszyn Iwona, Dudek Tomasz, „W hołdzie bohaterom spod Komarowa”, Niedziela (edycja zamojska), Nr 38/2008, s. IV-V.

Kawalerii KOP (Bielsko-Biała).

19 października 2008 roku parafia przeżywała Niedzielę Misyjną. Parafia gościła Siostry Franciszanki Misjonarki Maryi, które dały świadectwo o powołaniu i życiu misyjnym. Ponadto odbyły się obłóczyny ministrantów.

Zdjęcie 52 – Rok 2008, 19 października. Obłóczyny ministrantów (autor zdjęcia Urszula Pakuła). (można podać imiona i nazwiska ministrantów).

31 grudnia 2008 roku gmina Komarów-Osada liczyła 5483 mieszkańców⁶⁰⁹.

W 2009 roku rekolekcje wielkopostne przeprowadził biskup Mariusz Leszczyński.

⁶⁰⁹ Rocznik Demograficzny 2009, GUS, Warszawa, 2009, s. 100.

Zdjęcie 53 – Rok 2009, 20 marca. Droga Krzyżowa. Od lewej stoją: biskup Mariusz Leszczyński, ks. Tomasz Bomba (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

Zdjęcie 54 – Rok 2009, 20 marca. Droga Krzyżowa (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

2 kwietnia 2009 roku odbyła się uroczystość z okazji 4. rocznicy śmierci papieża Jana Pawła II. Mszę św. o beatyfikację Jana Pawła II celebrował ks. Czesław Galek. Modlitwie

podczas Apelu Jasnogórskiego przewodniczył ks. proboszcz Tomasz Bomba. Odbyła się także akademie w wykonaniu dzieci i młodzieży szkół komarowskich. Na zakończenie uroczystości wierni zapalili znicze u stóp krzyża.

13 maja 2009 roku odbyło się pierwsze nabożeństwo fatimskie w kościele komarowskim. Mszy św. przewodniczyłModlitwę różańcową poprowadził ks. Eugeniusz Derdziuk. Procesję wokół Rynku poprowadził ks. Marian Oszust.

Zdjęcie 55 – Rok 2009, 13 maja. Ksiądz proboszcz Tomasz Bomba wkracza w okres nabożeństw fatimskich w Komarowie. Przed pierwszym nabożeństwem fatimskim.

Zdjęcie 56 – Rok 2009, 13 maja. Księża niosą figurę Matki Boskiej Fatimskiej (foto: ks. Jacek Rak).

13 lipca 2009 roku odbyło się trzecie nabożeństwo fatimskie w kościele komarowskim. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. kan. Włodzimierz Kwietniewski, proboszcz z Dubienki. Modlitwę różańcową poprowadził ks. Jarosław Ziarkiewicz pracujący w Italii. Procesję wokół Rynku poprowadził ks. Robert Dragan, wikariusz z Dubienki⁶¹⁰.

W niedzielę, 30 sierpnia 2009 r., była obchodzona 89. rocznica bitwy pod Komarowem. Odbyła się msza polowa pod przewodnictwem biskupa zamojsko-lubaczowskiego Wacława Depo. Po mszy św. biskup dokonał poświęcenia sztandaru. Na koniec uroczystości odbyła się inscenizacja bitwy.

⁶¹⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 57 – Rok 2009, 30 sierpnia. Msza połowa. Od lewej ks. proboszcz Tomasz Bomba, n,

biskup Wacław Depo, ks. dziekan Józef Tucki (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

Zdjęcie 58 – Rok 2009, 30 sierpnia. Przed inscenizacją bitwy (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

Zdjęcie 59 – Rok 2009, 30 sierpnia. Biskup Wacław Depo dokonuje poświęcenia sztandaru Szwadronu Ziemi Zamojskiej (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

Na sztandarze Szwadronu Ziemi Zamojskiej w barwach 9. Pułku Ułanów Małopolskich znajdują się napisy: „Szwadron Ziemi Zamojskiej”, „Komarów 1920-2009” oraz herby miast związanych z historią pułku: Drohobycz, Trembowla, Zamość, Komarów.

W **2010** roku odbywały się spotkania formacyjne grup działających przy parafii: ministrantów ze szkoły podstawowej, ministrantów z gimnazjum, dzieci z „Białej Armii”, rodziców dzieci z „Białej Armii”, młodzieży gimnazjum z Ruchu Światło-Życie, kandydatów do służby ołtarza, dzieci i młodzież w kaplicy w Janówce (co sobotę) a także w Antoniówce oraz lektorów ze szkół średnich. Spotkania formacyjne organizowali także członkowie Koła Przyjaciół Radia Maryja, Kółka Żywego Różańca. Działał także chór dziecięco-młodzieżowy.

10 stycznia odbyła się uroczystość zaprzysiężenia rady duszpastersko-ekonomicznej parafii Komarów.

Zdjęcie 60 – Rok 2010, 10 stycznia. Ks. proboszcz Tomasz Bomba (zdjęcie udostępnione przez ks. Tomasz Bombę).

21 stycznia 2010 roku w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Antoniówce odbyła się uroczystość z okazji Dnia Babci i Dziadka.

Zdjęcie 61 – Rok 2010, 21 stycznia. Antoniówka. Ksiądz proboszcz Tomasz Bomba podczas okolicznościowej homilii (autor zdjęcia Renata Mazur).

W dniach 15-20 lutego 2010 roku zorganizowano zimowisko dla 30 dzieci i młodzieży w ośrodku rekolekcyjnym w Jamnej koło Nowego Sącza.

Zdjęcie 62 – Rok 2010, luty. Modlitwa w Sanktuarium Matki Boskiej Niezawodnej Nadziei w Jamnej. Ksiądz, pierwszy z prawej, ks. Paweł Kruk (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Rekolekcje wielkopostne w dniach 11-14 marca 2010 roku prowadził ks. prałat dr Eugeniusz Derdziuk, kustosz Sanktuarium MB Tomaszowskiej i egzorcysta. Ksiądz proboszcz

na koniec rekolekcji stwierdził: „To niezwykle nabożeństwo prowadzone przez rekolekcjonistę pozostanie na zawsze w naszej pamięci, a łaski przy tym uzyskane zna tylko Bóg”. Został przeprowadzony konkurs na najładniejszą palmę (własnoręcznie wykonaną).

Zdjęcie 63 – Rok 2010, 12 marca. Podczas rekolekcji. Od lewej: ks. proboszcz Tomasz Bomba, ks. rekolekcjonista Eugeniusz Derdziuk, ks. wikariusz Paweł Kruk (foto: Urszula Pakuła).

Od września 2009 roku rozpoczęły się spotkania najmłodszych dzieci w duchu „Białej Armii”. Na spotkaniach dzieci poznawały treść objawień fatimskich, uczyły się umiłowania modlitwy różańcowej, naśladowania Maryi i świętych pastuszków oraz nowych piosenek sławiących Maryję⁶¹¹.

W niedzielę 21 marca 2010 roku, po kilku miesiącach formacji, na uroczystej mszy św., dziewczęta z „Białej Armii” otrzymały poświęcone przez ks. proboszcza pelerynki maryjne, będące zewnętrznym znakiem przynależności do tej grupy formacyjnej. Odtąd dziewczynki będą uczestniczyć w swoich strojach nie tylko na Nabożeństwach Fatimskich jako „orszak” Maryi, ale również w procesjach i nabożeństwach w ciągu roku liturgicznego⁶¹².

Ksiądz proboszcz życzył „Białej Amii” z Komarowa wielkich zwycięstw nad szatanem poprzez żarliwą modlitwę i dziecięcy apostołat⁶¹³.

⁶¹¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶¹² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶¹³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 64 – Rok 2010, 21 marca. Błogosław nam Fatimska Pani (opis ks. Tomasz Bomba, foto: ks. Paweł Kruk).

Zdjęcie 65 – Rok 2010, 28 marca. Niedziela Palmowa. Na pierwszym planie ks. proboszcz Tomasz Bomba (foto: Urszula Pakuła).

Zdjęcie 66– Rok 2010, 28 marca. Niedziela Palmowa. Za dziećmi stoją od lewej: ks. proboszcz Tomasz Bomba, wójt gminy Komarów Wiesława Senkowska, ks. wikariusz Paweł Kruk (foto:

Urszula Pakuła).

Zdjęcie 67 – Rok 2010, 1 kwietnia. Wielki Czwartek. Od lewej ks. wikariusz Paweł Kruk, ks. proboszcz Tomasz Bomba (foto: Urszula Pakuła).

Zdjęcie 68 – Rok 2010, 4 kwietnia. Wigilia Paschalna. Paschał zapala ks. wikariusz Paweł Kruk (foto: Paweł Przyczyna).

W dniach 7-9 kwietnia 2010 roku odbyła się pielgrzymka gimnazjalistów na Jasną Górę. Pielgrzymi byli także w Łagiewnikach, zwiedzali Kraków, modlili się w Ludźmierzu i w Sanktuarium MB Fatimskiej w Zakopanem⁶¹⁴.

Na początku kwietnia 2010 roku Komarów oddawał hołd wielkim Rodakom. Tak pisał ks. proboszcz Tomasz Bomba:

„Do smutnej historii naszego Narodu na zawsze zapisała się data 10 kwietnia 2010 r. Tego dnia zginęła w katastrofie pod Smoleńskiem elita polityczna i społeczna naszej Ojczyzny, na czele z Prezydentem Rzeczypospolitej Lechem Kaczyńskim. Wiele na ten temat rozpisują się i mówią media.

W Komarowie postanowiliśmy bardziej modlić się, niż mówić. Już w sobotę 10 kwietnia, na wieść o tragedii rozdzwoniły się dzwony naszego kościoła, który też został przyozdobiony flagami narodowymi z czarnymi wstęgami. Ofiary katastrofy polecał Bożemu Miłosierdziu podczas wieczornej Nowenny do Bożego Miłosierdzia.

W niedzielę, po każdej Mszy św. wierni odmawiali Koronkę do Bożego Miłosierdzia. Szczególną wymowę miała Godzina Miłosierdzia o 15⁰⁰, która zgromadziła wielu wiernych. Wieczorem o godz. 19⁰⁰ do kościoła przybyli przedstawiciele władz naszej Gminy, szkół, organizacji i stowarzyszeń działających na naszym terenie. Uroczystą Mszą św. za poległych i w intencji Ojczyzny celebrował ks. proboszcz, który wygłosił okolicznościowe kazanie, w którym mówił min. o wielu dramatach w dziejach Polski i dobru, które Bóg z nich wyprowadził. Podkreślał, że i z tej tragedii Bóg wyprowadzi dobro, o którym jeszcze nie wiemy. Na

⁶¹⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

zakończenie, na klęcząco, zostały odśpiewane Suplikacje za Ojczyznę.

Żałoba narodowa, w duchu modlitewnym, w Komarowie trwa”.

W dniach 15-17 kwietnia 2010 roku parafia zorganizowała pielgrzymkę „Szlakiem Papieskim” na Jasną Górę, do Kalwarii Zebrzydowskiej, Zakopanego (Sanktuarium MB. Fatimskiej), Ludźmierza (Sanktuarium Matki Boskiej Ludźmierskiej – Pani Podhala), Krakowa-Łagiewnik (Sanktuarium Bożego Miłosierdzia), Nowego Sącza (Sanktuarium św. Rity), Sandomierza i Janowa Lubelskiego (Sanktuarium Matki Boskiej Janowskiej). Pielgrzymi wszędzie modlili się w intencji ofiar katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem i za Ojczyznę. Pielgrzymce przewodniczył wikariusz ks. Paweł Kruk⁶¹⁵.

Zdjęcie 69 – Rok 2014, 16 kwietnia. Zdjęcie pamiątkowe z trasy pielgrzymkowej (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Przez cały rok trwała formacja kandydatów na lektorów. Kandydaci, głównie uczniowie gimnazjum, przechodzili formację liturgiczną, ćwiczenia z dykcji i interpretacji tekstu.

W niedzielę, 9 maja 2010 roku podczas uroczystej mszy św. koncelebrewanej zostały poświęcone alby a nowi lektorzy otrzymali specjalne błogosławieństwo. Ksiądz proboszcz życzył nowym lektorom obfitości łask Bożych i powiedział, że ma nadzieję, że któryś z nich podejmie kiedyś posługę kapłańską⁶¹⁶.

⁶¹⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶¹⁶ Z informacji ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 70 – Rok 2010, 9 maja. Nowi lektorzy z księżmi (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 71 – Rok 2010, 9 maja. Komarów Górny. Poświęcenie pól przez ks. Pawła Kruka (zdjęcie ze zbiorów parafii).

13 maja 2010 roku sakramentu bierzmowania młodzieży klasy trzeciej gimnazjum udzielił biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Wacław Depo.

13 maja 2010 roku zainaugurowano Nabożeństwa Fatimskie w 2010 roku w ramach Wielkiej Nowenny przed setną rocznicą Objawień w Fatimie, które przebiegać będą pod hasłem: „Bezpieczni na krawędzi czasu”. Nabożeństwu przewodniczył biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Wacław Depo, który wygłosił kazanie i poprowadził procesję wokół Rynku. Obecni również byli kapłani dekanatu tyszowieckiego i zaproszeni goście.

Zdjęcie 72 – Rok 2010, 13 maja. Podczas procesji (foto: Urszula i Ryszard Pakuła).

22 maja 2010 roku odbyła się uroczystość odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych i trzeźwościowych po pierwszej spowiedzi.

23 maja 2010 roku, w niedzielę Zesłania Ducha św., odbyła się I Komunia święta.

Zdjęcie 73 – Rok 2010, 23 maja. Podczas uroczystości pierwszokomunijnych (foto: Urszula Pakuła).

28 maja 2010 roku odbyła się pielgrzymka dzieci pierwszokomunijnych do sanktuariów w Tomaszowie Lubelskim i Krasnobrodzie (pod kierunkiem ks. Pawła Kruka)⁶¹⁷.

Zdjęcie 74 – Rok 2010, 28 maja. Dzieci przed głównym ołtarzem w sanktuarium w

⁶¹⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Krasnobrodzie (zdjęcie ze zbiorów parafii).

30 maja 2010 roku, przypadała w parafii Uroczystość Odpustowa ku czci Trójcy Przenajświętszej. W wigilię Odpustu, w sobotę 29 maja, wystawiono Najświętszy Sakrament i modlono się na różańcu w intencji zmarłych parafian i spoczywających na parafialnym cmentarzu. Po różańcu odbyła się msza św. w ich intencji i procesja na cmentarz. Mszę św. celebrował ks. kanonik Bronisław Bucki obchodzący jubileusz 40-lecia kapłaństwa⁶¹⁸.

Zdjęcie 75 – Rok 2010, 29 maja. Wigilia odpustu. Przed kaplicą cmentarną. Na pierwszym planie ks. proboszcz Tomasz Bomba i ks. kanonik Bronisław Bucki z lektorami. W głębi organista Karol Kusy i ks. wikariusz Paweł Kruk (foto: Paweł Przyczyna).

Mszę św. odpustową odprawił i wygłosił okolicznościowe kazanie biskup diecezji charkowsko-zaporoskiej Marian Buczek. Koncelebrowali ks. kan. Bronisław Bucki, pracujący z ks. biskupem w Charkowie i rodak ks. Jan Osuch⁶¹⁹.

⁶¹⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶¹⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 76 – Rok 2010, 30 maja. Odpust. Od lewej ks. kanonik Bronisław Bucki, biskup Marian Buczek (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 77 – Rok 2010, 3 czerwca. Boże Ciało (foto: ks. Paweł Kruk).

13 czerwca 2010 roku parafianie przeżywali drugie Nabożeństwo Fatimskie w tym roku, któremu przewodniczył ks. prałat Józef Tucki z Duba. Modlitwę różańcową poprowadził ks. Dariusz Babiak z Tyszowiec, a podczas liturgii śpiewał chór z Suchowoli. Ks. Jacek Kania obchodził jubileusz 10-lecia kapłaństwa⁶²⁰.

13 lipca 2010 parafianie przeżywali trzecie Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Jarosław Ziarkiewicz pracujący w Italii, kazanie wygłosił ks. kan. Grzegorz Chabros, proboszcz z Tyszowiec a modlitwę różańcową poprowadził ks. Marek Małys, neoprezbiter, wikariusz z Łabuń. Ponadto koncelebrowali: ks. kanonik Grzegorz Pruszkowski z Zubowic i ks. Krzysztof Maksymowicz, rodak z ziemi komarowskiej, proboszcz z Wysokiego⁶²¹.

1 lipca 2010 roku odbyła się piesza pielgrzymka parafian do Matki Boskiej Krasnobrodzkiej. W tym roku pielgrzymkę poprowadzili: diakon Tomasz Kąkol (z ziemi komarowskiej) i alumn Adrian z Zamościa. Organizacją pielgrzymki, od wielu lat zajmuje się Waleria Wajler. Po mszy św. o godz. 7⁰⁰ i specjalnym błogosławieństwie pielgrzymi wyruszyli do Krasnobrodu. Pomimo upalnej pogody wszyscy szczęśliwie dotarli do tronu Królowej Roztocza i uczestniczyli w uroczystościach⁶²².

13 sierpnia 2010 roku parafianie przeżywali czwarte Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Grzegorz Szubtarski, pracujący w Hrubieszowie, modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku poprowadził ks. Janusz Krupa z Tyszowiec⁶²³.

⁶²⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Dokument 7 – Rok 2010, 28 sierpnia. Zaproszenie na koncert Warszawskiego Chóru „Polonia” im. Ignacego Jana Paderewskiego (ze zbiorów parafii).

W niedzielę, 29 sierpnia 2010 r., była obchodzona 90. rocznica historycznej bitwy kawaleryjskiej pod Komarowem i pierwsze w historii Święto Kawalerii Polskiej. Uroczystości rozpoczęły się już w sobotę 28 sierpnia. Ks. prał. płk Andrzej Puzon odprawił mszę św. za poległych podczas bitwy. Następnie odbył się koncert znakomitego Warszawskiego Chóru „Polonia” im. Ignacego Jana Paderewskiego z udziałem aktorki Grażyny Barszczewskiej i solistki Opery Narodowej Magdaleny Idzik. 29 sierpnia została odprawiona msza św. na miejscu bitwy - na polach Wolicy Śniatuckiej. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. pułkownik Bogusław Romankiewicz. Po mszy odbyła się inscenizacja bitwy pod Komarowem. Po południu w kościele parafialnym św. Trójcy w Komarowie, miał miejsce „ułański ślub”. Właśnie w tym dniu postanowili zawrzeć sakramentalny związek małżeński Marzena Wójcicka i ułan Piotr Lewusz. Małżeństwo pobłogosławił ks. Tomasz Bomba, miejscowy proboszcz i ks. Błażej Górski, proboszcz ze Starego Zamościa i jednocześnie kapelan ułanów. Duże wrażenie zrobili ułani, koledzy Piotra, którzy oddali honory młodej parze tworząc przed kościołem szpaler na koniach⁶²⁴.

5 września 2010 roku społeczność parafialna przeżywała dziękczynienie za plony – Dożynki Gminno-Parafialne. Dziękowano Bogu Najwyższemu za to, że pozwolił zebrać chleb,

⁶²⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

uchronił od kataklizmów i oddalił głód. Budujące słowo podczas mszy św. dziękczynnej wygłosił ks. Jan Franczak ze Starego Zamościa⁶²⁵.

13 września 2010 roku przeżywano piąte Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i kazanie wygłosił o. Ireneusz Homonik, redemptorysta z Zamościa, modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku poprowadził ks. Paweł Zaborniak z Tarnawatki. Figurę Maki Bożej nieśli m.in. strażacy, przedstawiciele poszczególnych miejscowości parafii⁶²⁶.

23 września 2010 roku w kościele parafialnym odbył się VIII Przegląd Pieśni Religijnej - Komarów 2010. W przeglądzie wzięło udział 10 zespołów z różnych Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. Wśród zaproszonych gości byli: ks. bp Wacław Depo, ks. kan. Aleksander Siwek, ks. kan. Stanisław Budzyński, który przygotował i poprowadził nabożeństwo eucharystyczne na rozpoczęcie przeglądu i ks. prał. Józef Tucki - przewodniczący jury. Wszystkie zespoły zostały wyróżnione, a ich występy były wzruszającym świadectwem wiary⁶²⁷.

13 października 2010 roku odbyło się ostatnie w tym roku Nabożeństwo Fatimskie pod przewodnictwem ks. arcybiskupa Bolesława Pylaka z Lublina. Mszę św. współcelebrowali: ks. prałat Józef Tucki z Duba, który poprowadził procesję wokół Rynku, ks. kan. Bronisław Bucki z Charkowa, ks. kan. Tadeusz Czuk z Łabuń, ks. Marian Wyrwa z par. św. Bożej Opatrzności, który przewodniczył modlitwie różańcowej i ks. Tomasz Bomba. W Nabożeństwie uczestniczyli również: ks. kan. Grzegorz Chabros z Tyszowiec, ks. kan. Grzegorz Pruszkowski z Zubowic, ks. kan. Jacek Rak ze Żdanowa – dyrektor Katolickiego Radia Zamość, ks. Paweł Słonopas z Bondyrza, ks. Eugeniusz Adamek z Sahrynia, a także wierni z Tomaszowa Lubelskiego, Zamościa i wielu innych parafii. Nabożeństwo transmitowało Katolickie Radio Zamość⁶²⁸.

W październiku, oprócz codziennej modlitwy różańcowej w kościele, parafianie modlili się również w ośmiu miejscowościach, tam gdzie są kaplice, bądź remizy strażackie, aby umożliwić głównie osobom starszym, dzieciom i tym, którzy mają daleko do kościoła, uczestnictwo w modlitwie wspólnotowej. Były to: Antoniówka, Janówka Zachodnia, Komarów-Wieś, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Wolica Brzozowa i Wolica Śniatyecka. Codziennie dwóch księży modliło się w dwóch miejscowościach, a w ostatnim tygodniu października były odprawione msze św. w intencji mieszkańców⁶²⁹.

Rekolekcje adwentowe, w dniach 2–5 grudnia 2010 roku, poprowadził ks. Jarosław Ziarkiewicz pracujący w Italii⁶³⁰.

9 stycznia 2011 roku chór „Dominanta” działający przy Samorządowym Ośrodku Kultury w Komarowie, pod kierunkiem Janiny Biszczyń, uświetnił liturgię przepięknym wykonaniem kolęd⁶³¹.

Rekolekcje wielkopostne odbyły się 31 marca–3 kwietnia 2011 roku a poprowadził je ks. Franciszek Kościelski, student KUL⁶³².

W dniach 6-8 kwietnia 2011 roku odbyła się pielgrzymka gimnazjalistów do Częstochowy a także do Krakowa i Łagiewnik.

⁶²⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶²⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 78 – Rok 2011, 17 kwietnia. Niedziela Palmowa (zdjęcie ze zbiorów parafii).

13 maja 2011 roku, we wspomnienie Matki Bożej Fatimskiej parafia przeżyła podniosłą uroczystość inauguracji Nabożeństw Fatimskich w parafii. Przewodniczył uroczystości i wygłosił dodające otuchy w trudnych czasach słowo ks. abp Stanisław Wielgus z Lublina. Na uroczystość licznie przybyli kapłani. W przygotowanie i przebieg uroczystości zaangażowali się m.in. władze gminy, chór „Dominanta” pod kierunkiem Janiny Biszczan, dzieci z „Białej Armii”, służba liturgiczna, strażacy⁶³³.

4 czerwca 2011 r. w katedrze zamojskiej przyjął święcenia kapłańskie pochodzący z Wolicy Brzozowej Kolonii diakon Tomasz Kąkol. W uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, w niedzielę, 5 czerwca, ks. Tomasz celebrował mszę św. prymicyjną w kościele parafialnym. Na uroczystość przybyło wielu kapłanów pochodzących z parafii Komarów i gości. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Mieczysław Filip – poprzedni proboszcz parafii Komarów⁶³⁴.

5 czerwca 2011 r. odbyła się w naszej parafii 4. Diecezjalna Pielgrzymka Honorowych Dawców Krwi. Mszy św. w intencji krwiodawców przewodniczył ks. kan. Jan Osuch z Częstochowy a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Ryszard Ostasz, kapelan krwiodawców, proboszcz parafii Gdeszyn⁶³⁵.

12 czerwca 2011 roku dzieci klasy drugiej szkół podstawowych z terenu parafii przystąpiły do I Komunii świętej.

W Zamojskie Dni Papieskie wpisała się także parafia Komarów. W poniedziałek, 13 czerwca, w święto NMP Matki Kościoła, odbyło się w Komarowie-Osadzie spotkanie Rady Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich diecezji zampjsko-lubaczowskiej, które następnie wzięły czynny udział w Nabożeństwie Fatimskim. Mszy św. przewodniczyli nowo wyświęceni kapłani z diecezji zamojsko-lubaczowskiej i jeden z archidiecezji lubelskiej (razem dziesięciu), a także moderatorzy ruchów i stowarzyszeń. Homilię wygłosił neoprezbiter ks. mgr Mateusz Januszewski pochodzący z parafii Miłosierdzia Bożego w Zamościu. W kazaniu ks. Mateusz mówił o wyjątkowej roli jaką w życiu Papieża Polaka odgrywała Matka Boża. „Totus Tuus” – „Cały Twój”, słowa te, będące najszczerzym aktem zawierzenia życia i losów Maryi, towarzyszyły Janowi Pawłowi II przez całą, niełatwą drogę jaką wyznaczył mu Bóg. Ks.

⁶³³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

przypomniął również treść Trzeciej Tajemnicy Fatimskiej, która zdaniem wielu badaczy dotyczyła zamachu na Papieża z 13 maja 1981 roku. Dla wszystkich było jasne, że tego dnia to Matka Boża Fatimska czuwała nad Ojcem Świętym i prowadziła kulę, która ominęła wszystkie narządy wewnętrzne. Na zakończenie wygłoszonego słowa ks. Januszewski podkreślił, że modlitwą i wiarą możemy zmieniać bieg historii, jedyną przeszkodą może być nasza niechęć i niezdecydowanie. Na uroczystą Eucharystię przybyli m.in.: Ruch „Światło-Życie”, Domowy Kościół, Akcja Katolicka, Fundacja „Dom Trzeciego Tysiąclecia”, Wspólnota Krwi Chrystusa, Wspólnota Obrońców życia, Odnowa w Duchu Świętym, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Koła Przyjaciół Radia Maryja, Wspólnoty Neokatechumenalne, Legion Maryji, Straż Honorowa Najświętszego Serca Jezusa, Koła Różańcowe, redaktorzy Katolickiego Radia Zamość i Niedzieli Zamojsko-Lubaczowskiej. Po mszy świętej wierni odmówili Różaniec Fatimski i uczestniczyli w procesji ze świecami i figurą Matki Bożej Fatimskiej, którą poprowadził ks. Stanisław Kupczak ojciec duchowny Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej⁶³⁶.

W wigilię odpustu parafialnego, 12 czerwca 2011 została odprawiona msza św. w intencji zmarłych parafian i spoczywających na cmentarzu. Mszę św. poprzedziła modlitwa różańcowa. Mszy św. przewodniczył ks. Tomasz Kąkol a koncelebrowali: ks. kan. Jan Osuch, ks. dr Janusz Gajda (wykładowca na Uniwersytecie Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie), który wygłosił kazanie, ks. Paweł Kruk i ks. Tomasz Bomba. Po Mszy św. odbyła się procesja żałobna na cmentarz parafialny, której przewodniczył ks. proboszcz. Następnego dnia, w niedzielę 13 czerwca, przeżywaliśmy uroczystość odpustową i jubileusz 50-lecia kapłaństwa ks. kan. Jana Osucha, który przewodniczył uroczystej mszy św. Koncelebrowali: ks. prał. Roman Marszałec, ks. kan. Bronisław Bucki, ks. dr Janusz Gajda, który wygłosił kazanie, ks. Tomasz Kąkol i ks. Tomasz Bomba. Po mszy św. dostojny jubilat udzielił błogosławieństwa i rozdał okolicznościowe obrazki⁶³⁷.

Na zakończenie „Białego Tygodnia”, 17 czerwca 2011 roku, dzieci pierwszokomunijne wraz z rodzicami, katechetami i ks. Pawłem Krukiem udały się na pielgrzymkę dziękczynną do sanktuariów w Tomaszowie Lubelskim i Krasnobrodzie⁶³⁸.

⁶³⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶³⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 79 – Rok 2011, 17 czerwca. Dzieci przed głównym ołtarzem w sanktuarium w Krasnobrodzie wraz z mamami i ks. Pawłem Krukiem (zdjęcie ze zbiorów parafii).

We wtorek, 21 czerwca 2011 roku ks. bp Mariusz Leszczyński udzielił sakramentu bierzmowania młodzieży klas trzecich gimnazjum w Komarowie-Osadzie oraz młodzieży z par. św. Michała Archanioła w Zubowicach. Sakrament przyjął 62 osoby a przygotowywał ich wikariusz ks. Paweł Kruk⁶³⁹.

13 lipca 2011 roku zostało przeprowadzone Nabożeństwo Fatimskie w duchu Wielkiej Nowenny. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i wygłosił kazanie ks. prał. Stefan Wójtowicz z Wielączy, modlitwie różańcowej przewodniczył ks. Jerzy Rzeszowski, proboszcz z Dzierżni, procesji ze świecami i figurą Matki Boskiej Fatimskiej przewodniczył ks. Tomasz Kąkol, rodak komarowski, wikariusz z Lipin. Współcelebrowali: ks. Mateusz Januszewski, wikariusz z Tyszowiec i ks. Tomasz Bomba, miejscowy proboszcz. Oprawę liturgiczną przygotowali mieszkańcy Krzywegostoku, Kolonii Krzywystok, Księżostan i Huty Komarów⁶⁴⁰.

Zapach ziół i polnych kwiatów towarzyszył Nabożeństwu Fatimskiemu 13 sierpnia 2011 r., bo takimi kwiatami i ziołami przyozdobiona była figura Fatimskiej Pani i dekoracja ołtarza, co nawiązuje do uroczystości Wniebowzięcia NMP, w naszej polskiej tradycji zwanej Matką Bożą Zielną, której uroczystość obchodzimy 15 sierpnia. Mszy św. przewodniczył ks. Krzysztof Świta, asystent diecezjalny Akcji Katolickiej, proboszcz par. Topólcza. Koncelebrowali: ks. Bartłomiej Garczyński z Zamościa (przewodniczył modlitwie różańcowej), ks. Zbigniew Mazurek, proboszcz parafii Krynice (poprowadził procesję Maryjną), ks. kan. Jan Osuch i ks. Tomasz Bomba. Modli się z nami księża: ks. kan. Grzegorz Prószkowski, proboszcz parafii Zubowice; ks. Witold Mikulski, proboszcz parafii Dub; ks. Mateusz Januszewski, wikariusz z Tyszowiec. W uroczystości uczestniczyli m.in. wierni z Lublina, Puław, Zamościa, Tomaszowa Lubelskiego, Grabowca, Tyszowiec, Duba, Zubowic, Dzierżni i wielu innych miejscowości⁶⁴¹.

⁶³⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

W przeddzień obchodów 91. rocznicy bitwy pod Komarowem, 27 sierpnia 2011 r. została odprawiona uroczysta msza św. w intencji poległych ułanów. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. prał. płk Andrzej Puzon z Hrubieszowa. Po mszy św. odbył się koncert w wykonaniu zespołu „Lechici” z Hrubieszowa i poezji patriotycznej w wykonaniu znanego aktora Jerzego Zelnika. Po koncercie, przed kościół przybyli ułani z pochodniami, którzy następnie złożyli kwiaty na grobie poległych podczas bitwy⁶⁴².

Zdjęcie 80 – Rok 2017, 27 sierpnia. Plakat okolicznościowy – zaproszenie na koncert pieśni patriotycznej i legionowej (ze zbiorów parafii).

Tradycyjnie, w ostatnią niedzielę sierpnia, 28 sierpnia 2011 roku, na polach Wolicy Śniatuckiej odbyły się uroczystości upamiętniające 91. rocznicę bitwy pod Komarowem. Uroczystości rozpoczęła msza św., której przewodniczył ks. płk Bogusław Romankiewicz a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. dr Czesław Galek. Uczestnicy uroczystości mogli następnie oglądać inscenizację bitwy i pokazy ułanów⁶⁴³.

W roku szkolnym 2011/2012 religii uczyli: ks. Paweł Piotr Kruk (18 godz.) oraz katechetki Renata Karwat (14 godz.), Elżbieta Koprowska (6 godz.)⁶⁴⁴.

4 września 2011 r. odbyły się dożynki gminno-parafialne. Mszy św. dziękczynnej za

⁶⁴² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴⁴ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 05.08.2012.

plony przewodniczył i wygłosił okolicznościowe kazanie ks. prałat Józef Tucki⁶⁴⁵.

13 września 2011 roku parafia przeżywała kolejne Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i kazanie wygłosił ks. kan. Józef Dudek, dziekan dekanatu Cieszanów. Rozważania różańcowe przygotował i przewodniczył modlitwie ks. Andrzej Ciapa, proboszcz parafii Honiatycze. Procesję z figurą Matki Bożej Fatimskiej wokół Rynku poprowadził ks. Witold Mikulski, proboszcz parafii Dub⁶⁴⁶.

1 października 2010 roku, przy plebani, zorganizowano ognisko dla służby liturgicznej ołtarza.

Zdjęcie 81 – Rok 2011, 1 października. Ognisko przy plebani (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Nabożeństwu Fatimskiemu, 13 października 2011 roku, przewodniczył biskup Marcejan Trofimiak z Łucka na Ukrainie. Biskup przewodniczył mszy św., wygłosił kazanie, uczestniczył w modlitwie różańcowej i poprowadził procesję z figurą Matki Bożej Fatimskiej wokół Rynku. Mszę św. koncelebrowali: ks. kan. Bronisław Bucki, ks. kan. Roman Jaworski (obaj z Zamościa), ks. dziekan kanonik Grzegorz Chabros z Tyszowiec, ks. Józef Zwolak z Kosobud - wicedyrektor Katolickiego Radia Zamość (poprowadził modlitwę różańcową), ks. Paweł Słonopas z Bondyrza i ks. Tomasz Bomba. W nabożeństwie uczestniczyli: ks. kan. Kazimierz Szerement z Tyszowiec, ks. kan. Grzegorz Pruszkowski z Zubowic, ks. Jarosław Pukaluk z Perespy, ks. Ryszard Antonik z Turkowic, ks. Andrzej Ciapa z Honiatycz, ks. Witold Mikulski z Duba. Modliło się także wielu wiernych z różnych parafii w diecezji i naszych parafian⁶⁴⁷.

Na zaproszenie ks. kan. Jana Osucha, obchodzącego złoty jubileusz kapłaństwa, w dniach 15-16 października 2011 r., odbyła się pielgrzymka parafialna na Jasną Górę. W sobotę pielgrzymi modlili się w sanktuariach: w Krakowie-Mogile i Łagiewnikach a wieczorem uczestniczyli w apelu na Jasnej Górze. W niedzielę, z rana byli w sanktuarium w Gidlach a po

⁶⁴⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

południu uczestniczyli we mszy św. jubileuszowej, przed Obrazem Matki Bożej Częstochowskiej, celebrowanej przez ks. Jana Osucha, który zaprosił pielgrzymów na obiad. W pielgrzymce wzięło udział 61 osób⁶⁴⁸.

Zdjęcie 82 – Rok 2011, 16 października. Ks. Jan Osuch wśród pielgrzymów z Komarowa, po lewej ks. Tomasz Bomba (zdjęcie ze zbiorów parafii).

23 października 2011 r. parafia przeżywała Niedzielę Misyjną, która rozpoczyna Tydzień Misyjny, przebiegający w tym roku pod hasłem: „Idźcie i głoscie”. Parafia gościła Siostry Franciszkańki Misjonarki Maryi prowadzące placówki misyjne na całym świecie. Siostry dzieliły się świadectwami z pracy misyjnej i zachęcały do modlitwy w intencji misji. Przyjęto do Służby Liturgicznej Ołtarza 18. nowych ministrantów, którzy wobec wspólnoty parafialnej złożyli swoje przyrzeczenia. Po mszy św. został rozstrzygnięty konkurs na najładniejszy, własnoręcznie wykonany różaniec. Dzieci otrzymały nagrody i wyróżnienia⁶⁴⁹.

23 października 2011 roku odbyło się uroczyste oddanie do użytku obiektu Gminnego Ośrodka Zdrowia w Komarowie-Osadzie wyremontowanego ze środków budżetu gminy i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego oraz odsłonięcie tablicy, ufundowanej przez mieszkańców gminy, poświęconej pamięci doktora Wiesława Lipko i mieszkańców gminy Komarów-Osada, którzy w latach 1954-1955 i 1975-1979 wybudowali Ośrodek Zdrowia w Komarowie-Osadzie.

Głównej mszy św. w Uroczystość Wszystkich Świętych przewodniczył i wygłosił kazanie ks. Tadeusz Maciejko. Procesję na cmentarz, przy pięknej pogodzie, poprowadził proboszcz ks. Tomasz Bomba. W procesji uczestniczyli wszyscy miejscowi kapłani oraz przybyli z Częstochowy: ks. prał. Marian Gąsiorowski i ks. kan. Jan Osuch⁶⁵⁰.

Podobnie jak w latach ubiegłych z wielką radością i należnym hołdem twórcom niepodległości naszej ojczyzny parafianie przeżywali 93. rocznicę Niepodległości Polski w uroczystościach gminno-parafialnych. Uroczystości rozpoczęły się w kościele parafialnym mszą św. w intencji ojczyzny celebrowaną przez ks. proboszcza. Koncelebrował ks. prał. Józef Tucki, który wygłosił okolicznościowe kazanie (nagrodzone brawami). Po mszy św. władze

⁶⁴⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁴⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

gminy, stowarzyszenia i organizacje udały się z pocztami sztandarowymi na cmentarz parafialny, aby złożyć kwiaty i pomodlić się za poległych za ojczyznę w różnych okresach jej dziejów. Następnie w samorządowym ośrodku kultury odbyła się akademicka, podczas której zostały wręczone nagrody „Człowiek Roku 2011”. Oprawę artystyczną przygotowały dzieci i młodzież ze szkół w Zubowicach⁶⁵¹.

Rekolekcje Adwentowe, w okresie 15-18.12.2011 r., prowadził ks. dziekan Grzegorz Chabros z Tysowiec⁶⁵².

18 grudnia 2011 roku biskup Wacław Depo poświęcił odrestaurowany ołtarz i dokonał obłóczyn kanonickich ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Tradycyjnie, w okresie Świąt Bożego Narodzenia księża parafii spotykają się na wspólnym kolędowaniu i dzieleniu się opłatkiem z ruchami i grupami działającymi przy parafii. I tak m.in.: 28 grudnia odbyło się spotkanie z Radą Duszpastersko-Ekonomiczną, 6 stycznia, jak zwykle, pełne radości spotkanie z dziećmi i rodzicami z Białej Armii a 8 stycznia z Kołem Przyjaciół Radia Maryja i Wspólnotą Krwi Chrystusa, na którym byli również goście z Rzeplina⁶⁵³.

W Nowy Rok, 1 stycznia 2012, przed mszą św. o godz. 10⁰⁰ parafianie mogli wysłuchać i uczestniczyć, w montażu słowno-muzycznym przygotowanym przez Renatę Karwat i Marka Biszczana ukazującym piękno Tajemnicy Wcielenia Pana. 6 stycznia parafianie obejrzeli w kościele spektakl pt. „Czwarty Król” przygotowany przez uczniów kl. VI pod kierownictwem Renaty Karwat⁶⁵⁴.

21 stycznia 2012 roku odbyło się spotkanie opłatkowe Ruchu Światło-Życie, a 22 stycznia 2012 roku Służby Liturgicznej. Spotkaniom przewodniczył wikariusz ks. Paweł Kruk⁶⁵⁵.

Podczas zimowych ferii, w dniach 6-10 lutego 2012 roku, ks. Paweł Kruk zorganizował krótkie ferie w Krakowie dla młodzieży z Ruchu Światło-Życie, której jest moderatorem. Atrakcje połączone z modlitwą pozostawiły niezapomniane przeżycia dla uczestników⁶⁵⁶.

⁶⁵¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 83 – Rok 2012, 7 luty. Kraków. Ks. Paweł Kruk i zakonnik Krzysztof Frąckiewicz z młodzieżą z Ruchu Światło-Życie (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W dniach 15-18 marca 2012 roku, przy pięknej pogodzie, odbyły się rekolekcje Wielkopostne. Prowadził je ks. Grzegorz Bartko student Wyższej Szkoły Kultury Medialnej w Toruniu. Była bardzo duża frekwencja wiernych i wielka liczba spowiedzi⁶⁵⁷.

Zdjęcie 84 – Rok 2012, 15 marca. Rekolekcje. Ks. Grzegorz Bartko z dziećmi (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Obchody Wielkiego Tygodnia w 2012 roku rozpoczęła Niedziela Męki Pańskiej zwana Niedzielą Palmową, która upamiętnia uroczysty wjazd Chrystusa do Jerozolimy. Ze względu

⁶⁵⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

na śnieżyce i silny wiatr, w tym roku nie było procesji wokół Rynku. Wszystkie obrzędy a także konkurs na najładniejszą palmę z poszczególnych miejscowości i konkurs dla dzieci, odbyły się w kościele. Niemniej, jak co roku, było uroczyste i kolorowo⁶⁵⁸.

Zdjęcie 85 – Rok 2012, 1 kwietnia. Niedziela Palmowa (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Msza św. Wieczerzy Pańskiej (w Wielki Czwartek) rozpoczęła się o godz. 18⁰⁰. Stało się już tradycją, że podczas liturgii jest obrzęd obmycia nóg zwany mandatum a komunie św. udzielana jest pod dwoma postaciami. Po mszy św. Najświętszy Sakrament został przeniesiony do kaplicy adoracji zwanej ciemnicą, która przyozdobiona została palmami poświęconymi w Palmową Niedzielę. Liturgię Wielkiego Piątku poprzedziła Droga Krzyżowa, która rozpoczęła się o godz. 15⁰⁰. Ze względu na padający deszcz i zimno, nabożeństwo zostało odprawione w kościele. Następnie celebrowana Liturgia Wielkiego Piątku, której przewodniczył ks. Tadeusz Maciejko, wikariusz parafii. Po liturgii rozpoczęła się całonocna adoracja prowadzona przez parafian ze wszystkich miejscowości⁶⁵⁹.

⁶⁵⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁵⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 86 – Rok 2012, 6 kwietnia. Wielki Piątek (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W Wielką Sobotę od godz. 8⁰⁰ księża rozpoczęli święcenie pokarmów na stół wielkanocny w kościele i 14 punktach na wioskach. Bardzo uroczysta Liturgia Wigilii Paschalnej rozpoczęła się o godz. 19⁰⁰ a zakończyła o 21³⁰. Potem była adoracja Najświętszego Sakramentu aż do rezurekcji⁶⁶⁰.

Zdjęcie 87 – Rok 2012, 7 kwietnia. Poświęcenie ognia i zapalenie paschału (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Mszę św. rezurekcyjną tradycyjnie rozpoczęła się o godz. 6⁰⁰. Tym razem mieliśmy

⁶⁶⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

piękny, choć chłodny poranek. Przy dźwięku dzwonów, w uroczystej procesji, trzykrotnie procesja z Najświętszym Sakramentem przeszła wokół kościoła obwieszczając, że Pan zmartwychwstał. Mszę św. celebrował ks. proboszcz a kazanie wygłosił ks. Tadeusz Maciejko⁶⁶¹.

W dniach 16-18 kwietnia 2012 roku, odbyła się pielgrzymka gimnazjalistów z klasy III na Jasną Górę. Pielgrzymi byli ponadto w Łagiewnikach i Zakopanem⁶⁶².

Zdjęcie 88 – Rok 2012, 17 kwietnia. Uczestnicy pielgrzymki na zdjęciu pamiątkowym (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Święto 3 Maja rozpoczęła uroczysta msza św. w intencji ojczyzny i Ochotniczej Straży Pożarnej Komarowie-Osadzie z racji wspomnienia św. Floriana, które przypada 4 maja. Mszy św. przewodniczył i wygłosił okolicznościowe kazanie ks. kan. Tomasz Bomba, proboszcz parafii.

⁶⁶¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁶² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 89 – Rok 2012, 3 maja. Fragment pamiątkowego zdjęcia grupowego (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Po mszy św. zostały złożone kwiaty na mogiłach zasłużonych dla Komarowa i ojczyzny. Następnie odbyło się poświęcenie wozu bojowego, który otrzymała jednostka OSP z Komarowa-Osady a potem część artystyczna w wykonaniu dzieci i młodzieży z miejscowych szkół⁶⁶³.

Zdjęcie 90 – Rok 2012, 3 maja. Poświęcenie wozu strażackiego przez ks. Tomasza Bombę (zdjęcie ze zbiorów parafii).

⁶⁶³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

13 maja 2012 roku, w niedzielę, o godz. 19⁰⁰, biskup Mariusz Leszczyński, administrator diecezji zamojsko-lubaczowskiej, zainaugurował Nabożeństwa Fatimskie w czwartym roku Wielkiej Nowenny. Mszę św., pod przewodnictwem biskupa, koncelebrowali: ks. dr Czesław Galek z Łabuń, ks. Grzegorz Pruszkowski z Zubowic, ks. Krzysztof Szynal z Duba, który przewodniczył modlitwie różańcowej i ks. Tomasz Bomba. Biskup udzielił sakramentu bierzmowania młodzieży i poprowadził procesję maryjną wokół Rynku⁶⁶⁴.

Zdjęcie 91 – Rok 2012, 13 maja. Zdjęcie pamiątkowe po uroczystościach (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Paweł Przyczyna).

20 maja 2012 roku dzieci z klas trzecich szkoły podstawowej, które przed rokiem po raz pierwszy przystąpiły do komunii św., obchodziły swoją rocznicę. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. Tomasz Bomba⁶⁶⁵.

26 maja 2012 roku odbyła się pierwsza spowiedź i odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych⁶⁶⁶.

27 maja 2012 roku, w Uroczystość Zesłania Ducha św. dzieci klas drugich po raz pierwszy przystąpiły do komunii św. Mszę św. celebrował ks. proboszcz a kazanie wygłosił ks. prałat Stanisław Sieczka z Lublina. Dzieci, rodzice i chrzestni a także wszyscy wierni przystępowali do komunii udzielanej pod dwoma postaciami⁶⁶⁷.

⁶⁶⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁶⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁶⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁶⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 92 – Rok 2012, 27 maja. I Komunia św.

1 czerwca 2012 roku, w Dzień Dziecka i na zakończenie „Białego Tygodnia”, dzieci pierwszokomunijne odbyły pielgrzymkę dziękczynną do sanktuariów Maryjnych w Tomaszowie Lubelskim i Krasnobrodzie. Pielgrzymkę poprowadził ks. Paweł i Renata Karwat. W sanktuarium w Krasnobrodzie dzieci i rodzice uczestniczyli we mszy św. dziękczynnej a po mszy św. były lody⁶⁶⁸.

Zdjęcie 93 – Rok 2012, 1 czerwca. Dzieci z księdzem Pawłem Krukiem przed głównym

⁶⁶⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

ołtarzem sanktuarium w Krasnobrodzie (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W wigilię odpustu ku czci Trójcy Przenajświętszej, 2 czerwca, o godz. 17³⁰ parafianie modlili się na różańcu za zmarłych i spoczywających na parafialnym cmentarzu. Następnie była msza św. koncelebrowana, podczas której kazanie wygłosił ks. Zygmunt Jagiełło, notariusz kurii diecezjalnej. Po mszy św. była procesja żałobna na cmentarzu. Głównej mszy św. odpustowej, 3 czerwca, o godz. 12⁰⁰, przewodniczył o. Krzysztof Frąckiewicz, dominikanin, który 12 maja 2012 roku przyjął święcenia kapłańskie. Była to jednocześnie jego msza św. prymicyjna, którą koncelebrowali jego współbracia, dominikanie z całej Polski. Po mszy św. była procesja eucharystyczna i błogosławieństwo prymicjanta⁶⁶⁹.

Zdjęcie 94 – Rok 2012, 3 czerwca. Komarów-Osada. Msza prymicyjna o. Krzysztofa Frąckiewicza (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Urszula Pakuła).

7 czerwca 2012 roku przypadała Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa – Boże Ciało. Po mszy św. o godz. 10⁰⁰ wyruszyła procesja eucharystyczna do czterech ołtarzy, które wykonali: rodzice dzieci pierwszokomunijnych, Kółka Żywego Różańca, strażacy i rodzice dzieci przeżywających w tym roku rocznicę I Komunii świętej. Kazania głosił i śpiewał ewangelie o. Krzysztof Frąckiewicz, dominikanin⁶⁷⁰.

10 czerwca 2012 roku ks. Kamil Gniwek, kapłan archidiecezji przemyskiej – urodzony w parafii Komarów-Osada, celebrował mszę św. prymicyjną w parafialnym kościele i udzielił specjalnego błogosławieństwa⁶⁷¹.

⁶⁶⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 95 – Rok 2012, 10 czerwca. Komarów-Osada. Msza prymicyjna ks. Kamila Gniwka (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Urszula Pakuła).

13 czerwca, w Komarowie-Osadzie, przeżywano drugie w 2012 roku, Nabożeństwo Fatimskie, w którym uczestniczyli nowo wyświęceni kapłani. Kapłani zawierzyli swoje Kapłaństwo Niepokalanemu Sercu Maryi a po Nabożeństwie udzielili błogosławieństwa prymicyjnego.

Zdjęcie 96 – Rok 2013, 13 czerwca. Nabożeństwo Fatimskie (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Urszula Pakuła).

W nabożeństwie uczestniczyli księża jubilaci, koledzy z roku święceń ks. proboszcza, obchodzący jubileusz 30-lecia kapłaństwa. Przybyło czterdziestu kapłanów pracujących w Polsce i zagranicą⁶⁷².

⁶⁷² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 97 – Rok 2013, 13 czerwca. Nabożeństwo Fatimskie (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Urszula Pakuła).

Zdjęcie 98 – Rok 2013, 13 czerwca. Nabożeństwo Fatimskie (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor Urszula Pakuła).

14 czerwca 2012 r., o godz. 18⁰⁰ celebrowano zakończenie Oktawy Bożego Ciała. Tego dnia odbywa się procesja eucharystyczna do czterech ołtarzy wokół kościoła. W tym roku ołtarze wykonali mieszkańcy: Krzywogostoku Kolonii, Krzywogostoku, Janówki Wschodniej i Janówki Zachodniej. Niestety, padający deszcz uniemożliwił procesję. W kościele była najpierw msza św., której przewodniczył ks. proboszcz a kazanie wygłosił ks. Kamil Gniwek, koncelebrowali: ks. kan. Jan Osuch i ks. Paweł Kruk. Po mszy św. poświęcone zostały wianuszki z ziół i było błogosławieństwo dzieci, nie zabrakło też słodczy i jubileuszowych

obrazków ks. proboszcza⁶⁷³.

Zdjęcie 99 – Rok 2012, 14 czerwca. Zakończenie Oktawy Bożego Ciała (zdjęcie ze zbiorów parafii).

1 lipca 2012 r., w niedzielę, po mszy św. o godz. 7⁰⁰, po błogosławieństwie na trud wędrówki, wyruszyła piesza pielgrzymka na uroczystości odpustowe w Krasnobrodzie. Dzień był bardzo upalny, ale pielgrzymi szczęśliwie dotarli do Pani Krasnobrodzkiej i uczestniczyli w uroczystościach⁶⁷⁴.

13 lipca 2012 r., celebrowano trzecie w 2012 roku Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. przewodniczył ks. kan. Bronisław Bucki, koncelebrowali: ks. Krzysztof Giera, który wygłosił kazanie, ks. Mariusz Molenda - przewodniczył modlitwie różańcowej, ks. Tomasz Kąkol i ks. Tomasz Bomba⁶⁷⁵.

Z racji wspomnienia św. Krzysztofa, patrona kierowców, które przypadało 25 lipca 2012 roku, po każdej mszy św., również w kaplicach, księża dokonywali poświęceń pojazdów mechanicznych i modlono się za kierowców. Po błogosławieństwie odmawiano modlitwę a następnie kierowcy włączali klaksony w swoich pojazdach. Kapłani pokropili pojazdy wodą święconą, wręczając przy tym obrazek św. Krzysztofa z modlitwą kierowcy⁶⁷⁶.

5 sierpnia 2012 r., parafianie przeżywali przypadającą, co pięć lat, wizytację kanoniczną biskupa diecezji zamojsko-lubaczowskiego. Wizytację przeprowadził biskup Mariusz Leszczyński, administrator diecezji. O godz. 8¹⁵ celebrował mszę św. w Antoniówce i

⁶⁷³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

pobłogosławił dzieci.

Zdjęcie 100 – Rok 2012, 5 sierpnia. Msza św. w kościele filialnym w Antoniówce. Od lewej ks. proboszcz Tomasz Bomba, biskup pomocniczy diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariusz Leszczyński, ks. dziekan tyszowiecki Grzegorz Chabros (zdjęcie ze zbiorów parafii).

O godz. 9⁴⁵ poświęcił odrestaurowaną kapliczkę przy szkole. O godz. 10⁰⁰ biskup był na mszy św. w Janówce, gdzie wygłosił kazanie. O godz. 12⁰⁰ celebrował mszę św. w kościele a po mszy św. się z pobłogosławił dzieci, spotkał Kołami Żywego Różańca, następnie udał się w procesji na cmentarz i poświęcił odnowioną kaplicę cmentarną⁶⁷⁷. W uroczystościach wziął udział dziekan tyszowiecki ks. Grzegorz Chabros⁶⁷⁸

13 sierpnia 2012 r., celebrowane było czwarte w tym roku Nabożeństwo Fatimskie w ramach obchodów Wielkiej Nowenny. Mszy św. przewodniczył ks. Marek Małys z Łabuń, kazanie wygłosił ks. Maciej Lewandowski z Krasnobrodu, modlitwie różańcowej przewodniczył ks. Konrad Bulak neoprezbiter z Łabuń a procesję wokół Rynku poprowadził ks. Paweł Słonopas z Bondyrza⁶⁷⁹.

W sobotę, 25 sierpnia 2012 r., w przededniu obchodów 92. rocznicy obchodów bitwy pod Komarowem w kościele parafialnym została odprawiona msza św. w intencji poległych bohaterów z 1920 roku. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył i kazanie wygłosił ks. prałat płk dr hab. Stanisław Gulak z Krakowa; koncelebrowali: ks. kanonik Grzegorz Pruszkowski z Zubowic, ks. Błażej Górski – kapelan formacji kawaleryjskich ze Zwierzyńca, o. Jacek Skupień – dominikanin, ks. Tadeusz Maciejko i ks. kanonik Tomasz Bomba – miejscowy proboszcz. Po

⁶⁷⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁷⁸ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 05.08.2012.

⁶⁷⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

mszy św. odbył się koncert pieśni patriotycznej i legionowej w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego w Zamościu.

Zdjęcie 101 – Rok 2012, 25 sierpnia. Podczas koncertu Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego w Zamościu (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Następnie odbył się apel poległych przy mogile ułanów znajdującej się na cmentarzu parafialnym. Kolejnego dnia, w uroczystość MB Częstochowskiej, na polach Wolicy Śniatyckiej została odprawiona msza św., złożono kwiaty na mogiłach a następnie odbyła się inscenizacja bitwy⁶⁸⁰.

⁶⁸⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 102 – Rok 2012, 25 sierpnia. Podczas mszy polowej na polach Wolicy Śniatyckiej(zdjęcie ze zbiorów parafii).

Jak zawsze, w pierwszą niedzielę września, obchodzone jest dziękczynienie za zebrane plony. 2 września 2012 roku, o godz. 10⁰⁰, rozpoczęła się uroczysta msza św., której przewodniczył i kazanie wygłosił ks. kanonik Stanisław Budzyński, proboszcz parafii św. Jerzego w Biłgoraju. Ksiądz kanonik przywiózł ze sobą relikwię krwi bł. Jana Pawła II, którymi udzielił błogosławieństwa na zakończenie mszy św. Na mszę św. przybyły delegacje wszystkich miejscowości z gminy Komarów-Osada z wieńcami dożynkowymi i wieńcami. Po mszy św., na Rynku, odbył się przegląd dorobku kulturalnego gminy i część artystyczna⁶⁸¹.

⁶⁸¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 103 – Rok 2012, 2 września. Dożynki. Ks. kanonik Stanisław Budzyński (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W czwartek, 13 września 2012 roku, o godz. 18⁰⁰, w Koamrowie, przeżywano piąte w tym roku Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Ryszard Antonik z Turkowic, kazanie wygłosił ks. dr Sylwester Zwolak z Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej, modlitwę różańcową poprowadził ks. Dariusz Komadowski z Łukowej a procesję wokół Rynku poprowadził ks. Dariusz Babiak z Tyszowiec. Oprawę liturgiczną przygotowali mieszkańcy Ruszczyzny. Na mszy św. śpiewał zespół „Roztoczańskie Echo” z Suchowoli pod kierunkiem Jadwigi Czerniak⁶⁸².

23 września 2012 roku, w Krasnobrodzie, odbyła się pielgrzymka Podwórkowych Kółek Różańcowych. Na pielgrzymkę pojechały dzieci z Białej Armii z rodzicami a także inne dzieci⁶⁸³.

13 października 2012 roku, o godz. 17⁰⁰, pod przewodnictwem pasterza diecezji biskupa Mariana Rojka, było celebrowane ostatnie w tym roku Nabożeństwo Fatimskie w ramach obchodów Wielkiej Nowenny. Nabożeństwo poprzedziła krótka inscenizacja w wykonaniu dzieci. Przybyło kilkunastu kapłanów i bardzo dużo wiernych parafian i gości⁶⁸⁴.

⁶⁸² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁸³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁸⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 104 – Rok 2012, 14 października. Nabożeństwo Fatimskie. Od lewej: ks. Jan Osuch, ks. kanonik Tomasz Bomba, biskup Marian Rojek, dziekan tyszowiecki ks. Grzegorz Chabros (zdjęcie ze zbiorów parafii).

14 października 2012 roku, w całej Polsce, obchodzony był Dzień Papieski, którego celem jest przypomnienie nauczania bł. Jana Pawła II i zbiórka ofiar na fundusz stypendialny dla najuboższej młodzieży. W parafii Komarów, oprócz zbiórki ofiar, parafianie mieli okazję wsłuchać się w montaż słowno-muzyczny przygotowany przez nauczycieli i uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II z Antoniówki⁶⁸⁵.

⁶⁸⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 105 – Rok 2012, 14 października. Dzień Papieski – cześć artystyczna w wykonaniu dzieci (zdjęcie ze zbiorów parafii).

27 października 2012 roku, w Tyszowcach, miał miejsce Dekanalny Turniej Piłki Halowej Liturgicznej Służby Ołtarza. Ministranci i lektorzy parafii Komarów – z gimnazjum oraz szkół średnich zajęli pierwsze miejsca i zakwalifikowali się do eliminacji rejonowych, które odbędą się w Hrubieszowie. Chłopcy ze szkoły podstawowej zajęli drugie miejsce, które nie dało awansu⁶⁸⁶.

1 listopada 2012 roku, po mszy św. o godz. 10⁰⁰, którą celebrował ks. kanonik Jan Osuch, wyruszyła procesja na cmentarz parafialny w intencji wszystkich wiernych zmarłych. Po procesji miała być celebrowana msza św. w kaplicy cmentarnej, lecz ze względu na złą pogodę msza św. była w kościele. O godz. 18⁰⁰ modlono się w kaplicy, w intencji zmarłych, Koronką do Bożego Miłosierdzia⁶⁸⁷.

⁶⁸⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁸⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 106 – Rok 2012, 1 listopada. Kaplica cmentarna. Koronka do Bożego Miłosierdzia w intencji zmarłych. Klęczy ks. Jan Osuch, stoi ks. Tomasz Bomba (zdjęcie ze zbiorów parafii).

11 listopada 2012 r. obchodzono 94. rocznicę odzyskania niepodległości. W tym roku święto to wypadło w niedzielę. O godz. 10⁰⁰ była koncelebrowana msza św. w intencji ojczyzny, której przewodniczył ks. Tomasz Bomba a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Franciszek Kościelski, student KUL. Oprawę muzyczną przygotowała wielopokoleniowa orkiestra z Zubowic. We mszy św. uczestniczyły władze gminy, szkoły, kombatancki, strażacy i wszystkie organizacje oraz stowarzyszenia z pocztami sztandarowymi. Następnie zostały złożone wiązanki kwiatów w miejscach ważnych dla naszej historii: przy pomniku upamiętniającym chwałę polskiej kawalerii, na grobie senatora Wiesława Lipko, na mogiłach żołnierzy września 1939 r. i na wspólnej mogile ułanów poległych w bitwie pod Komarowem w 1920 r. Dalsza część uroczystości odbyła się w Samorządowym Ośrodku Kultury w Komarowie-Osadzie, gdzie zostały wręczone dyplomy „Człowiek Roku 2012” i uczestnicy wysłuchali montażu słowno-muzycznego przygotowanego przez dzieci i młodzież z komarowskich szkół⁶⁸⁸.

Biskup diecezji zamojsko-lubaczowskiej Marian Rojek objął patronatem honorowym Przegląd Pieśni Religijnej Osób Niepełnosprawnych, które odbyły się 22 listopada 2012 roku. Organizatorem przeglądu były Warsztaty Terapii Zajęciowej w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Wolicy Śniatyckiej, parafia rzymskokatolicka w Komarowie, Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie, Stowarzyszenie „W Dobrej Wierze” w Wolicy Brzozowej⁶⁸⁹.

W niedzielę, 9 grudnia 2012 roku, przeżywano podniosłą uroczystość związaną z setną rocznicą urodzin mjr Zenona Jachymka, ps. „Wiktor”. O godz. 11⁰⁰ wysłuchano koncertu

⁶⁸⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁸⁹ Niedziela (edycja zamojsko-lubaczowska) 2012, Nr 51(743), s. III.

Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego. Następnie, o godz. 12⁰⁰ celebrowana była msza św. pod przewodnictwem biskupa Mariusza Leszczyńskiego. Po mszy św. przemarsz na cmentarz parafialny, apel poległych, salwa honorowa i złożenie kwiatów. Następnie przemarsz do hali sportowej przy szkole, gdzie odbył się premierowy pokaz filmu poświęconego „Wiktorowi”. Pomimo śnieżyicy mnóstwo ludzi uczestniczyło w uroczystości⁶⁹⁰.

Rekolekcje adwentowe odbywały się w dniach 20-23 grudnia 2012 roku. Ćwiczenia duchowe prowadził ks. Marek Niedźwiecki, proboszcz parafii świętych Piotra i Pawła w Jaworowa na Ukrainie (obwód lwowski)⁶⁹¹.

Kościół w okresie świąt wyglądał przepięknie dzięki Urszuli Pakuła i Janowi Płaneta, którzy wiele godzin pracy i serca w tę pracę włożyli. Przy wykonaniu szopki bożonarodzeniowej i dekoracji w kościele pracowała także młodzież oraz ministranci. Zakupione zostały nowe figury do szopki za kwotę 2500 zł, które pięknie ją ubogacają. Ołtarz główny przyozdabiały choinki dzięki darowi Zdzisława Bulicza z Krzywogostoku i Krzysztofa Małyska z Janówki⁶⁹².

26 grudnia 2012 roku parafia gościła zespół „Roztoczańskie Echo” z Suchowoli pod kierownictwem Jadwigi Czerniak. Zespół wykonał piękne kolędy, które ubogaciły liturgię⁶⁹³.

6 stycznia 2013 roku alumn Radosław Sokołowski i jego brat Arkadiusz z Barchaczowa uświetnili liturgię kolędami granymi na instrumentach dętych⁶⁹⁴.

Mszę św. 20 stycznia 2013 roku uświetnił kolędami zespół „Dominanta” pod kierunkiem Janiny Biszczyk⁶⁹⁵.

Rekolekcje wielkopostne zostały przeprowadzone w dniach 7-10.03.2013 roku przez ks. Krzysztof Giera, studenta Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu⁶⁹⁶.

Na pamiątkę ustanowienia Eucharystii i Kapłaństwa w Wielki Czwartek sprawowana jest uroczysta Liturgia. W kościele w Komarowie msza św. Wieczerzy Pańskiej celebrowana była o godz. 18⁰⁰. Przewodniczył jej ks. proboszcz, który obmył także nogi dwunastu radnym, na pamiątkę obmycia nóg apostołom przez Chrystusa. Komunia św. udzielana była pod dwoma postaciami. Na zakończenie mszy św., w uroczystej procesji, Najświętszy Sakrament został przeniesiony do ołtarza adoracji (ciemnicy)⁶⁹⁷. Adoracja potrwiała do godz. 22⁰⁰.

29 marca 2013 roku, o godz. 15⁰⁰, liturgię Wielkiego Piątku poprzedziła Droga Krzyżowa, którą parafianie przeżywali w kościele, ponieważ intensywna śnieżyca uniemożliwiła im wyjść na ulice miejscowości. Rozważania przygotowały młode rodziny z poszczególnych miejscowości. O godz. 16⁰⁰ rozpoczęła się Liturgia pod przewodnictwem ks. proboszcza. Po przeniesieniu Najświętszego Sakramentu do symbolicznego Grobu, rozpoczęła się całonocna adoracja⁶⁹⁸.

Przed południem, 30 marca 2013 roku, księża święcili pokarmy zarówno w kościele, jak i w różnych punktach naszej parafii. Do niektórych punktów trudno było dojechać z powodu zalegającego śniegu. Liturgia Wigilii Paschalnej rozpoczęła się o godz. 19⁰⁰, po zachodzie słońca, od poświęcenia ognia i wniesienia paschału do świątyni. Od kilku lat są wszystkie czytania i psalmy. Po liturgii trwała adoracja eucharystyczna do rezurekcji⁶⁹⁹.

W Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego, 31 marca 2013 roku, w zimowej scenerii przebiegała procesja rezurekcyjna o godz. 6⁰⁰. Liturgii przewodniczył ks. Tadeusz a kazanie

⁶⁹⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁶⁹⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

wyłosił ks. Paweł. Pięknie była przygotowana asysta i oprawa liturgiczna, którą sprawowali strażacy⁷⁰⁰.

Ks. abp. Mieczysław Mokrzycki, sekretarz papieża Jana Pawła II i Benedykta XVI, ofiarował parafii Komarów relikwie bł. Jana Pawła II. Przekazanie relikwii 1-stopnia nastąpiło 15 kwietnia 2013 roku we Lwowie, podczas spotkania arcybiskupa z proboszczem parafii Komarów ks. Tomaszem Bombą i wikariuszem parafii Komarów ks. Pawłem Krukiem⁷⁰¹.

21 kwietnia 2013 roku, w czwartą Niedzielę Wielkanocną, zwaną Niedzielą „Dobrego Pasterza”, rozpoczął się Tydzień Modlitw o Powołania do kapłaństwa i życia konsekrowanego. W parafii gościł ks. prefekt seminarium wraz z diakonami i alumnami, którzy przez cały dzień głosili okolicznościowe kazania oraz śpiewem ubogacali Liturgię⁷⁰².

Także 21 kwietnia 2013 roku, na zaproszenie Magdaleny Buczek, założycielki Podwórkowych Kółek Różańcowych, do Krasnobrodu udała się pielgrzymka naszych dzieci, modlących się codziennie na różańcu. Grupa liczyła blisko 80 osób wraz z opiekunami. Dziewczynki z Białej Armii i oryginalny baner Parafii budziły szczególne zainteresowanie TV Trwam i dziennikarzy⁷⁰³.

Zdjęcie 107 – Rok 2013, 21 kwietnia. Uczestnicy pielgrzymki z ks. Tadeuszem Maciejko (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W Uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, 12 maja 2013 roku, dzieci które przed rokiem przystępowały do I Komunii świętej przeżywały rocznicę tego ważnego w ich życiu wydarzenia. Mszę św. celebrował i wyłosił kazanie ks. proboszcz Tomasz Bomba⁷⁰⁴.

13 maja 2013 roku, o godz. 19⁰⁰, w parafii zainaugurowano Nabożeństwa Fatimskie w piątym roku Wielkiej Nowenny. Uroczystościom przewodniczył, wyłosił okolicznościowe kazanie, udzielił sakramentu bierzmowania i przewodniczył procesji ks. bp dr hab. Artur Miziński z Lublina. Przybyło ok. 20 kapłanów i wielu czcicieli Matki Najświętszej z różnych parafii. Myślą przewodnią tego roku to: „Eucharystyczny klucz”⁷⁰⁵.

⁷⁰⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

I Komunia święta, to wielkie przeżycie duchowe dla dzieci. Cały rok trwało przygotowanie do tej uroczystości. 18 maja 2013 roku, dzieci odbyły swoją pierwszą spowiedź a potem odnowiły przyrzeczenia chrzcielne. W Niedzielę Zesłania Ducha św., 19 maja 2013 roku, odbyła się uroczystość I Komunii świętej. Mszy św. przewodniczył ks. proboszcz Tomasz Bomba a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Paweł Kruk⁷⁰⁶.

Tradycyjnie na zakończenie „Białego Tygodnia”, dzieci, które przyjęły pierwszą Komunię świętą udają się z pielgrzymką dziękczynną do sanktuariów naszej diecezji. Tak było i w tym roku. 24 maja 2013 r., pod opieką ks. Tadeusza Maciejko i pań katechetek, dzieci odwiedziły Sanktuarium MB Szkaplerznej w Tomaszowie a następnie przybyły do Krasnobrodu, gdzie podziękowały Maryi za wszelkie łaski wyproszone u Pana. Dziękczynnej mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. Tadeusz. Pomimo ciągle padającego deszczu, dzieci wróciły bardzo szczęśliwe⁷⁰⁷.

Zdjęcie 108 – Rok 2013, 24 maja. Dzieci z księdzem Tadeuszem Maciejko przed głównym ołtarzem sanktuarium w Krasnobrodzie (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Uroczystości odpustowe ku czci Trójcy Przenajświętszej rozpoczęły się już w sobotę, 25 maja 2013 roku. O godz. 17³⁰ parafianie modlili się na różańcu w intencji zmarłych a następnie została odprawiona msza św. w ich intencji. Mszy św. przewodniczył ks. proboszcz a kazanie wygłosił ks. kan. Jan Osuch. Po mszy św. wyruszyła procesja żałobna na cmentarz parafialny. W dzień odpustu, uroczystej mszy św. o godz. 12⁰⁰ przewodniczył i kazanie wygłosił ks. dr Waldemar Miśkiewicz z Biłgoraja⁷⁰⁸.

30 maja 2013 roku parafianie przeżywali Uroczystość Bożego Ciała. Mszy św. przewodniczył ks. proboszcz a kazanie wygłosił ks. Tadeusz Maciejko. Po mszy św. wyruszyła procesja eucharystyczna wokół Rynku, gdzie przy czterech ołtarzach śpiewane były Ewangelie

⁷⁰⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁰⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

i udzielone błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem⁷⁰⁹.

Zdjęcie 109 – Rok 2013, 30 maja. Boże Ciało. Procesja (zdjęcie ze zbiorów parafii).

6 czerwca 2013 roku parafianie obchodzili uroczyste zakończenie oktawy Bożego Ciała. Mszy św. przewodniczył ks. Paweł Kruk, kazanie wygłosił ks. kanonik Jan Osuch a procesję eucharystyczną wokół kościoła, do czterech ołtarzy poprowadził ks. proboszcz Tomasz Bomba. Na zakończenie odbyło się poświęcenie wianków i błogosławieństwo dzieci, które zostały poczęstowane słodyczami⁷¹⁰.

13 czerwca 2013 roku, w ramach obchodów Wielkiej Nowenny Fatimskiej, do Komarowa przybyli nowowyświęceni kapłani, którzy zawierzyli swoje kapłaństwo Niepokalanemu Sercu Maryi podczas Nabożeństwa Fatimskiego. Podczas nabożeństwa, dziękowali Bogu, przez wstawiennictwo Maryi, za 10 lat posługi kapłańskiej ks. Wiesław Knap i ks. Paweł Kruk. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. kanonik Dominik Samulak, prefekt seminarium duchownego⁷¹¹.

W dniach 3-4 lipca 2013 roku dziewczynki z Białej Armii odbyły pielgrzymkę do sanktuariów Lubelszczyzny. Najpierw odwiedziły Nałęczów, gdzie piły wodę nałęczowską prosto ze źródła, odwiedziły „Palmiarnię”, były też, słynne nałęczowskie lody. Następnie pojechały do Wąwolnicy. Na początku była wizyta w miejscu objawień – w Kęble a potem msza św. w kaplicy MB Kębelskiej. Wieczorem, po świadectwach ks. infułata Jana Pęziola, było ognisko z pieczeniem kiełbasek⁷¹².

⁷⁰⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Drugie Sanktuarium, które było na szlaku naszej pielgrzymki, to Kazimierz Dolny i klasztor OO. Reformatów opiekujący się cudowny obrazem MB Zwiastowania. Podróżowaliśmy, w Kazimierzu statkiem po Wiśle karmiąc mewy. W drodze powrotnej odwiedziliśmy katedrę lubelską z Jej cudnym wizerunkiem. Cieszymy się z radości naszych dzieci, które praną służyć Pani Fatimskiej.

13 lipca 2013 roku, o godz. 19⁰⁰ w kościele parafialnym w Komarowie celebrowano trzecie, w tym roku, Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. przewodniczył ks. kanonik Piotr Dudek z Zamościa, okolicznościowe kazanie wygłosił ks. kanonik Leszek Pankowski z Luchowa, modlitwę różańcową poprowadził ks. Krzysztof Hawro z Bondyrza a procesji przewodniczył ks. kanonik Grzegorz Pruszkowski z Zubowic. W nabożeństwie uczestniczyli alumni trzeciego roku seminarium, którzy w jesieni przyjmą strój duchowny⁷¹³.

Ksiądz proboszcz Tomasz Bomba relacjonował: 13 sierpnia 2013 roku przeżywaliśmy kolejne Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Piotr Rawlik, nowy proboszcz z Łabuń, kazanie wygłosił ks. kanonik Wiktor Koziński, proboszcz parafii Ducha św. w Hrubieszowie a modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku poprowadził ks. Bogdan Jaworowski, nowy proboszcz z Woźuczyna. Cieszymy się, iż na nasze Nabożeństwa przybywa wielu kapłanów. Tym razem było ich dziewięciu. Uroczystość uświetniał chór z Suchowoli⁷¹⁴.

Obchody 93. rocznicy bitwy pod Komarowem rozpoczęły się w sobotę, 24 sierpnia 2013 roku, mszą św. w intencji poległych ułanów, o godz. 18⁰⁰. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. komandor Janusz Bąk z Warszawy. We mszy św. uczestniczyły poczty sztandarowe, ułani, parlamentarzyści, władze gminy. Po mszy św. odbył się apel poległych przy mogile ułanów na cmentarzu parafialnym⁷¹⁵.

Zdjęcie 110 – Rok 2013, 25 sierpnia. Uroczystości na polach bitwy w Wolicy Śniatyckiej

⁷¹³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

(zdjęcie ze zbiorów parafii).

W niedzielę, 25 sierpnia 2013 roku, na polach Wolicy Śniatyckiej, o godz. 10⁰⁰ została odprawiona msza św. w intencji Ojczyzny i o pokój. Podobnie jak w sobotę, mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. komandor Janusz Bąk. Po mszy św. były okolicznościowe przemówienia, część artystyczna a potem, ściągająca tłumy widzów inscenizacja bitwy⁷¹⁶.

Tradycyjnie – w pierwszą niedzielę września odbyło się dziękczynienie za zebrane plony. Dożynki gminno-parafialne, 1 września 2013 roku, rozpoczęła uroczysta msza św., którą celebrował ks. proboszcz a kazanie wygłosił bernardyn z Radecznicy o. Zenonbiusz. Podczas mszy św. zostały poświęcone wieńce dożynkowe i chleby wypieczone z tegorocznej mąki. Po mszy św., na Rynku, odbył się przegląd dorobku kulturalnego gminy⁷¹⁷.

Ku wielkiej radości uczniów, nauczycieli i rodziców, w poniedziałek, 2 września 2013 roku, rozpoczął się nowy rok szkolny i katechetyczny. Rok szkolny rozpoczęła msza święta, o godz. 8³⁰, którą w kościele celebrował ks. Paweł Kruk; zaś w kaplicy w Antoniówce, o godz. 9⁰⁰, ks. Tadeusz Maciejko. Ksiądz proboszcz wraz z wikariuszami życzył dzieciom, młodzieży i nauczycielom owocnej pracy, światła Ducha św. i opieki Pani Fatimskiej⁷¹⁸.

W piątek, 13 września 2013 r., o godz. 18⁰⁰, przeżywano w parafii piąte w tym roku Nabożeństwo Fatimskie. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Tomasz Demczuk z Tarnawatki, kazanie wygłosił ks. dr Krzysztof Kwiatkowski kanclerz Kurii Metropolitalnej w Lublinie, modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku poprowadził ks. Andrzej Łuszcz z Werbkowic. W Nabożeństwie uczestniczyło 16. kapłanów i wielu wiernych z parafii oraz z diecezji zamojsko-lubaczowskiej⁷¹⁹.

13 października 2013 roku, o godz. 16⁰⁰, było celebrowane ostatnie, w piątym roku Wielkiej Nowenny, Nabożeństwo Fatimskie. Do tego wydarzenia parafianie przygotowywali się uczestnicząc w rekolekcjach fatimskich, które poprowadził ks. dr Michał Maciołek, kanclerz Kurii Diecezjalnej w Zamościu. Nabożeństwo przypadło w dniu, w którym Ojciec Święty Franciszek poświęcił świat Niepokalanemu Sercu Maryi. Obchodzony był również Ogólnopolski Dzień Papieski. Gościli w Komarowie delegacje szkół im. bł. Jana Pawła II z pocztami sztandarowymi. Uroczystościom przewodniczył świadek świętości bł. Jana Pawła II, arcybiskup lwowski Mieczysław Mokrzycki, który przekazał parafii relikwie Błogosławionego i poprowadził procesję fatimską. Liturgię poprzedził koncert Chóru z Archikatedry Lwowskiej. Relikwiarz i relikwiarium ufundowała doktor medycyny Maria Dudek. Sponsorami koncertu byli: NSZZ Solidarność Region Środkowowschodni, Jacek Jachymek, rodzina Kaczorowskich i rodzina Jabłońskich. Ks. Jan Osuch подарował ornat z wizerunkiem Jana Pawła II⁷²⁰.

Od 14 października 2013 roku w parafii rozpoczęła się peregrynacja figury MB Fatimskiej⁷²¹.

19 października 2013 roku Koło Łowieckie „Roztocze” obchodziło jubileusz 30-lecia utworzenia. Uroczystość rozpoczęła msza św., podczas której okolicznościową homilię wygłosił ks. kanonik Bronisław Bucki. Po mszy św. została poświęcona kapliczka ku czci św. Huberta, patrona myśliwych w lesie za miejscowością Komarów-Wieś, ufundowana przez myśliwych. Ks. proboszcz podziękował myśliwym za ten dar i życzył „Darz bór” na kolejne lata działalności⁷²².

1 listopada Kościół obchodzi Uroczystość Wszystkich Świętych, czyli tych, którzy są już

⁷¹⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷¹⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

zbawieni, chociaż nie zostali oficjalnie wyniesieni na ołtarze. W parafii Komarów, główna msza św. celebrowana przez ks. proboszcza była o godz. 10⁰⁰. Kazanie wygłosił ks. Tadeusz Maciejko a po mszy św. procesję na cmentarz poprowadził ks. kan. Jan Osuch. Przy pięknej, słonecznej pogodzie księża celebrowali o godz. 12⁰⁰ mszę św. przy kaplicy cmentarnej, o co prosiło wielu parafian. Tematem przewodnim uroczystości była osoba bł. Jana Pawła II, którego relikwie są w komarowskiej świątyni. Po każdej mszy św. wierni gromadzili się przy relikwiiach na prywatnej modlitwie. O godz. 16⁰⁰ parafianie wraz z księżmi modlili się na różańcu za zmarłych w ciągu minionego roku a o godz. 18⁰⁰ na cmentarzu była koronka do Bożego Miłosierdzia za pochowanych na naszym cmentarzu⁷²³.

We wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych, czyli w Dzień Zaduszny, podobnie jak 1 listopada, o godz. 10⁰⁰ została odprawiona msza św., po której odbyła się procesja na cmentarz, którą poprowadził ks. Paweł Kruk. Mszę św., przy kaplicy, celebrował ks. Tadeusz Maciejko a kazanie wygłosił ks. Paweł Kruk. Wieczny odpoczynek racz dać im Panie...⁷²⁴.

11 listopada 2013 r. obchodziliśmy 95. rocznicę odzyskania niepodległości przez naszą umiłowaną Ojczyznę. Uroczystości rozpoczęła msza św. w intencji poległych w obronie najwyższych wartości. Mszy św. przewodniczył ks. proboszcz a koncelebrował i wygłosił okolicznościowe kazanie ks. Krystian Bordzań, dyrektor Katolickiego Radia Zamość. Po mszy św. złożono kwiaty i wieńce na grobach bohaterów naszej małej Ojczyzny. Następnie w samorządowym ośrodku kultury odbyła się część artystyczna⁷²⁵.

20 listopada 2013 roku w świetlicy wiejskiej w Wolicy Brzozowej odbył się XI Przegląd Pieśni Religijnej Osób Niepełnosprawnych zorganizowany przez Warsztat Terapii Zajęciowej i Stowarzyszenie „W Dobrej Wierze”. Patronat honorowy nad przeglądem objął biskup Marian Rojek⁷²⁶.

8 grudnia 2013 roku w parafii Dub przypadał odpust ku czci Niepokalanego Poczęcia NMP. Na zaproszenie ks. proboszcza Witolda Mikulskiego mszy św. przewodniczył ks. Andrzej Ciapa, proboszcz z Honiatycz, koncelebrowali ks. Witold Mikulski i ks. Tomasz Bomba, który wygłosił kazanie. Po mszy św. była adoracja Najświętszego Sakramentu a po błogosławieństwie ucałowanie relikwii bł. Jana Pawła II, które przywiózł z Komarowa ks. Tomasz. Wierni ze wzruszeniem podchodzili do relikwii i oddawali hołd Błogosławionemu⁷²⁷.

Zgodnie z tradycją, ostatnia msza św. roratnia, w Wigilię Bożego Narodzenia, o godz. 6³⁰, zgromadziła wielu wiernych, gdyż jest ona celebrowana w intencji zmarłych bliskich, którzy nie zasiadają już do stołu wigilijnego. O północy księża celebrowali mszę św. o Bożym Narodzeniu, zwaną Pasterką. Kościół był zapełniony, ponieważ przybyło wielu gości. Po mszy św. zebrani dzielili się opłatkiem składając sobie życzenia. W Dzień Bożego Narodzenia, po każdej mszy św. była adoracja Dzieciątka Jezus przez ucałowanie. Niewątpliwą atrakcją stała się „Szopa” wybudowana przed domem parafialnym. Z głośników umieszczonych w „Szopie” płynęły tradycyjne kolędy, które przyciągały wiernych i gości. Zgromadzono przy niej dawne narzędzia i przedmioty, które przed laty używali przodkowie⁷²⁸.

Na Boże Narodzenie wystrój kościoła i otoczenia pięknie przygotowali: Urszula Pakuła i Janowi Płaneta. Ponadto Krzysztof Wiśniewski i Krzysztof Mazur wykonali szopę przed plebanią⁷²⁹.

5 stycznia 2014 roku, przed mszą św. o godz. 10⁰⁰, parafianie mieli okazję uczestniczyć w spektaklu o Bożym Narodzeniu przygotowanym przez dzieci ze Szkoły Podstawowej w

⁷²³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷²⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Komarowie, pod kierunkiem katechetki Renaty Karwat. Pięknie przygotowany spektakl łączył baśniowe postacie z rzeczywistością Narodzin Jezusa. Mszę św. uświetniła kolędami Wielopokoleniowa Orkiestra Dęta z Zubowic pod dykcją Ryszarda Gryciaka. Po mszy św. wysłuchano koncertu kolęd w ich wykonaniu⁷³⁰.

Zdjęcie 111 – Rok 2014, 5 stycznia. Wielopokoleniowa Orkiestra Dęta z Zubowic pod dykcją Ryszarda Gryciaka (zdjęcie ze zbiorów parafii).

6 stycznia 2014 roku, w Uroczystość Objawienia Pańskiego, o godz. 14³⁰, dziewczynki z Białej Armii i ich rodzice spotkali się na wspólnym kolędowaniu⁷³¹.

Wielkopostne rekolekcje w 2014 roku (27-30 marca) przeprowadził ks. Jarosław Kędra, moderator diecezjalny Ruchu „Światło-Życie” z Zamościa. Na zakończenie rekolekcji podczas mszy św. śpiewał Chór „Pasjonata” działający przy Samorządowym Ośrodku Kultury w Komarowie a po mszy św. odbył się koncert pieśni pasyjnej w ich wykonaniu⁷³².

Niedziela Palmowa przypadła w 2014 roku 13 kwietnia. Już od kilku lat Niedziela Palmowa w Komarowie ma bardzo uroczysty charakter. Liturgię poprzedza uroczysta procesja wokół Rynku. Jest także konkurs na najpiękniejszą palmę wykonaną przez poszczególne miejscowości a także konkurs dla dzieci na samodzielnie zrobioną palmę. To niezwykle kolorowa i pełna zaangażowania uroczystość wprowadzająca w obchody Wielkiego Tygodnia⁷³³.

⁷³⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 112 – Rok 2014, 13 kwietnia. Niedziela Palmowa (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Obchody Triduum Paschalnego rozpoczyna msza św. Wieczerzy Pańskiej, podczas której wspominamy ustanowienie sakramentów Eucharystii i Kapłaństwa. Uroczysta Liturgia rozpoczęła się o godz. 18⁰⁰. Po homilii odbył się obrzęd obmycia nóg, zwany Mandatum, upamiętniający obmycie nóg apostołom przed Ostatnią Wieczerzą. Komunia św. udzielana była pod dwoma postaciami a po Liturgii Najświętszy Sakrament został przeniesiony w uroczystej procesji do kaplicy adoracji zwanej ciemnicą⁷³⁴. Adoracja trwała do godz. 22⁰⁰.

Zdjęcie 113 – Rok 2014, 17 kwietnia. Obrzęd obmycia nóg (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Liturgia Niedzieli Paschalnej rozpoczęła się o godz. 19⁰⁰, tuż przed zachodem słońca. Po poświęceniu ognia i nowego paschału, rozpoczęła się Liturgia, której przewodniczył ks.

⁷³⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Tadeusz. Po mszy św. adorację Najświętszego Sakramentu podjęli, aż do Rezurekcji, parafianie z wyznaczonych miejscowości. Wartę, przez całą dobę pełnili strażacy z OSP z całej parafii⁷³⁵.

Zdjęcie 114 – Rok 2014, 18 kwietnia. Uroczystości Wielkiego Piątku (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zgodnie z tradycją, o godz. 6⁰⁰ w Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego (20 kwietnia 2014 roku), księża celebrowali mszę św. rezurekcyjną. Poprzedziła ją procesja eucharystyczna wokół kościoła. Służbę liturgiczną pełnili strażacy, którzy od Wielkiego Piątku trzymali straż przy Grobie Pańskim⁷³⁶.

Niedziela Miłosierdzia Bożego (27.04.2014) przeszła do historii jako dzień kanonizacji Jana Pawła II. Ksiądz proboszcz Tomasz Bomba uczestniczył w uroczystościach na Placu św. Piotra w Rzymie. W parafii po każdej mszy św. parafianie odmawiali koronkę do Bożego Miłosierdzia oraz adorowali relikwie św. Jana Pawła II przez ucałowanie. O godz. 15⁰⁰, w godzinie Miłosierdzia, odbyło się specjalne nabożeństwo dziękczynne za kanonizację Jana Pawła II, które zgromadziło bardzo dużo wiernych. Parafianie są bardzo szczęśliwi, że w kościele w Komarowie są relikwie tego Wielkiego św.⁷³⁷.

13 maja 2014 roku, o godz. 19⁰⁰ zainaugurowano Nabożeństwa Fatimskie w szóstym roku Wielkiej Nowenny, który przebiega pod hasłem „Zaproszeni do nieba”. Nabożeństwu przewodniczył przemyski biskup pomocniczy dr Stanisław Jamrozek, który udzielił sakramentu bierzmowania młodzieży. W uroczystościach uczestniczyli parafianie, goście, kapłani, Wielopokoleniowa Orkiestra z Zubowic, dzieci z „Białej Armii”, służba liturgiczna, strażacy. Biskup podziękował za rozwój kultu Matki Bożej Fatimskiej w parafii Komarów⁷³⁸.

⁷³⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷³⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 115 – Rok 2014, 13 maja. Podziękowanie dla biskupa Stanisława Jamrozka. Od lewej stoją: ks. Jan Osuch, ks. Tadeusz Maciejko, przemyski biskup pomocniczy dr Stanisław Jamrozek, proboszcz parafii Komarów ks. Tomasz Bomba, dziekan dekanatu tyszowieckiego ks. Grzegorz Chabros (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W niedzielę, 18 maja 2014 roku, w Krasnobrodzie miało miejsce spotkanie dziecięcych Podwórkowych Kółek Różańcowych, w których uczestniczyły także dzieci z Komarowa. Kółka takie powstają w całej Polsce dzięki zaangażowaniu niepełnosprawnej Magdy Buczek, która promuje je za pośrednictwem Radia Maryja i TV Trwam. Dzieci z Komarowa także udzielały wywiadu dla TV Trwam⁷³⁹.

13 czerwca 2014 w parafii przeżywano Nabożeństwo Fatimskie, któremu przewodniczyli nowowyświęceni kapłani, którzy przybyli aby ofiarować siebie Niepokalanemu Sercu Maryi i podziękować Bogu, przez Jej wstawiennictwo za ten wielki dar wybrania. A są to: ks. Mateusz Maksim – parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Biłgoraju, ks. Adam Malinowski – parafia Narodzenia NMP w Chodywańcach, ks. Radosław Sokołowski – parafia MB Szkaplerznej w Łabuniach, ks. Krzysztof Sosnowski – parafia Wniebowzięcia NMP w Biłgoraju, ks. Łukasz Wojtaszek – parafia św. Brata Alberta w Zamościu, ks. Andrzej Zdunek – parafia Przemienienia Pańskiego w Szpikołosach. Modlili się przedstawiciele ruchów i stowarzyszeń katolickich diecezji zamojsko-lubaczowskiej (Akcja Katolicka, Katolickie Stowarzyszenie Obrony Życia, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Katolickie Radio Zamość, Krucjata Różańcowa za Ojczyznę, Towarzystwo Przyjaciół KUL, Katolickie Stowarzyszenie Kolejarzy, Fundacja Dom Trzeciego Tysiąclecia im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Legion Maryi, Rycerstwo Niepokalanej, Odnova w Duchu Świętym, Neokatechumenat, Koła Różańcowe, Duszpasterstwo Rodzina). Liturgię uświetniał Chór „Animabile Canticum” parafii Matki Bożej Różańcowej z Puław⁷⁴⁰.

Uroczystości odpustowe ku czci Trójcy Przenajświętszej rozpoczęły się w sobotę, 14

⁷³⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁴⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

czerwca 2014 roku. O godz. 17³⁰ parafianie odmówili różaniec w intencji zmarłych a o godz. 18⁰⁰ odbyła się msza św. żałobna w intencji bliskich zmarłych oraz spoczywających na cmentarzu w Komarowie. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. Bartłomiej Garczyński z Zamościa. Po mszy św. procesję na cmentarz poprowadził ks. Tadeusz Maciejko⁷⁴¹.

Zdjęcie 116 – Rok 2014, 14 czerwca. Uroczystości na cmentarzu (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W dzień odpustu, 15 czerwca 2014 roku, o godz. 12⁰⁰, ks. Bartłomiej Garczyński celebrował mszę św. w intencji parafian i gości, wygłosił kazanie oraz poprowadził procesję eucharystyczną wokół kościoła⁷⁴².

⁷⁴¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁴² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 117 – Rok 2014, 15 czerwca. Odpust. Ks. Bartłomiej Górczyński (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W 2014 roku została przeprowadzona wizytacja parafii przez ks. Andrzeja Stopyrę⁷⁴³.

19 czerwca 2014 roku przypadła Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej - Boże Ciało. W tym roku dzieci z klas trzecich, na prośbę rodziców, tego dnia obchodziły rocznicę I Komunii świętej. Liturgii przewodniczył ks. proboszcz, kazanie wygłosił ks. kanonik Jan Osuch a oprawę liturgiczną przygotowali rodzice i dzieci rocznicowe pod kierunkiem katechetki Renaty Karwat i ks. Pawła Kruka. Po mszy św. wyruszyła procesja eucharystyczna do czterech ołtarzy przygotowanych przez rodziców dzieci rocznicowych, Koła Żywego Różańca, Ochotniczą Straż Pożarną i rodziców dzieci z Białej Armii⁷⁴⁴.

30 czerwca 2014 roku z Hrubieszowa wyruszyła piesza pielgrzymka do Krasnobrodzkiej Pani. Pielgrzymka została niejako ożywiona na nowo, ponieważ do tej pory wędrowało tylko kilkanaście osób a tym razem na pielgrzymi szlak wyruszyło 200 pątników. Jest to niewątpliwie zasługa zaangażowanych księży Mariana Wyrwy i Marcina Jakubiaka z parafii św. Mikołaja z Hrubieszowa. W Komarowie przewidziany był nocleg. Gospodarze i księża z niecierpliwością oczekiwali na ich przybycie. Umęczeni i przemoczeni do suchej nitki, gdyż wędrowali podczas burzy, wreszcie szczęśliwi dotarli. Wieczorem, o godz. 20³⁰, rozpoczął się nastrojowy, pełen radości ale i modlitwy Apel Jasnogórski. Komarowianie przyjęli wszystkich pielgrzymów bardzo serdecznie. Następnego dnia, o godz. 7³⁰, była msza św., podczas której ks. Marian Wyrwa podziękował naszym parafianom za bardzo ciepłe przyjęcie a ks. proboszcz pobłogosławił ich relikwiami św. Jana Pawła II, które potem z wiarą ucałowali. O godz. 9⁰⁰ pielgrzymi wyruszyli w dalszą drogą zabierając ze sobą również intencje parafian komarowskich do stóp Pani Roztocza⁷⁴⁵.

13 lipca 2014 roku, w niedzielę, o godz. 19⁰⁰ parafianie wraz z gośćmi przeżywali trzecie w tym roku Nabożeństwo Fatimskie. Mszę św. celebrował i wygłosił kazanie ks. dr Wiesław

⁷⁴³ Zamojski Informator Diecezjalny, Nr XXIII/2014/4, s. 561.

⁷⁴⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁴⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Banaś, dyrektor „Caritas” diecezji zamojsko-lubaczowskiej, mianowany proboszczem w Tyszowcach. Koncelebrowali: ks. Mariusz Molenda (mianowany proboszczem w Zubowicach), ks. Kazimierz Szerement z Tyszowiec, ks. Paweł Szutka z Łabuń, który poprowadził modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku oraz ks. proboszcz Tomasz Bomba⁷⁴⁶.

Zdjęcie 118 – Rok 2014, 13 lipca. Lipcowe Nabożeństwo Fatimskie, procesja.

Sierpniowej mszy św. podczas Nabożeństwa Fatimskiego przewodniczył ks. Krystian Bordzań dyrektor Katolickiego Radia Zamość i redaktor odpowiedzialny Niedzieli Zamojsko-Lubaczowskiej, kazanie wygłosił ks. Mieczysław Grabowski proboszcz z Jezierni a modlitwę różańcową i procesję poprowadził ks. Robert Fuk proboszcz z Zawalowa. Nabożeństwo w kościele celebrowane było już przy nowym układzie prezbiterium i na nowej posadzce z granitu, co udało się wykonać w ciągu ostatnich dwóch miesięcy⁷⁴⁷.

17 sierpnia 2014 roku, na mszy św. o godz. 10⁰⁰ parafianie przeżywali piękną uroczystość. Państwo Jadwiga i Daniel Oryszczakowie obchodzili złoty jubileusz małżeństwa. Równocześnie wspólnota parafialna podziękowała ks. Pawłowi Krukowi za pięć lat pięknej, pełnej zaangażowania i gorliwej pracy w naszej wspólnocie. Ks. Paweł pozostawia po sobie wspaniały przykład postawy kapłańskiej i ludzkiej, pełnej otwartości, życzliwości i szacunku dla każdego człowieka. Niech Pani Fatimska otacza Go swoją opieką na dalszej kapłańskiej drodze⁷⁴⁸.

Uroczystości obchodów 94. rocznicy historycznej bitwy pod Komarowem w sobotę, 31

⁷⁴⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁴⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁴⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

sierpnia 2014 roku. O godz. 17³⁰ na mogile poległych ułanów znajdującej się na cmentarzu w Komarowie, odbył się apel poległych i zostały złożone kwiaty. Kwiaty złożono również na grobach żołnierzy września 1939 roku. Następnie o godz. 18⁰⁰ w kościele została odprawiona msza św. koncelebrowana w intencji poległych. Mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. kanonik komandor porucznik dr Zbigniew Jaworski ze Szczecina. Następnie została wyświetlona prezentacja multimedialna o uczestnikach bitwy a potem odbył się koncert pieśni legionowej i patriotycznej w wykonaniu Chóru „Cecilianum” parafii św. Antoniego w Lublinie⁷⁴⁹.

Zdjęcie 119 – Rok 2014, 30 sierpnia. Na cmentarzu. Od lewej stoją: Tomasz Dudek (pułkownik Bractwa Miłośników Koni i Żywota Staropolskiego), ks. Błażej Górski, n, ks. proboszcz Tomasz Bomba, ks. komandor porucznik Zbigniew Jaworski, ...

W niedzielę, 31 sierpnia, o godz. 10⁰⁰ na polu bitwy w Wolicy Śniatuckiej została odprawiona msza św. w intencji Ojczyzny i o pokój na świecie, której podobnie jak w sobotę przewodniczył i kazanie wygłosił ks. komandor Zbigniew Jaworski. Po mszy świętej, przy ceremoniale wojskowym, odbył się apel poległych i złożono kwiaty na grobach poległych. Następnie odbyły się pokazy ułańskie i inscenizacja bitwy⁷⁵⁰.

7 września 2014 roku parafianie przeżywali dziękczynienie za plony, tzn. odbyły się dożynki gminno-parafialne. Podczas mszy św. dziękczynnej ks. dr hab. Czesław Galek wygłosił kazanie.

13 września 2014 roku parafianie i goście uczestniczyli w piątym, w 2014 roku, Nabożeństwie Fatimskim. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. dziekan dekanatu

⁷⁴⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Tomaszów Południe Grzegorz Chabros, kazanie wygłosił ks. dziekan Wiesław Oleszek, modlitwę różańcową i procesję wokół Rynku poprowadził ks. proboszcz Witold Mikulski z Duba. Mieszkańcy Antoniówki wykonali oprawę liturgiczną a kwintet wokalny z Suchowoli i Komarowa oprawę muzyczną⁷⁵¹.

12 października 2014 roku, w całej Polsce obchodzony był XIV. Dzień Papieski pod hasłem „Świętymi bądźcie”, podczas którego przybliżane jest nauczanie św. Jana Pawła II oraz młodzież zbiera ofiary do puszek, które przeznaczone są na stypendia dla zdolnych, choć ubogich dzieci i młodzieży. Parafianie też wpisaliśmy się w tą akcję. Przed mszą św. o godz. 10⁰⁰ dzieci ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Antoniówce przypomniały naszego św. Rodaka w pięknie przygotowanym montażu słowno-muzycznym. Następnie pod przewodnictwem ks. Andrzeja Zdunka została odprawiona uroczysta msza święta, której oprawę przygotowali ministranci i lektorzy oraz Oaza Dzieci Bożych wraz ze starszą grupą Oazową. Po mszach św. młodzież zbierała do puszek ofiary na wspomniany fundusz⁷⁵².

13 października 2014 roku, o godz. 16⁰⁰, w kościele komarowskim celebrowano ostatnie w tym roku Nabożeństwo Fatimskie. Było to już trzydzieste szóste nabożeństwo a poprowadził je ks. bp Antoni Pacyfik Dydycz z Drohiczyna. To już jedenasty biskup, który modlił się z ze zgromadzonym w komarowskiej świątni w ciągu minionych sześciu lat. Na uroczystość przybyli przedstawiciele Kół Przyjaciół Radia Maryja oraz Legionu Maryi z całej diecezji, nawet z bardzo odległych jej zakątków. Dziękujemy im za to poświęcenie i umiłowanie naszej Pani w wizerunku Fatimskim i wierności Jej przesłaniu. Nabożeństwo poprzedziło odczytanie intencji mszalnych, które napływają z całej Polski i z zagranicy, powitanie biskupa oraz krótkie przedstawienie ostatniego objawienia w wykonaniu uczniów szkoły z Komarowa. Oprawę liturgiczną przygotowali mieszkańcy Wolicy Śniatyckiej. Bardzo profesjonalną oprawę wokalną, którą podziwiali przybyli goście, przygotował Chór „Pasjonta” działający przy Samorządowym Ośrodku Kultury w Komarowie. Po mszy św. modlitwę różańcową poprowadził ks. Paweł Kruk (były wikariusz w Komarowie). Procesję z figurą MB Fatimskiej, wokół Rynku poprowadził ks. prał. Zdzisław Ciżmiński, w zastępstwie biskupa, który musiał wyjechać z powodu ważnych⁷⁵³.

Tradycyjnie, 14 października, obchody Dnia Nauczyciela rozpoczęła uroczysta msza święta, której przewodniczył i kazanie wygłosił ks. Tadeusz Maciejko⁷⁵⁴.

19 października 2014 roku parafia Komarów liczyła 3145 wiernych⁷⁵⁵.

1 listopada 2014 roku, parafianie obchodzili Uroczystość Wszystkich Świętych. W kościele przygotowana została okolicznościowa dekoracja. Główna msza św. celebrowana była o godz. 10⁰⁰, po której wyruszyła na cmentarz procesja żałobna a poprowadził ją ks. Jan Osuch, nasz rodak. O godz. 12⁰⁰ w kaplicy cmentarnej została odprawiona msza św. w intencji bliskich zmarłych. Wieczorem, o godz. 16⁰⁰ parafialni wraz z gośćmi modlili się na różańcu za zmarłych w minionym roku. Tradycyjnie, o godz. 18⁰⁰, przy kaplicy cmentarnej odmówiono Koronkę do Bożego Miłosierdzia za spoczywających na naszym cmentarzu⁷⁵⁶.

⁷⁵¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵⁵ Zamojski Informator Diecezjalny, Nr XXIII/2014/4, s. 588.

⁷⁵⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 120 – Rok 2014, 1 listopada. Okolicznościowa dekoracja (zdjęcie ze zbiorów parafii).

2 listopada przypada Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych, zwane Dniem Zadusznym, w którym polecamy wszystkich, którzy odeszli z tego świata. W tym roku była to niedziela i porządek mszy św. był świąteczny. Główna msza św. była o godz. 10⁰⁰, po której wyruszyła procesja żałobna na cmentarz a następnie, o godz. 12⁰⁰, została odprawiona msza św. przed kaplicą cmentarną⁷⁵⁷.

Rekolekcje Adwentowe w 2014 roku trwały od 18 grudnia do 21 grudnia. Adwentowe ćwiczenia duchowe prowadził ks. Andrzej Łuszcz proboszcz z Buśna⁷⁵⁸.

W Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP, 8 grudnia 2014 roku, podczas mszy św. o godz. 16³⁰, ok. 40 osób przystąpiło do Duchowej Adopcji poczętego Dziecka, którego życie jest zagrożone. W wyniku niżu demograficznego i narastającej aborcji, każde uratowane życie jest darem bezcennym. Dlatego członkowie zobowiązali się, przez 9 miesięcy codziennie odmawiać dziesiątek Różańca św. za Bogu wiadome dziecko, któremu zagraża śmierć. Całą uroczystą formę przyjęcia przygotował ks. Andrzej⁷⁵⁹.

Cały zespół ludzi był zaangażowany do udekorowania kościoła i otoczenia. Grzegorz i Krzysztof Mazurowie wykonali szopę przed plebanią a Natalia Zaburko ją udekorowała. Urszula Pakuła wykonała dekoracje w kościele. Choinki przyozdabiające kościół ofiarowali Mirosław Gałań z Janówki Zachodniej i Marek Wiśniewski z Komarowa Wsi.

Drugiego dnia świąt, 26 grudnia 2014 roku, liturgię uświetnił pięknym śpiewem Kwintet Wokalny z Suchowoli pod kierownictwem miejscowego organisty⁷⁶⁰.

W niedzielę, 28 grudnia 2014 roku, dzieci ze Szkoły Podstawowej w Komarowie, przed mszą św. o godz. 10⁰⁰, zaprezentowały misterium o Bożym Narodzeniu składające się z odpowiednich tekstów i kolęd. Całość przygotowała katechetka Renata Karwat⁷⁶¹.

W 2015 roku do gminy Komarów-Osada należały następujące miejscowości:

⁷⁵⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁵⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁶⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁶¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Antoniówka (wieś), Berestki (kolonia), Dub (wieś), Huta Komarowska (wieś), Janówka Wschodnia (wieś), Janówka Zachodnia (wieś), Kadłubiska (wieś), Komarów Górny (wieś), Komarów Dolny (wieś), Komarów-Osada (wieś), Komarów-Wieś (wieś), Kraczew (wieś), Krzywystok (wieś), Krzywystok-Kolonia (wieś), Księżostany (wieś), Księżostany-Kolonia (wieś), Ruszczyzna (wieś), Sosnowa-Dębowa (wieś), Swaryczów (wieś), Szczerbiki (kolonia), Śniatycze (wieś), Tomaszówka (wieś), Tuczapy (kolonia), Wolica Brzozowa (wieś), Wolica Brzozowa-Kolonia (wieś), Wolica Śniatyczna (wieś), Zubowice (wieś), Zubowice-Kolonia (wieś)⁷⁶².

Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie-Osadle oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Antoniówce zorganizowało, 6 stycznia 2015 roku w Świątlicy Wiejskiej w Antoniówce, IV Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek⁷⁶³.

Tradycyjnie w Uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 stycznia 2015 roku, odbył się opłatek dla dziewczynek i rodziców z Białej Armii połączony ze wspólnym kolędowaniem⁷⁶⁴.

Zdjęcie 121 – Rok 2015, 6 stycznia. Zdjęcie pamiątkowe dzieci i ich rodziców z ks. proboszczem Tomaszem Bombą i ks. wikariuszem Tadeuszem Maciejko.

18 stycznia 2015 roku, o godz. 10⁰⁰, w kościele, dzieci ze Szkoły Podstawowej w Komarowie zaprezentowały wiernym inscenizowane misterium o Bożym Narodzeniu, popularnie nazywanym „Jasełka”. Scenariusz i reżyserię przygotowała Renata Karwat. Spektakl był przygotowany z niezwykłą starannością i wzbudził wielkie uznanie wśród wiernych⁷⁶⁵.

⁷⁶² GUS, Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju.

⁷⁶³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁶⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁷⁶⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 122 – Rok 2015, 18 stycznia. Misterium o Bożym Narodzeniu.

Rekolekcje wielkopostne, w dniach 12-15 marca 2015 roku, przeprowadził ks. Arkadiusz Jakubczak.

Zdjęcie 123 – Rok 2015, 13 marca. Rekolekcje wielkopostne w Komarowie, ks. Arkadiusz Jakubczak (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 124 – Rok 2015, 15 marca. Wprowadzenie ks. Franciszka Nieckarza na urząd proboszcza parafii Komarów. Od lewej ks. Franciszek Nieckarz, biskup Marian Rojek (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Wieczorem 25 sierpnia **2018** roku odbył się capstrzyk na cmentarzu a następnie została oprawiona msza św. zakończona śpiewem pieśni legionowych w wykonaniu Kameralnego Zespołu Wokalnego Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego w Zamościu.

26 sierpnia 2018 roku odbyła się uroczystość 98. rocznicy bitwy pod Komarowem. O godzinie 10⁰⁰ została odprawiona msza św. w Wolicy Śniatyckiej, po której odbyła się inscenizacja bitwy i szarża kawalerii.

2 września 2018 roku odbyły się dożynki gminno-parafialne.

Rekolekcje wielkopostne w **2019** roku poprowadzi proboszcz parafii Grodysławice ks. Krzysztof Antczak (29.03.2019-).

4. Budowle parafii rzymskokatolickiej św. Trójcy w Komarowie na przestrzeni zdarzeń

4.1. Kościół parafialny św. Trójcy

Pierwszym kościołem – prywatną kaplicą był budynek drewniany wybudowany w **1750** roku przez obywatela ziemskiego hrabiego Jana Miera („loco existens XVII saec.”; **Jan Mier wówczas miał 13 lat?**)⁷⁶⁶. W 1750 roku podczas wizytacji (zapewne parafii Łabunie) przez biskupa chełmskiego Józefa Eustachego Szembeka stwierdzono, że w miasteczku Komarów jest wybudowany kościół ale nie dokończony⁷⁶⁷. Jan Mier zapewne brał przykład z ojca – Wilhelma, który w 1742 roku ufundował w niedalekim Woźuczynie kościół. Kościół fundacji ojca został poświęcony, przez biskupa Józefa Eustachego Szembeka w 1756 roku⁷⁶⁸.

⁷⁶⁶ Spis DL 1906, s. 66.

⁷⁶⁷ Górak MMZ, s. 58.

⁷⁶⁸ Spis DL 1906, s. 66.

W **1756** roku kaplica była uważana za publiczną (Capella – Publica)⁷⁶⁹.

W kaplicy raz w roku była odprowadzana msza św. w Wielką Niedzielę. W późniejszym okresie odprawiano mszę św. w każdą niedzielę⁷⁷⁰.

W **1765** roku w miejsce kaplicy został postawiony drewniany kościół⁷⁷¹.

W **1772** roku kościół był drewniany⁷⁷².

31 grudnia **1831** roku dziekan foralny zamojski ks. Feliks Kwiatkowski określa obiekt sakralny w Komarowie jako kaplicę publiczną⁷⁷³.

Z inwentarza z **1839** roku kościoła filialnego w Komarowie wiemy, że w Komarowie była dzwonnica (z dwoma dzwonami w tym jeden był pęknięty), w kościele był wielki ołtarz z pasją Pana Jezusa⁷⁷⁴.

Główny ołtarz jak i dwa boczne zostały sprowadzone ze zlikwidowanego w **1804** roku kościoła reformatów w Zamościu (współcześnie kościół rektoralny św. Katarzyny). Z opisu ołtarza głównego jak i faktu likwidacji kościoła w Zamościu wynika, że ołtarz został przeniesiony jeszcze do starego kościoła w Komarowie (drewnianego)⁷⁷⁵. Wyposażenie, w tym i ołtarze, kościoła poreformackiego zostało sprzedane na licytacji w **1807** roku⁷⁷⁶. Konnym transportem ołtarzy zajmowali się m.in. Antoni Skowron, Jan Wiśniewski, Józef Jachymek⁷⁷⁷.

W **1847** roku kościół, ze względu na zły stan techniczny, został zamknięty i ponownie otwarty prawdopodobnie w **1883** roku⁷⁷⁸.

W inwentarzu parafii Łabunie z 15/27 sierpnia 1847 roku dokonano opisu kościoła filialnego w Komarowie. Od drogi Sabalskiej stała dzwonnica murowana (w niej dzwon pęknięty ale używany). W dzwonnicy była brama i furtka wiodąca do kaplicy. Kaplica była z drzewa, dach kryty gontem. Wielki ołtarz z pasją Pana Jezusa, w prawym ołtarzu – od wschodu – wisiał obraz NMP Niepokalanego Poczęcia, w drugim bocznym ołtarzu wisiał obraz Matki Boskiej Bolesnej⁷⁷⁹.

Według stanu na grudzień 1883 roku budynek kościoła był drewniany (w klocki na zamek) na podmurówce z cegły, oszalowany „tarcicami”, pokryty gontem. Kościół składał się z prezbiterium, nawy głównej, chóru i zakrystii. Cały z drewna sosnowego, przy czym podłoga z osikowego drewna. W prezbiterium było 2 drzwi, w nawie – 8 a drzwi w całym kościele cztery (od frontu, od cmentarza, od zakrystii i z babinca). Kościół wieńczyła mała kopuła z sygnaturką i krzyżem żelaznym. Długość kościoła wynosiła 32½ łokci, szerokość 18 łokci a wysokość 12 łokci, tj. od podłogi do sklepienia (od podstawy do kopułki – 24 łokci)⁷⁸⁰.

Ołtarz wielki był z drewna o czterech drewnianych filarach, wykonany na gładko i pomalowany na biało. W ołtarzu było cyborium zamykane na klucz. W ołtarzu był wizerunek Pana Jezusa na krzyżu, snycerskiej roboty. Ołtarze boczne były wykonane z drewna z dwoma filarami i były pomalowane na biało. W lewym ołtarzu wisiały obrazy NMP Niepokalanego Poczęcia, św. Trójcy i św. Mikołaja. W prawym ołtarzu wisiał obraz na płótnie Matki Boskiej Bolesnej⁷⁸¹.

⁷⁶⁹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41; KPK T1.

⁷⁷⁰ KPK T1.

⁷⁷¹ KZSP T8Z17, s. 21.

⁷⁷² Litak KŁR, s. 366.

⁷⁷³ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 188.

⁷⁷⁴ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 11.

⁷⁷⁵ Słownik GKP T4, s. 305.

⁷⁷⁶ Diecezja Zamojsko-Lubaczowska <http://www.zamosc.opoka.org.pl> (v. 27.12.2010).

⁷⁷⁷ Informacja Ludwiki Łakomskiej oraz Henryki Bałuty z Wiśniewskich.

⁷⁷⁸ Wojda, s. 24.

⁷⁷⁹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 15-28

⁷⁸⁰ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41; KPK T1.

⁷⁸¹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

Prezbiterium od nawy oddzielała drewniana balustrada. Chór z balustradą, na którym były organy o 8-miu głosach z dwoma wiechami nie posiadał żadnych malowideł⁷⁸².

Według stanu na grudzień 1883 roku w kościele były m.in. następujące przedmioty: monstrancja połączona z napisem „rok 1830”; puszka srebrna z nakrywką (przechowywana w cyborium); kielich miedziany z patenami (2 szt.); kielich srebrny wyłaczany z napisem „1861, Józefa Bednarczuk, Marianna Wawryn, Andrzej Biszczan); puszka srebrna; puszka wyłaczana; krzyż wielki z wizerunkiem Pana Jezusa; trzy małe krzyże; 12 lichtarzy, pieczęć urzędu stanu cywilnego⁷⁸³.

Około 1892 roku w jednej z publikacji o powiecie tomaszowskim tak określono osadę Komarów: „Zdobia ją: cerkiew i kościółek, nie mający w sobie wybitnego architektonicznego piękna, jeden z najuboższych w guberni”⁷⁸⁴.

Ze względu na dużą liczbę parafian (ponad 5000 dusz) i na małą pojemność dotychczasowego kościoła (mieścił 500 parafian) postanowiono wybudować nowy kościół⁷⁸⁵.

Zdjęcie 125 – Rok 1908. Uroczystość przed drewnianym kościołem w Komarowie. Po prawej stronie widoczne są stopy cegieł (zdjęcie ze zbiorów śp. Marii Nawrot z Białowolskich, przekazane przez Annę Poznańską z Białowolskich dzięki Barbarze Jakubas).

W 1908 roku parafianie uzyskali zgodę ministerstwa (?) na budowę nowego kościoła filialnego, pod warunkiem zebrania całej kwoty na budowę⁷⁸⁶. W 1908 roku wybudowano ławę

⁷⁸² AAL AKGDL, Fundusze, budowie, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

⁷⁸³ AAL AKGDL, Fundusze, budowie, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

⁷⁸⁴ Koskowski Bolesław (1870-1938) „Powiat tomaszowski”, Warszawa, ca 1892.

⁷⁸⁵ KPK T1.

⁷⁸⁶ Kurier 1909, Nr 227, s. 3.

fundamentową i poświęcono kamień węgielny pod nowy kościół. W uroczystości wzięli udział licznie wierni oraz duchowieństwo z dekanatu tomaszowskiego⁷⁸⁷.

Władze carskie przeszkadzały w budowie kościoła. Zarządzono np. złożenie 12000 rubli tytułem należności za pracę dla robotników. W ciągu tygodnia parafianie złożyli wymaganą sumę⁷⁸⁸. Parafianin Tytus Krzeziński wyraził zgodę na pożyczanie całej potrzebnej kwoty na dogodnych warunkach⁷⁸⁹. Na budowę kościoła parafianie przekazywali swoje kosztowności, w szczególności Katarzyna Łakomska przekazała czerwone korale. Przekazywano także na ten cel materiały budowlane, w szczególności Antoni Bochenek z Obszarka podarował ze swojego lasu drzewa na ławki i drzwi⁷⁹⁰.

W 1911 roku wskutek pewnych intryg policja zatrzymała budowę kościoła. Wówczas wójt Komarowa Andrzej Grabowski przyczynił się do odblokowania zajęcia budowy i w ten sposób do ukończenia kościoła⁷⁹¹.

Prace budowlane były prowadzone pod kierunkiem architekta Kazimierza Skórewicza⁷⁹². W 1911 roku stanęła świątynia przykryta dachem, przy czym m.in. drzwi były prowizoryczne, okna oszklone i nie było posadzki. Kościół został zbudowany ze składek parafian⁷⁹³.

11 listopada 1911 roku biskup Franciszek Jaczewski udzielił ks. dziekanowi dekanatu tomaszowskiego Julianowi Bogutynowi zgodę na poświęcenie kościoła⁷⁹⁴. Kościół został poświęcony **11 kwietnia 1911** roku za probostwa ks. Mariana Sobieszczańskiego⁷⁹⁵.

Kościół jest murowany z cegły (fugowany), trójnawowy. Nad wejściem głównym do kościoła jest wysoka okazała wieża. Prezbiterium obszerne z dębową mensą posoborową. Stoją także na stałe dwie duże stalle. Tabernakulum jest pancerne. Ołtarze stałe drewniane⁷⁹⁶.

Z innego źródła wiadomo (?), że w 1911 roku w Komarowie (oraz również w Dubie) był kościółek drewniany⁷⁹⁷.

11 sierpnia 1915 roku wikariusz zarządzający parafią filialną w Komarowie ks. Marian Sobieszczański prosi biskupa o pomoc w obronie dzwonów. Dzwony wcześniej chciały zabrać władze wojskowe rosyjskie a teraz władze wojskowe austriackie⁷⁹⁸. Dzwonów jednak nie udało się uratować⁷⁹⁹.

Po 1920 roku z inicjatywy ks. proboszcza Józefa Mastalerza została położona posadzka w kościele⁸⁰⁰.

24 czerwca 1921 roku ks. Józef Mastalerz informuje Kurię Biskupią w Lublinie o zainstalowaniu na dzwonnicy pięciu dzwonów (480 kg, 320 kg, 32 kg oraz dwa po 16 kg; o wartości 864000 marek polskich)⁸⁰¹.

W 1921 roku wykonano, kosztem parafian, balustradę w stylu romańskim oddzielającą prezbiterium od nawy a także balustradę w stylu romańskim na chórze⁸⁰².

⁷⁸⁷ KPK T1.

⁷⁸⁸ KPK T1.

⁷⁸⁹ Kurier 1909, Nr 227, s. 3.

⁷⁹⁰ Informacja Ludwiki Łakomskiej.

⁷⁹¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1

⁷⁹² KPK T1; Tablica pamiątkowa w kościele (nazwisko zapisane przez u).

⁷⁹³ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

⁷⁹⁴ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 112; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁷⁹⁵ Osuch UTP, s. 5.

⁷⁹⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁷⁹⁷ Moszyński Kazimierz, „Budownictwo ludowe w okolicy Zamościa”, Teka Zamojska, Zamość, 1920, Nr 4, s. 60.

⁷⁹⁸ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 121.

⁷⁹⁹ Wojda, s. 27.

⁸⁰⁰ Osuch UTP, s. 5.

⁸⁰¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁰² AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

W 1922 roku został sporządzony, przez ks. Józefa Mastalerza, spis inwentarza „fundi instructi” kościoła i beneficjum w Komarowie. W dokumencie został opisany kościół. Kościół był murowany z „cegły palonej na wapno”, zewnątrz czerwony, wewnątrz otynkowany. Zbudowany w stylu romańskim. Zwrócony frontem na północ. Składał się z prezbiterium, trzech naw, dwóch zakrystii i trzech babińców. Kościół był sklepiony wewnątrz i posiada 10 filarów. Na froncie kościoła była jedna wieża, na której zamocowano pięć dzwonów. Dach kościoła był przykryty czerwoną dachówką, dach zakrystii pokryty ocynkowaną blachą. Posadzka była ułożona z terrakoty szaro-czerwonej. Okien w całym gmachu było 40 a drzwi 12. Do kościoła prowadziły tymczasowe schody z cegły, do cmentarza również były schody tymczasowe – drewniane. Po objęciu probostwa przez ks. Józefa Mastalerza zostały wstawione drzwi, położona posadzka, zamocowane dębowe balustrady na prezbiterium i na chórze. Ponadto zostały zamówione „organy u Jagodzińskiego w Garbatce”. Do tego czasu (tzn. do daty sporządzenia inwentarza została wykonana szafa organowa, przód dębowy a boki i tylna ściana sosnowe⁸⁰³.

W dalszej części inwentarza z 1922 roku był dokonany m.in. opis ołtarzy. W kościele były trzy tymczasowe ołtarze, jeden wielki i dwa boczne. W wielkim ołtarzu był obraz Pana Jezusa na krzyżu. W pierwszym bocznym ołtarzu był obraz Matki Boskiej Bolesnej a drugim obraz św. Trójcy i figura Serca Jezusowego. Chrzcielnica była drewniana, stara. Ambona była prowizoryczna umieszczona po stronie Ewangelii. Na wyposażeniu kościoła były także dwa duże konfesjonały, wykonane z drewna sosnowego, umieszczone około bocznych ołtarzy oraz mały konfesjonał (przechowywany w zakrystii). W nawie stało pięć prowizorycznych ławek. Chór kościelny, urządzone przy wejściu do kościoła, był wsparty na dwóch filarach. Planowano zainstalowanie na chórze 14 głosowe organy⁸⁰⁴.

W 1922 na wyposażeniu kościoła były m.in. kielich srebrny (ofiarowała Stanisława Wysłocka), osiem lichtarzy na bocznych ołtarzach (ofiara Jagińskich), krzyż z brązu na cyboryum (ofiarował Wawrzyniec Wróblewski), lampka przed Najświętszym Sakramentem (ofiarowała Marianna Pyc), czternaście obrazów męki pańskiej, trzy dzwonki pojedyncze na drewnianych rączkach, dzwonek akordowy na drewnianych laskach, dzwonek przy zakrystii⁸⁰⁵.

Prawdopodobnie w 1923 roku, za ks. proboszcza Józefa Mastalerza, zostały zainstalowane organy. Organy wykonała, firma Rudolfa Haase ze Lwowa (powstała w 1894). Były to organy 14 głosowe mające około 1000 piszczałek⁸⁰⁶. Do czasów współczesnych zachowały się oryginalne mechanizmy (wiatrownice i traktura). Organy reprezentują niespotykane w innych tego typu instrumentach rozwiązanie-połączenie Man II/Man I. Dekoracja snycerska organów była skromna. Na Zamojszczyźnie organy tego typu znajdują się tylko w Komarowie⁸⁰⁷.

Między rokiem 1932 a 1938 Antoni Winniczuk, bez alpinistycznego doświadczenia i sprzętu zainstalował pierwszy piorunochron na kościele. Wspiął się na krzyż wieży kościelnej i poprowadził instalację odgromową⁸⁰⁸.

⁸⁰³ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

⁸⁰⁴ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

⁸⁰⁵ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

⁸⁰⁶ Osuch UTP, s. 5.

⁸⁰⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1 (decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zamościu dotycząca wpisania dobra kultury do rejestru zabytków).

⁸⁰⁸ Informacja Franciszka Wysłockiego.

Zdjęcie 126 – Rok 1938 (lub przed). Kościół w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 127 – Rok 1938 (lub przed). Kościół w Komarowie. Widok od strony południowej, po prawej stronie, na wzniesieniu znajduje się cmentarz (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Przed **1938** rokiem ks. proboszcz Józef Mastalerz zamówił w Częstochowie wykonanie witraża z Trójcą Przenajświętszą (witraż dotrwał do XXI wieku). Witraż został przywieziony do Komarowa przez Bronisława Masłowskiego⁸⁰⁹.

W **1940** roku parafianie w obawie przed konfiskatą dzwonów przez Niemców zdjęli mniejsze dzwony i umieścili je pod schodami prowadzącymi na chór a duży podciągnięto do góry i od dołu zamurowano⁸¹⁰.

Dzięki ofiarom parafian ks. proboszcz Piotr Kwoczyński wybudował dwa ołtarze boczne (dębowe, pięknie rzeźbione), pomalował wewnątrz kościół polichromią, wykonał schody do kościoła od strony drogi⁸¹¹.

W okresie okupacji hitlerowskiej kościół został uszkodzony. Został podziurawiony dach, zniszczona część zachodnia wieży oraz ściany kościoła⁸¹². Przez okres dwóch lat kościół był zamknięty i zamieniony na magazyn⁸¹³.

⁸⁰⁹ Informacja Barbary Szajewskiej-Stępniaak zamieszkała: Sobieszczany (parafia św. Bartłomieja Apostoła w Niedrzwicy Kościelnej). Wnuczka Bolesława Masłowskiego, który był mieszkańcem miejscowości: Komarów-Wieś.

⁸¹⁰ Wojda, s. 35.

⁸¹¹ KPK T1.

⁸¹² KPK T1.

⁸¹³ Osuch UTP, s. 14.

Zdjęcie 128 – Rok? Kościół w Komarowie (zdjęcie z KPK T 1).

13 i 14 września **1947** roku wizytuje parafię biskup lubelski Stefan Wyszyński, który konsekrował kościół. Przed wizytacją ks. proboszcz kanonik Piotr Kwoczyński wykonał ołtarz z kamienia trembowelskiego, w którym umieszczono relikwie⁸¹⁴.

W **1954** roku zamontowano w przedsionku kościoła, z inicjatywy ks. proboszcza Piotra Kwoczyńskiego i za zgodą biskupa, marmurowe tablice pamiątkowe poświęcone księżom Stanisławowi Furmanikowi, Marianowi Sobieszczańskiemu, Józefowi Mastalerzowi⁸¹⁵.

W **1955** roku wykonano betonową otoczkę wokół kościoła (o szerokości 1,20 m)⁸¹⁶.

W **1956** roku zamontowano w przedsionku kościoła, z inicjatywy ks. proboszcza Piotra Kwoczyńskiego i za zgodą biskupa, marmurową tablicę pamiątkową poświęconą obrońcy kościoła Andrzejowi Grabowskiemu (przeżył 78 lat, zmarł 07.10.1953)⁸¹⁷.

W **1957** roku na wieży były trzy dzwony i jedna sygnaturka (jeden dzwon był pęknięty-nieczynny)⁸¹⁸.

W **1959** roku odnowiono główny ołtarz w kościele. Artyści malarze z Zamościa – państwo Lewandowscy – pomalowali ołtarz i dokonali złocenia. Ołtarz został ponadto dobrze oświetlony. Przy czym należy nadmienić, że ks. proboszcz został ukarany grzywną za nakłanianie parafian do składania ofiar na ołtarz a także dwóch parafian za nielegalną zbiórkę tych ofiar⁸¹⁹.

W **1960** roku została poprawiona instalacja elektryczna. Malarze Lewandowscy z Zamościa pomalowali wnętrze kościoła według projektu ks. proboszcza Wacława Cieślińskiego,

⁸¹⁴ KPK T1; Osuch UTP, s. 7; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1

⁸¹⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1

⁸¹⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸¹⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1

⁸¹⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸¹⁹ KPK T1.

który miał za główny cel, aby kościół był pomnikiem – pierwszym w Polsce – tysiąclecia chrztu w Polsce. Wykonano na ścianach obrazy: Chrztu Polski, św. Wojciecha, św. Stanisława Biskupa, Królowej Jadwigi, Obrony Częstochowy, Śluby Jana Kazimierza, Śluby Jasnogórskie, Śluby Parafialne, św. Stanisława Kostki, św. Andrzeja Boboli, o. Maksymiliana Kolbego, Tysiąclecia Chrztu Polski. Wiele obrazów było namalowanych poprzednio, ale były porzucane po ścianach. Odnowiono także stacje drogi krzyżowej⁸²⁰.

Zdjęcie 129 – Rok 2009, 15 marca. Obrona Częstochowy (foto: Henryk Kulik).

W 1962 roku zakupiono nowy wzmacniacz do zradiofonizowanego kościoła (40 W)⁸²¹.

W 1963 roku zainstalowano pancerne tabernakulum, które poświęcił biskup pomocniczy lubelski Jan Mazur⁸²². W bocznym ołtarzu namalowano nowy obraz św. Józefa⁸²³.

W 1965 roku uczestnicy pielgrzymki do Częstochowy kupili za 10000 zł (połowę pieniędzy złożyli pątnicy a drugą parafianie przy poświęceniu) monstrancję do kościoła, którą w odpust św. Trójcy ks. proboszcz poświęcił⁸²⁴. W tym też roku dokonano remontu dachu na kościele, położono pokrycie nową blachą ocynkowaną i wiele rynien. W następnym roku – 1966 – blachę pomalowano minią⁸²⁵. Pomalowano także kościół na uroczystości 1000-lecia chrztu Polski⁸²⁶.

W 1968 roku dokonano wymiany drewnianych belek na metalowe w wieży, na których zamocowane były dzwony. Ponadto zainstalowano napęd elektryczny do dmuchawy organów, pracę tą wykonał Zdzisław Piegat z Płocka. Przy tej instalacji stwierdzono duże zniszczenie obudowy organów przez robaki. „Piszczalki” nie były zniszczone. W związku z tym dokonano wymiany obudowy. Ponadto wymieniono powtarzające się głosy i dostrojono organy⁸²⁷.

W 1969 roku wykonano epitafium księdzu kanonikowi Piotrowi Kwoczyńskiemu, które zostało wmurowane w ścianę przedsionka kościoła⁸²⁸.

Również w 1969 roku zakupiono dwa nowe ornaty gotyckie (biały, czarny) i jeden rzymski (biały) a także obrusy, pokrowce na ołtarze oraz konopeum (jedwabną tkaninę

⁸²⁰ KPK T1.

⁸²¹ KPK T1.

⁸²² KPK T1.

⁸²³ APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 23.06.1967 sporządzony przez ks. Wacława Cieślkiego.

⁸²⁴ KPK T1.

⁸²⁵ KPK T1.

⁸²⁶ Osuch UTP, s. 3.

⁸²⁷ KPK T1; APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 09.12.1971 sporządzony przez ks. Wacława Cieślkiego.

⁸²⁸ KPK T1.

zasłaniającą tabernakulum). Poprawiono wiele szat, obrusów, pokrowców i konopeum. Wykonano nową chorągiew dla chóru kościelnego⁸²⁹.

W 1970 roku zostały zakupione dwa ornaty gotyckie (czerwony i zielony). Jesienią tego roku został zbudowany nowy ołtarz soborowy oraz ambona⁸³⁰.

W 1971 roku zakupiono dwa dywany pod ołtarz soborowy⁸³¹. W tym samym roku, w związku z poszukiwaniem nafty w okolicach Komarowa, potężne wybuchy wstrząsały ziemią. Wybuchy te spowodowały dużo zniszczeń w oknach kościoła, które usuwał przez kilka tygodni szklarz z Zamościa (jednocześnie konserwował także metalowe ramy okienne)⁸³².

Pątnicy do Częstochowy w 1972 roku zakupili do kościoła dwa ornaty gotyckie (czerwony, zielony) a w 1973 roku ornat fioletowy, białą kapę i trzy komże⁸³³.

W 1974 roku zakupiono czarny orant soborowy, czarną kapę i dwie czarne chorągwie a w 1975 roku dwa obrusy na ołtarz soborowy, dwie alby i dwie komże soborowe⁸³⁴.

Podczas wizytacji kurialnej, 25 maja 1976 roku, stwierdzono m.in. funkcjonowanie w kościele radiowężla (do naprawy), zły stan polichromii w kościele, pęknięcia ścian i sklepień, odsuwanie się wieży od kościoła (ze względu na słabą amortyzację 4 dzwonów), pokrycie dwóch zakrystii nową blachą ocynkowaną. Nie było gablotki parafialnej⁸³⁵.

W 1977 roku pomalowano ławki, drzwi w kościele oraz pomalowano zakrystię. Pomalowano także przesłony metalowe parkanu wokół kościoła⁸³⁶.

Ze względu na liczne pęknięcia sufitu kościoła przeprowadzono w okresie 1978-1979 ankrowanie kościoła. Projekt ankrowania wykonał lubelski architekt Tadeusz Witkowski (1904-1986). Wykuwano na suficie kościoła wnęki o głębokości 40-50 cm i szerokości 40 cm. We wnęki wkładano siatkę z drutu żebrowanego i zalewano specjalną masą betonową. Tynk z całego sufitu usunięto i cały sufit zalano specjalną masą betonową⁸³⁷.

W 1979 roku wymieniono katafalek drewniany na metalowy, który wykonał Jurak z Opola Lubelskiego⁸³⁸.

W 1980 roku wykonano remont konstrukcji dachu i pokryto go blachą miedzianą o grubości 0,6 mm. Prace wykonywał Szczepański z Brzezina koło Bełżca, stolarkę wykonywał miejscowy cieśla Bałuta.

W 1981 roku przedsiębiorca Przegoń z Zamościa wykonał ogrzewanie elektryczne w kościele. Następnie został pomalowany kościół wg projektu Ciruta (prawdopodobnie Jana, Jan Cirut) z Jeleniej Góry a pochodzącego z Komarowa. Obrazy malowała ekipa Ciruta a pozostałe powierzchnie Stanisław Pecka z Frampola⁸³⁹.

W 1982 roku wymieniono okna w kościele na podwójne⁸⁴⁰.

W 1983 roku dokonano złocenia dużego ołtarza i czterech żyrandoli. Złocenia wykonał złotnik E. Janik z Opola Lubelskiego. Ponadto Leon Bortnowski z Lublina wykonał radiofonizację kościoła, natomiast stolarz z Ruszczyzny wykonał 24 ławy, które ustawiono w środkowej nawie kościoła⁸⁴¹.

W 1984 roku dokonano złocenia dwóch bocznych ołtarzy, chrzcielnicy, ambony, statuy

⁸²⁹ KPK T1.

⁸³⁰ KPK T1.

⁸³¹ KPK T1.

⁸³² KPK T1.

⁸³³ KPK T1.

⁸³⁴ KPK T1.

⁸³⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸³⁶ KPK T1.

⁸³⁷ KPK T1; Danczowska Halina (1947-), „Architekt Tadeusz Witkowski (1904-1986): kalendarium życia i twórczości“, Lublin, 2009, s. 224.

⁸³⁸ KPK T1.

⁸³⁹ KPK T1.

⁸⁴⁰ KPK T1.

⁸⁴¹ KPK T1.

Pana Jezusa oraz wymieniono oświetlenie w prezbiterium i pod chórem⁸⁴².

W **1985** roku powieszono w kościele dwie tablice na wota. Kupiono krzyż ołtarzowy, alby i komże⁸⁴³.

W **1986** roku wyremontowano rynny na kościele, zainstalowano oświetlenie schodów prowadzących do kościoła. Ponadto zakupiono 5 komży⁸⁴⁴.

26 stycznia **1987** roku decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zamościu wpisano do rejestru zabytków ruchome dobra kultury znajdujące się w kościele, tj. ołtarz główny, monstrancję, chrzcielnicę i puszkę na komunikanty⁸⁴⁵. W decyzji podano opisy poszczególnych zabytków, z którymi można się zapoznać poniżej⁸⁴⁶.

Ołtarz – styl późny barok, druga połowa XVIII wieku (zobacz dalej, jakie jest faktyczne datowanie ołtarza); drewno polichromowane, złożone; cokół z dekoracją roślinną w płycinach; w retabulum, na osi, krucyfiks a w tle obraz Matki Boskiej i św. Jana Ewangelisty (z przedstawieniem Jerozolimy w tle postaci⁸⁴⁷); obraz flankują pary kanelowanych kolumn z głowicami korynckimi oraz dwie rzeźby św. Piotra i św. Pawła. W zwieńczeniu obraz przedstawiający „Pieta”. Wymiary ołtarza 5,60 m x 3,50 m⁸⁴⁸.

Krucyfiks – styl późny barok, drewno polichromowane, druga połowa XVIII wieku. Chrystus jest ukazany w głębokim zwisie z głową nisko opuszczoną, włosy faliście modelowane, korona cierniowa pozłacana. Na krucyfiksie wysokości 2 m jest umieszczona tabliczka z napisem Jezus Nazarejczyk Król Żydowski (Jezus z Nazaretu Król Żydowski) w trzech językach, tj. hebrajskim („מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים”⁸⁴⁹), greckim (w trzech liniach wielkimi literami „ΙΗCOVCONA ZAIAIOCOBA CIAEYCTΩN IOYΛAIΩN”⁸⁵⁰); wg autora zapis niedokładny; właściwy napis powinien być następujący „ΙΗΣΟ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ”, względnie małymi literami „Ιησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων”; w skrócie: I.N.B.I.), łacińskim (Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum, znane bardziej w skrócie: I.N.R.I.)⁸⁵¹. Krucyfiks został przeniesiony z kościoła Bernardynów w Radecznicy (porównaj z następną informacją)⁸⁵².

Należy przy tym opisie dodać, że w kościele znajdują się dwa drewniane krucyfiksy. Jeden krucyfiks jest umieszczony w ołtarzu głównym. Z inwentarza kościoła filialnego w Komarowie **1839** roku wiemy, że już wtedy był krucyfiks w ołtarzu głównym. Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że krucyfiks został przeniesiony razem z ołtarzem głównym z kościoła z Zamościa i datowany powinien być na **1699** rok (zobacz informację podaną przy 1839 roku). Drugi krucyfiks znajduje się w przedsionku kościoła, na którym umieszczona jest tabliczka z napisem w postaci skrótu I.N.R.I. zwrotu „Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum”. Ten krucyfiks został prawdopodobnie przeniesiony z kościoła pobernardyńskiego w Radecznicy. Według innego źródła krucyfiks pochodzi z kościoła franciszkanów w Zamościu⁸⁵³. Trudno jednak sobie wyobrazić celowość zamiany krzyża, pochodzącego z oryginalnego ołtarza z krucyfiksem z innego kościoła. Może doczekamy się szczegółowych badań naukowych obiektów i ich losów od momentu wyjścia z

⁸⁴² KPK T1.

⁸⁴³ KPK T1.

⁸⁴⁴ KPK T1.

⁸⁴⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁴⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁴⁷ KZSP T8Z17, s. 21.

⁸⁴⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁴⁹ Przepisanie z tabliczki zapisu hebrajskiego – dla autora – niewykonalny. Z hebrajskiego: ישו – Jezus, מנצרת – Nazaret.

⁸⁵⁰ Dokonując innego podziału napisu, np. IHCOVC O NAZAIAIOC O BACIAEYCTΩN IOY ΛAIΩN, to otrzymamy napis bliższy prawidłowego, ale w dalszym ciągu niewłaściwy.

⁸⁵¹ Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum (j. łaciński), tj. Jezus Nazarejczyk Król Żydowski (j. polski).

⁸⁵² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁵³ KZSP T8Z17, s. 21.

pod ręki mistrza.

Zdjęcie 130 – Rok 2014, 18 kwietnia. Krucyfiks w głównym ołtarzu (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 131 – Rok 2014, 18 kwietnia. Krucyfiks w przedsionku kościoła (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Rzeźba św. Pawła – drewno polichromowane, złożone; przełom XVIII/XIX w. Postać stoi na niewielkim postumencie, w kontrapoście wygięta esowato. Prawą ręką trzyma otwartą księgę, w lewej miecz. Szata łagodnie pofalowana. Wysokość rzeźby 1,5 m⁸⁵⁴.

Rzeźba św. Piotra – drewno polichromowane, złożone; przełom XVIII/XIX w. Postać stoi na niewielkim postumencie, w lekkim kontrapoście i esowato wygięta. Prawą ręką trzyma klucze, w lewej model bazyliki św. Piotra w Rzymie. Szata łagodnie pofalowana. Wysokość rzeźby 1,5 m⁸⁵⁵.

Obraz św. Trójcy – płótno, olej, połowa XIX wieku. Kompozycja osiowa z przedstawieniem Boga Ojca, Jezusa i Ducha św. Bóg Ojciec i Jezus zwróceniu do siebie zasiadają na obłoku. Bóg w białej szacie, lekko spływającej przez lewe ramię. Lewa ręka trzyma berło i jest oparta na kuli ziemskiej a prawa jest oparta na kolanie. Chrystus w czerwonej szacie spływającej przez ramię. Lewą dłoń przytrzymuje krzyż, prawa opuszczona jest

⁸⁵⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁵⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

wzdłuż ciała. U góry ponad postaciami Gołębica Ducha św. Wymiary 1,80 m x 1 m⁸⁵⁶.

Chrzcielnica – drewno polichromowane, złożone; rokoko; 3 ćwierć XVIII w. Zwieńczenie stanowi korona z krzyżem. Stopa 8-boczna, żłobiona; trzon przewężony zdobiony motywami rozejłłowymi, grzebieniami kogucimi przechodzący w górnej partii w stylizowany kwiat. Wymiary 120 cm x 75 cm⁸⁵⁷.

Monstrancja – miedź, mosiądz, złocenia, srebrzenia, klasycyzm, 1830. Stopa eliptyczna z jednym uskokiem zdobiona rytowaną dekoracją motywów palmetowych i liści akantu. Ponad stopą spłaszczona kula zdobiona motywami geometrycznymi. Nodus wazonowy. Ponad trzonem plakietka z dwiema figurami aniołów. Gloria promienista. Wokół reservaculum imitacje szlachetnym kamieni i wieniec kłosów zboża i winnego grona. W zwieńczeniu kameryzowana korona podtrzymywana przez aniołków. Na plakietce napis: „1830 r.”. Wymiary 80 cm x 24 cm⁸⁵⁸.

Puszka na komunikanty – miedź, srebro, 1807 rok. Stopa okrągła z jednym uskokiem bez dekoracji. Nodus w formie gruszki. Czara gładka z pokrywą. W zwieńczeniu korona otwarta zdobiona ornamentem geometrycznym, pośrodku krzyż zakończony liśćmi. Napis na odwrocie stopy: „Jędrzej Dragan ofiarował 1807 kościół w Komarowie”. Wymiary 32 cm x 13,50 cm⁸⁵⁹.

W 1987 roku wymieniono głośniki i wzmacniacz w instalacji radiofonizacyjnej w kościele⁸⁶⁰.

W 1989 roku zakupiono nowe figury do szopki na uroczystość Bożego Narodzenia⁸⁶¹.

W 1990 roku zamontowano przy drzwiach do kościoła kratę, celem wietrzenia i suszenia kościoła⁸⁶².

W 1993 roku poprawiono instalację radiofonizacyjną w kościele, wymieniono instalację elektryczną oraz usunięto oświetlenie zamocowane w głównym, zabytkowym, ołtarzu (prace radiofonizacyjne prowadził Leszek Caban z Lublina a prace elektryczne wykonywał Czesław Zwolak z Biłgoraja)⁸⁶³.

1 marca 1995 roku organy zostały wpisane do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zamościu (nr w rejestrze zabytków B/158), na wniosek ks. proboszcza Mieczysława Filipa, w oparciu o opinię wydaną przez ks. profesora Jana Chwałka z KUL-u. Wykonane zostały także prace konserwatorsko-renowacyjne organów przez Andrzeja Madeja z Lublina i Henryka Zuń z miejscowości Niemce (koło Lublina). Zostały także zainstalowane dzwony elektroniczne przez Zakład Elektromechaniczny Waldemara Łani z Przeworska, które po raz pierwszy były uruchomione 3 maja, na „Anioł Pański”⁸⁶⁴.

⁸⁵⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁵⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁵⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁵⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁶⁰ KPK T1.

⁸⁶¹ KPK T1.

⁸⁶² KPK T1.

⁸⁶³ KPK T1.

⁸⁶⁴ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1 (decyzja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zamościu dotycząca wpisania dobra kultury do rejestru zabytków).

Zdjęcie 132 – Rok 1995. Remont organów. Na zdjęciu Andrzej Madej (?) z Lublina (KPK T1).

Zdjęcie 133 – Rok 1995. Remont organów. Na zdjęciu Henryk Zuń (?) z miejscowości Niemce koło Lublina (KPT TI).

W 1995 roku czynne były dwa dzwony, dwa były pęknięte a jeden nieużywany⁸⁶⁵.

⁸⁶⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

W **1996** roku został pomalowany kościół przez Stanisława Książka z Żabikowa (Podlasie). Dokonano m. in. przemalowania ścian i sufitów bez naruszenia kompozycji malowideł oraz retuszu sceny „Bitwy pod Komarowem” a także wykonano nowe obrazy w prezbiterium („Ostatnia Wieczerza”, „Rozmnożenie Chleba”)⁸⁶⁶.

Zdjęcie 134 – Rok 1996. Remont kościoła (zdjęcie z KPK T1).

⁸⁶⁶ KPK T1.

Zdjęcie 135 – Rok 1996. Remont kościoła (zdjęcie z KPK T1).

W 1996 roku rodzice dzieci przystępujących do I Komunii św. kupili alby, peleryny i komże dla ministrantów oraz komże dla księży⁸⁶⁷.

W 1996 roku, w 85. rocznicę poświęcenia kościoła, ks. Jan Osuch wraz z rodzicami i rodzeństwem podarowali kościołowi kielich mszalny poświęcony 8 maja 1996 przez o. Ireneusza Pompę – wicegenerała Zakonu OO. Paulinów na Jasnej Górze⁸⁶⁸.

W 1997 roku dokonano remontu dachu kościoła⁸⁶⁹. Pielgrzymi na spotkanie z papieżem Janem Pawłem II ufundowali stroje dla ministrantów (zielone sukienki i pelerynki)⁸⁷⁰.

19 stycznia 1997 roku została zamontowana w przedsionku kościoła tablica „Poległych i pomordowanych Żołnierzy Armii Krajowej w okresie 1939-1947”, której inicjatorem był Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Koło Rejonowe w Komarowie⁸⁷¹.

⁸⁶⁷ KPK T1.

⁸⁶⁸ Osuch UTP, s. 11.

⁸⁶⁹ KPK T1.

⁸⁷⁰ KPK T1.

⁸⁷¹ KPK T1.

Zdjęcie 136 – Rok 1997. Kościół w Komarowie (zdjęcie z KPK T1).

W **1998** roku rodzice bierzmowanych dzieci złożyli w darze dla kościoła dwa zielone ornaty oraz obrusy na ołtarze. W tym też roku dokonano remontu schodów wiodących do kościoła (wg projektu Zespołu Projektowego Krystyny Skotak z Gliwic, wykonawca Mieczysław Dubas z Wolicy Brzozowej pod nadzorem inspektora S. Mańdziuka z Tomaszowa Lubelskiego). Wykonawcą balustrady schodowej była firma „Testal” z Lublina⁸⁷².

⁸⁷² KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Zdjęcie 137 – Rok 1998. Budowa nowych schodów do kościoła (zdjęcie z KPK T1).

Zdjęcie 138 – Rok 1998. Budowa nowych schodów do kościoła (zdjęcie z KPK T1).

W czasie wizytacji kurialnej 20 października 1998 roku stwierdzono, że na dzwonnicy są zamocowane trzy dzwony (około 1500 kg, 700 kg, 350 kg)⁸⁷³.

W **1999** roku wykonano nowe schody do zakrystii (wykonawca Mieczysław Dubas), parking samochodowy przed kościołem, zainstalowano tablicę informacyjną przy parkingu⁸⁷⁴.

W **2000** roku ułożono chodnik procesyjny wokół kościoła⁸⁷⁵.

⁸⁷³ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁷⁴ KPK T2.

⁸⁷⁵ Relacja ks. Jana Osucha.

Zdjęcie 139 – Rok 2008, 27 stycznia. Kościół parafialny (autor zdjęcia Urszula Pakuła).

W **2010** roku dokonano wymiany okien w prezbiterium (firma Zbigniewa Balanowskiego i Krzysztofa Niedźwiedzia) i zamontowano witraże przedstawiające MB Ostrobramską i Bitwę pod Komarowem (firma Bolesława i Zbigniewa Jaworskich z Wrocławia). Fundatorami witraża MB Ostrobramskiej byli mieszkańcy miejscowości: Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Wolica Brzozowa, Wolica Brzozowa-Kolonia a fundatorami witraża z Bitwą pod Komarowem byli mieszkańcy miejscowości: Komarów Osada, Ruszczyzna, Wolica Śniatycka, Antoniówka oraz NSZZ „Solidarność” RI Komarów. Zdemontowano witraż z Trójcą Przenajświętszą, który został przekazany do renowacji (witraż został wykonany w Częstochowie przed **1938** rokiem⁸⁷⁶). Koszt prac związanych z oknami i witrażami wyniósł ok. 56000 zł. Przeprowadzono także konserwację rzeźb i elementów snycerskich ołtarza głównego. Elementy zostały zakonserwowane i pozłoczone złotem karatowym (koszt 65160 zł)⁸⁷⁷.

⁸⁷⁶ Informacja Barbary Szajewskiej-Stępniaak zamieszkała: Sobieszczany (parafia św. Bartłomieja Apostoła w Niedrzwicy Kościelnej). Wnuczka Bolesława Masłowskiego, który był mieszkańcem miejscowości: Komarów-Wieś.

⁸⁷⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 140 – Rok 2010, 13 maja. Nabożeństwo fatimskie. Widok na kościół (foto: Urszula i Ryszard Pakuła).

W 2010 roku ministranci i młodzież oazowa złożyła dar dla kościoła w postaci pięknej komży liturgicznej. Młodzież klas trzecich gimnazjum, uczestnicy pielgrzymki, złożyli dar dla kościoła w postaci pięknych ampułek liturgicznych. Pielgrzymi „Szlakiem Papieskim” przeznaczili na kościół dar w kwocie 710 zł, który został przeznaczony na złożenie puszek na Eucharystię. Indywidualnie bądź zbiorowo parafianie podarowali m.in. ornat ręcznie haftowany, welon liturgiczny, część nagłośnienia przenośnego, kryształowe ampułki, sześć ornatów, kapy oraz piękne naczynia liturgiczne⁸⁷⁸.

W 2010 roku parafianie pomagali potrzebującym m.in. zebrali 6000 zł dla powodzian, ofiarowali ziemniaki i warzywa dla sióstr FMM prowadzących Dom Pomocy Społecznej w Zamościu⁸⁷⁹.

Z inicjatywy ks. proboszcza Mieczysława Filipa, po uzyskaniu stosownych pozwoleń, w 2007 r. rozpoczęła się w kościele parafialnym wymiana okien i montaż witraży. Tego zadania podjęła się Pracownia Witraży – Zbigniew Jaworski z Wrocławia, która zaprojektowała, wykonała i zainstalowała wszystkie witraże przy ogromnej pomocy parafian. W latach 2007-2008 zamontowano witraże przedstawiające: Świętą Rodzinę, NMP Królową Polski, św. Ojca Pio, św. Antoniego Padewskiego, bł. Jana Pawła II i Jezusa Miłosiernego⁸⁸⁰.

⁸⁷⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁷⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 141 – Witraż⁸⁸¹
NMP Królowej Polski

Zdjęcie 142 – Witraż św.
Rodziny

Zdjęcie 143 – Witraż Jezusa
Miłosiernego

Zdjęcie 144 – Witraż
błogosławionego Jana
Pawła II

Rozpoczęte przez poprzednika dzieło od 2009 r. do kwietnia 2011 r. kontynuował ks. proboszcz Tomasz Bomba. W tym czasie zainstalowano witraże przedstawiające: MB Ostrobramską, MB Zwycięską i Bitwę pod Komarowem, MB Fatimską (nad drzwiami wejściowymi, który będzie podświetlany nocą), bł. ks. Jerzego Popiełuszkę, bł. Matkę Teresę z Kalkuty. Ponadto wymienione zostały okna i zamontowano 12 witraży na prezbiterium, a także poddano renowacji witraż nad ołtarzem głównym z 1941 r. przedstawiający Trójcę Przenajświętszą. W przedsionku zainstalowano witraż przedstawiający starą panoramę Komarowa z zamieszczonymi nazwiskami fundatorów 12 okien na prezbiterium.

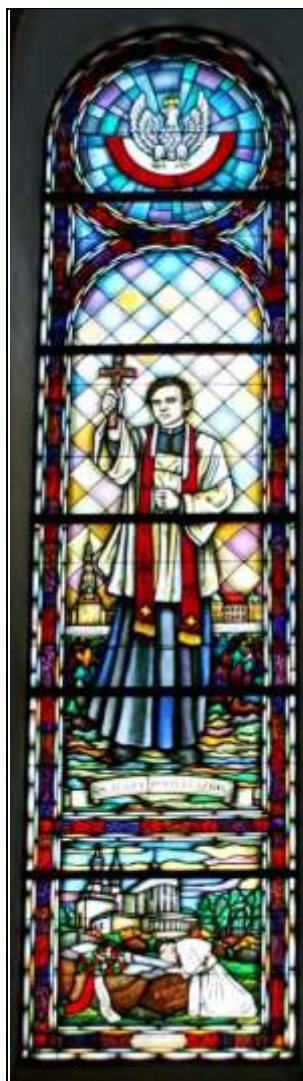
⁸⁸¹ Zdjęcia witraży ze zbiorów parafii.

Zdjęcie 145 – Witraż św. Ojca Pio	Zdjęcie 146 – Witraż św. Antoniego Padewskiego	Zdjęcie 147 – Witraż bł. Matki Teresy z Kalkuty	Zdjęcie 148 – Witraż MB Ostrobramskiej
-----------------------------------	--	---	--

Uroczystość poświęcenia witraży, przez biskupa Mariusza Leszczyńskiego odbyła się w Niedzielę Bożego Miłosierdzia, w dniu beatyfikacji Jana Pawła II, **1 maja 2011** roku. W tym dniu odbyła się także uroczystość 100. rocznicy poświęcenia kościoła⁸⁸². Kościół na ten dzień był profesjonalnie udekorowany wewnątrz jak i na zewnątrz (na kościele umocowano flagi: narodową i maryjną oraz okolicznościowy baner, wg projektu ks. proboszcza Tomasza Bomby).

⁸⁸² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

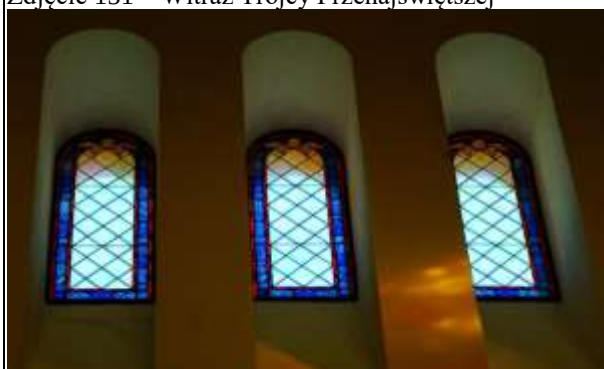
Zdjęcie 149 – Witraż bł. ks. Jerzego Popiełuszki

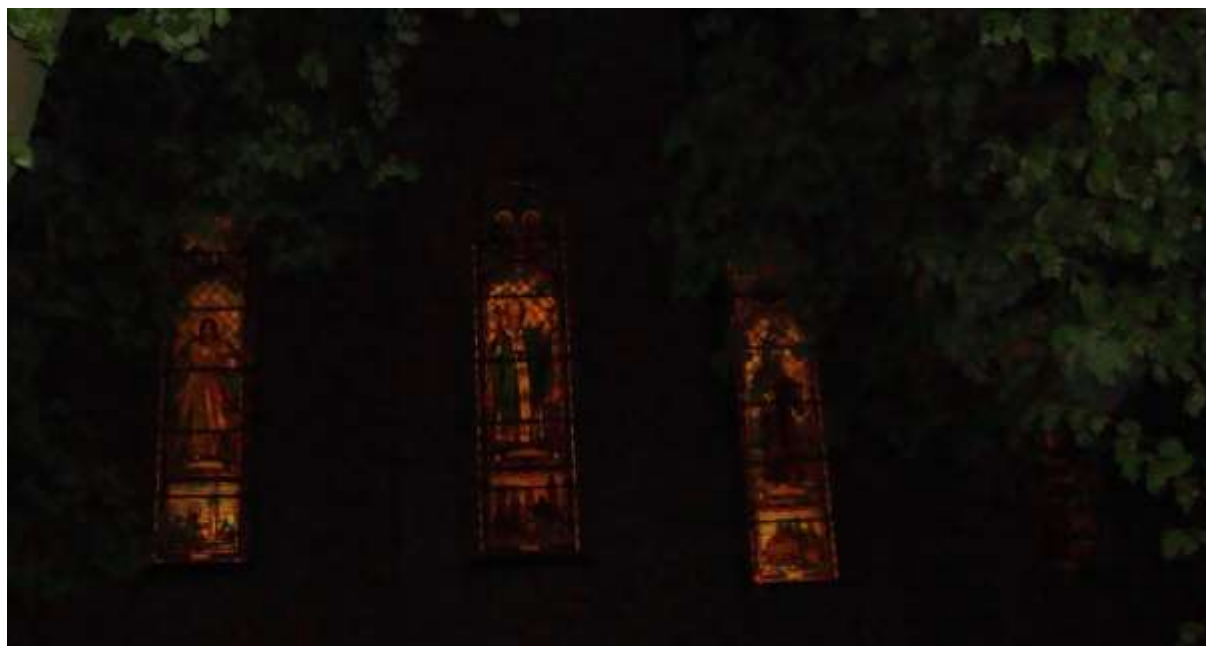
Zdjęcie 150 – Witraż MB Zwycięskiej i Bitwy pod Komarowem

Zdjęcie 151 – Witraż Trójcy Przenajświętszej

Zdjęcie 152 – Witraże w prezbiterium (widok trzech z dwunastu).

Zdjęcie 153 – Rok 2011, 13 maja. Witraże kościoła św. Trójcy w Komarowie-Osadle (foto: Henryk Kulik).

Zdjęcie 154 – Rok 2011, 1 maja. Baner okolicznościowy na kościele parafialnym (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W 2011 roku zostały wykonane m.in. następujące prace konserwatorskie: złocenia tabernakulum, które było bardzo zniszczone i krzyża nad tabernakulum (złocenie wykonała firma Stanisława Stopyry z Grodziska Górnego na Podkarpaciu, koszt złocenia tabernakulum wyniósł 10 tys. zł a krzyża 2 tys. zł; 6 tys. zł ofiarował ks. Jan Osuch, 2 tys. zostało z poświęcenia pól a 4 tys. od parafian); oczyszczono i uzupełniono ubytki w płaskorzeźbie przedstawiającej Tróję Przenajświętszą (znajdującą się na ścianie nad drzwiami zewnętrznymi); oczyszczono z glonów fragment ścian zewnętrznych wokół drzwi. Ponadto dokonano wymianę nagłośnienia (tj. zakupiono mikser, 4 mikrofony – w tym jeden bezprzewodowy i 24 głośniki; ofiarodawcami byli rodzice młodzieży bierzmowanej, dzieci przeżywających rocznicę I Komunii świętej i pierwszokomunijnych) i zainstalowano kamery

w kościele (obraz z kamer można oglądać poprzez stronę internetową parafii <http://www.parafiakomarow.pl>)⁸⁸³.

W 2011 roku kontynuowano prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym. Podczas prac polegających na zdjęciu sześciu warstw namalowań, została odkryta data ukończenia budowy ołtarza: „AD 1699 in Augusto”, co sprawia, iż ołtarz jest starszy niż sądzono. Pochodzi z XVII wieku a nie jak uważano dotąd z XVIII wieku⁸⁸⁴. Krótkie kalendarium prac konserwatorskich głównego ołtarza: 06.07.2011 – rozpoczęcie kolejnego etapu konserwacji i przywrócenia do pierwotnego wyglądu ołtarza głównego, rozpoczęcie pracy przez konserwatorów; sierpień 2011 – konserwatorzy dotarli do podstawy ołtarza, przy posadzce, oczyszczając kolejne warstwy namalowań i odsłaniając (na razie) surowe jego piękno; 19.08.2011 – pierwsze trucie owadów niszczących ołtarz; 05.09.2011 – rozpoczęli pracę złotnicy, po nałożeniu kilku warstw pulmentu, przystąpili do kładzenia i polerowania złota dukatowego; 23.09.2011 – złotnicy zakończyli pracę przy stałych elementach ołtarza; 26.09.2011 – do pracy przystąpiły konserwatorki, które przywrócą pierwotną kolorystykę ołtarza; 21.11.2011 – rozpoczął się końcowy etap konserwacji ołtarza głównego; polichromowane elementy zostały pokryte werniksem, który nadał im pięknego blasku; 07.10.2011 – została odtworzona pierwotna, czarna polichromia, z elementami marmoryzacji, fantastycznie współgra to z fragmentami pokrytymi złotem, ołtarz staje się powoli coraz piękniejszy, teraz przez 2 tygodnie oczekiwanie na wyschnięcie farby a potem werniksowanie; 05.12.2011 – została zamontowana, pod okiem mistrza, Stanisława Filipa, znaczna część elementów snycerskich i rzeźb w ołtarzu głównym, przepiękny jest blask ołtarza i wyeksponowany krucyfik; 07.12.2011 – zostały zdjęte rusztowania z ołtarza głównego i zamontowane postacie Apostołów. Czekamy jeszcze na kolumny, ale już teraz ołtarz wygląda rewelacyjnie⁸⁸⁵. Kolumny zostały dostarczone i umocowane w marcu 2012 roku.

Na finansowe wsparcie renowacji ołtarza głównego świątyni składały się darowizny od parafian oraz dotacje od Rady Gminy Komarów-Osada (15000 zł) i od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (15000 zł)⁸⁸⁶.

Ks. Jan Osuch, podczas uroczystości setnej rocznicy poświęcenia kościoła, złożył dar dla parafii w postaci kielicha i pateny oraz przepięknego ornatu z symbolami Trójcy Przenajświętszej⁸⁸⁷.

18 grudnia 2011 roku odbyła się uroczystość poświęcenia odrestaurowanego ołtarza pochodzącego z 1699 roku, której przewodniczył biskup Wacław Depo z udziałem konserwatorów i wykonawców prac renowacyjnych⁸⁸⁸.

W **2012** roku wykonano m.in. instalację alarmową w kościele (koszt 4700 zł), renowację i konserwację drzwi głównych oraz bocznych (dzięki Leszkowi Fletrowi, który naprawił i dokonał konserwacji zamków i Janowi Płaneta, który podjął się czyszczenia drzwi)⁸⁸⁹.

W **2013** roku dokonano m.in. remontu dwóch zakrystii. Zamontowano nowe szafy na ornaty. Wymieniono także okna i zamontowano witraże autorstwa Urszuli Pakuły (okna wykonał Krzysztof Pałczyński a wymianę okien przeprowadzili Bogdan Wróblewski, Krzysztof Pałczyński i Andrzej Przyczyna). Wymieniono oświetlenie, na ledowe, przy filarach i na prezbiterium⁸⁹⁰.

13 października 2013 roku podczas Nabożeństwa Fatimskiego arcybiskup lwowski Mieczysław Mokrzycki, świadek świętości bł. Jana Pawła II, przekazał parafii relikwie

⁸⁸³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁷ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁸ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁸⁹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁹⁰ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Błogosławionego⁸⁹¹.

Zdjęcie 155 – Rok 2013, 13 października. Relikwie błogosławionego Jana Pawła II (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor ks. Jacek Rak).

W czerwcu **2014** roku rozpoczęto realizację bardzo dużego projektu gruntownej renowacji kościoła i jego otoczenia, włącznie z wykonaniem schodów. Projekt będzie realizowany etapami, w miarę zbierania środków na ich realizację. Pierwszy etap to przebudowa prezbiterium w kościele. Rozpoczęto prace przygotowawcze do zainstalowania ogrzewania, zainstalowania rur grzewczych w prezbiterium (bez zrywania posadzki) i położenia granitowej posadzki. W następnej kolejności będą wykonane: ołtarz, ambona i pulpit przewodniczenia liturgii z marmuru a także odpowiednie meble pasujące do stylu kościoła⁸⁹².

W **2019** roku dokonano połączenia monstrancji.

Według stanu na 25 czerwca 2010 roku parafialny kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem św. Trójcy w Komarowie-Osadzie z wyposażeniem wnętrza, nagrobek z 1853 r. i drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego jest wpisany do rejestru zabytków (nr Z A/299)⁸⁹³. Powierzchnia⁸⁹⁴ kościoła wynosi 420 m² a kubatura 6720 m³.

W przedsionku kościoła są zamontowane tablice pamiątkowe poświęcone księżom parafii Komarów: Wacławowi Cieśllickiemu, Piotrowi Kwoczyńskiemu, Stanisławowi

⁸⁹¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁹² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁸⁹³ Obwieszczenie Nr 3/2010 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 25 czerwca 2010 roku w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych „A” województwa lubelskiego.

⁸⁹⁴ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Furmanikowi, Marianowi Sobieszczańskiemu, Józefowi Mastalerzowi, Tomaszowi Bombie.

Zdjęcie 156 – Rok 2016, 30 stycznia. Tablice poświęcone ks. Piotrowi Kwoczyńskiemu, ks. Wacławowi Cieślickiemu, ks. Tomaszowi Bombie, ks. Józefowi Mastalerzowi (foto: Henryk Kulik).

Zdjęcie 157 – Rok 2016, 30 stycznia. Tablica poświęcona ks. Tomaszowi Bombie (foto: Henryk Kulik).

Kulik).

Kolejne tablice zostały poświęcone: nauczycielce z Krzywogostoku Kazimierze Chróścielówniej (ur. 29.10.1899, zm. 17.03.1936); gen. dywizji Stefanowi „Grot” Roweckiemu (1895-1944); gen. Dywizji Tadeuszowi „Bór” Komorowskiemu (1895-1966); żołnierzom Armii Krajowej poległym i pomordowanym w walce z Niemcami i UPA w latach 1939-1944; poległym i pomordowanym z rąk UB i NKWD w latach 1944-1956.

W kościele znajdują się sztandary, obrazy i figury procesyjne.

Zdjęcie 158 – Rok 2013, 30 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą obraz (zdjęcie ze zbiorów

parafii).

Zdjęcie 159 – Rok 2013, 30 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą obraz (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 160 – Rok 2014, 19 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą sztandar „Serce Jezusa” (Serce Jezusa – króluj nam – Parafia Komarów – 14.07.2004) i obraz Matki Bożej (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 161 – Rok 2014, 19 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą sztandary „Królowo Różańca św. – módl się za nami” (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 162 – Rok 2014, 19 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą obraz „Wniebowstąpienia Pańskiego” (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 163 – Rok 2014, 19 czerwca. Boże Ciało. Parafianie niosą sztandary „Święta Tereso od Dzieciątka Jezus – módl się za nami” (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 164 – Rok 2014, 20 kwietnia. Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego. Parafianie niosą obraz „Matki Bożej Różańcowej” (zdjęcie ze zbiorów parafii).

4.2. Kościół filialny Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Antoniówce

Zdjęcie 165 – Rok 2010, 10 października. Kościół filialny w Antoniówce.

Zdjęcie 166 – Rok 2014, 15 sierpnia. Ołtarz kościoła filialnego w Antoniówce (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W **1981** roku uzyskano pozwolenie na budowę punktu katechetycznego Antoniówce o powierzchni 120 m². Projekt wykonała inż. Nowak. Pole pod budowę punktu dała Gminna Rada Narodowa w Komarowie (w dzierżawę na 99 lat). Budynek nakryto blachą w **1983**

roku⁸⁹⁵.

Inicjatorem budowy kaplicy był ks. proboszcz Józef Gajewski. Kaplicę postanowiono zrobić z istniejącego punktu katechetycznego⁸⁹⁶.

W **1983** roku kaplicę postawiono w stanie surowym⁸⁹⁷. W **1984** roku zebrano sporą sumę na budowę tej kaplicy⁸⁹⁸.

6 września **1987** roku kaplicę poświęcił pomocniczy biskup lubelski Ryszard Karpiński. Podczas mszy św. odprowadzanej przez ks. wikariusza Stanisława Mroczka biskup wygłosił homilię o tajemnicy Wniebowzięcia NMP⁸⁹⁹.

W **1989** roku do kaplicy przeniesiono, z kościoła parafialnego, figury do szopki na uroczystość Bożego Narodzenia⁹⁰⁰.

W **1991** roku pomalowano ogrodzenie⁹⁰¹.

W dniach 22-29 marca 1992 roku zostały przeprowadzone misje święte, które przeprowadzili oo. franciszkanie.

W **1993** roku mgr inż. Roman Orlewski z Rzeszowa wykonał projekt rozbudowy kaplicy. W tym też roku uzyskano także zgodę na rozbudowę⁹⁰².

15 sierpnia **1994** roku w odpust w kaplicy Wniebowzięcia NMP w Antoniówce sumę odprawił i kazanie wygłosił ks. Henryk Misa. W uroczystościach wziął udział także o. Marek Żychowski z Jędrzejowa (cysters)⁹⁰³.

W **1995** roku dokonano rozbudowy kaplicy i zadaszono nową część⁹⁰⁴.

15 sierpnia 1995 roku w odpust w kaplicy w Antoniówce mszę św. celebrował i wygłosił kazanie o. Marek Żychowski z Jędrzejowa⁹⁰⁵.

W **1996** roku w opust w kościele filialnym w Antoniówce mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Grzegorz Musiał – wikariusz parafii Kraśnik Fabryczny⁹⁰⁶.

W **1997** roku w odpust mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Robert Cencora (wikariusz parafii Łukawiec)⁹⁰⁷.

Sumę odpustową 15 sierpnia **1999** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Zbigniew Szczygieł (proboszcz parafii Perespa)⁹⁰⁸.

Sumę odpustową 15 sierpnia **2001** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Julian Leńczuk (proboszcz parafii św. Marii Magdaleny w Młodowie)⁹⁰⁹.

Sumę odpustową 15 sierpnia **2002** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Tomasz Pawęzki⁹¹⁰.

Sumę odpustową 15 sierpnia **2010** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Krzysztof Szynal, wikariusz parafii Dub⁹¹¹.

15 sierpnia **2012** roku odbyły się w Antoniówce uroczystości ku czci Wniebowzięcia

⁸⁹⁵ KPK T1.

⁸⁹⁶ KPK T1.

⁸⁹⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁸⁹⁸ KPK T1.

⁸⁹⁹ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 06-07.09.1987.

⁹⁰⁰ KPK T1.

⁹⁰¹ KPK T1.

⁹⁰² KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹⁰³ KPK T1.

⁹⁰⁴ KPK T1.

⁹⁰⁵ KPK T1.

⁹⁰⁶ KPK T1.

⁹⁰⁷ KPK T1.

⁹⁰⁸ KPK T2.

⁹⁰⁹ KPK T2.

⁹¹⁰ KPK T2.

⁹¹¹ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

NMP mszy św. przewodniczył i kazanie wygłosił ks. dr Leszek Bruśniak proboszcz z Rzeplina, koncelebrował ks. Jan Franczak, rezydent. Po mszy św. zostały poświęcone zioła i odbyła się procesja eucharystyczna. W uroczystości wzięli udział: ks. Ryszard Antonik z Turkowic, ks. Grzegorz Pruszkowski z Zubowic, ks. Mateusz Januszewski z Tyszowiec oraz alumn z Turkowic⁹¹².

Zdjęcie 167 – Rok 2012, 15 sierpnia. Odpust w Antoniówce. Od lewej: ks. Jan Franczak, ks. Leszek Bruśniak (zdjęcie ze zbiorów parafii).

⁹¹² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 168 – Rok 2012, 15 sierpnia. Odpust w Antoniówce (zdjęcie ze zbiorów parafii).

15 sierpnia **2013** roku, w kościele filialnym w Antoniówce, parafialnie przeżywali rocznicowe uroczystości odpustowe ku czci Wniebowzięcia Matki Bożej. Mszę św. celebrował ks. Adam Dworzycki, pochodzący z Wolicy Śniatycznej a kazanie wygłosił ks. Jarosław Pukaluk, proboszcz z Perespy⁹¹³.

W niedzielę, 22 czerwca 2014 roku, ks. Radosław Sikorski odprawił mszę św. prymicyjną i udzielił specjalnego błogosławieństwa⁹¹⁴.

15 sierpnia 2014 roku, w Antoniówce, w Uroczystość Wniebowzięcia NMP, o godz. 12⁰⁰ została odprawiona msza św. odpustowa, którą celebrował, wygłosił kazanie i poprowadził procesję ks. Paweł Kruk. Uroczystość była okazją do podziękowania ks. Pawłowi od mieszkańców Antoniówki, Ruszczyzny i Wolicy Śniatycznej, którzy modlą się w tej kaplicy, za Jego pięcioletnią posługę⁹¹⁵.

...(zdjęcie)

Kościół został wybudowany z białej cegły, posadzkę wykonano z płytek terakotowych dwukolorowych⁹¹⁶. Powierzchnia kościoła wynosi 150 m². W kościele widnieje obraz Wniebowzięcia NMP⁹¹⁷.

⁹¹³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹¹⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹¹⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹¹⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹¹⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Na placu przy kościele stoją dwa krzyże misyjne, jeden z 1992 roku (22-29.03.1992) a drugi z 2004 roku (4-11.07.2004)⁹¹⁸.

Odpust w kościele odbywa się 15 sierpnia każdego roku.

4.3. Kościół filialny Matki Boskiej Częstochowskiej w Janówce

Zdjęcie 169 – Rok 2010, 10 października. Kościół filialny w Janówce Zachodniej (zdjęcie ze zbiorów parafii).

W **1981** roku uzyskano pozwolenie na budowę punktu katechetycznego w Janówce o powierzchni 120 m². Projekt wykonała inż. Nowak. Pole pod budowę punktu w Janówce dał Mieczysław Cisek. W **1983** roku budynek postawiono w stanie surowym, który został nakryty blachą ocynkowaną⁹¹⁹.

Kaplicę postanowiono zrobić z istniejącego punktu katechetycznego.⁹²⁰

W **1984** roku zebrano sporą sumę na budowę tej kaplicy dalsze wpłaty nastąpiły także w **1986** roku⁹²¹.

Kaplica została poświęcona przez pomocniczego biskupa lubelskiego Ryszarda Karpińskiego 11 października 1986 roku⁹²².

7 września **1987** roku, podczas wizytacji parafii, pomocniczy biskup lubelski Ryszard Karpiński wygłosił kazanie o Matce Bożej podczas mszy św. odprawianej przez ks. wikariusza Zbigniewa Kulika⁹²³.

⁹¹⁸ Informacje umieszczone na krzyżach.

⁹¹⁹ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹²⁰ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹²¹ KPK T1.

⁹²² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; KPK T1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizyty biskupa w dniu 11.10.1986.

⁹²³ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół z wizytacji parafii 06-07.09.1987.

W dniach 22-29 marca 1992 roku zostały przeprowadzone misje święte, które przeprowadzili oo. franciszkanie. Pamiątką materialną po tych misjach jest drewniany krzyż, usytuowany po lewej stronie kościoła. Na krzyżu, oprócz daty, widnieje inskrypcja „Z Chrystusem w III Tysiąclecie”⁹²⁴.

Zdjęcie 170 – Rok 2014, 18 września. Krzyż misyjny (z 1992 roku) przy kościele filialnym w Janówce Zachodniej.

W **1993** roku mgr inż. Roman Orlewski z Rzeszowa wykonał projekt rozbudowy kaplicy⁹²⁵.

26 sierpnia **1994** roku w odpust Matki Boskiej Częstochowskiej w Janówce sumę celebrował ks. Jan Błaszczak (emeryt z Lublina), kazanie wygłosił ks. Krzysztof Maksymowicz⁹²⁶.

W **1995** roku kaplica została odnowiona. 26 sierpnia 1995 roku podczas odpustu mszę św. celebrował były proboszcz parafii Komarów ks. kanonik Józef Gajewski, który poświęcił nową monstrancję oraz baldachim⁹²⁷.

W **1996** roku w opust mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Jan Pysz z Wasylowa⁹²⁸.

W **1997** roku w odpust mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. kanonik Stanisław Wójtowicz z Orłowa Murowanego⁹²⁹.

W 1997 roku pomalowano dach kaplicy⁹³⁰.

Sumę odpustową 26 sierpnia **1999** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. kanonik Grzegorz Pruszkowski (proboszcz parafii Zubowice)⁹³¹.

Sumę odpustową 26 sierpnia **2001** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Waldemar Górski (wikariusz parafii Werbkowice)⁹³².

W okresie 4-11 lipca 2004 roku oo. redemptoryści przeprowadzili misje peregrynacyjne. Pamiątką materialną po tych misjach jest drewniany krzyż, usytuowany po lewej stronie kościoła⁹³³.

⁹²⁴ Informacja umieszczona na krzyżu przy kościele filialnym w Janówce Zachodniej; Wizja lokalna.

⁹²⁵ KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹²⁶ KPK T1.

⁹²⁷ KPK T1.

⁹²⁸ KPK T1.

⁹²⁹ KPK T1.

⁹³⁰ KPK T1.

⁹³¹ KPK T2.

⁹³² KPK T2.

⁹³³ Informacja umieszczona na krzyżu przy kościele filialnym w Janówce Zachodniej; Wizja lokalna.

Zdjęcie 171 – Rok 2014, 18 września. Krzyż misyjny (z 2004 roku) przy kościele filialnym w Janówce Zachodniej.

Sumę odpustową 26 sierpnia **2002** roku odprawił i kazanie wygłosił ks. Piotr Mazur⁹³⁴.

Zdjęcie 172 – Rok 2012, 5 sierpnia. Kościół filialny w Janówce. Podczas mszy św. (zdjęcie ze zbiorów parafii).

26 sierpnia **2012** roku w kościele filialnym w Janówce odbyły się uroczystości ku czci Patronki kościoła NMP Częstochowskiej. Mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. Zygmunt Jagiełło notariusz w Kurii Diecezjalnej. Po mszy św. odbyła się procesja eucharystyczna i

⁹³⁴ KPK T2.

zostały odnowione Jasnogórskie Śluby Narodu. W uroczystości uczestniczyli: ks. Witold Mikulski z Duba i ks. Dariusz Babiak z Tyszowiec⁹³⁵.

Zdjęcie 173 – Rok 2012, 26 sierpnia. Odpust w Janówce. Ks. Zygmunt Jagiełło (zdjęcie ze zbiorów parafii).

26 sierpnia 2013 roku, w Uroczystość NMP Częstochowskiej, parafianie modlący się w kościele filialnym w Janówce, przeżywali roczną uroczystość odpustową. Mszę św. o godz. 12⁰⁰ celebrował rodak, ks. Tomasz Kąkol, wikariusz ze Starego Zamościa, kazanie wygłosił ks. Witold Mikulski, proboszcz z Duba⁹³⁶.

Kościół został wybudowany z białej cegły, posadzkę wykonano z ciemnych i jasnych płytek terakotowych ułożonych w szachownicę⁹³⁷. Powierzchnia kościoła wynosi 150 m².

W kościele wiszą dwa obrazy: św. Józefa i św. Izydora. W prezbiterium stoi ołtarz posoborowy⁹³⁸. Przed kościołem są usytuowane dwa drewniane krzyże misyjne (2004, ...) ⁹³⁹.

Odpust w kaplicy odbywa się 26 sierpnia każdego roku.

5. Cmentarze w Łabuniach

Do 1751 roku grzebano zmarłych na cmentarzu przy kościele w Łabuniach oraz wyjątkowo w samym kościele w Łabuniach⁹⁴⁰.

⁹³⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹³⁶ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹³⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹³⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹³⁹ Informacja umieszczona na krzyżu przy kościele filialnym w Janówce Zachodniej; Wizja lokalna.

⁹⁴⁰ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27.

Począwszy od roku 1751 roku, zgodnie z metrykami aktów zgonów, zmarłych grzebano w kościele w Łabuniach, na cmentarzu przykościelnym w Łabuniach oraz na cmentarzu grzebalnym w Łabuniach (tzw. w polu)⁹⁴¹.

W kościele w Łabuniach pochowano m.in.:

- Wojciecha Opalińskiego (w oryg. Opalenski). Zmarłego, w wieku 70 lat, 30 października 1738 roku we wsi Wierzbie (pochowany w grobowcu przed ołtarzem)⁹⁴².
- Annę Burczyńską. Zmarłą, w wieku 32 lat, 25 czerwca 1738 roku we wsi Księżostany (pochowana w grobowcu przed ołtarzem św. Antoniego)⁹⁴³.
- Annę Orchowską. Zmarłą, w wieku 80 lat, 22 stycznia 1744 roku w Komarowie (pochowana w grobowcu przed ołtarzem św. Antoniego)⁹⁴⁴.
- Krystynę Szymańską. Zmarłą, jako wdowa, w wieku 80 lat, 1 września 1754 roku⁹⁴⁵.
- Annę *Stelingowską*. Zmarłą, w wieku 80 lat, 31 stycznia 1756 roku (pochowana w grobowcu w Kościele r.l. w Łabuniach)⁹⁴⁶.

6. Cmentarze w Komarowie

6.1. Cmentarz przykościelny

Według inwentarza „fundi instructi” kościoła z 18 sierpnia **1869** roku cmentarz przykościelny był ogrodzony parkanem z trzech stron⁹⁴⁷.

W grudniu **1883** roku cmentarz przykościelny był ogrodzony parkanem, od frontu sztachtetami. Na cmentarzu było 35 lip⁹⁴⁸.

W **1922** roku cmentarz nie jest ogrodzony, przygotowano od frontu fundamenty pod ogrodzenie. Na cmentarzu po prawej stronie frontu kościoła znajduje się krzyż misyjny z 1916 roku. Ponadto jest murowana figura Matki Boskiej i pomnik⁹⁴⁹.

W **1998** roku na cmentarzu przykościelnym stały trzy dębowe krzyże misyjne⁹⁵⁰.

⁹⁴¹ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27.

⁹⁴² APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 7.

⁹⁴³ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 8.

⁹⁴⁴ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 17.

⁹⁴⁵ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 35.

⁹⁴⁶ APL APRŁabunie, sygn. 35/106/25/-/27, k. 38.

⁹⁴⁷ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 18-22.

⁹⁴⁸ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

⁹⁴⁹ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

⁹⁵⁰ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Nagrobek 1 – Rok 2011, 13 maja. Nagrobek Wincentego Jagnińskiego na cmentarzu przykościelnym (foto Henryk Kulik).

Na cmentarzu przykościelnym stoi nagrobek Wincentego Jagnińskiego z Jagnina herbu Tarnawa (ur. 1796, zm. 31 lipca 1856 roku). Na nagrobku widnieje inskrypcja: „Miłość, cnota, przywiązanie tu złożone pod tym głazem, ten Twój wyrok dla nas Panie, wszechmocności jest obrazem. Przechodniu daj westchnienie, o to proszą martwe cienie”⁹⁵¹.

6.2. Cmentarz grzebalny

⁹⁵¹ Tablica nagrobna na cmentarzu przykościelnym w Komarowie-Osadzie.

Zdjęcie 174 – Rok 2011, 31 maja. Cmentarz grzebalny z kaplicą cmentarną. Widok z wieży kościoła (zdjęcie ze zbiorów parafii, autor: Karol Bilewicz).

Według inwentarza „fundi instructi” kościoła z 18 sierpnia **1869** roku cmentarz grzebalny za kościołem był ogrodzony parkanem z drewna i z bramą⁹⁵².

18 listopada **1884** roku, na prośbę komendarza kościoła filialnego w Komarowie ks. Alfreda Orłowskiego, biskup Kazimierz Wnorowski wydał decyzję pozwalającą na chowanie ciał zmarłych na cmentarzu, który od 50 lat był nieczynny⁹⁵³.

Według inwentarza „fundi instructi” kościoła z **1922** roku cmentarz leżący bliżej kościoła był ogrodzony drutem kolczastym, drugi prawie ogrodzenia nie posiadał, gdyż podczas wojny parkan został zniszczony⁹⁵⁴.

W **1924** roku cmentarz został powiększony i dokonano poświęcenia cmentarza⁹⁵⁵. W okresie II wojny światowej cmentarz został poważnie zniszczony⁹⁵⁶.

⁹⁵² AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 18-22.

⁹⁵³ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 49.

⁹⁵⁴ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k. 1-10.

⁹⁵⁵ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 126.

⁹⁵⁶ KPK T1.

Jeszcze, niedługo po II wojnie światowej, cmentarz składał się z dwóch części, między którymi przebiegała droga publiczna. Na wniosek proboszcza parafii Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Tomaszowie Lubelskim zgodziło się na przesunięcie drogi. Droge poprowadzono przez pola rolników, którzy uzyskali od parafii w zamian podwójną ilość areału ziemi⁹⁵⁷.

W 1947 roku cmentarz nie był ogrodzony i w dalszym ciągu przez środek cmentarza przebiegała droga⁹⁵⁸.

Prawdopodobnie w 1948 roku, po przesunięciu drogi, rozpoczęto budowę ogrodzenia cmentarza⁹⁵⁹.

W maju 1951 roku cmentarz był ogrodzony, od frontu murem parkanem a od strony zachodniej siatką na podmurówce. Do końca roku 1955 planowano ogrodzić cały cmentarz⁹⁶⁰.

W 1952 roku powiększono cmentarz o ponad 1 morg. 5 października 1952 roku cmentarz został poświęcony przez dziekana tyszowieckiego ks. Franciszka Osucha⁹⁶¹.

W 1970 roku rozebrano rozsypujący się parkan i wymurowano nowy⁹⁶². W 1984 roku dokonano odwodnienia cmentarza od strony kościoła⁹⁶³. W 1991 roku została doprowadzona woda na cmentarz⁹⁶⁴. W 1995 roku wykonano wspólnie z władzami gminy drogę na cmentarz oraz śmietnik przy cmentarzu⁹⁶⁵. W 1997 roku poszerzono teren cmentarza o działkę należącą do parafii⁹⁶⁶. W 1998 roku wykonano drogę wiodącą na cmentarz z bocznego wejścia na plac kościoła⁹⁶⁷.

⁹⁵⁷ KPK T1.

⁹⁵⁸ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 13-15.09.1947.

⁹⁵⁹ KPK T1.

⁹⁶⁰ APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 19-21.05.1951.

⁹⁶¹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹⁶² KPK T1.

⁹⁶³ KPK T1.

⁹⁶⁴ KPK T1.

⁹⁶⁵ KPK T1.

⁹⁶⁶ KPK T1.

⁹⁶⁷ KPK T1.

Zdjęcie 175 – Rok 1998. Budowa bocznej drogi na cmentarz (zdjęcie z KPK T1).

W czasie wizytacji kurialnej 20 października 1998 roku stwierdzono, że cmentarz jest ogrodzony, od frontu ogrodzenie jest murowane a boczne ogrodzenie stanowią przęsła z siatką zamocowane na słupkach z cegły⁹⁶⁸.

W **2000** roku ułożono część chodnika na głównej alei cmentarza⁹⁶⁹. W **2003** roku dokończono układanie chodnika na głównej alejce⁹⁷⁰.

⁹⁶⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

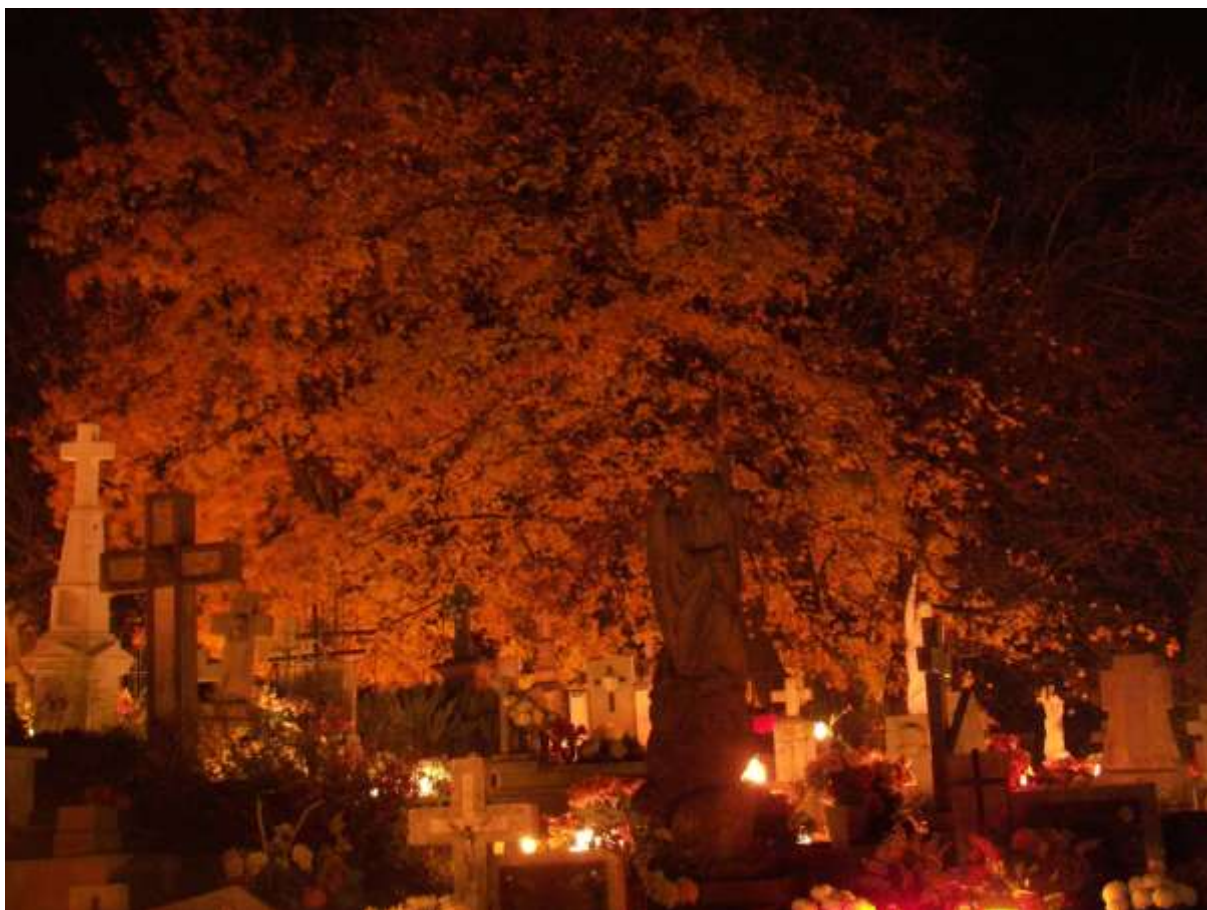
⁹⁶⁹ Relacja ks. Jana Osucha.

⁹⁷⁰ KPK T2.

Zdjęcie 176 – Rok 2003, maj. Układanie chodnika na głównej alejce cmentarza (zdjęcie z KPK T 2).

W **2010** roku ułożono chodnik prowadzący do śmietnika.

Zdjęcie 177 – Rok 2008, 1 listopada. Cmentarz parafialny w Komarowie (autor zdjęcia: Paweł Wysłocki).

Zdjęcie 178 – Rok 2008, 1 listopada. Cmentarz parafialny w Komarowie. W głębi kościół

parafialny (po lewej) i kaplica cmentarna (autor zdjęcia: Paweł Barteczko).

Wg stanu na 25 czerwca 2010 roku cmentarz grzebalny wraz z nagrobkami (według wykazu w karcie cmentarza) oraz pozostałe nagrobki kamienne z XIX i XX w. do 1939 r. jest wpisany do rejestru zabytków (nr Z A/459 – decyzja z dnia 12 grudnia 1988 roku Wojewódzkiego Konserwatora zabytków – Tadeusza Twardowskiego)⁹⁷¹.

Na cmentarzu są kwatery żołnierzy polskich z I wojny światowej, z 1920 roku (jedna mogiła „Poległych w wojnie polsko-bolszewickiej pod Komarowem w 1920 r.”).

Zdjęcie 179 – Rok 2010, 25 listopada. Cmentarz grzebalny w Komarowie. Pomnik poległym w wojnie polsko-bolszewickiej pod Komarowem w 1920 roku.

Na cmentarzu są kwatery żołnierzy polskich z września 1939 roku (a także z lat 1940-1945). Wśród pochowanych są:

- Boreysza Witold (major, zginął 21.09.1939),
- Bultrowicz Władysław (kapral, 22.09.1939),
- Czapiga Stanisław (strzelec, 26.09.1939),
- Dragula (plutonowy, 22.09.1939),
- Gębala Leon (strzelec, 22.09.1939),
- Kamica Stanisław (kapral, 22.09.1939),
- Knad Władysław (strzelec, 22.09.1939),

⁹⁷¹ Obwieszczenie Nr 3/2010 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 25 czerwca 2010 roku w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych „A” województwa lubelskiego; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

- Krzywiec Walerian (porucznik, 22.09.1939),
- Maciejewski Bogdan (ułan, 22.09.1939),
- Obuckiewicz Henryk (strzelec, 22.09.1939),
- Paszkowski Stanisław (strzelec, 22.09.1939),
- Rykowski (kapral, 22.09.1939),
- Smolka Stanisław (major, 24.09.1939),
- Sokołowski Włodzimierz (podporucznik, 22.09.1939),
- Stopczyński Stanisław (podporucznik, 22.09.1939),
- Susek Augustyn (kanonier, 22.09.1939),
- Sychowski Mieczysław (porucznik, 22.09.1939),
- Waśniewski Tadeusz (wachmistrz podchorąży, 22.09.1939),
- Żytkowski Józef (kapral, 23.09.1939).

Zdjęcie 180 – Rok? (1939 lub co bardziej prawdopodobne w okresie 12.08.1944-1950). Uroczystości związane z polskimi żołnierzami, którzy zginęli we wrześniu 1939 roku. Za strażackim pocztem sztandarowym idzie ks. Piotr Kwoczyński (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 181 – Rok? (1939 lub co bardziej prawdopodobne w okresie 12.08.1944-1950). Uroczystości związane z polskimi żołnierzami, którzy zginęli we wrześniu 1939 (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

Zdjęcie 182 – Rok? (1939 lub co bardziej prawdopodobne w okresie 12.08.1944-1950). Uroczystości związane z polskimi żołnierzami, którzy zginęli we wrześniu 1939 (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

zbiorów Ludwiki Łakomskiej).

Zdjęcie 183 – Rok? (1939 lub co bardziej prawdopodobne w okresie 12.08.1944-1950). Uroczystości związane z polskimi żołnierzami, którzy zginęli we wrześniu 1939 (zdjęcie ze zbiorów Ludwiki Łakomskiej).

Zdjęcie 184 – Rok 2011, 13 maja. Cmentarz grzebalny w Komarowie. Kwatera mogił żołnierzy z 1939 roku.

Zdjęcie 185 – Rok 2014, 30 sierpnia. Cmentarz grzebalny w Komarowie. Pomnik poległym we wrześniu 1939 roku (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Na cmentarzu znajduje się symboliczny grób 44 mieszkańców gminy Komarów zamordowanych na Majdanku, który został ufundowany przez mieszkańców Komarowa w 50-tą rocznicę ich śmierci. Na grobie widnieje inskrypcja: „Błogosławieni, którzy cierpią prześladowania dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie”.

Zdjęcie 186 – Rok 2011, 13 maja. Symboliczny grób na cmentarzu w Komarowie-Osadzie.

Ponadto na cmentarzu jest kilka nagrobków (ocalałych) z inskrypcją zapisaną cyrylicą (m.in. z 1855 roku).

Parafia uzyskała zgodę biskupa na odprawianie nabożeństw na cmentarzu w ostatnią niedzielę sierpnia, w Dzień Zaduszny i 1 listopada⁹⁷².

⁹⁷² ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

Zdjęcie 187 – Rok 2010, 25 listopada. Cmentarz grzebalny w Komarowie-Osadle (foto: Henryk Kulik).

Zdjęcie 188 – Rok 2010, 25 listopada. Cmentarz grzebalny w Komarowie-Osadzie (foto: Henryk Kulik).

W **2011** roku zostało poszerzone twarde podłoże przy śmietniku obok cmentarza oraz częściowo odsłonięty parkan otaczający kościół od strony południowej.

W niedzielę 10 lipca 2011 roku, w godzinach wieczornych, przeszła przez parafię wielka burza. Zniszczeniom uległo wiele gospodarstw i pól uprawnych. Na cmentarzu parafialnym połamane konary drzew poczyniły wiele strat.

W lipcu i sierpniu **2012** roku dokonano inwentaryzacji i katalogowania grobowców na cmentarzu, w celu założenia księgi cmentarnej. Każdy grób ma przyporządkowany numer, położenie i zdjęcie⁹⁷³.

W sierpniu **2018** roku wykonano utwardzony parking przy cmentarzu.

6.3. Kaplica cmentarna

W **1950** roku na cmentarzu wybudowano kaplicę (o wymiarach 5mx7m) z inicjatywy ks. proboszcza Piotra Kwoczyńskiego. Kaplica została wybudowana, jako wotum dziękczynne za ocalenie z pożogi wojennej z okazji 40-lecia poświęcenia kościoła. W podziemiach kaplicy przygotowano 12 miejsc dla pochowania kapłanów pracujących w parafii bądź stąd pochodzących. W kaplicy odprawiano nabożeństwa żałobne⁹⁷⁴. Kaplicę w stylu neoromańskim zaprojektował architekt z Zamościa - Klimek⁹⁷⁵.

(tablica nad wejściem...)

W kaplicy znajduje się barokowo-ludowa płaskorzeźba Pietà z XVIII wieku⁹⁷⁶.

5 października **1952** roku kaplicę cmentarną poświęcił dziekan tyszowiecki ks. Franciszek Osuch⁹⁷⁷.

W **1954** roku ustawiono dębowy ołtarzyk z płaskorzeźbą Matki Bożej Bolesnej⁹⁷⁸.

W październiku **1976** roku kaplicę pokryto nową blachą a w **1977** roku pomalowano całą kaplicę⁹⁷⁹.

W **1988** roku przeprowadzono remont kaplicy⁹⁸⁰.

W **1995** roku dokonano remontu kaplicy oraz zamontowano tablice ku pamięci księży w niej pochowanych: ks. Władysława Białowolskiego, ks. Stanisława Kozyrę (1864-1939), ks. Piotra Kwoczyńskiego, ks. Jana Władysława Miciuły⁹⁸¹.

Na cmentarzu, poza kaplicą, pochowany jest ksiądz Karol Stanisław Walenty Wojtasiewicz z bratem Adamem i rodzicami.

W **1997** roku dokonano malowania dachu kaplicy oraz niektórych elementów elewacji⁹⁸².

⁹⁷³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

⁹⁷⁴ KPK T1; Osuch UTP, s. 8; KPK T1; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; APRKom, Księga wizytacji parafii [1947-], protokół wizytacji kanonicznej 19-21.05.1951.

⁹⁷⁵ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹⁷⁶ KZSP T8Z17, s. 21.

⁹⁷⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹⁷⁸ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

⁹⁷⁹ KPK T1.

⁹⁸⁰ KPK T1.

⁹⁸¹ KPK T1.

⁹⁸² KPK T1.

Zdjęcie 189 – Rok 1997. Kaplica cmentarna po konserwacji blachy (zdjęcie z KPK T1).

Zdjęcie 190 – Rok 1997. Kaplica cmentarna po konserwacji blachy (zdjęcie z KPK T1).

Zdjęcie 191 – Rok 2010, 25 listopada. Tablice na kaplicy cmentarnej (foto: Henryk Kulik).

Nagrobek 2 – Rok 2010, 25 listopada. Tablice nagrobne na kaplicy cmentarnej (foto: Henryk Kulik).

W czerwcu i lipcu **2012** roku wykonano generalny remont oraz modernizację kaplicy cmentarnej. Dzięki środkom finansowym przekazanych przez ofiarodawców i inicjatywie ks. proboszcza Tomasza Bomby wykonano m.in. następujące prace: położono tynk wewnątrz kaplicy, pomalowano ściany wewnątrz kaplicy, zabezpieczenie (z metalu i betonu) wejścia do krypty (w której leżą kapłani), ułożono posadzkę gresową, renowację ołtarza. Ponadto

wymieniono wszystkie okna i drzwi oraz naprawiono i pomalowano dach. Zamontowano nowy żyrandol i kinkiety (bezimienna ofiarodawczyni). Prace wykonywali: Bogdan Wróblewski, Leszek Fletr, Andrzej Zaborko, Henryk Baraniecki, Grzegorz Białowski. Ponadto odrestaurowano i zakonserwowano obraz-płaskorzeźbę „Zdjęcie z krzyża” a także wykonano złocenia niektórych elementów ołtarza (prace wykonała Urszula Pakuła)⁹⁸³.

Zdjęcie 192 – Rok 2012, 5 sierpnia. Ks. proboszcz Tomasz Bomba pokazuje wyniki prac remontowych kaplicy cmentarnej biskupowi pomocniczemu diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariuszowi Leszczyńskiemu i ks. dziekanowi dekanatu tyszwieckiego Grzegorzowi Chabrosowi (zdjęcia ze zbiorów parafii).

⁹⁸³ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 193 – Rok 2012, 5 sierpnia. Biskup pomocniczy diecezji zamojsko-lubaczowskiej Mariusz Leszczyński dokonuje poświęcenia wyremontowanej kaplicy cmentarnej (zdjęcia ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 194 – Rok 2012, 30 września. Kaplica cmentarna. Barokowo-ludowa płaskorzeźba Pietà z XVIII wieku, „Zdjęcie z krzyża” (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Zdjęcie 195 – Rok 2012, 5 sierpnia. Przed kaplicą cmentarną. Od lewej: ks. Tomasz Bomba, biskup Mariusz Leszczyński, ks. Grzegorz Chabros, ks. Tadeusz Maciejko (zdjęcie ze zbiorów parafii).

Ksiądz proboszcz Tomasz Bomba zaplanował msze św. w ostatnią niedzielę miesiąca o godz. 16³⁰ (od kwietnia do września), które będą odprawiane w odnowionej kaplicy cmentarnej.

30 września 2012 r., po wielu latach, została odprawiona msza św. w intencji zmarłych spoczywających na cmentarzu. W odrestaurowanej kaplicy cmentarnej, poświęconej przez bp. Mariusza Leszczyńskiego podczas wizytacji kanonicznej, mszę św. celebrował ks. proboszcz Tomasz Bomba a kazanie wygłosił ks. Tadeusz Maciejko⁹⁸⁴.

⁹⁸⁴ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 196 – Rok 2013, 1 listopada. Kaplica cmentarna w Komarowie (autor zdjęcia: Paweł Wysłocki).

Na początku października 2012 roku podłączono do kaplicy zasilanie elektryczne (linia siłowa biegnie w ziemi) oraz zainstalowano nagłośnienie⁹⁸⁵.

⁹⁸⁵ Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

Zdjęcie 197 – Rok 2013, 2 listopada. Msza św. na cmentarzu parafialnym. Przy ołtarzu od lewej ks. Paweł Kruk, ks. Tadeusz Maciejko, ks. Jan Osuch (autor zdjęcia: Paweł Wysłocki).

Zdjęcie 198 – Rok 2015, 4 lutego. Ołtarz w kaplicy cmentarnej (foto Henryk Kulik).

W odnowionej kaplicy cmentarnej z inicjatywy i pod kierunkiem ks. proboszcza kanonika Tomasza Bomby, 4 lutego 2015 roku spoczęło ciało ks. Tomasza Bomby.

Nagrobek 3 – Rok 2015, 21 kwietnia. Tablica nagrobna ks. kanonika Tomasza Bomby (foto Henryk Kulik).

Zdjęcie 199 – Rok 2016, 21 kwietnia. Tablice nagrobne na kaplicy cmentarnej (foto: Henryk Kulik).

Tabela 2 – Chronologiczny wykaz księży pochowanych w kaplicy cmentarnej

Nazwisko i imię/imiona	Rok pochówku
Kozyra Stanisław, 1867-1939	1939
Kwoczyński Piotr	1965
Białowolski Władysław	1961
Miciuła Jan Władysław	1993
Jachymek Mieczysław	2000
Bomba Tomasz Wiktor	2015

7. Plebania i pozostałe budynki, działki

7.1. W XIX wieku

Przy kościele w Komarowie funkcjonował mały szpitalik dla ubogich, działający, od co najmniej **1809** roku (szpitaliki były także w innych miejscowościach powiatu tomaszowskiego, tj. w Chodywańcach, Dubie, Gródku, Nabrożu, Tomaszowie Lubelskim, Tyszowcach). W takim szpitaliku pomocy lekarskiej udzielał ksiądz⁹⁸⁶.

W **1833** roku w Komarowie był szpital zwany także chałupą dla dziadów. Budynek należał do parafii. Budynek był drewniany, składający się z dwóch izb i sieni. Nie było podłóg a dach był słomiany. Okienka były małe z wybitymi szybami. Budynek by całkowicie „zdezelowany”⁹⁸⁷.

Z inwentarza z **1839** roku kościoła filialnego w Komarowie wiemy, że był w Komarowie tak zwany dom kapelana (murowany z cegły), w którym zamieszkiwał ksiądz. Do dyspozycji księdza był ogród i łąka. Ponadto był domek – chałupka (z ogrodem), w którym zamieszkiwali obsługujący kościół⁹⁸⁸.

15/27 sierpnia **1847** roku w Komarowie dla księdza był dom murowany z cegły⁹⁸⁹. 6 października **1869** roku do kościoła należały następujące obiekty: dom z cegły, stajnia, stodoła, drewnutnia⁹⁹⁰.

Według wykazu sporządzonego, 4 listopada **1850** roku, przez Radę Opiekuńczą Zakładów Dobroczynnych Powiatu Hrubieszowskiego w parafii funkcjonował dom szpitalny, który nie miał zatwierdzonych funduszy na funkcjonowanie⁹⁹¹.

W **1851** roku dom dla ubogich (tj. dom szpitalny) był „znacznie zdezelowany”⁹⁹².

W **1883** roku do kościoła należał: dom z cegły, powiększony w 1883 roku, z dwoma gankami, 13 drzwiami i 11 oknami; stajnia drewniana, obora drewniana, stodoła drewniana oraz drewnutnia. Przy domku był sad (4 jabłonie, 2 grusze, 35 śliw, 52 wiśni, 9 lip), ogród warzywny, łąka (razem 6 morgów)⁹⁹³.

7.2. W XX i XXI wieku

W **1922** roku plebania były murowana z kamienia i cegły pokryta gontem. Stała vis a vis kościoła przez drogę. W plebanii było sześć pokoi, dwie kuchnie, spiżarnia, dwa ganki z

⁹⁸⁶ Peter Janusz, „Dawne Szpitale w Tomaszowie Lubelskim i jego powiecie”, Medycyna 1939, Warszawa, 1939, Nr 16, s. 711-722.

⁹⁸⁷ Peter Janusz, „Dawne Szpitale w Tomaszowie Lubelskim i jego powiecie”, Medycyna 1939, Warszawa, 1939, Nr 16, s. 711-722.

⁹⁸⁸ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 11.

⁹⁸⁹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 15-28

⁹⁹⁰ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 18-22.

⁹⁹¹ APL KancelariaMSG, sygn. 35/234/0/-/36, k. 15.

⁹⁹² APL KancelariaMSG, sygn. 35/234/0/-/36, k. 71.

⁹⁹³ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

frontu i weranda z tyłu, od ogrodu. Do dyspozycji proboszcza były także trzy drewniane budynki gospodarcze: stodoła, stajnia i obora w jednym budynku oraz w kolejnym wozownia, drewnutnia i spichlerz⁹⁹⁴.

W 1922 roku organistówka stała obok kościoła. Był to dom z drewna sosnowego, w którym była m.in. duża salka, 2 pokoje, kuchnia i spiżarnia. Przy organistówce był budynek gospodarczy (obórka, drewnutnia). Organistówka nie miała ogrodzenia. Ogródzenie zostało prawdopodobnie rozebrane na opał (w czasie I wojny światowej). Budynki zostały, w tym roku, ogrodzone płotem ze sztachet⁹⁹⁵.

W 1922 roku na beneficjum kościoła składał się także ogród owocowy, ogród warzywny, łąki i pola orne o łącznej powierzchni 4 morgów. Ponadto w tym roku przydzielono parafii z mienia popowskiego 16 morgów pola ornego i 6 morgów łąki⁹⁹⁶. W 1925 roku parafia otrzymała od władz 11,75 ha gruntów (nie wiadomo, czy powtórzono w tej liczbie wcześniejszą darowiznę)⁹⁹⁷.

5 stycznia 1932 roku dokonano zamiany placu koło cmentarza o wymiarach 39mx40m za plac szkolny⁹⁹⁸.

W 1951 roku na plebani był telefon o numerze 11⁹⁹⁹. W 1957 roku ogrodzono ogród parafialny. Wykarczowano krzewy i drzewa przy plebani a w ich miejsce urządzono ogród kwiatowy. Wykonano także malowanie wnętrza plebani¹⁰⁰⁰.

W 1958 roku wykonano remont budynków gospodarczych. Planowano wybudowanie nowej obory. Parafianie pod kierunkiem księdza proboszcza wykonali pustaki. Zakupiono także cegły (10000 szt.), eternit i inne materiały. Nie uzyskano jednak zgody na budowę¹⁰⁰¹.

W 1961 roku parafia miała 9,4 ha ziemi ornej, 1 ha ogrodu i 3,5 ha łąki¹⁰⁰².

W 1962 roku dokonano generalnego remontu mieszkania organisty. W 1963 roku na placu – organistówce – została wybudowana nowa obora¹⁰⁰³.

Zdjęcie 200 – Przed 1965 rokiem. Stara plebania w Komarowie (zdjęcie ze zbiorów Ludwika Łakomskiej).

W 1964 roku została odnowiona plebania oraz zmieniono część dachu na stodołę. Ponadto odnowiono salę katechetyczną w Komarowie. Wykonano 12 stolików do sali katechetycznej w Komarowie i 3 stoliki do punktu katechetycznego w Księżostanach¹⁰⁰⁴. W

⁹⁹⁴ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k. 1-10.

⁹⁹⁵ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k. 1-10.

⁹⁹⁶ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k. 1-10.

⁹⁹⁷ Wojda, s. 29.

⁹⁹⁸ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 124.

⁹⁹⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁰⁰ KPK T1.

¹⁰⁰¹ KPK T1.

¹⁰⁰² APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 23.06.1967 sporządzony przez ks. Wacława Cieślkiego.

¹⁰⁰³ KPK T1; APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 23.06.1967 sporządzony przez ks. Wacława Cieślkiego.

¹⁰⁰⁴ KPK T1.

1965 roku rozebrano starą drewnianą stodołę a postawiono nową murowaną¹⁰⁰⁵. W **1966** roku wymieniono płot drewniany przy plebanii na metalowy. Należy zaznaczyć, że w tym roku poszerzono drogę biegnącą między kościołem a plebanią¹⁰⁰⁶. Także w tym roku wybudowano murowaną stodołę¹⁰⁰⁷.

W **1970** roku został przeprowadzony gruntowny remont budynku-organistówki¹⁰⁰⁸. W **1976** roku w drewnianej organistówce mieściło się mieszkanie organisty (dwa pokoje z kuchnią) oraz salka katechetyczna. Przy organistówce był drewniany budynek¹⁰⁰⁹. W **1977** roku wykonano remont organistówki (m.in. wymieniono instalację elektryczną, drzwi). Z dawnej sali katechetycznej zrobiono dwa pokoje. Ks. proboszcz własnoręcznie wykonał meble do kancelarii organistówki¹⁰¹⁰. W **1979** roku przeprowadzono kolejny remont organistówki (wykonano m.in. łazienkę i wymianę niektórych drzwi oraz poprawiono tynki)¹⁰¹¹.

W **1971** roku uzyskano zgodę na budowę nowej plebanii, gdyż stara mająca około 130 lat (prawdopodobnie) była już wrośnięta w ziemię, miała popękane ściany i groziła zawaleniem. Zgoda władz była na budowę plebanii o powierzchni użytkowej 200 m², ale inżynier Nowak z Tomaszowa Lubelskiego wykonał projekt na 230 m², który został przyjęty (piętro zaplanowano, jako strych). Na jesieni **1972** roku wykonano fundamenty pod plebanię. Nowa plebania została usytuowana za starą plebanią, na skarpie, która od północy była bardzo stroma. W związku z tym wykonano fundamenty do 3 m głębokości. Pracami murarskimi kierował murarz Michał Karwata. W **1974** roku postawiono piętro plebanii i przykryto eternitem. Głównym motorem budowy był młody gospodarz z Komarowa-Wsi Zenon Szajewski. W **1975** roku m.in. wstawiono drzwi i okna oraz wykonano schody wewnątrz plebanii¹⁰¹².

¹⁰⁰⁵ KPK T1.

¹⁰⁰⁶ KPK T1.

¹⁰⁰⁷ APRKom, Kwestionariusz o stanie parafii na dzień 23.06.1967 sporządzony przez ks. Wacława Cieślckiego.

¹⁰⁰⁸ KPK T1.

¹⁰⁰⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰¹⁰ KPK T1.

¹⁰¹¹ KPK T1.

¹⁰¹² KPK T1.

Zdjęcie 201 – Rok 1974. Stara plebania, w tle budynek nowej plebanii (zdjęcie z KPK T 1).

W **1976** roku firma WSK z Tyszowiec założyła na plebanii instalację wodno-kanalizacyjną i centralnego ogrzewania a Spółdzielnia Wielobranżowa z Tyszowiec wykonała instalację elektryczną. Kuchnie i piece wykonał Michał Karwat a schody, posadzki i balkony wykonał Antoni Karwat, większość tynków wykonał Stanisław Masłowski, glazurę położył Franciszek Wyrostkiewicz, malowanie wykonał P. Czuj, stolarkę Bogdan Michalczuk. W budynku przygotowano salę katechetyczną¹⁰¹³.

Plebania została zamieszkała przez ks. wikariusza 24 lipca a przez ks. proboszcza 3 września 1976 roku¹⁰¹⁴. Na jesieni 1976 roku rozebrano starą plebanię¹⁰¹⁵. Wykonano także studnię głębinową. W 1976 roku przy plebanii były dwa murowane budynki gospodarcze (stodoła, obora)¹⁰¹⁶.

W 1976 roku parafia dysponowała 17,25 ha ziemi, w tym 13ha gruntów ornych, 3,5 ha łąk i 0,75ha ogrodu¹⁰¹⁷.

W **1977** roku położono chodniki przed plebanią oraz urządzono ogród kwiatowy w miejscu, gdzie stała stara plebania. Uzupełniono płot wokół placu plebanii i cały pomalowano¹⁰¹⁸. W **1984** roku zainstalowano na plebanii kuchenny piec gazowy i łazienkowy piec gazowy¹⁰¹⁹. W **1993** roku wymieniono instalację elektryczną na plebanii. W łazienkach i w kuchni zamieniono wykładzinę na terakotę. W pokojach na piętrze ułożono podłogę z klepki sosnowej oraz wykonano boazerię sosnową w tych pokojach oraz na korytarzu (prace wykonali

¹⁰¹³ KPK T1.

¹⁰¹⁴ KPK T1.

¹⁰¹⁵ KPK T1.

¹⁰¹⁶ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰¹⁷ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰¹⁸ KPK T1.

¹⁰¹⁹ KPK T1.

Marian Zygmunt i Mirosław Szumski). Na placu przy plebanii dokonano wycinki drzew pod przyszły parking¹⁰²⁰. W **1996** roku uporządkowano teren wokół plebanii. Nawieziono ziemię i kamień, posadzono wierzby, jodły, brzozy oraz iglaki; wykonano skalniak z około 80 roślinami. W **1997** roku posadzono kolejne krzewy ozdobne¹⁰²¹.

W lutym **2010** roku w domu parafialnym został zainstalowany piecyk gazowy w kuchni za kwotę 1350 zł z montażem, oraz drzwi antywłamaniowe do piwnic za 600 zł z darmowym montażem. Inwestycje te zostały wykonane za pieniądze, które pozostały z wizyty duszpasterskiej, bez naruszenia kwoty na koncie parafialnym.

W pierwszej połowie lipca **2011** roku przy domu parafialnym zostały wymienione stare rury żeliwne odprowadzające ścieki. Pracę tą wykonał bezinteresownie Ryszard Kasprzak a pomagali mu lektorzy.

W **2012** roku wycięto część drzew przy plebani (drzewa wycinali i pocięli na kawałki: Eugeniusz Mac, Janusz Mac, Leszek Saputa, Grzegorz Bilewicz, Ireneusz Zajac, Edward Kąkol, Wiesław Józefko, Mariusz Całka, Tomasz Kukiełka, Henryk Misztal, Stanisław Matuszak, Zbigniew Pysiewicz, Dariusz Niemczuk, Tomasz Bajwoluk, Stanisław Szajewski, Ryszard Niezgoda, Krzysztof Wiśniewski, Wiesław Kuryło, Wojciech Wiśniewski)¹⁰²².

8. Podstawowe dane

8.1. Liczba parafian

W **1869** roku w mieście i wsiach należących do kościoła filialnego w Komarowie było 1817 parafian, a w szczególności w mieście Komarów – 752 i wsiach: Komarów-Wieś – 148, Janówka – 449, Huta Komarowska – 67, Krzywystok – 50, Księżostany – 155, Wolica Śniatycka – 61, Wolica Brzozowa – 135¹⁰²³.

Po roku **1905** liczba parafian wzrastała ze względu na możliwość przechodzenia ludności dawnego wyznania greckokatolickiego na katolicyzm, na podstawie carskiego ukazu tolerancyjnego, wcześniej włączonych siłą do prawosławia. Przykładowo w **1906** roku przybyło 491 parafian¹⁰²⁴.

Tabela 3 – Liczba wiernych na przestrzeni dziejów w kościele filialnym w Komarowie

Rok	Liczba wiernych w kościele filialnym w Komarowie
1839 ¹⁰²⁵	2207, przy czym cała parafia Łabunie miała 5480 parafian
1844 ¹⁰²⁶	2276, przy czym cała parafia Łabunie miała 5571 parafian
1847 ¹⁰²⁷	2170, przy czym cała parafia Łabunie miała 5307 parafian
1848 ¹⁰²⁸	2239, przy czym cała parafia Łabunie miała 5575 parafian
1856 ¹⁰²⁹	2057, przy czym cała parafia Łabunie miała 4903 parafian
1863 ¹⁰³⁰	1604, przy czym cała parafia Łabunie miała 4884 parafian

¹⁰²⁰ KPK T1.

¹⁰²¹ KPK T1.

¹⁰²² Informacja ks. proboszcza Tomasza Bomby.

¹⁰²³ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 18-22.

¹⁰²⁴ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 90.

¹⁰²⁵ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

¹⁰²⁶ Spis DL 1845, s. 23.

¹⁰²⁷ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 15-28

¹⁰²⁸ Spis DL 1849, s. 24.

¹⁰²⁹ Spis DL 1856.

¹⁰³⁰ Spis DL 1864, s. 14.

Rok	Liczba wiernych w kościele filialnym w Komarowie
1869 ¹⁰³¹	1817, przy czym cała parafia Łabunie miała 5752 parafian
1870 ¹⁰³²	1800, przy czym cała parafia Łabunie miała 5789 parafian
1872 ¹⁰³³	1875, przy czym cała parafia Łabunie miała 6031 parafian
1874 ¹⁰³⁴	2656, przy czym cała parafia Łabunie miała 6897 parafian
1875 ¹⁰³⁵	2117, przy czym cała parafia Łabunie miała 6458 parafian
1876 ¹⁰³⁶	2117, przy czym cała parafia Łabunie miała 6488 parafian
1878 ¹⁰³⁷	2167, przy czym cała parafia Łabunie miała 6640 parafian
1879 ¹⁰³⁸	2167, przy czym cała parafia Łabunie miała 6640 parafian
1880 ¹⁰³⁹	3487, przy czym cała parafia Łabunie miała 7961 parafian
1882 ¹⁰⁴⁰	3497, przy czym cała parafia Łabunie miała 9967 parafian
1896 ¹⁰⁴¹	3897, przy czym cała parafia Łabunie miała 9630 parafian
1897 ¹⁰⁴²	1500 (szacunkowo)
1901 ¹⁰⁴³	4054, przy czym cała parafia Łabunie miała 10586 parafian
1905 ¹⁰⁴⁴	4139
1907 ¹⁰⁴⁵	4671
1911 ¹⁰⁴⁶	5265, przy czym cała parafia Łabunie miała 13573 parafian
1914 ¹⁰⁴⁷	4987
1916 ¹⁰⁴⁸	4448, przy czym cała parafia Łabunie miała 11272 parafian
1917 ¹⁰⁴⁹	4542
1918 ¹⁰⁵⁰	4342, przy czym cała parafia Łabunie miała 4312+7466 parafian

Tabela 4 – Liczba parafian parafii Komarów

¹⁰³¹ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 18-22; Spis DL 1870, s. 53.

¹⁰³² Spis DL 1871, s. 55, 56.

¹⁰³³ Spis DL 1873, s. 60.

¹⁰³⁴ Spis DL 1875, s. 69.

¹⁰³⁵ Spis DL 1876, s. 63, 64.

¹⁰³⁶ Spis DL 1877, s. 56.

¹⁰³⁷ Spis DL 1879, s. 41.

¹⁰³⁸ Spis DL 1880, s. 40, 41.

¹⁰³⁹ Spis DL 1881, s. 40.

¹⁰⁴⁰ Spis DL 1883, s. 59, 60.

¹⁰⁴¹ Spis DL 1897, s. 63, 64.

¹⁰⁴² AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 65-66.

¹⁰⁴³ Spis DL 1902, s. 66, 68.

¹⁰⁴⁴ Spis DL 1906, s. 66.

¹⁰⁴⁵ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 90.

¹⁰⁴⁶ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; Spis DL 1912, s. 48, 49.

¹⁰⁴⁷ Spis DL 1915, s. 47-49; Chełmska, s. 279.

¹⁰⁴⁸ Spis DL 1917, s. 48, 49.

¹⁰⁴⁹ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁵⁰ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1; Spis DL 1919, s. 58.

Rok	Liczba parafian parafii Komarów
1921 ¹⁰⁵¹	4380
1922	4380 ¹⁰⁵² , 4488 ¹⁰⁵³ , 4310 ¹⁰⁵⁴
1923 ¹⁰⁵⁵	4585
1925	4585 ¹⁰⁵⁶ , 4788 ¹⁰⁵⁷
1927	4950 ¹⁰⁵⁸
1928	4950 ¹⁰⁵⁹ , 5042 ¹⁰⁶⁰
1929 ¹⁰⁶¹	5106
1931 ¹⁰⁶²	5160
1932 ¹⁰⁶³	5100
1938 ¹⁰⁶⁴	5833
1966 ¹⁰⁶⁵	5040
1976 ¹⁰⁶⁶	4869 (liczba rodzin: 1414)
01.12.1994 ¹⁰⁶⁷	3916
2002 ¹⁰⁶⁸	3572
2011 ¹⁰⁶⁹	3183
2014 ¹⁰⁷⁰	3145

Przy analizie liczby wiernych należy brać pod uwagę kilkakrotną zmianę rejonu działania kościoła filialnego w Komarowie jak i parafii Komarów.

Tabela 5 – Statystyka urodzeń, ślubów, zgonów

¹⁰⁵¹ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁵² Spis DL 1923, s. 74.

¹⁰⁵³ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁵⁴ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

¹⁰⁵⁵ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁵⁶ Schematyzm 1925, s. 129.

¹⁰⁵⁷ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁵⁸ Spis DL 1928, s. 90.

¹⁰⁵⁹ Spis DL 1929, s. 90.

¹⁰⁶⁰ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁶¹ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁶² Spis DL 1931, s. 92.

¹⁰⁶³ Borowski Marian, „Adresowa Książka Parafialna”, Kraków, 1932, s. 70.

¹⁰⁶⁴ Spis DL 1938, s. 91.

¹⁰⁶⁵ Spis DL 1966, s. 190.

¹⁰⁶⁶ ADZ „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹⁰⁶⁷ Schematyzm DZL 1995, s. 87.

¹⁰⁶⁸ KPK T2.

¹⁰⁶⁹ Obliczenia proboszcza parafii.

¹⁰⁷⁰ Zamojski Informator Diecezjalny, Nr XXIII/2014/4, s. 588.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1810 ¹⁰⁷¹ !	50	2	24	1920 ¹⁰⁷²	196		
1811 ¹⁰⁷³ !	148	11	139	1921 ¹⁰⁷⁴	173		
1825 ¹⁰⁷⁵ !	149	20	102				
1826 ¹⁰⁷⁶	90	16	85				
1827 ¹⁰⁷⁷	106	17	90				
1828 ¹⁰⁷⁸	88	23	115				
1829 ¹⁰⁷⁹	98	22	99				
1830 ¹⁰⁸⁰	88	24	70				
1831 ¹⁰⁸¹	69	16	138				
1832 ¹⁰⁸²	83	50	64				
1833 ¹⁰⁸³	121	29	42				

¹⁰⁷¹ Janówka (9 urodzeń, 4 zgony), Huta Komarowska (2 urodz.), Księżostany (6 urodzeń, 2 zgony), Komarów (29 urodzeń, 2 zapowiedzi, 1 małżeństwo, 16 zgonów), Pustelnia (1 urodzeń), Wolica Brzozowa (3 urodzeń, 1 zgon), Wolica Śniatyczna (1 zgon). W tej liczbie są także akty np. urodzenia dzieci wyznania greckokatolickiego i dzieci Żydów. APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/4, k. 43; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/5, k. 43; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/7, k. 43; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/8, k. 91, 92; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/16, k. 43; sygn. 35/1863/0/1/19, k. 43; sygn. 35/1863/0/1/20, k. 43.

¹⁰⁷² APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 142.

¹⁰⁷³ W tej liczbie są także akty np. urodzenia dzieci wyznania greckokatolickiego i dzieci Żydów. APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810-1811, sygn. 35/1864/0/1/8, k. 85, 106, 142.

¹⁰⁷⁴ APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 173.

¹⁰⁷⁵ W tej liczbie są także akty np. urodzenia dzieci wyznania greckokatolickiego i dzieci Żydów. AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1825, sygn. 35/1864/0/1/24, k. 46, 71, 113.

¹⁰⁷⁶ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 34; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 8; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 22.

¹⁰⁷⁷ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 72; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 18; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 50.

¹⁰⁷⁸ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 105; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 32; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 82.

¹⁰⁷⁹ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 158; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 48; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 123.

¹⁰⁸⁰ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 184; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 60, 62; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 142.

¹⁰⁸¹ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 8184, 208; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 178; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 68.

¹⁰⁸² APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 236; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 199; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 93.

¹⁰⁸³ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 273; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 212; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 109.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1834 ¹⁰⁸⁴	97	16	47				
1835 ¹⁰⁸⁵	111	24	44				
1836 ¹⁰⁸⁶	101	36	52				
1837 ¹⁰⁸⁷	86	20	65				
1838 ¹⁰⁸⁸	82	17	47				
1839 ¹⁰⁸⁹	90	24	39				
1840 ¹⁰⁹⁰	94	19	46				
1841 ¹⁰⁹¹	74	26	57	1922 ¹⁰⁹²	190	66	81
1842 ¹⁰⁹³	105	19	44	1923 ¹⁰⁹⁴	198	47	107
1843 ¹⁰⁹⁵	76	20	55	1924 ¹⁰⁹⁶	209		
1844 ¹⁰⁹⁷	87	22	44	1925 ¹⁰⁹⁸	184	44	100
1845 ¹⁰⁹⁹	90	12	49	1926 ¹¹⁰⁰	190	38	97

¹⁰⁸⁴ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 304, 306; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 225; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 118.

¹⁰⁸⁵ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 332, 334; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 235; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 128.

¹⁰⁸⁶ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 355; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 244; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 143.

¹⁰⁸⁷ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 374; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 254, 256; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 149.

¹⁰⁸⁸ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 391; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 262; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 157.

¹⁰⁸⁹ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 411, 414; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 269.

¹⁰⁹⁰ APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1, k. 429, 431; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5, k. 270, 277; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 173.

¹⁰⁹¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1841, podsumowanie; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 183, 184, 191.

¹⁰⁹² APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 206; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946.

¹⁰⁹³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1842, podsumowanie.

¹⁰⁹⁴ APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 242; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 28.

¹⁰⁹⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1843, podsumowanie; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 199.

¹⁰⁹⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 277.

¹⁰⁹⁷ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1844, podsumowanie; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 208; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1841-1868, sygn. 35/1864/0/2.3/6, k. 29.

¹⁰⁹⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 10; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 54.

¹⁰⁹⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1845, protokół; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 213.

¹¹⁰⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 39; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 64.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1846 ¹¹⁰¹	81	18	67	1927 ¹¹⁰²	164	47	77
1847 ¹¹⁰³	59	10	83	1928 ¹¹⁰⁴	181	51	89
1848 ¹¹⁰⁵	68	23	82	1929 ¹¹⁰⁶	142	49	81
1849 ¹¹⁰⁷	82	28	49	1930 ¹¹⁰⁸	164	61	72
1850 ¹¹⁰⁹	63	11	51	1931 ¹¹¹⁰	161	40	82
1851 ¹¹¹¹	61	13	36	1932 ¹¹¹²	135	52	56
1852 ¹¹¹³	61	20	80	1933 ¹¹¹⁴	126	41	70
1853 ¹¹¹⁵	58	23	67	1934 ¹¹¹⁶	118	42	64
1854 ¹¹¹⁷	33	15	180	1935 ¹¹¹⁸	127	41	49
1855 ¹¹¹⁹	35	15	166	1936 ¹¹²⁰	125	40	67

¹¹⁰¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1846, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 221.

¹¹⁰² APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 59; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 73.

¹¹⁰³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1847, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 227.

¹¹⁰⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 84; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 10; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 83.

¹¹⁰⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1848, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 239.

¹¹⁰⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 103; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 19; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 93.

¹¹⁰⁷ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1849, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 250, 251.

¹¹⁰⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 124; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 27; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 104.

¹¹⁰⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1850, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 256.

¹¹¹⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 146; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 36; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 112.

¹¹¹¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1851, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 262.

¹¹¹² APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 165; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 43; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 122.

¹¹¹³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1852, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 273.

¹¹¹⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 182; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 51; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 130.

¹¹¹⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1853, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 287.

¹¹¹⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 201; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 60; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 141.

¹¹¹⁷ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1854, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 296.

¹¹¹⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 223; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 67; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 153.

¹¹¹⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1855, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 307.

¹¹²⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 245; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 72; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 164.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1856 ¹¹²¹	41	11	68	1937 ¹¹²²	117	50	63
1857 ¹¹²³	65	16	31	1938 ¹¹²⁴	129	58	59
1858 ¹¹²⁵	54	30	29	1939 ¹¹²⁶	103	42	77
1859 ¹¹²⁷	82	26	51	1940 ¹¹²⁸	128	61	60
1860 ¹¹²⁹	73	27	39	1941 ¹¹³⁰	135	53	71
1861 ¹¹³¹	74	32	51	1942 ¹¹³²	142	34	95
1862 ¹¹³³	82	31	46	1943 ¹¹³⁴	0		0
1863 ¹¹³⁵	89	37	56	1944 ¹¹³⁶	34	28	64
1864 ¹¹³⁷	114	27	54	1945 ¹¹³⁸	147	81	87
1865 ¹¹³⁹	102	20	42	1946 ¹¹⁴⁰	162	59	
1866 ¹¹⁴¹	83	19	53	1947 ¹¹⁴²	171	93	91

¹¹²¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1856, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 316.

¹¹²² APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 267; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 84; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 177.

¹¹²³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1857, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 325.

¹¹²⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1925-1938 (t. XI), k. 290; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 93; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946.

¹¹²⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1858, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 342.

¹¹²⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1939-1942 (t. XII), k. 27; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 103; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 205.

¹¹²⁷ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1859, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 357.

¹¹²⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1939-1942 (t. XII), k. 61; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 112; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 222.

¹¹²⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1860, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3, k. 372.

¹¹³⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1942-1946 (t. XIII), k. 16; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 122; APRKom, Księga małżeństw, 1922-1946, k. 237.

¹¹³¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1861, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 8.

¹¹³² APRKom, Księga urodzeń, 1939-1942 (t. XII), k. 98; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 135.

¹¹³³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1862, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 25.

¹¹³⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1942-1946 (t. XIII), k. 20; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945.

¹¹³⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1863, podsumowanie; AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 39.

¹¹³⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1942-1946 (t. XIII), k. 42, 44; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 143.

¹¹³⁷ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1864, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 53.

¹¹³⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1942-1946 (t. XIII), k. 118, 125; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945, k. 153.

¹¹³⁹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1865, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 65.

¹¹⁴⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1946-1948 (t. XIV), k. 81.

¹¹⁴¹ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1866, podsumowanie; APL AKFKomPRL, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 76.

¹¹⁴² APRKom, Księga urodzeń, 1946-1948 (t. XIV), k. 113; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1867 ¹¹⁴³	110	13	74	1948 ¹¹⁴⁴	173	64	51
1868 ¹¹⁴⁵	94	14	73	1949 ¹¹⁴⁶	144		65
1869 ¹¹⁴⁷	98	12	15	1950 ¹¹⁴⁸	136		
1870 ¹¹⁴⁹	98	10	62	1951 ¹¹⁵⁰	158		
1871 ¹¹⁵¹	106	7	75	1952 ¹¹⁵²	182	59	
1872 ¹¹⁵³	114	19	82	1953 ¹¹⁵⁴	146	42	
1873 ¹¹⁵⁵	116	24	112	1954 ¹¹⁵⁶	160	48	
1874 ¹¹⁵⁷	148	25	121	1955 ¹¹⁵⁸	134	40	
1875 ¹¹⁵⁹	139	18	89	1956 ¹¹⁶⁰	122	46	50
1876 ¹¹⁶¹	131	19	87	1957 ¹¹⁶²	159	36	
1877 ¹¹⁶³	134	23	71	1958 ¹¹⁶⁴	136	33	
1878 ¹¹⁶⁵	147	20	94	1959 ¹¹⁶⁶	134	25	53

¹¹⁴³ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1867, podsumowanie; APL AKFKomPRŁ, Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4, k. 76.

¹¹⁴⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1948-1952 (t. XV), k. 10; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945.

¹¹⁴⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1868, podsumowanie; APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 8; 184; APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1868-1872, sygn. 35/1864/0/2.1/2, k. 34; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1868-1875, sygn. 35/1864/0/2.3/7, k. 20.

¹¹⁴⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1948-1952 (t. XV), k. 72; APRKom, Księga zgonów, 1928-1945.

¹¹⁴⁷ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 18.

¹¹⁴⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1948-1952 (t. XV), protokół z 31.12.1950.

¹¹⁴⁹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 23; APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1868-1872, sygn. 35/1864/0/2.1/2, k. 105.

¹¹⁵⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1948-1952 (t. XV), protokół z 31.12.1951.

¹¹⁵¹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 28; APL AKFKomPRŁ, Księga zgonów, 1868-1875, sygn. 35/1864/0/2.3/7, k. 75.

¹¹⁵² APRKom, Księga urodzeń, 1952-1955 (t. XVI), k. 72.

¹¹⁵³ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 38; ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1872, podsumowanie.

¹¹⁵⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1952-1955 (t. XVI), k. 145.

¹¹⁵⁵ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 54.

¹¹⁵⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1952-1955 (t. XVI), protokół z 31.12.1954.

¹¹⁵⁷ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 69.

¹¹⁵⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1955-1958 (t. XVII), k. 27.

¹¹⁵⁹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 81.

¹¹⁶⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1955-1958 (t. XVII), k. 41.

¹¹⁶¹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 94; Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1876, sygn. 88/614/0/-/6, k. 44, 59, 86; APL AKFKomPRŁ, Księga urodzeń, 1868-1872, sygn. 35/1864/0/2.1/2, k. 144.

¹¹⁶² APRKom, Księga urodzeń, 1955-1958 (t. XVII), protokół z 31.12.1957.

¹¹⁶³ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 109; Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1877, sygn. 88/614/0/-/7, k. 65.

¹¹⁶⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 4.

¹¹⁶⁵ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 119; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1878, sygn. 88/614/0/-/8, k. 23/67.

¹¹⁶⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 49.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1879 ¹¹⁶⁷	144	31	98	1960 ¹¹⁶⁸	109	35	44
1880 ¹¹⁶⁹	139	32	117	1961 ¹¹⁷⁰	109	32	
1881 ¹¹⁷¹	154	29	107	1962 ¹¹⁷²	106	40	
1882 ¹¹⁷³	152	49	151	1963 ¹¹⁷⁴	110	24	
1883 ¹¹⁷⁵	164	33	91	1964 ¹¹⁷⁶	109	34	
1884 ¹¹⁷⁷	136	33	65	1965 ¹¹⁷⁸	87	30	
1885 ¹¹⁷⁹	180	32	75	1966 ¹¹⁸⁰	74	48	
1886 ¹¹⁸¹	183	38	78	1967 ¹¹⁸²	90	40	
1887 ¹¹⁸³	172	28	67	1968 ¹¹⁸⁴	78		
1888 ¹¹⁸⁵	160	34	80	1969 ¹¹⁸⁶	81		
1889 ¹¹⁸⁷	169	34	103	1970 ¹¹⁸⁸	70		
1890 ¹¹⁸⁹	169	26	119	1971 ¹¹⁹⁰	85		
1891 ¹¹⁹¹	154	32	78	1972 ¹¹⁹²	89		
1892 ¹¹⁹³	158	34	102	1973 ¹¹⁹⁴	94		
1893 ¹¹⁹⁵	175	41	82	1974 ¹¹⁹⁶	89		

¹¹⁶⁷ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 137; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1879, sygn. 88/614/0/-/9, k. 106.

¹¹⁶⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 86; APRKom, Księga małżeństw, 1946-1948.

¹¹⁶⁹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 156; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1879/1880, sygn. 88/614/0/-/10, k. 42/139, 89.

¹¹⁷⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 123.

¹¹⁷¹ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2, k. 58; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1881, sygn. 88/614/0/-/11, k. 110.

¹¹⁷² APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 159.

¹¹⁷³ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1882, sygn. 88/614/0/-/12, k. 62.

¹¹⁷⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1958-1964 (t. XVIII), k. 196.

¹¹⁷⁵ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1883, sygn. 88/614/0/-/13, k. 74.

¹¹⁷⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1964-1969 (t. XIX), k. 26.

¹¹⁷⁷ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1884, sygn. 88/614/0/-/14, k. 67.

¹¹⁷⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1964-1969 (t. XIX), k. 55.

¹¹⁷⁹ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1885, sygn. 88/614/0/-/15, k. 99.

¹¹⁸⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1964-1969 (t. XIX), k. 81.

¹¹⁸¹ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1886, sygn. 88/614/0/-/16, k. 107.

¹¹⁸² APRKom, Księga urodzeń, 1964-1969 (t. XIX), k. 114.

¹¹⁸³ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1887, sygn. 88/614/0/-/17, k. 98.

¹¹⁸⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1964-1969 (t. XIX), k. 140.

¹¹⁸⁵ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1888, sygn. 88/614/0/-/18, k. 100.

¹¹⁸⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX), protokół z 31.12.1969.

¹¹⁸⁷ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1889, sygn. 88/614/0/-/19, k. 109.

¹¹⁸⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX), k. 28.

¹¹⁸⁹ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1890, sygn. 88/614/0/-/20, k. 112.

¹¹⁹⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX), k. 57.

¹¹⁹¹ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1891, sygn. 88/614/0/-/21, k. 106.

¹¹⁹² APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX), k. 87.

¹¹⁹³ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1892, sygn. 88/614/0/-/22, k. 58.

¹¹⁹⁴ APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX), k. 119.

¹¹⁹⁵ APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1893, sygn. 88/614/0/-/23, k. 59, 82, 105.

¹¹⁹⁶ APRKom, Księga urodzeń, 1969-1975 (t. XX).

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1894				1975 ¹¹⁹⁷	101		
1895				1976 ¹¹⁹⁸	95		
1896				1977 ¹¹⁹⁹	88		
1897				1978 ¹²⁰⁰	78		
1898				1979 ¹²⁰¹	89		
1899				1980 ¹²⁰²	61		
1900				1981 ¹²⁰³	81		
1901 ¹²⁰⁴	182			1982 ¹²⁰⁵	56		
1902 ¹²⁰⁶	179			1983 ¹²⁰⁷	90		
1903 ¹²⁰⁸	179			1984 ¹²⁰⁹	109		
1904 ¹²¹⁰	151			1985 ¹²¹¹	73		
1905 ¹²¹²	207			1986	70		
1906 ¹²¹³	173			1987	75		
1907 ¹²¹⁴	207	52	112	1988	69		
1908 ¹²¹⁵	208			1989	57		
1909 ¹²¹⁶	182		94	1990	59		
1910 ¹²¹⁷	182			1991	56		
1911 ¹²¹⁸	213			1992	66		
1912 ¹²¹⁹	185			1993	51		
1913 ¹²²⁰	197			1994	37		

¹¹⁹⁷ APRKom, Księga urodzeń, 1975-1977 (t. XXI), k. 30.

¹¹⁹⁸ APRKom, Księga urodzeń, 1975-1977 (t. XXI), k. 62/1976.

¹¹⁹⁹ APRKom, Księga urodzeń, 1977-1980 (t. XXII), k. 27.

¹²⁰⁰ APRKom, Księga urodzeń, 1977-1980 (t. XXII), k. 54.

¹²⁰¹ APRKom, Księga urodzeń, 1977-1980 (t. XXII), k. 84.

¹²⁰² APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 7.

¹²⁰³ APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 34.

¹²⁰⁴ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 61.

¹²⁰⁵ APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 53.

¹²⁰⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 125.

¹²⁰⁷ APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 84.

¹²⁰⁸ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 188.

¹²⁰⁹ APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 109.

¹²¹⁰ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 242.

¹²¹¹ APRKom, Księga urodzeń, 1980-1985 (t. XXIII), k. 134.

¹²¹² APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 312/207.

¹²¹³ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 2/173.

¹²¹⁴ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 38, 40.

¹²¹⁵ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 75.

¹²¹⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 109.

¹²¹⁷ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. VIII), k. 140.

¹²¹⁸ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 5; ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹²¹⁹ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 53.

¹²²⁰ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 104.

Rok	Liczba			Rok	Liczba		
	urodzeń	ślubów	zgonów		urodzeń	ślubów	zgonów
1914 ¹²²¹	196			1995	51		
1915 ¹²²²	148			1996	43		
1916 ¹²²³	136			1997	29		
1917 ¹²²⁴	141			1998	31		
1918 ¹²²⁵	169			1999	41		
1919 ¹²²⁶	187			2000	34		
				2001	30		
				2002	38		
				2003	28		
				2004	37		
				2005			
				2006	26		
				2007	34		
				2008	48		
				2009	40		
				2010	33		
				2011	52		
				2012	34		
				2013	37		

8.2. Odpusty parafialne

¹²²¹ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 155.

¹²²² APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1911-1916 (t. IX), k. 194.

¹²²³ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 21.

¹²²⁴ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 46.

¹²²⁵ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1906-1911 (t. X), k. 75.

¹²²⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1916-1925 (t. X), k. 75.

Zdjęcie 202 – Rok 2010, 30 sierpnia. Dekoracja kościoła (foto: ks. Paweł Kruk).

Odpust w parafii odbywa się w Uroczystość Trójcy Przenajświętszej.

8.3. Księgi, akta, pieczęci

Najstarsze księgi metrykalne parafii Łabunie, zawierają akty metrykalne mieszkańców miasta Komarowa i okolic. Według stanu na listopad 2015 roku w Archiwum Państwowym w Lublinie znajdują się:

1. Akta urodzonych, 1643-1706, sygn. 35/106/25/-/20.
2. Akta małżeństw, 1712-1757, sygn. 35/106/25/-/23.
3. Akta małżeństw, 1757-1776, sygn. 35/106/25/-/24.
4. Akta zmarłych, 1735-1776, sygn. 35/106/25/-/27.

Od 1756 roku były prowadzone w kościele w Komarowie księgi metrykalne, które znajdowały się w nim jeszcze w 1839 roku¹²²⁷. Wiemy także z innego źródła, że od 1771 roku kościół w Komarowie jest kościołem filialnym parafii Łabunie prowadzącym księgi metrykalne¹²²⁸.

W 1839 roku w Komarowie były m.in. następujące księgi¹²²⁹:

1. Księgi akt urodzeń począwszy od 1756 roku (1 tom),

¹²²⁷ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

¹²²⁸ AAL AKGDL, Fundusze, budowle, cmentarze kościoła filialnego w Komarowie, sygn. 60/IVb/183, k. 37-41.

¹²²⁹ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

2. Księgi akt urodzeń począwszy od 1776 roku (2 tomy),
3. Księgi akt urodzeń począwszy od 1787 roku (1 tom).

Po pierwszym rozbiórze Polski Komarów znalazł się w zaborze austriackim. Na mocy patentu cesarskiego z 15 marca **1782** roku proboszcz parafii rzymskokatolickiej (greckokatolickiej) został urzędnikiem stanu cywilnego (także w stosunku do wyznań niechrześcijańskich). Przepisy prowadzenia ksiąg metrykalnych z **1784** roku stanowiły, że urzędowe księgi metrykalne urodzeń, ślubów i zgonów będzie prowadził tylko proboszcz katolicki (rzymskokatolicki/greckokatolicki)¹²³⁰. Księgi były prowadzone oddzielnie dla każdej miejscowości z parafii.

W **1810** roku urzędnikiem stanu cywilnego w gminie Komarów był rzymskokatolicki pleban łabuński ks. Augustyn Trojanowski (-ok. 18.11.1810), następnym urzędnikiem był greckokatolicki pleban parafii Komarów ks. Jakub Tyski (ok. 23.11.1810-1812-; -1825; prawdopodobnie nieprzerwanie do 1825 roku). Jeden urzędnik spisywał akty urzędowe cywilne (nie religijne, mające moc prawną) dla rzymskokatolików, grekokatolików i Żydów¹²³¹. Ksiąg w 1810 roku było siedem tyle ile miejscowości wchodzących w skład gminy Komarów¹²³². Księgi te znajdują się w Archiwum Państwowym w Lublinie.

W **2013** roku w Archiwum Państwowym w Lublinie znajdowały się akta parafii rzymskokatolickiej w Komarowie:

1. Książka do zapisywania wydatków kościelnych, 1905, sygn. 35/106/13/-/1.
2. Książka do zapisywania wydatków kościelnych, 1905-1909, sygn. 35/106/13/-/2.
3. Wykaz intrat kapelanii miejscowej w Komarowie, 1798, sygn. 35/106/13/-/3.
4. Akta urodzonych w parafii Komarów, 1786-1818, sygn. 35/106/13/-/4.
5. Akta urodzonych, zaślubionych i zmarłych, 1772-1785, sygn. 35/106/13/-/5.
6. Akta małżeństw w parafii Komarów, 1786-1826, sygn. 35/106/13/-/6.
7. Akta zmarłych, 1786-1825, sygn. 35/106/13/-/7.
8. Księga zapowiedzi parafii Komarów, 1918-1927, sygn. 35/106/13/-/8.
9. Akta urodzonych z parafii Komarów obrządku łacińskiego od 1804 do roku 1819. Z różnych lat i niejednakowych, 1804-1818, sygn. 35/106/13/-/9.
10. Akta urodzonych z parafii Komarów obrządku łacińskiego od roku 1819 do roku 1826 z „wsiów”, to jest: z miasta Komarowa, ze wsi Komarowa, Księżostanów, Krzywego Stoku, Janówki, Huty Komarowskiej, Wolicy, Brzozowskiej i Śniatycznej, sygn. 35/106/13/-/10.

W **2013** roku w Archiwum Państwowym w Lublinie znajdowały się akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Łabuniach:

(akta cywilne)

1. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Huta Komarowska**], sygn. 35/1863/0/1/4.
2. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Janówka**], sygn. 35/1863/0/1/5.
3. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Księżostany**], sygn. 35/1863/0/1/7.
4. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, miasto

¹²³⁰ **Opisy jednostek, Archiwum Akt Dawnych.**

¹²³¹ APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/4; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/5; APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/8; AKFKomPRL, Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1825, sygn. 35/1864/0/1/24.

¹²³² APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/1/8, k. 81-82.

- Komarów**], sygn. 35/1863/0/1/8.
5. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Pustelnia**], sygn. 35/1863/0/1/16.
 6. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Wolica Brzozowa**], sygn. 35/1863/0/1/19.
 7. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810, [gmina **Komarów**, wieś **Wolica Śniatycka**], sygn. 35/1863/0/1/20.
(akta cywilno-religijne)
 8. Księga urodzeń, 1854-1863 (z aktami urodzeń w **Komarowie**), sygn. 35/1863/0/2.1/53.

oraz akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Łabuniach, filia w **Komarowie**

(akta cywilne)

9. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1810-1811, sygn. 35/1864/0/1/8 (księgi zawierają akty z 1810 roku, wymienione w zespole 1863/0, bez podziału na miejscowości).
10. Księga urodzeń, zapowiedzi, małżeństw i zgonów, 1825, sygn. 35/1864/0/1/24.

(akta cywilno-religijne, unikaty)

11. Księga urodzeń, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.1/1.
12. Księga urodzeń, 1868-1872, sygn. 35/1864/0/2.1/2.
13. Księga małżeństw, 1826-1861, sygn. 35/1864/0/2.2/3.
14. Księga małżeństw, 1861-1868, sygn. 35/1864/0/2.2/4.
15. Księga zgonów, 1826-1841, sygn. 35/1864/0/2.3/5.
16. Księga zgonów, 1841-1868, sygn. 35/1864/0/2.3/6.
17. Księga zgonów, 1868-1875, sygn. 35/1864/0/2.3/7.
- 18.

Od **1826** roku urzędnikiem stanu cywilnego kościele filialnym w Komarowie był ksiądz kapelan komarowski¹²³³. Wiadomo, że w latach 1868-1887 księgi metrykalne był prowadzone w kościele filialnym w Komarowie¹²³⁴.

Od **1868** roku księgi metrykalne, tak jak i w pozostałych parafiach zaboru rosyjskiego, prowadzone są w języku rosyjskim.

Od 1888 roku do 1893 roku i w okresie 01.01.1901-04/17.08.1905 – księgi metrykalne oddzielnie dla kościoła filialnego w Komarowie były prowadzone w Łabuniach (gdyż tam udzielano m.in. sakramentów a kościół w Komarowie był zamknięty)¹²³⁵.

Następnie od około 11/24 sierpnia 1905 roku księgi metrykalne był prowadzone w kościele filialnym w Komarowie, przez ks. Stanisława Furmanika – urzędnika stanu cywilnego,

¹²³³ AAL AKGDL, Inwentarz Kościoła Parafialnego w Łabuniach, sygn. 60/IVb/143, k. 3-14.

¹²³⁴ APZ AKFKomPRŁ, Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2; 7; Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1881, sygn. 88/614/0/-/11; AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1882, sygn. 88/614/0/12; AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1883, sygn. 88/614/0/-/13; AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1884, sygn. 88/614/0/-/14; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1887, sygn. 88/614/0/-/17.

¹²³⁵ ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie 1888, poz. 1; ADZ, Księga urodzeń kościoła filialnego w Komarowie parafii Łabunie, 1893, poz. 138; APZ AKFKomPRŁ, Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1893, sygn. 88/614/0/-/23; APRKom, Księga urodzeń [kościół filialny w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 1-292.

gdzie dokonywano chrztów, ślubów i pogrzebów¹²³⁶.

Na mocy rozporządzenia Naczelnego Wodza Armii Austro-Węgier arcyksięcia austriackiego Fryderyka Habsburga (księcia cieszyńskiego, marszałka polnego) z dnia 23 kwietnia 1915 roku dotyczącego rejestrów stanu, komendant C. i K. Obwodu w Tomaszowie (K.u.K. Kreiskommando Tomaszów) zapewne rozesłał pismo do proboszczów dotyczące możliwości stosowania języka polskiego przy prowadzeniu metryk. Można tak sądzić na podstawie działania komendanta C. i K. Obwodu w Hrubieszowie. Komendant tego obwodu podpułkownik Stanisław Springwald rozesłał 18 listopada 1915 roku do wszystkich proboszczów obwodu hrubieszowskiego pismo z poleceniem prowadzenia metryk z dniem 1 stycznia 1916 roku w języku polskim i zgodnie ze stosownymi formularzami. Przy czym komendant obwodu dopuścił możliwość prowadzenia metryk w języku polskim po otrzymaniu wspomnianego pisma. Ks. Julian Kiliński, proboszcz parafii Grabowiec, otrzymał stosowne pismo 22 listopada 1915 roku¹²³⁷.

W 1922 roku w Komarowie były następujące księgi i pieczęcie¹²³⁸:

1. Księgi akt urodzeń począwszy od 1772 roku do 1922 roku – 14 szt.
2. Księgi akt zgonów począwszy od 1772 roku do 1922 roku – 8 szt.
3. Księgi akt zaślubin począwszy od 1772 roku do 1922 roku – 6 szt.
4. Pieczęć parafialna z krzyżem – 1 szt.
5. Pieczęć urzędnika Stanu Cywilnego z orłem polskim – 1 szt.

W okresie wysiedlenia Polaków z Komarowa (w czasie II wojny światowej) osiedleni przez Niemców nowi mieszkańcy zniszczyli księgi metrykalne¹²³⁹.

W 2013 roku w Archiwum Diecezjalnym w Zamościu znajdowały się cztery księgi z aktami urodzeń - kościoła filialnego w Komarowie (cztery z pięciu):

1. Księga urodzeń I - (od 1841 począwszy od aktu nr 45 do końca 1864) w języku polskim,
2. Księga urodzeń II - (1865-1868, zakończono na akcie nr 63 – w lipcu) w języku polskim,
3. Księga urodzeń IV - (od 1872 począwszy od aktu nr 101 do końca 1879) w języku rosyjskim, przy czym imiona i nazwiska w języku polskim,
4. Księga urodzeń V - (1880-1893, zakończono na akcie nr 138 – w październiku) w języku rosyjskim.

Mieszkańcy Komarowa i okolic chrzcili dzieci także w kościele parafialnym w Łabuniach (przykładowo w 1851 roku z Komarowa – jedno, 1852 – z Komarowa – jedno, z Przedmieścia Komarowa – dwoje, 1854 – z Komarowa – jedno). W związku, z tym spisywano akty urodzonych dzieci w Komarowie w „głównej” księdze urodzeń parafii Łabunie¹²⁴⁰.

W 2013 roku w archiwum parafialnym w Komarowie znajdowały się następujące księgi metrykalne - kościoła filialnego w Komarowie a następnie parafii Komarów:

¹²³⁶ APRKom, Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie], 1901-1906 (t. VII), k. 292, począwszy od aktu nr 142.

¹²³⁷ Dziennik Rozporządzeń c. i k. Zarządu Wojskowego w Polsce, 1915, Lublin, cz. 3, poz. 9; APRG, Pismo komendanta K.u.K. Kreiskommando Hrubieszów z dnia 18.11.1915 w sprawie prowadzenia metryk.

¹²³⁸ AAL AKBL, Inwentarz kościoła w Komarowie, sygn. 61/IVb/42, k.1-10.

¹²³⁹ ADZ, „Parafia Św. Trójcy w Komarowie”, teka 1.

¹²⁴⁰ APL APRŁ, sygn. 35/1863/0/2.1/53, k. 18/54; sygn. 35/1863/0/2.1/52.

1. Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie] VII, 1901-1906 (począwszy od aktu nr 1 w 1901 roku, zakończono na akcie nr 169 w 1906 roku) w języku rosyjskim,
2. Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie] VIII, 1906-1911 (począwszy od aktu nr 170 z 1906 roku, zakończono na akcie nr 199 w 1911 roku) w języku rosyjskim,
3. Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie] IX, 1911-1916 (począwszy od aktu nr 200 z 1911 roku, zakończono na akcie nr 16 w 1916 roku) w języku rosyjskim i polskim (od 1 stycznia 1916 roku),
4. Księga urodzeń [kościoła filialnego w Komarowie i parafii Komarów] X, 1916-1925 (począwszy od aktu nr 17 z 1916 roku, zakończono na akcie nr 132 w 1925 roku) w języku polskim,
5. Księga urodzeń XI, 1925-1938 (począwszy od aktu nr 133 z 1925 roku, zakończono na akcie nr 138 w 1938 roku),
6. Księga urodzeń XII, 1939-1942 (począwszy od aktu nr 1 z 1939 roku, zakończono na akcie nr 112 w 1942 roku),
7. Księga urodzeń XIII, 1942-1946 (począwszy od aktu nr 113 z 1942 roku, zakończono na akcie nr 38 w 1946 roku),
8. Księga urodzeń XIV, 1946-1948 (począwszy od aktu nr 39 z 1946 roku, zakończono na akcie nr 153 w 1948 roku),
9. Księga urodzeń XV, 1948-1952 (począwszy od aktu nr 154 z 1948 roku, zakończono na akcie nr 38 z 1952 roku),
10. Księga urodzeń XVI, 1952-1955 (począwszy od aktu nr 39 z 1952 roku, zakończono na akcie nr 55 z 1955 roku),
11. Księga urodzeń XVII, 1955-1958 (począwszy od aktu nr 56 z 1955 roku, zakończono na akcie nr 126 z 1958 roku),
12. Księga urodzeń XVIII, 1958-1964 (począwszy od aktu nr 127 z 1958 roku, zakończono na akcie nr 33 z 1964 roku),
13. Księga urodzeń XIX, 1964-1969 (począwszy od aktu nr 34 z 1964 roku, zakończono na akcie nr 71 z 1969 roku),
14. Księga urodzeń XX, 1969-1975 (począwszy od aktu nr 72 z 1969 roku, zakończono na akcie nr 12 z 1975 roku),
15. Księga urodzeń XXI, 1975-1977 (począwszy od aktu nr 13 z 1975 roku, zakończono na akcie nr 9 z 1977 roku),
16. Księga urodzeń XXII, 1977-1980 (począwszy od aktu nr 10 z 1977 roku, zakończono na akcie nr 44 z 1980 roku),
17. Księga urodzeń XXIII, 1980-1985 (począwszy od aktu nr 45 z 1980 roku, zakończono na akcie nr 73, ostatnim, z 1985 roku),
18. Księga urodzeń XXIV, 1986-1995 (począwszy od aktu nr 1 z 1986 roku, zakończono na akcie nr z roku),
- 19.
20. Księga małżeństw, 1922-1946,
21. Księga małżeństw, 1946-1948,
- 22.
23. Księga zgonów, 1946-1949,
- 24.

W związku z wysiedleniem Komarowa i zamknięciem kościoła w Komarowie nie były prowadzone księgi metrykalne w Komarowie od 14 grudnia 1942 roku, przez cały rok 1943 aż

do 12 sierpnia 1944 roku. Księgi zaczęto prowadzić od 13 sierpnia 1944 roku¹²⁴¹.

W 2014 roku w Archiwum Państwowym w Zamościu dostępne są następujące księgi metrykalne kościoła filialnego w Komarowie parafii rzymskokatolickiej w Łabuniach:

1. Akta urodzeń, 1893-1900, sygn. 88/614/0/-/1.
2. Akta zaślubionych, 1868-1881, sygn. 88/614/0/-/2.
3. Akta małżeństw, 1882-1910, sygn. 88/614/0/-/3.
4. Akta zgonów, 1875-1881, sygn. 88/614/0/-/4.
5. Akta zgonów, 1882-1900, sygn. 88/614/0/-/5.
6. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1876, sygn. 88/614/0/-/6.
7. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1877, sygn. 88/614/0/-/7.
8. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1878, sygn. 88/614/0/-/8.
9. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1879, sygn. 88/614/0/-/9.
10. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1879-1880, sygn. 88/614/0/-/10.
11. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1881, sygn. 88/614/0/-/11.
12. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1882, sygn. 88/614/0/-/12.
13. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1883, sygn. 88/614/0/-/13.
14. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1884, sygn. 88/614/0/-/14.
15. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1885, sygn. 88/614/0/-/15.
16. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1886, sygn. 88/614/0/-/16.
17. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1887, sygn. 88/614/0/-/17.
18. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1888, sygn. 88/614/0/-/18.
19. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1889, sygn. 88/614/0/-/19.
20. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1890, sygn. 88/614/0/-/20.
21. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1891, sygn. 88/614/0/-/21.
22. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1892, sygn. 88/614/0/-/22.
23. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1893, sygn. 88/614/0/-/23.
24. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1894, sygn. 88/614/0/-/24.
25. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1895, sygn. 88/614/0/-/25.
26. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1896, sygn. 88/614/0/-/26.
27. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1897, sygn. 88/614/0/-/27.
28. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1898, sygn. 88/614/0/-/28.
29. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1899, sygn. 88/614/0/-/29.
30. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1900, sygn. 88/614/0/-/30.
31. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1901, sygn. 88/614/0/-/31.
32. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1902, sygn. 88/614/0/-/32.
33. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1903, sygn. 88/614/0/-/33.
34. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1904, sygn. 88/614/0/-/34.
35. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1905, sygn. 88/614/0/-/35.
36. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1906, sygn. 88/614/0/-/36.
37. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1907, sygn. 88/614/0/-/37.
38. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1908, sygn. 88/614/0/-/38.
39. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1909, sygn. 88/614/0/-/39.
40. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1910, sygn. 88/614/0/-/40.
41. Akta urodzeń, małżeństw, zgonów, 1911, sygn. 88/614/0/-/41.
42. Akta zgonów, 1901-1912, sygn. 88/614/0/-/42.

¹²⁴¹ APRKom, Księga urodzeń, 1942-1946 (t. XIII), k. 20.

